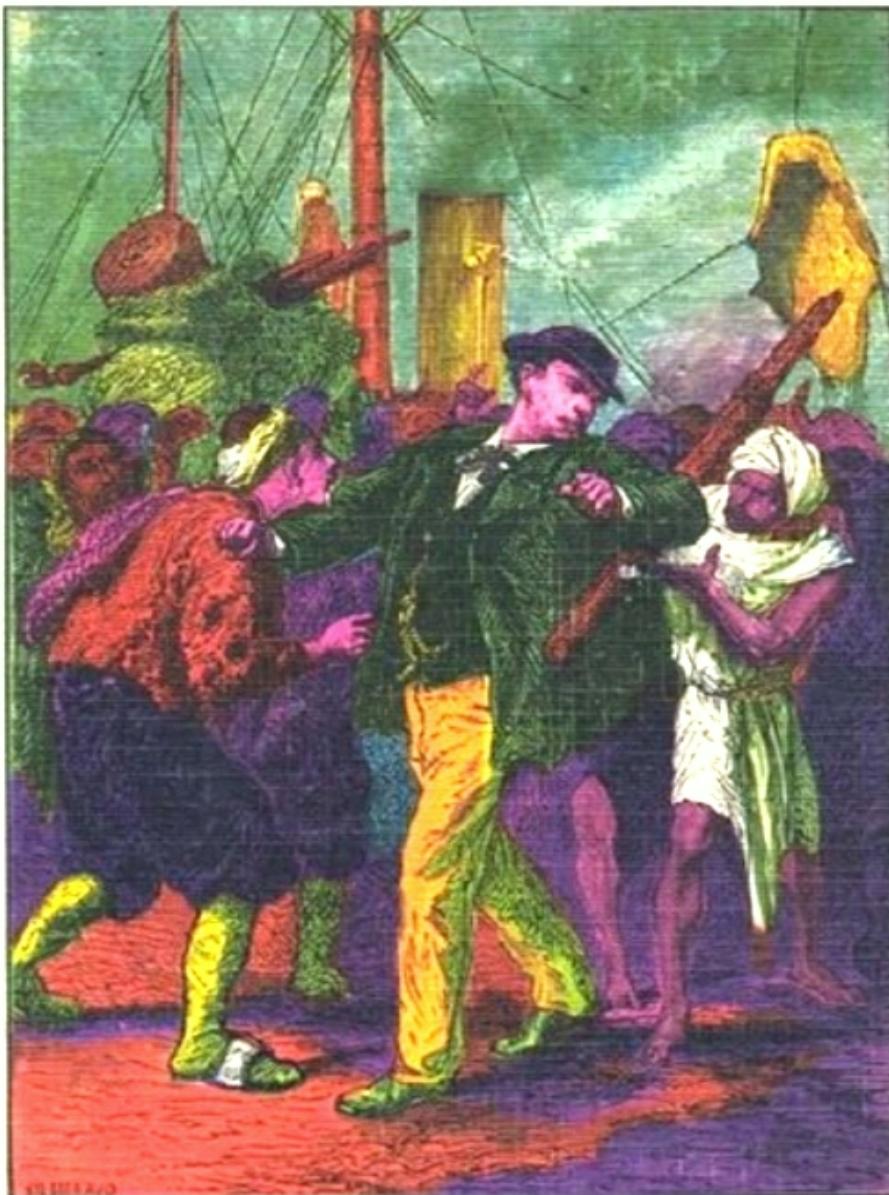

Jules Verne

Ocolul pământului în optzeci de zile

EDITURA ION CREANGĂ

Jules Verne

2

Jules Verne

Ocolul pământului în optzeci de zile

În româneşte de Radu Tudoran
Prezentarea grafică: Val Munteanu
Editura Ion Creangă
1971

Capitolul I

*În care Phileas Fogg și Passepartout se acceptă reciproc, unul ca stăpan,
celălalt ca servitor*

În anul 1872, casa cu numărul 7 de pe Saville-row, Burlington Gardens – casă în care în 1814 murise Sheridan – era locuită de Phileas Fogg, esq.,¹ unul din membrii cei mai ciudați și mai remarcabili ai Reform-Club-ului din Londra, deși el își dădea, pare-se, toată osteneala să nu atragă prin nimic atenția asupra sa.

Deci, unuia dintre cei mai mari oratori care făcuse cinste Engliterei îi urma acest Phileas Fogg, personaj enigmatic, despre care nu se știa nimic, decât că era un om foarte generos și unul dintre cei mai frumoși gentlemeni din înalta societate britanică.

Se spunea despre el că seamănă cu Byron – la chip, firește, căci, în ceea ce privește picioarele, n-avea niciun cusur² – însă un Byron cu mustați și favoriți, un Byron pe care nimic nu putea să-l tulbure, care ar fi putut să trăiască o mie de ani fără să îmbătrânească.

Englez fără îndoială, Phileas Fogg poate că nu era totuși londonez. Nu fusese văzut niciodată nici la Bursă, nici la Bancă, nici la vreunul din ghișeele aflate în City. Nici în bazinele, nici în docurile Londrei nu intrase vreodată vreo navă al cărei armator să fie Phileas Fogg. Acest gentleman nu figura în niciun consiliu de administrație. Numele său nu răsunase niciodată la vreun colegiu de avocați, nici la Temple, nici la Lincoln's-inn, nici la Gray's-inn. El nu pledase niciodată nici la Curtea cancelarului, nici la Înalta Curte de Justiție, nici la Curtea fiscală, nici la Curtea eclesiastică. Nu era nici industriaș, nici comerciant, nici agricultor. Nu făcea parte nici din Institutul regal al Marii Britanii, nici din Institutul Londrei, nici din Asociația meșteșugarilor, nici din Institutul Russel, nici din Instituția literară din vest, nici din Institutul de Drept, nici din acea Instituție reunită a Artelor și Științelor, aflată sub patronajul direct al grațioasei sale maiestăți. În sfârșit, nu aparținea nici uneia din numeroasele societăți care abundă în capitala Angliei, începând cu Societatea Armonica și terminând cu Societatea entomologică, fondată în scopul principal de a distrugе insectele păgubitoare.

Phileas Fogg era membru al Reform-Club-ului și atâtă tot.

Celor care s-ar mira că un gentleman atât de misterios făcea parte dintre membrii acestei onorabile asociații, li s-ar putea răspunde că personajul nostru fusese primit la club în urma recomandației domnilor Baring-frații, la care el avea credit deschis. De aici, o oarecare „suprafață”, firească, de vreme ce toate cecurile semnate de el erau plătite la vedere, fără dificultăți, din debitul său curent, totdeauna creditor.

Era bogat acest Phileas Fogg? Fără îndoială! Însă în ce chip făcuse această avere, n-ar fi putut să spună nici omul cel mai bine informat – iar Mr. Fogg era ultimul căruia te-ai fi putut adresa pentru a-i cere lămuriri. În orice caz, omul nu era câtuși de puțin risipitor, dar nici zgârcit, căci de câte ori trebuia întregită o sumă pentru o cauză nobilă, utilă sau generoasă, el dăruia banii fără zgromot, ba chiar anonim.

Într-un cuvânt, nimic mai puțin comunicativ decât acest gentleman. El vorbea cât mai puțin posibil – și părea cu atât mai misterios cu cât era mai tăcut. Cu toate acestea, viața sa nu avea nimic ascuns. Dar gesturile și faptele sale se repetau atât de matematic, încât imaginația nemulțumită a oamenilor cauta ceva dincolo de ele.

Oare călătorise în viața lui? Pesemne da, căci nimeni nu cunoștea harta lumii mai bine decât el. Nu era colțisor, oricât de retras, despre care el, parese, să nu aibă cunoștințe speciale. Câteodată, însă, în puține cuvinte scurte și clare, punea ordine în miile de vorbe care circulau în club pe seama călătorilor rătăciți sau pierduți; el arăta adevăratele probabilități – și cuvintele sale parcă erau inspirate de un al doilea văz, căci evenimentele sfârșeau totdeauna prin a le justifica. Era deci un om care trebuie să fi călătorit pretutindeni – cel puțin cu închipuirea.

Totuși se știa sigur că de mulți ani Phileas Fogg nu părăsise Londra. Cei care aveau cinstea de a-l cunoaște ceva mai bine decât ceilalți declarau că, în afară de drumul direct pe care îl străbătea în fiecare zi pentru a veni de acasă la club, nimeni nu putea pretinde să-l fi văzut vreodată în altă parte. Singurul său fel de a-și trece timpul era lectura ziarelor și jocul de wist. Câștiga adesea la acest joc tăcut, aşa de potrivit cu firea lui, însă aceste câștiguri destul de serioase nu-i intrau niciodată în pungă, ci figurau în bugetul său de binefaceri. De altfel, trebuie remarcat că Mr. Fogg juca, desigur, pentru a juca, nu pentru a câștiga. Jocul era pentru el o întrecere, o luptă împotriva unei dificultăți, o luptă fără mișcare, fără mutare din loc, fără oboseală, ceea ce se potrivea de asemenea cu caracterul său.

Nu se știa ca Phileas Fogg să aibă o soție, nici copii – ceea ce se poate întâmpla celor mai cumsecade oameni – nici rude, nici prieteni – ceea ce, e drept, se întâmplă mai rar. Phileas Fogg locuia singur în casa lui din Savillerow, unde nu intra nimeni. Niciodată nu se discuta nimic în ceea ce privește casa lui. Un singur servitor era de ajuns pentru a-l servi. Prânzind și cinând la club, la ore fixate cronometric, în același salon, la aceeași masă, neținându-și niciodată colegii, nepoțind niciun străin, el nu se întorcea decât pentru a se culca, precis la miezul nopții, fără să se folosească vreodată de camerele confortabile pe care Reform-Club-ul le ținea la dispoziția membrilor săi. Din cele douăzeci și patru de ore ale unei zile, el petrecea acasă zece, fie pentru a dormi, fie pentru a se ocupa de toaleta sa. La club, dacă se plimba, o făcea totdeauna cu un pas egal, în sala de la intrare, pardositară cu parchet de diferite culori, sau pe galeria circulară deasupra căreia se rotunjea o cupolă cu vitralii albastre, susținută de douăzeci de coloane ionice în porfir roșu. Pentru prânzul sau cina sa, bucătăriile, cămara, oficiul, pescăria și lăptăria clubului furnizau bogatele lor rezerve; servitorii clubului, personaje grave, în haine negre. Încălțați în pantofi cu talpă de pâslă, îl serveau în farfurii de porțelan special, pe o minunată față de masă, din pânză de Saxonia; paharul de cherry sau porto, sau vinul roșu cu arome și cu scorțișoară i se serveau în cupe de cristal, de o formă cum nu se mai fabrică, ale clubului, în sfârșit băuturile sale erau tinute la temperatura cuvenită datorită gheții clubului, gheață adusă cu mari sacrificii tocmai din lacurile Americii.

Dacă a trăi în aceste condiții înseamnă a fi excentric, trebuie să admitem că excentricitatea își are partea ei bună.

Casa din Saville-row, fără să fie somptuoasă, se bucura de un desăvârșit confort. De altfel, având în vedere obiceiurile invariabile ale locatarului, serviciul aici se reducea la puțin. Totuși, Phileas Fogg îi pretindea unicului său servitor o punctualitate și regularitate extraordinară. Chiar în ziua aceea, 2 octombrie, el îl condeiașe pe James Forster, omul făcându-se vinovat de a-i fi adus apa de bărbierit la 84° Fahrenheit în loc de 86° , și acum îl aştepta pe succesorul acestuia, care urma să se prezinte între orele unsprezece și unsprezece și jumătate.

Așezat rigid în fotoliul său, cu picioarele lipite ca ale unui soldat la paradă, cu mâinile pe genunchi, cu corpul drept, cu capul sus, Phileas Fogg urmărea acul pendulei, instrument complicat care arăta minutele, secundele,

zilele cu data lor și anul. La unsprezece și jumătate, niciun minut mai târziu, Mr. Fogg urma să plece de acasă, după obiceiul său cotidian, spre a se duce la Reform-Club.

În clipa aceea se auzi ciocănind în ușa micului salon, unde se afla stăpânul casei.

James Forster, servitorul concediat, se ivi în prag.

— Noul servitor! vesti el.

Un flăcău de vreo treizeci de ani se arăta în ușă și salută.

— Ești francez și te numești John? îl întrebă Phileas Fogg.

— Jean, dacă domnului nu-i displace! răspunse noul venit. Jean Passepartout, o poreclă cu care am rămas și care explică însușirile mele firești de a ieși din orice încurcătură. Cred că sunt un băiat cumsecade, domnule, însă, ca să fiu cinstit, trebuie să mărturisesc că am avut multe meserii: am fost cântăreț ambulant, călăreț de circ, în care calitate am făcut salturi ca Léotard și am dansat pe frânghie ca Blondin, pe urmă, ca să dau un scop mai folositor talentelor mele, am ajuns profesor de gimnastică, și în ultima vreme am fost sergent de pompieri la Paris; în dosarul meu am chiar incendii remarcabile. Însă iată că acum cinci ani am părăsit Franța și, vrând să gust viața de familie, am devenit valet în Anglia. Or, în clipa de față fiind fără serviciu și aflând că domnul Phileas Fogg este omul cel mai punctual și cel mai sedentar din Regatul Unit, m-am prezentat la domnia sa cu speranța de a trăi aici liniștit și de a-mi uita chiar și numele de Passepartout...

— Passepartout îmi place, răspunse stăpânul casei. Mi-ai fost recomandat, informațiile despre dumneata sunt bune. Cunoști condițiile mele?

— Da, domnule!

— Bine! Ce oră este?

— Ora unsprezece și douăzeci și două, răspunse Passepartout, după ce scoase din buzunarul jiletii un uriaș ceas de argint.

— E în urmă! observă Mr. Fogg.

— Iertați-mă, domnule, dar nu se poate!

— E în urmă cu patru minute. N-are importanță; este de ajuns să știi diferența. Deci, începând din această clipă, miercuri 2 octombrie 1872, ora unsprezece și douăzeci și nouă dimineața, te află în serviciul meu!

Acestea zise, Phileas Fogg se ridică, luă pălăria cu mâna stângă, o puse în cap cu o mișcare de automat și ieși afară fără să mai adauge un cuvânt.

Passepartout auzi ușa de la stradă închizându-se o dată: ieșea noul stăpân; apoi încă o dată: ieșea la rândul lui predecesorul său, James Forster.

Passepartout rămase singur în casa din Saville-row.

Capitolul II

În care Passepartout este convins că în sfârșit și-a găsit idealul

„Pe cîstea mea, își zise Passepartout, la început puțin aiurit, la Madame Tussaud am văzut oameni la fel de vii ca nouii meu stăpân!”

Se cuvine să spunem aici că „oamenii” doamnei Tussaud sunt figuri de ceară foarte vizitate la Londra și cărora, într-adevăr, nu le lipsește decât darul vorbirii.

În timpul celor câteva clipe cât se aflase în fața lui Phileas Fogg, Passepartout își cercetase repede, însă cu multă grija, viitorul stăpân. Acesta era un bărbat care putea să aibă patruzeci de ani, cu o înfățișare nobilă și frumoasă, înalt, cu trupul neîngreunat, deși ajuns la o oarecare împlinire, cu părul și favoriții blonzi, cu fruntea netedă, fără riduri vizibile la tâmpale, cu chipul mai degrabă palid decât colorat, cu dinți minunați. El părea să aibă în cel mai înalt grad acel ceva pe care fizionomistii îl numesc „calm în acțiune”, însușire comună tuturor celor ce fac mai multă treabă decât zgomet. Netulburat, flegmatic, cu privirea deschisă, cu pleoapele nemîșcate, Phileas Fogg era tipul desăvârșit al acelor englezi cu sânge rece, atât de des întâlniți în Regatul Unit și a căror atitudine oarecum studiată a fost minunat redată de penelul Angelicăi Kauffmann. Privit în diferitele acte ale existenței sale, acest gentleman făcea impresia unei ființe bine echilibrate, un om corect și stăpânit, la fel de perfect ca un cronometru al lui Leroy sau Earnshaw. Într-adevăr, Phileas Fogg era exactitudinea personificată, ceea ce se vedea limpede din „expresia picioarelor și mâinilor sale”, căci membrele omului, ca și ale animalelor, sunt organe capabile să exprime și pasiunile.

Phileas Fogg era unul din acei oameni matematic exacți, care, niciodată grăbiți, și totdeauna gata, fac economie de pași și de mișcări. El nu făcea niciodată un pas mai mult decât era necesar, ci alegea totdeauna drumul cel mai scurt. Nu-și pierdea vremea niciodată contemplând tavanul, nu-și permitea niciun gest inutil, nu fusese văzut niciodată mișcat sau tulburat. Era omul cel mai puțin grăbit din lume, însă ajungea totdeauna la timp. După toate astea e lesne de înțeles că el trăia singur și, ca să zicem aşa, fără niciun fel de relații sociale. Phileas Fogg știa că în viață trebuie să te

ciocnești de alții, și cum ciocnirile te fac să întârzii, el nu se ciocnea de nimeni.

În ceea ce-l privește pe Jean, zis Passepartout, parizian veritabil, de cinci ani de când locuia în Anglia și făcea meseria de valet la Londra, căutase în van un stăpân de care să se poată lega.

El nu era cătuși de puțin unul dintre acei Frontini sau Mascarilli care, cu umerii ridicați, cu nasul în vânt, cu privirea îndrăzneață, nepăsători, nu sunt decât niște secături nerușinate. Nu. Passepartout era un băiat cumsecade, cu chipul plăcut, cu buzele cărnoase care păreau gata mereu să guste și să sărute, o ființă supusă și servabilă, cu unul din acele capete rotunde care îți place să-l vezi pe umerii unui prieten. Avea ochii albaștri, fața îmbujorată, cu obrazul destul de gras ca să-și poată vedea singur pomeții. Voinic, cu pieptul larg, cu o musculatură vânjoasă, el se bucura de o forță herculeană, pe care exercițiile din tinerețe o dezvoltaseră admirabil. Părul său negru era puțin cam răvășit. Dacă sculptorii din antichitate cunoșteau optspreeze feluri de a orândui pieptănătura Minervei, Passepartout nu cunoștea decât unul singur pentru a sa: trei mișcări de pieptene, și pieptănătura era gata!

Prudența cea mai elementară te împiedică să spui dacă firea expansivă a acestui flăcău se va potrivi cu a lui Phileas Fogg. Era oare Passepartout acel servitor cu desăvârșire punctual, care îi trebuia stăpânului său? Asta nu se putea ști înainte de a încerca.

După ce avusese, după cum se știe, o tinerețe destul de vânturată, el visa la odihnă. Auzind cât e de lăudat spiritul metodic englezesc și cumpănlirea proverbială a gentlemanilor, flăcăul nostru venise să-și caute norocul în Anglia. Însă până acum soarta nu-l ajutase; fusese în zece case, fără să prindă rădăcini nicăieri. Peste tot stăpânii erau capricioși, schimbători, vântură-lume, ceea ce nu mai putea să-i convină lui Passepartout. Ultimul său stăpân, Tânărul lord Longsferry, membru al Parlamentului, după ce își petrecea nopțile în „oysters-rooms”-urile din Hay-Market, se întorcea prea adesea acasă cărat în spinare de polisman. Dorind înainte de toate să-și poată respecta stăpânul, Passepartout îndrăznise să-i adreseze câteva observații respectuoase, care fuseseră prost primite, și el trebuise să plece. Între timp auzise că Phileas Fogg, esq., căuta un servitor și îndată se informase asupra acestui gentleman. Un personaj a cărui existență era aşa de regulată, care dormea totdeauna acasă, nu călătorea de loc, nu lipsea

niciodată nici măcar o singură zi, nu putea decât să fie pe placul lui. Deci el se înfățișase aici și fusese primit în împrejurările cunoscute.

Și astfel, când ceasul bătea unsprezece ore și jumătate, Passepartout se găsea singur în casa din Saville-row. Îndată el începu inspecția, parcurgând totul de la pivniță până la pod. Această casă curată, bine orânduită, severă, puritană, al cărei serviciu era perfect organizat, îi plăcu. Ea îi făcu impresia unei frumoase cochilii de melc, însă o cochilie luminată și încălzită cu gaz, căci hidrogenul carburat era îndestulător aici pentru amândouă aceste nevoi. Noul servitor găsi fără greutate, la al doilea etaj, camera care îi era destinată; era pe gustul său. Sonerii electrice și tuburi acustice o legau cu încăperile de la parter și de la primul etaj. Pe cămin, o pendulă electrică era în legătură cu pendula din dormitorul lui Phileas Fogg, astfel încât cele două instrumente arătau în aceeași clipă aceeași secundă.

„Aici e de mine!” își zise Passepartout.

Văzu, de asemenea, în camera sa, un afiș pus deasupra pendulei: era programul lui zilnic. Acesta cuprindea – începând de la ora opt dimineața, ora reglementară la care se trezea Phileas Fogg, până la ora unsprezece și jumătate, când el pleca de acasă pentru a se duce să prânzească la Reform-Club – toate amănuntele serviciului, ceaiul și friptura de la ora opt și douăzeci și trei, apa de bărbierit de la nouă și treizeci și șapte, pieptănătul de la zece fără douăzeci și aşa mai departe. Apoi, de la ora unsprezece și jumătate dimineața până la miezul nopții – ora de culcare a metodicului gentleman – totul era scris, prevăzut, sistematizat. Pentru Passepartout fu o adevărată bucurie să mediteze asupra acestui program și să-și întipărească în minte felurile lui puncte.

Cât privește îmbrăcămîntea stăpânului, ea era foarte bogată și de cea mai bună calitate. Fiecare pantalon, haină sau vestă avea un număr de ordine trecut într-un registru de intrare și de ieșire, arătând data la care, după anotimp, acestor veșminte le venea rândul să fie îmbrăcate. Aceeași ordine și pentru încălțăminte.

Pe scurt, casa din Saville-row – care trebuie să fi fost un templu al dezordinei pe timpul ilustrului, dar zăpăcitului Sheridan – confortabil cum era mobilată, anunță o viață plăcută. Nu se vedea nici bibliotecă, nici cărți care nu i-ar fi folosit la nimic domnului Fogg, atâta vreme cât Reform-Clubul îi ținea la îndemână două biblioteci, una de literatură, alta de drept și politică. În dormitor se afla o casă de bani de mărime mijlocie care, prin

construcția ei, era apărată tot atât de bine de foc ca și de furt. Niciun fel de arme în toată casa, nicio unealtă de vânătoare sau de război; totul dovedea obiceiurile cele mai pașnice.

După ce examină locuința în amănunte, Passepartout își frecă mâinile, cu fața lui largă înflorind de bucurie, și repetă voios:

„Aici e de mine! Bună treabă! O să mă înțeleg perfect cu Mr. Fogg! Un om de casa și grozav de punctual; o adevărată mașină! Ei bine, n-am de ce să mă supăr că servesc o mașină!”

Capitolul III

În care începe o conversație care ar putea să-l coste scump pe Phileas Fogg

Phileas Fogg părăsi casa din Saville-row la ora unsprezece și jumătate și, după ce puse de cinci sute șaptezeci și cinci de ori piciorul drept înaintea piciorului stâng, și de cinci sute șaptezeci și șase de ori piciorul stâng înaintea celui drept, ajunse la Reform-Club, clădire vastă, pe Pall-Mall, a cărei construcție nu costase mai puțin de trei milioane.

Noul venit se îndreptă numai decât spre sala de mâncare, ale cărei ferestre în număr de nouă dădeau într-o frumoasă grădină cu copaci aurii de aripa toamnei. Aici el se așeză la masa obișnuită, unde îl aștepta tacâmul său. Prânzul era alcătuit din gustări, urmate de pește rasol cu „reading sauce” extrem de fin, apoi un roastbeef stacojiu împodobit cu condimente „mushroom”, o prăjitură umplută cu revent³ și coacăze verzi, și în sfârșit o felie de chester – totul udat cu câteva cești de ceai, acel excelent ceai anume cules pentru oficialul Reform-Club-ului.

La douăsprezece și patruzeci și șapte, gentlemanul nostru se ridică de la masă și se îndreptă spre marele salon, încăpere măreță, împodobită cu picturi bogat înrămate. Aici, un servitor îi aduse ziarul *Times* încă nedesfăcut și Phileas Fogg îndeplini el însuși împovărătoarea treabă, cu o siguranță a mâinii care dovedea o mare obișnuință în asemenea grea operațiune. Lectura acestui ziar ținu până la ora trei și patruzeci și cinci, iar *Standard*, care îi urmă, ocupă timpul lui Phileas Fogg până la cină. Cina se desfășură în aceleași condiții cu prânzul, numai că se adăugă „royal british sauce”.

La ora șase fără douăzeci, gentlemanul nostru reapăru în salonul cel mare și se adânci în lectura ziarului *Morning-Chronicle*.

O jumătate de oră mai târziu, mai mulți membri ai Reform-Club-ului intrară în salon și se apropiară de căminul în care ardea un foc de cărbuni. Erau partenerii obișnuiți ai lui Mr. Phileas Fogg, înfocați jucători de wist ca și el: inginerul Andrew Stuart, bancherii John Sullivan și Samuel Fallentin, omul de afaceri Thomas Flanagan, apoi Gauthier Ralph, unul din administratorii Băncii Angliei – personaje bogate și respectate în acest club, care avea printre membri somitățile industriei și finanțelor.

— Ascultă, Ralph, întrebă Thomas Flanagan, ce se mai aude cu furtul acela?

— Ei bine, răspunse Andrew Stuart, Banca o să rămână păgubașă.

— Ba dimpotrivă, interveni Gauthier Ralph, eu sper că o să punem mâna pe hoț. Mai mulți inspectori de poliție, oameni foarte dibaci, au fost trimiși în America și în Europa, în toate porturile principale, aşa că domnului acela îi va fi foarte greu să scape.

— Dar, mă rog, se cunosc semnalamentele hoțului? întrebă Andrew Stuart.

— Mai întâi că nu-i un hoț! răspunse cu seriozitate Gauthier Ralph.

— Cum să nu fie hoț un individ care sustrage un teanc de bancnote în valoare de cincizeci și cinci de mii de lire? (1 milion 375.000 franci).

— Și totuși nu! stăruí Ralph.

— Atunci e un industriaș? întrebă John Sullivan.

— *Morning-Chronicle* susține că e un gentleman.

Cel ce intervenise nu era altul decât Phileas Fogg, al cărui cap apără deasupra valului de hârtie adunat în jurul său. Zicând acestea, el își salută colegii, care îi răspunseră numai decât.

Faptul de care era vorba, și pe care diversele ziare din Regatul Unit îl comentau cu aprindere, se întâmplase cu trei zile înainte, adică la 29 septembrie. Un teanc de bancnote, reprezentând uriașă sumă de cincizeci și cinci de mii de lire, fusese luat de pe ghișeul casierului principal al Băncii Angliei.

Celor care își arătau mirarea că un asemenea furt putuse fi săvârșit atât de ușor, viceguvernatorul Băncii, Gauthier Ralph, se limita să le răspundă că în momentul acela casierul era ocupat cu înregistrarea unei încasări de trei șilingi și șase pence, și că bietul om nu putea să aibă ochii la toate.

Aici e cazul însă să atragem atenția – ceea ce face faptul mai explicabil – că această admirabilă instituție care este „Bank of England” pare să poarte o nespus de mare grijă demnității publicului vizitator. Niciun fel de gardieni,

nici urmă de invalizi, nici pomeneală de grilaje! Aurul, argintul, biletele de bancă sunt lăsate la vedere și, ca să zicem aşa, la îndemâna primului venit. Căci doar n-o să pui la îndoială onorabilitatea oricărui trecător! Unul din cei mai buni observatori ai obiceiurilor englezesti povestește chiar următoarele: aflându-se odată într-una din sălile Băncii, el avu curiozitatea să vadă mai de aproape un lingou de aur, în greutate de șapte până la opt livre, care se găsea pus la vedere pe policioara de la ghișeul casierului; omul luă lingoul, îl cercetă, i-l dădu vecinului său, acesta îl dădu altuia, astfel că, trecând din mâna în mâna, lingoul de aur ajunse până în fundul unui corridor întunecos, și nu se întoarse la locul lui decât după o jumătate de oră, fără ca în timpul acesta casierul măcar să fi ridicat capul din hârtiile sale.

Însă, la 29 septembrie, faptele nu se petrecuseră chiar aşa: teancul de bancnote nu se mai întorsese, și când mărețul orologiu aflat deasupra lui „drawing-office” sună ora cinci, vestind închiderea birourilor, Băncii Angliei nu-i mai rămăsese decât să înscrive cele cincizeci și cinci de mii de lire la contul profit și pierdere.

Îndată ce furtul fu constatat în toată regula, numeroși agenți și detectivi, aleși dintre cei mai pricepuți, fură trimiși în porturile principale, la Liverpool, la Glasgow, la Le Havre, la Suez, la Brindisi, la New York și aşa mai departe, cu promisiunea, în caz de reușită, a unei prime de două mii de lire (50.000 franci) și cinci la sută din suma care ar fi găsită. În aşteptarea informațiilor pe care urmau să le primească în urma anchetei începute imediat, acești inspectori aveau deocamdată însărcinarea să observe cu întreaga luare-aminte pe toți călătorii care veneau sau plecau.

Or, cu siguranță, aşa cum spunea *Morning-Chronicle*, era cazul să se presupună că autorul furtului nu făcea parte din nicio associație de hoți din Englîteră. În cursul acelei zile de 29 septembrie, un gentleman elegant, cu bune maniere, cu un aer distins, fusese văzut plimbându-se de ici-colo prin sala unde se făceau plătile, teatrul furtului. Ancheta izbutise să stabilească destul de exact semnalamentele acestui gentleman, semnalmente care fură trimise numai decât tuturor detectivilor din Regatul Unit și de pe continent. Unii optimiști – și Gauthier Ralph făcea parte dintre ei – se credeau deci îndreptăți să spere că hoțul nu va scăpa.

Cum se poate presupune, această întâmplare era la ordinea zilei la Londra și în întreaga Englîteră. Se discuta cu înflăcărare pentru sau contra probabilităților de reușită a poliției metropolitane.

Astfel, nu e de mirare că niște membri ai Reform-Club-ului discutau aceeași chestiune, cu atât mai mult cu cât unul din viceguvernatorii Băncii se afla printre ei.

Onorabilul Gauthier Ralph nu se îndoia cătuși de puțin de rezultatul cercetărilor, deoarece socotea că prima oferită avea să ascuță în chip cu totul deosebit zelul și inteligența agentilor. În schimb, colegul său Andrew Stuart era departe de a împărtăși această încredere. Discuția continuă deci între gentlemeni, care între timp se așezară la o masă de wist, Stuart în fața lui Flanagan, Fallentin în fața lui Phileas Fogg. În timpul jocului partenerii nu vorbeau, însă între partide conversația întreruptă reîncepea mai aprinsă.

— Eu susțin că şansele sunt de partea hoțului, care nu poate să fie decât un om foarte îscusit! zise Andrew Stuart.

— Haida-de! răspunse Ralph. Nu există o singură țară în care el s-ar putea refugia.

— Ia te uită!

— Unde ai vrea să se ducă?

— Nu știu, răspunse Andrew Stuart. La urma urmei, pământul este destul de mare!

— A fost odată!... zise cu glasul scăzut Phileas Fogg. Apoi întinse cărțile spre Thomas Flanagan și adăugă: E rândul dumitale să tai, domnule!

Discuția se întrerupse iarăși în timpul jocului; însă îndată după aceea Andrew Stuart reîncepu:

— Cum adică, odată!? Ce, nu cumva pământul s-a micșorat?

— Fără îndoială! interveni Gauthier Ralph. Sunt de părerea domnului Fogg. Pământul s-a micșorat, fiindcă azi îl străbați de zece ori mai repede decât acum o sută de ani, și în cazul de care ne ocupăm tocmai asta va face ca cercetările să se desfășoare mai repede.

— Ușurând de asemenea fuga hoțului.

— Rândul dumitale să joci, domnule Stuart! zise Phileas Fogg.

Însă neîncrezătorul Stuart nu era convins, aşa că, odată partida sfârșită, el reîncepu:

— Domnule Ralph, trebuie să mărturisesc că ai găsit un fel glumeț de a spune că pământul s-a micșorat!

Adică pentru că azi îl poți încconjura în trei luni...

— În numai optzeci de zile! îl întrerupse Phileas Fogg.

— Într-adevăr, domnilor, adăugă John Sullivan, optzeci de zile, de când porțiunea între Rothal și Allahabad a fost dată în circulație pe „Great Indian peninsular railway”. Iată aici socoteala făcută în această privință de *Morning-Chronicle*:

De la Londra la Suez, prin Mont Cenis și Brindisi, drum de fier și vapor	7 zile
de la Suez la Bombay, vapor	13 "
de la Bombay la Calcutta, drum de fier	3 "
de la Calcutta la Hong Kong (China), vapor	13 "
de la Hong Kong la Yokohama (Japonia), vapor	6 "
de la Yokohama la San Francisco, vapor	22 "
de la San Francisco la New York, drum de fier	7 "
de la New York la Londra, vapor și drum de fier	9 "
<hr/>	
Total	80 zile

— Da, optzeci de zile, însă fără să pui la socoteală timpul prost, vântul contrariu, naufragiile, deraierile și toate celelalte! strigă Andrew Stuart, pierzând din neatenție un atù.

— Ba totul e socotit, răsunse Phileas Fogg, continuând să joace, căci, de data asta, discuția nu mai respecta wist-ul.

— Chiar și dacă hindușii sau indienii scot șinele?! strigă iar Andrew Stuart. Chiar dacă opresc trenurile, pradă vagoanele și-i scalpează pe călători?!

— Chiar dacă! răsunse Phileas Fogg. Apoi, dând cărțile pe față, vesti: Două atù-uri!

Andrew Stuart, care trebuia să împartă cărțile, obiectă:

— Teoretic, ai dreptate, domnule Fogg, însă în practică...

— În practică la fel, domnule Stuart.

— Tare aş vrea să te văd făcând această ispravă!

— Nu depinde decât de dumneata; hai să plecăm împreună.

— Ferească Dumnezeu! strigă Stuart. Dar aş paria pe patru mii de lire (100.000 fr.) că o asemenea călătorie, în asemenea condiții, este imposibilă.

— Dimpotrivă, e foarte posibilă! răsunse Mr. Fogg.

— Ei bine, fă-o!

— Ocolul pământului în optzeci de zile?

— Da.

— Mă învoiesc!

— Și când pleci?

— Numaidecât!

— Asta e o nebunie! strigă încă o dată Andrew Stuart, care începea să se simtă jignit de încăpățânarea partenerului său. Hai să lăsăm asta! Mai bine să ne continuăm jocul.

— Atunci, te rog, fii bun și dă cărțile încă o dată, fiindcă le-ai dat greșit! răsunse Phileas Fogg.

Andrew Stuart adună cărțile cu înfrigurare; apoi deodată le puse pe masă și izbucni:

— Ei bine, da, domnule Fogg, pariez pe patru mii de lire!...

— Dragul meu Stuart, liniștește-te! interveni Fallentin. Nu-i serios ce faci!

— Când am spus că pun rămășag, nu poate fi decât serios! răsunse Andrew Stuart.

— Fie! încuviință Mr. Fogg. Apoi se întoarse spre colegii săi: Domnilor, am douăzeci de mii de lire (500.000 franci) depuse la frații Baring. Îi risc bucuros...

— Douăzeci de mii de lire! exclamă John Sullivan. Douăzeci de mii de lire pe care le poți pierde din cauza unei întârzieri neprevăzute!

— Nu există neprevăzut! răsunse simplu Phileas Fogg.

— Domnule Fogg, dar aceste optzeci de zile n-au fost calculate decât ca un minimum de timp!

— Un minimum bine folosit e prea de ajuns.

— Însă, pentru a nu-l depăși, trebuie să sări matematic din tren în vapor și din vapor în tren!

— Voi sări matematic.

— Glumești!

— Un adevărat englez nu glumește niciodată, când e vorba de ceva atât de serios ca un rămășag, răsunse Phileas Fogg. Pun prinsoare, pe douăzeci de mii de lire, cu oricine dorește, că voi face ocolul pământului în nu mai mult de optzeci de zile, adică în o mie nouă sute douăzeci de ore, sau în o sută cincisprezece mii două sute de minute. Primiți?

— Primim! răsunseră domnii Stuart, Fallentin, Sullivan, Flanagan și Ralph, după ce se înțeleseră între ei.

— Bine! încheie Mr. Fogg. Trenul de Dover pleacă la ora opt și patruzeci și cinci. Voi lua acest tren.

— Chiar în seara asta? întrebă Stuart.

— Chiar în seara asta! răspunse Phileas Fogg. Apoi, uitându-se într-un calendar de buzunar, adăugă: Deci, fiindcă astăzi este miercuri, 2 octombrie, va trebui să fiu înapoi la Londra, în acest salon al Reform-Club-ului, sămbătă, 21 decembrie, la ora opt și patruzeci și cinci seara, fără de care cele douăzeci de mii de lire depuse în clipa de față la frații Baring vă vor apartine de fapt și de drept, domnilor. Iată un cec asupra acestei sume.

Îndată fu întocmit un act scris asupra rămășagului și cei șase cointeresanți îl semnară; Phileas Fogg era netulburat. Desigur, el nu puseșe rămășag pentru a câștiga – și dacă nu angajase decât douăzeci de mii de lire, adică jumătate din avutul său, o făcuse numai fiindcă prevedea că avea să cheltuiască cealaltă jumătate pentru a sfârși cu bine acest greu, ca să nu spunem irealizabil, proiect. Cât despre adversarii săi, aceștia păreau tulburăți, dar nu din cauza sumei puse în joc, ci fiindcă aveau un fel de muștrări de cuget să lupte în asemenea condiționi.

Tocmai atunci ceasul bătea ora șapte: i se propuse domnului Fogg să suspende jocul pentru a-și putea face pregătirile de plecare.

— Sunt gata în orice clipă! răspunse netulburatul gentleman. Și începu să împartă cărțile. Caro! spuse el. Rândul dumitale, domnule Stuart.

Capitolul IV

În care Phileas Fogg îl lasă cu gura căscată pe servitorul său Passepartout

La ora șapte și douăzeci și cinci, după ce câștigase vreo douăzeci de guinee la wist, Phileas Fogg se despărți de onorabilitii săi colegi și părăsi clubul. La ora șapte și cincizeci, el deschidea ușa casei sale.

Passepartout, care studiase cu conștiințiozitate programul, fu destul de surprins să-l vadă pe Mr. Fogg vinovat de inexactitate, apărând, contrar obiceiului, la ora aceasta neobișnuită. După nota scrisă, locatarul din Saville-row nu urma să se întoarcă decât la douăsprezece noaptea precis.

După ce urcă în camera sa, Phileas Fogg îl strigă:

— Passepartout!

Servitorul nu răspunse; chemarea aceasta nu-l privea: nu era încă ora.

— Passepartout! repetă Mr. Fogg, fără să ridice glasul.

Flăcăul nostru își făcu apariția.

— E a doua oară când te chem! observă stăpânul său.

— Păi nu-i ora douăsprezece! răspunse Passepartout, cu ceasul în mâna.

— Știu, și de aceea nu-ți fac nicio mustrare, reluă Phileas Fogg. Peste douăzeci de minute plecăm spre Dover și Calais.

Pe fața rotundă a franțuzului se lăți un fel de strâmbătură; era limpede că nu întelesese bine.

— Plecați în călătorie? întrebă el.

— Da, răsunse stăpânul său. Vom face ocolul pământului.

Passepartout, cu ochii cășcați, cu sprâncenele ridicate peste măsură, cu brațele atârnând, cu trupul gata să se prăbușească, arăta în clipa aceea toate semnele uimirii dusă până la încremeneală.

— Ocolul pământului! murmură el.

— În optzeci de zile! întregi Mr. Fogg. Așa că, vezi, n-avem o clipă de pierdut.

— Dar geamantanele?... făcu Passepartout, legănându-și fără voie capul de la dreapta la stânga.

— Niciun geamantan! Doar un sac de călătorie, cu două cămăși de lână și trei perechi de ciorapi; la fel și pentru dumneata. Restul vom cumpăra pe drum. Ia-mi mantaua și pătura de călătorie. Vezi să ai ghete bune. Adică... de altfel o să mergem puțin pe jos, sau chiar de loc. Haide!

Passepartout ar fi vrut să mai spună ceva, dar nu putu. Părăsi camera domnului Fogg, urcă în odăia lui, căzu pe un scaun și zise, folosind o frază destul de vulgară, de la el de acasă:

— A naibii treabă! Și eu care voi am să duc o viață liniștită!...

Apoi începu, mașinal, pregătirile de plecare. Ocolul pământului în optzeci de zile! Avea de-a face cu un nebun? Nu... Atunci era o glumă? Să mergi la Dover, bine! La Calais, fie! Asta nu putea, desigur, să-l supere pe bravul nostru flăcău, care de cinci ani de zile nu mai pusese piciorul pe pământul patriei. Poate și până la Paris ar fi fost o treabă bună, și, zău așa, ar fi revăzut cu bucurie marea capitală. Dar desigur, un gentleman așa de grijilu cu pașii săi ar trebui să se oprească acolo... Da, fără îndoială! — și totuși nu era mai puțin adevărat că gentlemanul acesta, atât de lipit de casă până acum, iată-l că pleca, o lua din loc!

La ora opt, Passepartout avea gata modestul sac, care cuprindea îmbrăcămîntea sa și pe a stăpânului său; apoi, cu cugetul încă tulburat el părăsi camera, a cărei ușă o încuie cu grija, și coborî la Mr. Fogg.

Acesta era gata. Avea sub braț o carte, *Bradshaw's continental railway steam tranzit and general guide*, care urma să-i furnizeze toate indicațiile

necesare pentru călătoria sa. Luă sacul din mâna lui Passepartout, îl deschise și vîrî înăuntru un teanc gros de bancnote frumoase care au curs în toate țările.

— N-ai uitat nimic? își întrebă Mr. Fogg servitorul.

— Nimic, domnule.

— Mantaua și pătura mea?

— Iată-le.

— Bine; ia sacul. Și întinzând acest prețios obiect lui Passepartout, Mr. Fogg adăugă: Ai grijă că aci sunt douăzeci de mii de lire (500.000 fr.)!

Passepartout fu cât pe aci să scape sacul din mâna, ca și cum cele douăzeci de mii de lire ar fi fost în aur și ar fi avut o greutate uriașă.

Stăpânul și servitorul coborâră, și ușa de la stradă fu încuiată de două ori.

O stație de trăsuri se găsea la capătul străzii. Cei doi călători se urcară într-un cab, care se îndreptă repede către gara de la Charing-Cross, de unde pornea una din liniile societății de căi ferate „South-Eastern-railway”.

La ora opt și douăzeci, trăsura se opri în fața grilajului gării. Passepartout sări jos. Stăpânul său îl urmă și plăti vizitiul.

În clipa aceea, o biată cerșetoare, ținând un copil de mâna cu picioarele goale prin noroi, cu o pălărie zdrențăroasă de care atârna o pană mizerabilă, cu un șal sfâșiat aruncat peste zdrențe, se apropie de Mr. Fogg cerându-i de pomană.

Acesta scoase din buzunar cele douăzeci de guinee câștigate la wist și le întinse cerșetoarei, zicându-i:

— Ține, femeie! Îmi pare bine că te-am întâlnit!

Apoi porni mai departe.

Passepartout simți că i se umezesc ochii; stăpânul său făcuse un pas spre inima lui.

Îndată după aceea, amândoi intrau în marea sală a gării. Aici Phileas Fogg îi porunci lui Passepartout să scoată două bilete la clasa întâi, până la Paris. Pe urmă, întorcând capul, îi zări pe cei cinci colegi de la Reform-Club.

— După cum vedeți, plec, domnilor! li se adresă. Feluritele vize puse pe un pașaport, luat anume în acest scop, vă vor permite să controlați la întoarcere drumul urmat de mine.

— Oh, domnule Fogg, nu era nevoie! răspunse politicos Gauthier Ralph. Ne încredem în onoarea dumitale de gentleman.

— E mai bine aşa, spuse Mr. Fogg.

Andrew Stuart observă:

— Nu uita că trebuie să fii înapoi...

— În optzeci de zile, întregi Mr. Fogg, adică sâmbătă, 21 decembrie 1872, la ora opt și patruzeci și cinci de minute seara. La revedere, domnilor!

La ora opt și patruzeci, Phileas Fogg și servitorul său se urcară în același compartiment. La ora opt și patruzeci și cinci răsună fluierul locomotivei și trenul porni.

Noaptea era întunecoasă, iar de sus cădea o ploaie măruntă. Phileas Fogg stătea tăcut în colțul său. Passepartout, încă aiurit, strângea mașinal în brațe sacul cu bancnote.

Trenul nu depășise încă Sydenham, când el scoase un adevărat strigăt de disperare.

— Ce e? întrebă Mr. Fogg.

— E că... e că... în grabă... în zăpăceală... am uitat...

— Ce?

— Am uitat să sting becul de gaz din camera mea!

— Ei bine, băiete, răspunse cu răceală Mr. Fogg, becul arde pe socoteala dumitale!

Capitolul V

În care o nouă acțiune apare la bursa londoneză

Părăsind Londra, desigur Phileas Fogg nu se îndoia câtuși de puțin de marele răsunet pe care avea să-l provoace plecarea sa. Vestea rămășagului se răspândi mai întâi la Reform-Club, unde produse o adevărată tulburare printre membrii acestui onorabil cerc. Apoi, de la club, tulburarea ajunse în ziare, cu ajutorul reporterilor, iar din ziare la publicul londonez și în întregul Regat Unit.

Această „istorie cu ocolul pământului” fu comentată, discutată, disecată cu atâta pasiune și stăruință ca și când ar fi fost vorba de o nouă afacere „Alabama”. Unii erau de partea lui Phileas Fogg, alții – și aceștia ajunseseră curând la o majoritate considerabilă – se pronunțau contra lui. A face ocolul pământului – și nu teoretic, pe hartă – în acest minimum de timp, cu mijloacele de comunicație existente, nu era numai o imposibilitate, ci o curată nebunie.

Times, Standard, Evening-Star, Morning-Chronicle și douăzeci de alte ziare cu mare răspândire se declarară împotriva lui Phileas Fogg. Numai

Daily-Telegraph îl susținea într-o oarecare măsură. Gentlemanul fu în general socotit drept maniac, drept un nebun, iar colegii săi de la Reform-Club fură dezaprobați că ținuseră acest rămășag, care dovedea slăbirea facultăților mintale ale autorului lui.

Cu privire la această istorie apărură numeroase articole extrem de înfierbântate, deși nu lipsite de logică. E cunoscut interesul pe care îl stârnește în Anglia orice are vreo legătură cu geografia. Așa că nu exista cititor, indiferent de clasa lui socială, care să nu devoreze coloanele încinate cazului „Phileas Fogg”.

În primele zile, câteva spirite îndrăznețe – îndeobște femei – fură de partea lui, mai ales după ce *Illustrated-London-News* îi publică portretul, după fotografia depusă la arhivele Reform-Club-ului. Unii gentlemeni chiar îndrăzniră să spună: „Hm! Hm! Și la urma urmei, de ce nu? S-au văzut lucruri și mai extraordinare!” Aceștia erau mai cu seamă cititorii ziarului *Daily-Telegraph*. Însă în curând se simți că însuși ziarul în cauză începea să dea înapoi.

La 7 octombrie, în Buletinul Societății regale de Geografie apăru un lung articol, care se ocupa de chestiune din toate punctele de vedere, și dovedea limpede nebunia unei asemenea fapte. După acest articol, totul era potrivnic călătorului, și oamenii, și natura. Pentru a izbuti un astfel de proiect, trebuia să admiți o potrivire miraculoasă între orele de plecare și cele de sosire, potrivire care nu exista, care nu putea să existe. Eventual, și asta numai în Europa, unde e vorba de distanțe de o lungime relativ mică, te poți bizui pe sosirea trenurilor la ore fixe; însă când sunt necesare trei zile pentru a traversa Statele Unite, mai poți să sprijini pe exactitatea trenului elementele unei asemenea probleme? Apoi defectările de locomotivă, deraierile, tamponările, anotimpul prost, înzăpezirile – toate acestea nu erau oare împotriva lui Phileas Fogg? Pe vapoare, în timpul iernii, nu se găsea el la cheremul furtunilor sau al cetețurilor? Ce, oare rar se întâmplă ca și cele mai rapide vapoare ale liniilor transoceânice să aibă întârzieri de două sau trei zile? Or, era nevoie de o întârziere, una singură, ca lanțul comunicațiilor să fie rupt, fără putință de îndreptare. Dacă Phileas Fogg sosea cu o întârziere fie de numai câteva ore față de plecarea unui vapor, el era nevoit să aștepte vaporul următor, și chiar numai prin asta călătoria sa era compromisă definitiv.

Articolul cu pricina avu mare răsunet. Aproape toate ziarele îl reproduseră, și acțiunile lui Phileas Fogg scăzură în chip neobișnuit.

În primele zile după plecarea gentlemanului se încheiaseră importante afaceri cu privire la soarta acțiunii sale. E cunoscută lumea pariorilor din Anglia, lume mai intelligentă, mai ridicată decât aceea a jucătorilor de cărți. A paria face parte din temperamentul englez. Astfel se încheiară rămășaguri pe sume considerabile, pentru sau contra lui Phileas Fogg, și nu numai între feluriți membri ai Reform-Club-ului, ci chiar în marea masă a publicului britanic. Phileas Fogg fu înscris ca un cal de curse, la un fel de studbook⁴. Se născu o acțiune care fu numai decât cotată la Bursa londoneză. Se cereau, se ofereau acțiuni „Phileas Fogg” și din asta se încheiau afaceri uriașe. Însă la cinci zile de la plecarea gentlemanului, în urma articoului din Buletinul Societății de Geografie, ofertele începură să se îngărmădească. Acțiunile „Phileas Fogg” scădeau. Ele erau oferite în teancuri. Cotate la început cinci la unu, pe urmă zece, acum se dădeau douăzeci, cincizeci, o sută la unu.

Calatorului nostru îi rămase un singur partizan; acesta era un bătrân paralitic, lordul Albermale. Țintuit în fotoliul său, onorabilul gentleman și-ar fi dat întreaga avere pentru a putea face ocolul pământului, fie chiar și în zece ani! – și el parie cinci mii de lire (100.000 fr.) pentru Phileas Fogg. Iar, când, o dată cu prostia proiectului, i se demonstră inutilitatea lui, el se mulțumi să răspundă: „Dacă lucrul e realizabil, e bine ca el să fie realizat prima oară de un englez!”

Deci, aceasta era situația: partizanii lui Phileas Fogg se răreau din ce în ce; toată lumea se pronunța împotriva lui, și nu fără motive; acțiunile „Phileas Fogg” nu mai erau cotate decât o sută cincizeci, două sute la unu, până ce, la șapte zile după plecarea lui, o întâmplare cu totul neașteptată făcu să nu mai fie cotate de loc.

Într-adevăr, în ziua aceea, la orele nouă seara, directorul poliției metropolitane primise telegrafic o depeșă, care spunea:

*„De la Suez la Londra,
Rowan, director de poliție, administrația centrală,
Scotland Place.*

*Urmăresc hoțul de Bancă, Phileas Fogg. Trimiteți imediat mandat
de arestare la Bombay (India engleză)*

Detectiv Fix*.

Efectul acestei depeșe se văzu imediat. Onorabilul gentleman dispără, pentru a lăsa locul hoțului de bancnote. I se cercetă fotografia, depusă la Reform-Club împreună cu cele ale colegilor săi. Ea înfățișa leit pe omul ale cărui semnalmente fuseseră stabilite de anchetă. Oamenii își amintiră ceea ce era misterios în existența lui Phileas Fogg, izolarea lui, plecarea lui subită – și păru limpede că, pretextând o călătorie în jurul lumii și sprijinindu-se pe un rămășag nebunesc, personajul nu urmărise altceva decât să deruteze pe agenții poliției engleze.

Capitolul VI

În care agentul Fix dă dovadă de o nerăbdare foarte îndreptățită

Iată în ce împrejurări fusesese expediată această telegramă privind pe numitul Phileas Fogg.

Miercuri, 9 octombrie, se aștepta să sosească la Suez, la ora unsprezece dimineața, pachebotul *Mongolia*, al Companiei Peninsulare și Orientale, vapor de fier, cu elice și spardek, cu un deplasament de două mii opt sute de tone și având o forță nominală de cinci sute de cai. *Mongolia* făcea cursa regulată între Brindisi și Bombay, prin canalul Suez. Era unul din cele mai rapide vase ale Companiei și depășise totdeauna viteza regulamentară, adică zece mile pe oră între Brindisi și Suez, și nouă mile cincizeci și trei de sutimi între Suez și Bombay.

În așteptarea *Mongoliei*, doi oameni se plimbau pe chei, în mijlocul mulțimii de băştinași și străini care se îmbulzesc în acest oraș, odinioară un târgușor, căruia acum marea operă a d-lui Lesseps⁵ îi asigurase un viitor mareț.

Unul dintre acești doi oameni era agentul consular al Regatului Unit la Suez și care – în ciuda neplăcutelor pronosticuri ale guvernului britanic și sinistrelor preziceri făcute de inginerul Stephenson⁶ – vedea în fiecare zi navele engleze străbătând canalul și scurtând astfel la jumătate vechiul drum din Anglia în Indii, pe la Capul Bunei-Speranțe.

Celălalt era un omuleț slab, cu chipul destul de intelligent, nervos, care își contracta cu o stăruință vizibilă sprâncenele. Pe sub genele lui lungi sclipea o privire foarte vie, pe care el însă știa să și-o stăpânească. În clipa aceea, omulețul se mișca de colo până colo, neputând sta locului, dând astfel oarecare semne de nerăbdare.

Insul în cauză se numea Fix și era unul din acei „detectivi” sau agenți ai poliției engleze care, după furtul comis la Banca Angliei, fuseseră trimiși în diferitele porturi ale lumii. Fix trebuia să supravegheze cu cea mai mare grijă pe toți călătorii în trecere spre Suez, și dacă vreunul dintre ei i-ar fi părut suspect, să-l „fileze” până la primirea mandatului de arestare.

Exact cu două zile înainte, Fix primise de la directorul poliției metropolitane semnalamentele presupusului autor al furtului; erau ale acelui personaj distins și cu înfățișarea corectă care fusese văzut în sala de plăți a Băncii.

Detectivul, desigur momit de serioasa primă făgăduită în caz de succes, aștepta deci cu o nerăbdare ușor de înțeles sosirea *Mongoliei*.

— Care va să zică, domnule consul, credeți că vaporul n-o să întârzie? întrebă el pentru a zecea oară.

— Nu, domnule Fix, răsunse consulul. Ieri se afla la Port-Said, și cei șaizeci de kilometri ai canalului sunt un fleac pentru un vas aşa de rapid. Îți repet că Mongolia a câștigat întotdeauna prima de douăzeci și cinci de lire pe care guvernul o plătește pentru fiecare douăzeci și patru de ore câștigate din timpul reglementar al călătoriei.

— Vaporul acesta vine direct de la Brindisi? întrebă Fix.

— Chiar de la Brindisi, de unde a luat poșta pentru Indii și de unde a plecat sâmbătă la ora cinci după-amiază. Așa că ai răbdare; trebuie să sosească foarte curând. Însă iată ceea ce nu înțeleg eu: dacă omul dumitale se află pe bordul *Mongoliei*, cum ai să-l poți recunoaște numai după semnalamentele pe care le-ai primit?

— Domnule consul, răsunse detectivul, pe acești oameni mai degrabă îi miroși decât îi recunoști. Pentru asta trebuie să ai fler, și flerul este un fel de simț special pe care îl ajută și auzul, și văzul, și mirosul. În viața mea

am arestat destui asemenea gentlemeni, și dacă hoțul meu se află într-adevăr pe bord, vă asigur că nu-mi va scăpa din mâna.

— Vă urez să reușiți, domnule Fix, fiindcă e vorba de un furt însemnat!

— Un furt magnific! exclamă agentul, cu înflăcărare. Cincizeci și cinci de mii de lire! Nu ne pică des asemenea plească! Hoții au devenit meschini! Neamul celor de-alde Sheppard se stinge! Azi unii ajung la spânzurătoare pentru câțiva șilingi!

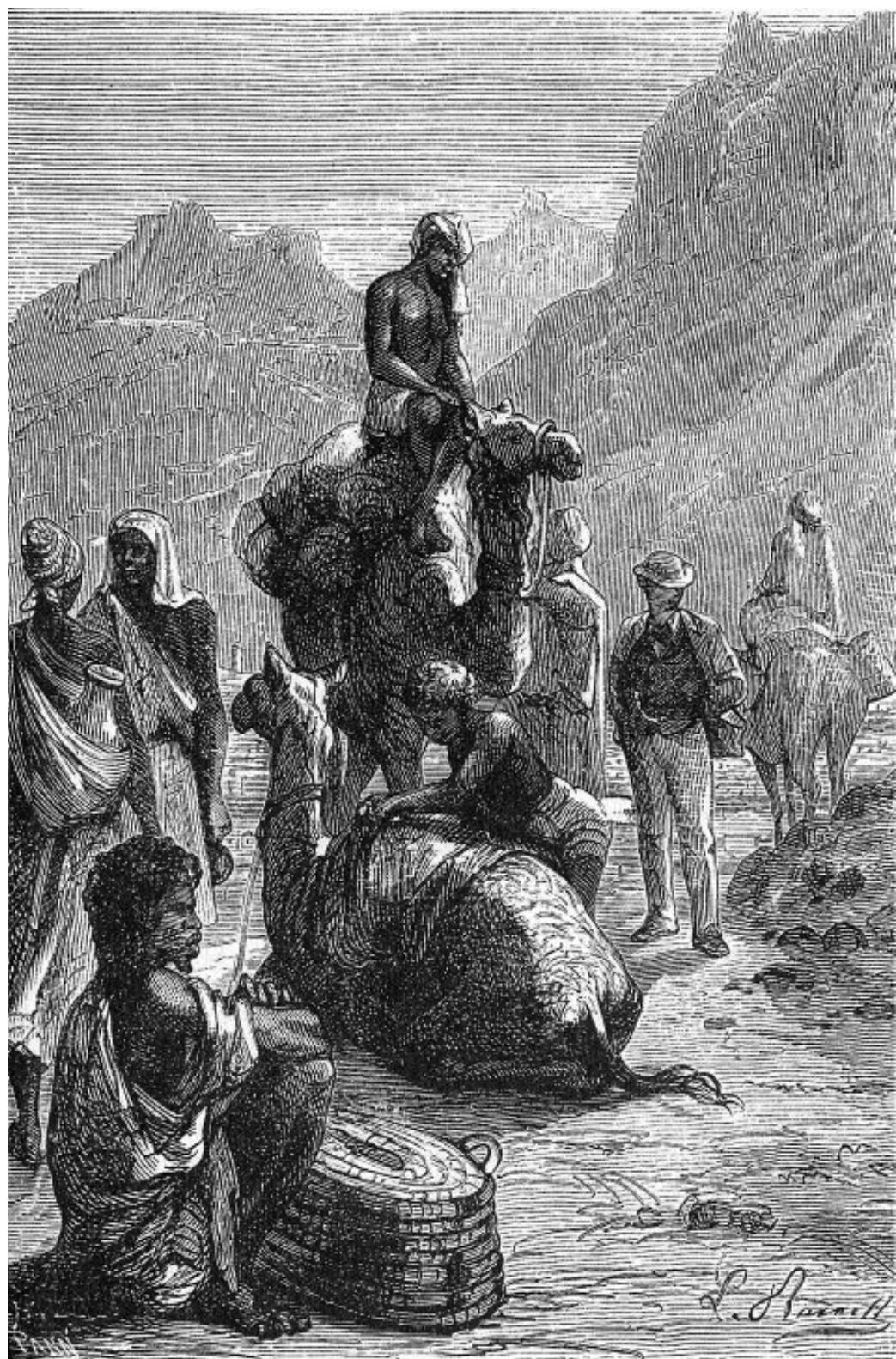
— Domnule Fix, observă consulul, vorbești cu atâta înflăcărare, încât îți doresc din toată inima să izbutești. Însă, repet, date fiind împrejurările în care te afli, mă tem că va fi foarte greu. Știi preabine că, după semnalamentele pe care le-ai primit, hoțul acesta seamănă întru totul cu un om cumsecade.

— Domnule consul, răspunse sigur pe el inspectorul de poliție, toți marii escroci par oameni cumsecade. Vă dați seama că cei cu mutră de pungași n-au decât un drum de ales: să rămână curați, că altfel i-ar aresta imediat. De aceea trebuie să suspectezi pe cei cu înfățișare de oameni cinștiți. Lucru greu, admit; asta nu mai e o meserie, ci o artă.

Era limpede că numitului Fix nu-i lipsea o oarecare doză de amor propriu.

Între timp pe chei se vedea din ce în ce mai multă mișcare. Marinari de diferite nații, negustori, misiți, hamali, felahi se strângăau din toate părțile. Era limpede că se aprobia clipa sosirii vaporului.

Vremea era destul de frumoasă, însă cam rece din cauza vântului de est. Deasupra orașului se profilau câteva minarete, sub razele palide ale soarelui. Către sud, un dig lung de două mii de metri se întindea ca un braț asupra radei Suezului. Pe valurile Mării Roșii se legăneau mai multe vase de pescuit sau de cabotaj, dintre care unele păstrau în liniile lor silueta elegantă a galerei

L. Prang

antice.

Tot făcându-și loc prin această mulțime de oameni, Fix, din obișnuință profesională, cerceta chipurile trecătorilor cu câte o scurtă ochiadă.

Era ora zece și jumătate.

— Dar nu mai vine odată vaporul acela? strigă agentul, auzind bătaia orologiului din port.

— Trebuie să fie aproape, răsunse consulul.

— Cât timp o să stea la Suez?

— Patru ore; atât cât să încarce cărbuni. De la Suez la Aden, la capătul celălalt al Mării Roșii, sunt o mie trei sute zece mile, și trebuie să-și facă provizii de combustibil.

— Și de la Suez merge direct la Bombay?

— Direct, fără oprire.

— Ei bine, zise Fix, dacă hoțul a luat acest drum și acest vapor, desigur că și-a făcut planul să debarce la Suez, ca de aici să ajungă pe altă cale în posesiunile olandeze sau franceze din Asia. Trebuie să știe prea bine că în India, care este un teritoriu englez, n-ar fi în siguranță.

— Numai dacă nu o fi un om foarte îndrăzneț, răsunse consulul. Știi doar că un criminal englez se poate ascunde mai bine la Londra decât în străinătate.

După aceste cuvinte, care îi dădură mult de gândit agentului, consulul se îndreptă spre biroul său, aflat în apropiere. Fix rămase singur, stăpânit de o nerăbdare nervoasă, cu presimțirea destul de ciudată că hoțul său se găsea pe bordul *Mongoliei*, și într-adevăr, dacă pungașul fugise din Anglia cu gândul de a ajunge în Lumea Nouă, el alesese probabil drumul Indiilor, mai puțin supravegheat sau mai greu de supravegheat decât cel al Atlanticului.

Fix nu rămase mult timp sub stăpânirea acestor gânduri. Fluirea răsunătoare vestiră sosirea vaporului. Gloata de hamali și de felahi se năpusti spre chei, într-o îmbulzeală destul de neliniștită pentru membrele și veșmintele călătorilor aflați în port. Vreo zece bărci se desprinseră de la mal și se repeziră în întâmpinarea *Mongoliei*.

În curând se ivi uriașul corp de fier al vaporului, navigând între malurile canalului, și la ora unsprezece punct ancora fu aruncată în radă, în timp ce aburul mașinilor țășnea cu zgomot pe țevile de eșapament.

Pe bord erau destul de mulți călători. Unii rămăseseră pe punte, ca să admire priveliștea pitorească a orașului, însă cea mai mare parte coborâră în

bărcile care trăseseră la bordul Mongoliei.

Fix cerceta cu cea mai mare luare-aminte pe toți cei care puneau piciorul pe chei.

Deodată, unul dintre aceștia, după ce împinse energic în lături pe felahii care îl asaltau oferindu-și serviciile, se apropiie de el și-l întrebă foarte politicos dacă nu cumva putea să-i arate unde se află biroul agentului consular englez. Zicând acestea, călătorul arăta un pașaport pe care, fără îndoială, dorea să i se pună viza britanică.

Fix luă instinctiv pașaportul, citi dintr-o privire semnalmentele înscrise în el, și nu putu să-și împiedice o tresărire. Hârtia începu să-i tremure în mână; semnalmentele înscrise în pașaport erau identice cu cele primite de la directorul poliției metropolitane.

— Nu-i pașaportul dumitale? îl întrebă pe călător.

— Nu, răsunse acesta, e al stăpânului meu.

— Și el unde e?

— A rămas pe bord.

— Păi trebuie să se prezinte personal la biroul consulatului, pentru a-i se stabili identitatea, îi explică agentul.

— Oare e nevoie de aşa ceva?

— Neapărat!

— Și unde e biroul ăsta?

— Colo, în colțul pieții, răsunse inspectorul, arătând cu mâna o casă aflată la vreo două sute de pași.

— Atunci mă duc să-i spun stăpânului meu, deși n-o să-i placă de loc să se deranjeze!

Acestea zise, călătorul îl salută pe Fix și se întoarse pe bord.

Capitolul VII

Care dovedește încă o dată inutilitatea pașapoartelor în raporturile cu poliția

Inspectorul coborî pe chei, îndreptându-se în grabă spre biroul consulului, unde, la cererea sa insistență, fu introdus numai decât.

— Domnule consul, zise Fix fără altă introducere, am serioase motive să cred că omul nostru se află pe bordul *Mongoliei*.

Și el povesti istoria cu servitorul și pașaportul.

— Bine, domnule Fix, răspunse consulul, nu mi-ar displăcea câtuși de puțin să văd mutra acestui pungaș, însă dacă el este cel bănuit de dumneata, poate că n-o să se prezinte la biroul meu. Unui hoț nu-i place să lase urme în trecerea sa – și de altfel formalitatea pașapoartelor nu mai este obligatorie.

— Domnule consul, stărui agentul, dacă este un om îndrăzneț, cum trebuie să bănuim, o să vină.

— Ca să-și vizeze pașaportul?

— Da. Pașapoartele nu servesc decât ca să încurce pe oamenii cumsecade și să ajute fuga pungașilor. Vă asigur că hârtiile omului nostru vor fi în regulă, dar sper că dumneavoastră n-o să le vizăți...

— Și de ce nu? se miră consulul. Dacă pașaportul este în regulă, n-am dreptul să-i refuz viza.

— Totuși, domnule consul, trebuie neapărat să-l rețin pe omul acesta aici, până ce primesc de la Londra un mandat de arestare.

— A, domnule Fix, asta e treaba dumitale, eu însă nu pot...

Consulul nu-și sfârși fraza. În clipa aceea se auzi ciocănind la ușă, și băiatul de birou introduce doi străini, dintre care unul era, fără doar și poate, servitorul acela de pe chei.

Erau, într-adevăr, stăpânul și servitorul său. Stăpânul arătă pașaportul și-l rugă fără altă explicație pe consul să aibă bunătatea de a-l viza.

Slujbașul britanic luă documentul și îl citi cu luare-aminte, în timp ce Fix, într-un colț al biroului, îl cerceta, sau mai degrabă îl devora cu ochii pe străin.

— Dumneavoastră sunteți Phileas Fogg, esquire? întrebă consulul după ce sfârși lectura.

— Da, domnule, răspunse gentlemanul.

— Și omul acesta este servitorul dumneavoastră?

— Da. Un francez numit Passepartout.

— Veniți de la Londra?

— Da.

— Și unde mergeți?

— La Bombay.

— Bine, domnule. Știți că formalitatea vizei nu este trebuitoare, și că noi nu mai cerem să ni se prezinte pașapoartele?

— Știu, domnule, răspunse Phileas Fogg, însă prin această viză vreau să se constate trecerea mea prin Suez.

— Fie, domnule.

Și consulul, după ce semnă și puse data pe pașaport, aplică stampila. Mr. Fogg plăti taxele de viză, apoi, după ce adresă un salut rece, ieși, urmat de servitorul său.

— Ei bine? întrebă inspectorul.

— Ei bine, răsunse consulul, are aerul celui mai cumsecade om!

— Poate, însă nu asta ne interesează. Domnule consul, nu găsiți că acest flegmatic gentleman seamănă leit cu hoțul ale cărui semnalmente le-am primit?

— Ai dreptate, dar, vezi dumneata, semnalmentele...

— Eu, unul, vreau să fiu cu inima împăcată, răsunse Fix. Servitorul mi s-a părut mai puțin indescifrabil decât stăpânul. Pe deasupra este francez și n-o să-și poată ține gura. Pe curând, domnule consul!

Cu aceste cuvinte, agentul ieși și porni în căutarea lui Passepartout.

În acest timp, Mr. Fogg, plecând de la consulat, se îndreptase spre chei. Acolo dădu câteva porunci servitorului său, pe urmă se urcă într-o barcă, reveni la bordul *Mongoliei*, intră în cabina sa și deschise un carnet în care erau însemnate următoarele:

„Părăsit Londra, miercuri, 2 octombrie, ora 8 și 45 seara.

Sosit la Paris, joi, 3 octombrie, ora 7 și 20 dimineața.

Părăsit Paris, joi, ora 8 și 40 dimineața.

Sosit la Torino, prin Mont Cenis, vineri, 4 octombrie, ora 6 și 35 dimineața.

Părăsit Torino, vineri, ora 7 și 20 dimineața.

Sosit la Brindisi, sămbătă 5 octombrie, ora 4 seara.

Îmbarcat pe *Mongolia*, sămbătă, ora 5 seara.

Sosit la Suez, miercuri, 9 octombrie, ora 11 dimineața.

Totalul orelor folosite: 158 și 1/2 sau în zile: 6 zile și 1/2.”

Mr. Fogg înscră acese date într-un itinerariu aşezat pe coloane care indicau, de la 2 octombrie până la 21 decembrie, luna, ziua și ora, sosirile reglementare și sosirile efective în fiecare localitate principală: Paris, Brindisi, Suez, Bombay, Calcutta, Singapore, Hong Kong, Yokohama, San Francisco, New York, Liverpool, Londra și care îi îngăduia să noteze avansul sau întârzierile rezultate în fiecare punct al parcursului.

Acest itinerar metodic avea astfel în vedere totul, și Mr. Fogg știa în orice clipă dacă este în câștig sau în întârziere.

Deci în acea zi, miercuri, 9 octombrie, el înscrise sosirea sa la Suez, care corespundeau cu sosirea reglementară, neînfațând nici câștig, nici pierdere.

După aceea ceru să i se aducă dejunul în cabină. Cât despre ideea de a vizita orașul, nici măcar nu-i trecea prin minte, ca unul care făcea parte din acea rasă de englezi care își trimit servitorii să viziteze locurile pe unde trec.

Capitolul VIII

În care Passepartout vorbește, poate, ceva mai mult decât s-ar cuveni

În câteva clipe, Fix îl ajunse pe Passepartout, care pornise hoinar pe chei, privind în toate părțile, el, unul nesocotindu-se dator să nu vadă nimic.

— Ei, prietene, v-ați vizat pașaportul? îl întrebă agentul, apropiindu-se de el.

— Ah! Dumneavoastră erați! răspunse franțuzul. Mulțumesc de întrebare, suntem în perfectă ordine!

— Și acum privești locurile astea?

— Da, însă mergem aşa de repede, încât mi se pare că fac călătoria în vis.

Care va să zică aici suntem la Suez?

— La Suez.

— În Egipt?

— În Egipt, desigur.

— Și în Africa?

— În Africa.

— În Africa! repetă Passepartout. Nu-mi vine să cred. Închipuiți-vă, domnule, că nu m-am gândit vreodată să ajung mai departe decât până la Paris – și am revăzut această vestită capitală exact de la ora șapte și douăzeci dimineața până la opt și patruzeci, între Gara de Nord și Gara Lyon, prin ferestrele unui cupeu și pe o ploaie cu bășici! Ce rău îmi pare! Aș fi vrut să revăd cimitirul Père-Lachaise și Circul din Champs-Elysées!

— Care va să zică sunteți foarte grăbiți! observă inspectorul de poliție.

— Eu, unul, nu, însă stăpânul meu, da. Bine că mi-am adus aminte de el; trebuie să cumpăr ciorapi și cămăși! Am plecat fără geamantane, numai cu un sac de călătorie.

— Am să te conduc la un bazar unde ai să găsești tot ce-ți trebuie.

— Domnule, răspunse Passepartout, sunteți, ce să spun, de o bunăvoință!...

Și porniră împreună, Passepartout vorbind necontentit.

— Trebuie să am grijă, zise el, să nu pierd vaporul!

— Ai tot timpul, nu-i decât douăsprezece!

Passepartout scoase din buzunar ceasornicul lui uriaș.

— Douăsprezece? Da' de unde! E ora nouă și cincizeci și două de minute!

— Ceasul dumitale e în urmă, observă Fix.

— Ceasul meu! Ăsta e un ceas de familie, pe care l-a avut străbunicul meu. Nu greșește nici cinci minute pe an. E un adevărat cronometru!

— Văd ce se întâmplă, răsunse Fix. Ai rămas la ora Londrei, care e cu aproximativ două ceasuri în urmă față de Suez. Trebuie să ai grijă să-ți potrivești ceasul după ora locală a fiecărei țări.

— Să mă ating de ceasul meu! strigă Passepartout. Niciodată!

— Bine, dar n-o să se mai potrivească cu soarele.

— Cu atât mai rău pentru soare, domnule! El va cădea în greșală.

Și flăcăul nostru își vârî ceasul în buzunarul vestei, cu un gest mareț.

După câteva clipe, Fix redeschise vorba:

— Și zi, ați plecat în grabă de la Londra?

— Păi dar! Miercurea trecută. Mr. Fogg a venit acasă de la club la ora opt seara, contrar oricărui obicei, și trei sferturi de oră mai târziu eram plecați.

— Dar unde se duce stăpânul dumitale?

— Drept înainte, mereu! Face ocolul pământului!

— Ocolul pământului? exclamă Fix.

— Da, și încă în optzeci de zile! Cică ar fi un rămășag, însă, între noi fie vorba, eu nu cred o boabă; cum o să-mi intre aşa ceva în cap? Trebuie să fie altceva la mijloc.

— Ah! Acest Mr. Fogg e un original?

— Așa cred.

— Atunci e bogat?

— Bineînțeles! Și are cu el o sumă frumușică, și numai în hârtii noi-nouțe! Nu se sinchisește de bani pe drum! Ca să vezi, mecanicului de pe *Mongolia* i-a făgăduit un dar mareț dacă ajungem la Bombay mai devreme!

— Și îl cunoști de mult pe stăpânul dumitale?

— Eu? Da de unde! răsunse Passepartout. Am intrat în slujba lui chiar în ziua plecării.

E ușor de închipuit ce efect trebuiau să producă aceste răspunsuri asupra minții inspectorului de poliție și aşa foarte înfierbântată.

Această plecare grăbită de la Londra, scurt timp după săvârșirea furtului, această mare sumă de bani luată în călătorie, această grabă de a ajunge în țări îndepărтate, acest pretext cu rămășaguri neobișnuite, totul întărea, cum era firesc, bănuielile agentului. El îl descusu mai departe pe franțuz și se încredință că flăcăul acesta nu-l cunoștea câtuși de puțin pe stăpânul său, că acela trăia izolat la Londra, că era socotit bogat fără să se știe de unde îi venea bogăția, că era un om de nepătruns și aşa mai departe. Însă, în același timp, Fix ajunse la convingerea că Phileas Fogg nu va debarca la Suez, și că se îndrepta spre Bombay.

— O fi departe Bombay ăsta? întrebă Passepartout.

— Destul de departe, răsunse agentul. Mai aveți de mers încă vreo zece zile pe mare.

— Și unde vine Bombay?

— În India.

— Adică în Asia?

— Firește.

— Fir-ar să fie!... Ce voi am să vă spun... e ceva care mă sâcâie... becul de acasă!

— Ce bec?

— Becul de gaz din camera mea. Am uitat să-l sting, și acum arde în contul meu. Or, am făcut socoteala că asta înseamnă doi șilingi în douăzeci și patru de ore, adică exact șase pence mai mult decât leafa mea – și înțelegeți că, atât cât o să țină călătoria asta...

Oare înțelesese Fix istoria cu gazul? Puțin probabil. De câtva timp, el nu mai asculta, ci se gândeа ce hotărâre să ia. Între timp ajunseră la bazar. Agentul îl lăsă pe Passepartout să se ocupe de cumpărături, îl sfătuи să aibă grijă să nu întârzie la plecarea vaporului, iar el se întoarse în grabă la consulat.

Acum, când își formase convingerea, Fix își recâștigase tot sângele rece.

— Domnule, se adresă el consulului, nu mai am nicio îndoială. Îl am în mâna. Vrea să pară un excentric care face ocolul pământului în optzeci de zile.

— Atunci e foarte șiret! răsunse consulul. Pesemne își face socoteala să se întoarcă la Londra după ce va deruta poliția de pe amândouă continentele!

— Asta o s-o vedem! răsunse Fix.

— Dar ești sigur că nu te înseli? stăruí consulul.
— Nu mă însel.
— Bine, dar atunci de ce hoțul acesta a ținut să-și marcheze printr-o viză trecerea lui prin Suez?
— De ce?... Nu știu, domnule consul, însă ascultați.
Și în câteva cuvinte, Fix îi aduse la cunoștință punctele importante din con vorbirea sa cu servitorul numitului Fogg.
— Într-adevăr, observă consulul, toate bănuielile se îngrămădesc împotriva acestui om. Și ce-ai de gând să faci?
— Să trimit o telegramă la Londra, cerând să mi se expedieze urgent un mandat de arestare la Bombay, apoi să mă îmbarc pe *Mongolia*, să-l filez pe omul meu până în Indii, și acolo, pe acest teritoriu englez, să mă apropii de el politicos, cu mandatul de arestare într-o mâna, iar cu mâna cealaltă să-l înhăț de umăr.

După ce rosti rece aceste cuvinte, agentul își luă rămas bun de la consul și se îndreptă spre biroul telegrafului, de unde expedie directorului poliției metropolitane depeșa pe care o cunoaștem.

Un sfert de oră mai târziu, cu puținul său bagaj în mâna, dar bine înarmat cu bani, Fix se îmbarca pe *Mongolia* – și rapidul pachebot pornea îndată cu toată viteza pe apele Mării Roșii.

Capitolul IX

În care Marea Roșie și Marea Indiilor se arată favorabile planurile lui Phileas Fogg

Distanța dintre Suez și Aden este de o mie trei sute zece mile în cap, și caietul de sarcini al Companiei acordă vapoarelor sale o sută treizeci și opt de ore pentru a o străbate. *Mongolia*, cu fociurile întețite în draci, naviga în aşa chip, încât făgăduia să sosească înaintea orei prevăzute.

Cea mai mare parte a călătorilor îmbarcați la Brindisi mergeau în India. Unii se îndreptau spre Bombay, alții spre Calcutta, însă tot prin Bombay, căci de când drumul de fier traversa peninsula indiană în toată lățimea sa, nu mai era nevoie să ocolești capul Ceylon.

Printre călători erau feluriți funcționari civili și ofițeri de toate gradele. Dintre aceștia, unii aparțineau armatei britanice propriu-zise, alții comandau trupe indigene de sipahi⁷, toți foarte bine plătiți chiar acum când

guvernul luase asupra sa drepturile și sarcinile vechii Companii a Indiilor; de pildă, sublocotenentii primeau 7.000 franci, comandanții de brigadă – 60.000, generalii – 100.000⁸.

Se trăia deci bine pe bordul *Mongoliei*, în această societate de funcționari, printre care se amestecau câțiva tineri englezi, care cu milionul în buzunar se duceau să înființeze întreprinderi comerciale în țări îndepărivate. „Purser”-ul, omul de încredere al Companiei, egal în grad cu comandantul vasului, orânduia pe bord un trai îmbelșugat. La micul dejun, la prânzul de la ora două, la cina de la cinci și jumătate și la supeul de la ora opt seara, mesele se îndoiau sub greutatea mâncărurilor de carne proaspătă și a gustărilor furnizate de măcelăria și cămările vaporului. Călătoarele – căci erau și din acestea câteva – își schimbau toaletele de două ori pe zi. Se făcea muzică, ba chiar se și dansa, când marea era prielnică.

Însă Marea Roșie este foarte nestatornică și prea adesea se zburlește, ca toate golfurile lungi și înguste. Când sufla vântul, fie dinspre coasta Asiei, fie dinspre Africa, *Mongolia*, ca un fus cu elice, prinsă dintr-o coastă, se balansa însăjător. Doamnele se făceau atunci nevăzute, pianul amuțea, muzica și dansul încetau dintr-o dată. Dar cu toată hula, cu toate răbufnirile de vânt, vaporul, împins de puternicele lui mașini, gonea fără întârziere spre strâmtoarea Bab-el-Mandeb.

Dar ce făcea oare Phileas Fogg în acest timp? S-ar putea crede că, îngrijorat și neliniștit, el ținea seama neconenit de schimbările vântului, care ar fi putut stingheri mersul vaporului, de legănările bezmetice produse de hulă, care ar fi putut să pricinuiască vreun neajuns la mașini, în sfârșit de toate stricăciunile posibile, care, obligând vasul să întârzie în vreun port, i-ar fi dat peste cap programul călătoriei.

Nimic din toate acestea! Sau, chiar dacă gentlemanul nostru se gândeau la asemenea cazuri, cel puțin nu lăsa să se vadă nimic. El rămânea mereu același om calm, membrul imperturbabil al Reform-Club-ului, pe care niciun incident nu putea să-l găsească nepregătit. El nu părea cătuși de puțin mai tulburat decât netulburatele cronometre de bord. Numai arareori putea fi văzut pe punte, căci nu se ostenea să privească această Mare Roșie, atât de bogată în amintiri, acest teatru al primelor scene istorice ale umanității. Nu-l interesau nici ciudatele orașe înșirate pe malurile ei, orașe al căror pitoresc contur se desena uneori la orizont. El nici măcar nu visa la primejdile

acestui golf arabic, despre care istoricii antichității, Strabon, Arrian, Arthemidor, Edrisi, au vorbit totdeauna cu spaimă, și pe apele căruia navigatorii de odinioară nu se hazardau niciodată înainte de a aduce sacrificii ca să atragă asupra călătoriei îngăduința cerului.

Dar ce făcea atunci acest original, aflat pe bordul *Mongoliei* ca într-o încisoare? În primul rând stătea la masă de patru ori pe zi, și nici ruliul, nici tangajul nu puteau să deranjeze o mașină aşa de minunat alcătuită. Pe urmă juca wist.

Da, întâlnise aici parteneri de joc, la fel de înverșunați ca și el; un perceptor care se ducea la postul său, la Goa, un ministru, reverendul Decimus Smith, care se întorcea la Bombay, și un general de brigadă din armata engleză, îndreptându-se spre corpul său la Benares. Acești trei călători aveau pentru wist aceeași pasiune ca Mr. Fogg, și jucau ore întregi, nu mai puțin tăcuți decât el.

Cât despre Passepartout, răul de mare nu se lipea de el. Tânărul franțuz ocupa o cabină la prova și, întocmai ca și stăpânul său, mâncă foarte conștiincios. Trebuie spus că, fără îndoială, o călătorie făcută în asemenea condiții nu-i mai displăcea câtuși de puțin. Așa începea să-i vină la îndemână. Bine hrănit, bine adăpostit, pe deasupra mai vedea și țări străine – destul ca să se împace cu soarta sa, cu atât mai mult cu cât era convins că toată această fantezie avea să se termine la Bombay.

A doua zi după plecarea de la Suez, adică la 29 octombrie, nu se poate afirma că nu resimți o oarecare bucurie când întâlni pe punte pe îndatoritorul personaj, căruia i se adresase debucând în Egipt. Deci se apropie de el și i se adresă cu cel mai cald surâs:

— Dacă nu mă înșel, domnule, dumneavastră m-ați îndrumat cu atâta bunăvoie la Suez.

— Ah, da, te recunosc! răsunse detectivul. Dumneata ești servitorul aceluia englez original...

— Întocmai, domnule, ă...

— Fix.

— Domnule Fix, sunt încântat să vă regăsesc aici. Si unde mergeți?

— Păi, și eu merg la Bombay!

— Minunat! Ați mai făcut până acum drumul acesta?

— De multe ori, răsunse Fix. Sunt agent al Companiei Peninsulare.

— Atunci cunoașteți India?

— Mda... bâigui detectivul, care nu voia să meargă prea departe cu vorba.

— Și, spuneți-mi, e ciudată India asta, nu-i aşa?

— Foarte ciudată! Moschei, minarete, temple, fachiri, pagode, tigri, șerpi, baiadere! Dar nădăjduiesc că o să aveți destul timp să vizitați țara.

— Nădăjduiesc și eu, domnule Fix. Înțelegeți și dumneavoastră că unui om cu mintea întreagă nu-i este îngăduit să sară din vapor în tren și din tren în vapor, pe motivul că face ocolul pământului în optzeci de zile! Nu. Fiți sigur că toată această gimnastică o să se termine la Bombay.

— Mr. Fogg se simte bine? întrebă detectivul Fix cu tonul cel mai natural.

— Foarte bine, domnule Fix. De altfel și eu tot aşa. Barem eu, unul, mănânc ca un căpcăun după post; știți, din cauza aerului de mare.

— Dar pe stăpânul dumitale nu-l văd niciodată pe punte.

— Așa e, nu iese de loc. Nu e curios să privească...

— Știi, domnule Passepartout, mă gândesc că acest pretins ocol al pământului în optzeci de zile ar putea să ascundă cine știe ce însărcinare secretă... De pildă, o misiune diplomatică!

— Domnule Fix, pe cinstea mea vă mărturisesc că nu știu nimic și, la urma urmelor, n-aș da nicio jumătate de coroană ca să știu!

După această întâlnire, Passepartout și Fix stătură adesea de vorbă. Inspectorul de poliție urmărea să se apropie de servitorul individului Fogg; asta putea să-i fie de folos odată. Deci îl poftea deseori la barul *Mongoliei*, unde îl cinstea cu câteva pahare de whisky sau de bere, pe care flăcăul nostru le primea fără fasoane, cinstindu-l la rândul lui, ca să nu rămână dator, și găsea cu acest prilej în Fix un gentleman foarte plăcut.

Între timp vaporul înainta cu repeziciune. În ziua de 13 văzură Moka ivindu-se în brâul ei de ziduri ruinate, deasupra cărora se ridicau câțiva curmali înverziți. În depărtare, pe munți, se desfășurau întinse livezi de cafetieri. Passepartout fu încântat să contemple acest oraș vestit, pe care, cu zidurile lui circulare și cu fortul dărâmat profilându-se pe cer ca o toartă, îl asemui cu o ceașcă uriașă.

În timpul nopții următoare, *Mongolia* străbătu strâmtoarea Bab-el-Mandeb, al cărei nume arab înseamnă Poarta Lacrimilor, și a doua zi, 14 octombrie, se opri la Steamer Point, în nord-vestul radei Adenului, unde trebuia să se reaprovizioneze cu combustibil.

Alimentarea focurilor pe vapoare, la asemenea depărtări de centrele de producție, este o treabă gravă și importantă. Numai Compania Peninsulară cheltuieste în acest scop opt sute de mii de lire pe an (20 milioane de franci). A trebuit, într-adevăr, să se înființeze depozite în numeroase porturi, și aici, în aceste mări îndepărtate, prețul cărbunelui se ridica la optzeci de franci tona.

Mongolia mai avea de făcut încă o mie și sase sute cincizeci de mile până la Bombay, și trebuia să rămână patru ore la Steamer Point, pentru a-și reumple magaziile de cărbuni.

Însă această oprire fiind prevăzută, nu dăuna câtuși de puțin programului lui Phileas Fogg. De altfel, vaporul, în loc să sosească la Aden în dimineața zilei de 15 octombrie, sosise în seara zilei precedente; asta însemna un câștig de cincisprezece ore.

Mr. Fogg și servitorul său coborâră pe țărm. Gentlemanul voia să-și vizese pașaportul. Firește, Fix se ținu după el, dar fără să fie văzut. Odată viza făcută, călătorul nostru se întoarse la bord, pentru a-și continua partida de wist întreruptă.

După obiceiul său, *Passepartout* rămase să hoinărească prin port, în mijlocul populației de somalieni, baniani, parși, evrei, arabi, europeni, care alcătuiesc cele douăzeci și cinci de mii de locuitori ai Adenului. El admiră fortificațiile care fac din acest oraș Gibraltarul Mării Indiilor, și măretele cisterne la care mai lucrau și azi inginerii englezi, două mii de ani după inginerii regelui Solomon.

„Foarte ciudat, foarte ciudat! Își zicea *Passepartout*, în timp ce se întorcea la bord. Bag de seamă că e bine să călătorescă, dacă vrei să vezi ceva nou.”

La ora șase seara, *Mongolia* frământa cu palele elicei sale apa din rada Adenului și în curând alunecă pe întinsul Mării Indiilor. După program trebuia să străbată distanța între Aden și Bombay în o sută și cincizeci și opt de ore. Până la urmă, Marea Indiilor fu prielnică traversării. Vântul se menținea mereu de la nord-vest, astfel că pânzele veniră în ajutorul mașinilor.

Vasul, câștigând viteză acum, se balansa mai puțin. Călătoarele reapărură pe punte, în toalete noi, iar cântecele și dansul reîncepură.

Călătoria decurgea deci în cele mai bune condiționi. *Passepartout* era încântat de binevoitorul tovarăș pe care întâmplarea i-l scosese în cale în persoana domnului Fix.

Duminică 20 octombrie, către ora prânzului, coasta indiană apăru la orizont. Două ore mai târziu, pilotul se urca pe bordul *Mongoliei*. La orizont, un sir de coline se profilau armonios pe fondul cerului. Îndată coroanele de palmieri care acopereau orașul își arătară verdeața vie. Vaporul intră în rada dintre insulele Salcette, Colaba, Elephanta și Butcher, și la ora patru și jumătate acostă la unul din cheiurile portului Bombay.

În clipa aceea, Phileas Fogg termina a treizeci și treia partidă a zilei și, împreună cu partenerul său, datorită unei manevre îndrăznețe, făcând treisprezece levate, încheia această frumoasă traversare printr-un şlem admirabil.

Mongolia nu trebuia să ajungă la Bombay decât la 22 Octombrie; or iată că sosise la 20. Era deci un câștig de două zile, socotit din clipa plecării de la Londra, și Phileas Fogg îl înscrise metodic în itinerarul său, în coloana beneficiilor.

Capitolul X

*În care Passepartout e prea fericit să scape cu fața curată dintr-o
încurcătură pierzandu-și numai ghetele*

Toată lumea știe că India – acest triunghi răsturnat, cu baza la nord și vârful la sud – are o suprafață de un milion patru sute de mii de mile patrate, pe care este răspândită egal o populație de o sută optzeci de milioane de locuitori. Guvernul britanic exercită o dominație reală asupra unei părți din acest uriaș teritoriu. El are un guvernator general la Calcutta, guvernatori la Madras, Bombay și în Bengal și un locotenent-governator la Agra.

Însă India engleză propriu-zisă nu are decât o suprafață de șapte sute de mii de mile patrate și o populație de o sută până la o sută zece milioane locuitori. Astfel o importantă parte a teritoriului scapă de autoritatea reginei⁹; și într-adevăr, la unii rajahi din interior, sălbatici și teribili, independența hindusă este încă deplină.

De la 1756 – epoca în care a luat naștere prima așezare engleză în locul unde astăzi se află orașul Madras – până anul acesta, când a izbucnit marea răscoală a spahilor, celebra Companie a Indiilor a fost atotputernică aici. Ea și-a anexat încetul cu încetul felurite provincii, cumpărate de la rajahi în schimbul unor rente pe care le plătea prost sau chiar de loc. Compania își

numea guvernatorul său general și toți funcționarii civili sau, militari. Astăzi însă ea nu mai există, iar posesiunile engleze din India țin direct de coroană.

De asemenea, înfățișarea, obiceiurile, împărțirile etnografice ale peninsulei tind să se schimbe de la o zi la alta. Odinoară călătoarei aici folosind toate mijloacele; antice de transport, pe jos, călare, cu căruța, în roabă, în palanchin, în spinarea oamenilor, în coach și altele. Astăzi vapoarele stăbat cu mare viteză Indul, Gangele, iar un drum de fier care traversează peninsula în toată largimea sa, având ramificații pe parcurs, te duce de la Bombay la Calcutta în numai trei zile.

Acest drum de fier nu traversează India în linie dreaptă. Distanța măsurată astfel n-ar fi decât de o mie, o mie o sută de mile, și trenurile, mergând chiar numai cu o viteză mijlocie, n-ar avea nevoie de trei zile ca să străbată; însă ea crește cu cel puțin o treime, prin ocolul pe care calea ferată îl descrie ridicându-se până la Allahabard, în nordul peninsulei.

Iată pe scurt și în linii mari drumul urmat de „Great Indian peninsular railway”; părăsind insula Bombayului, el traversează Salcette, sare pe continent la Tannah, străbate lanțul Gatsilor Apuseni, merge spre nord-est până la Burhampur, brăzdează teritoriul aproape independent Bundelkund, ajunge până la Allahabad, de aici cotește spre răsărit, întâlneste Gangele la Benares, se îndepărtează încetisor de el, și, coborând din nou spre sud-est prin Burdivan și orașul francez Chandernagor, ajunge la Calcutta.

Călătorii de pe *Mongolia* debarcaseră la Bombay la ora patru și jumătate după amiază, iar trenul de Calcutta pleca la ora opt fix.

Mr. Fogg își luă rămas bun de la partenerii de wist, coborî de pe vapor, îi dădu servitorului său amănuite cu privire la câteva târguieli pe care acesta trebuia să le facă, îi atrase atenția în mod serios să vină la gară înainte de ora opt, apoi se îndreptă spre biroul pașapoartelor, cu pasul său măsurat care bătea secunda ca pendula unui orologiu astronomic.

Așadar, nu se gândeau să vadă nimic din minunile Bombay-ului, nici primăria, nici măreața bibliotecă, nici forturile, nici docurile, nici târgul de bumbac, nici bazarele, nici moscheiele, nici sinagoge, nici bisericile armenești, nici chiar splandida pagodă din Malebar-Hill, împodobită cu cele două turnuri poligonale. N-avea să contemplă nici capodoperele din Elephanta, nici misterioasele morminte subterane ascunse în sud-estul radei, nici grotele Kanheri de pe insula Salcette, aceste admirabile rămășițe ale arhitecturii budiste!

Nu, nimic din toate acestea! Ieșind de la biroul pașapoartelor, Phileas Fogg se îndreptă liniștit spre gară, în al cărei restaurant se aşeză să cineze. Între alte feluri, șeful bucătăriei se socotii dator să-i recomande un anumit ostropel de iepure, din „iepure local”, pe care nu mai contenea să-l laude.

Călătorul nostru se învoi să guste conștiincios ostropelul, însă cu tot sosul lui preparat cu mirodenii constată că era scârbos.

Îndată îl chemă pe șeful bucătăriei.

— Domnule, ăsta e iepure? îl întrebă, privindu-l fix în ochi.

— Da, milord, iepure de junglă! răsunse cu îndrăzneală păcătosul.

— Și iepurele ăsta n-a mieunat când l-ați tăiat?

— Să miaune? Oh, milord! E iepure! Vă jur...

— Domnule, grăi cu răceală Mr. Fogg, nu jura și ține minte ce-ți spun: odinioară, în India, pisicile erau socotite drept animale sfinte. Frumoase timpuri!

— Pentru pisici, milord?

— Poate că și pentru călători!

După aceste cuvinte, Mr. Fogg își continuă liniștit cina.

Agentul Fix debarcase și el de pe *Mongolia* câteva clipe după ciudatul călător și alergase la directorul poliției din Bombay. Acolo își arăta calitatea sa de detectiv, misiunea pe care o avea și situația lui față de presupusul autor al furtului. Sosise de la Londra un mandat de arestare?... Nu sosise nimic! Într-adevăr, mandatul, expediat după plecarea lui Phileas Fogg, nu avea cum să sosească înaintea lui.

Fix își pierdu cumpătul. El îi ceru directorului un ordin de arestare împotriva individului Fogg, dar acesta refuză. Chestiunea privea administrația metropolitană și numai aceasta putea să elibereze legal un mandat. Asemenea severitate de principii, această riguroasă respectare a legalității este cu totul explicabilă, dacă ții seama de moravurile englezesti care, în privința libertății individuale „nu admit nimic arbitrar.

Agentul nu mai stăru și își dădu seama că trebuia să se resemneze să aștepte mandatul. Luă însă hotărârea să nu-l piardă din ochi pe impenetrabilul său pungaș, în timpul cât acesta rămânea la Bombay. El socotea că Phileas Fogg va rămâne aici (după cum se știe, aceasta era și convingerea lui Passepartout), ceea ce lăsa timp ca mandatul să sosească.

Însă în ceea ce îl privește pe Passepartout, acesta, după ultimile porunci pe care stăpânul său i le dăduse la coborârea de pe *Mongolia*, înțelesese

limpede că Bombay avea să fie ce fusese Suezul și Parisul, că drumul nu se sfârșea aici, ci că avea să continue cel puțin până la Calcutta, dacă nu și mai departe. Ca urmare, începu să se întrebe dacă rămășagul lui Mr. Fogg nu era ceva serios și dacă nu cumva fatalitatea îl ducea să facă ocolul pământului în optzeci de zile, pe el care dorise să trăiască în tihnă.

După ce cumpără câteva cămăși și ciorapi, el porni să se plimbe pe străzile Bombay-ului, în aşteptarea orei când trebuia să se ducă la gară. Era mare îngrămadire de lume și, printre europenii de toate naționalitățile, mișunau persani cu tichii ascuțite, bunhiași cu turbane rotunde, sinzi cu scufe pătrate, armeni în caftane lungi, parși cu comănace negre. Era o sărbătoare a acestor parși, numiți și ghebri, coborâtori direcți din adeptii lui Zoroastru, cei mai harnici, cei mai civilizați și cei mai austeri dintre hinduși – rasa căreia îi aparțin acum bogății negustori indigeni din Bombay. În ziua aceea, ei aveau un fel de carnaval religios, cu procesiuni și petreceri, la care luau parte baiadere îmbrăcate în voaluri trandafirii brodate cu aur și argint; acestea, în sunet de viole și bubuit de tam-tam-uri, dansau fermecător și, celi drept, cu o totală bună-cuvînță.

Nu are rost să stăruim aici cum privea Passepartout aceste ciudate ceremonii, cu ochii și cu urechile deschise peste poate, pentru a vedea și a auzi, cu aerul și cu fizionomia unui găgăuță, a unuia picat din cer.

Din nenorocire pentru el și pentru stăpânul său, căruia îi puse în primejdie călătoria, această curiozitate îl împinse mai departe decât se cuvenea.

Într-adevăr, după ce privise în treacăt carnavalul, Passepartout se îndreptă spre gară, când, trecând prin fața minunatei pagode din Malebar-Hill, avu nefericita idee să pășească înăuntru.

Dar el nu cunoștea două lucruri: întâi că intrarea creștinilor în anumite pagode hinduse era cu totul oprită, și, al doilea, că nici credincioșii nu intrau în ele înainte de a-și lăsa încălțămîntea la ușă. Trebuie observat aici că guvernul englez, din motive de bună politică, respectă și cere să fie respectată până în cele mai neînsemnate amănunte religia țării, pedepsind cu asprime pe oricine îi calcă orânduielile.

Passepartout intră fără să se gândească la nimic rău, ca un simplu turist, și începu să admire interiorul pagodei, zorzoanele strălucitoare ale ornamentației brahmanice, când, deodată, se pomeni trântit de lespezile sfinte. Trei preoți, cu privirile pline de furie, se aruncară asupra lui, îi

smulseră pantofii și ciorapii din picioare și începură să-l burdușească scoțând strigăte sălbatrice.

Franțuzul, voinic și iute în mișcări, sări în picioare. Cu o lovitură de pumn și cu una de picior, el trânti la pământ pe doi din adversari, încurcați în rasele lor lungi, și, repezindu-se cu toată viteza pe ușa pagodei, lăsa repede în urmă pe al treilea hindus, care se năpustise după el, asmuțind multimea împotriva lui.

Bravul nostru flăcău ajunse la gară la ora opt fără cinci, numai cu câteva minute înainte de plecarea trenului, fără pălărie, cu picioarele goale și fără pachetul cu târguieli, pe care îl pierduse în încăierare.

Fix se afla pe peron. Văzând că Fogg venise la gară, își dădu seama că pungașul se pregătea să plece din Bombay. El luă îndată hotărârea să-l urmărească până la Calcutta și chiar mai departe dacă era nevoie. Passepartout nu-l văzu, căci agentul se ferea în umbră, dar acesta auzi pățania lui, pe care franțuzul i-o povesti stăpânului în câteva cuvinte.

— Sper că asta n-o să îți se mai întâmpile! răspunse simplu Phileas Fogg, urcându-se într-un vagon.

Bietul flăcău, în picioarele goale, își urmă stăpânul, năuc, fără să spună un cuvânt.

Fix tocmai dădea să se urce în alt vagon, când o idee nouă îl făcu să se opreasca și să renunțe pe neașteptate la proiectul lui de plecare.

„Nu, rămân aici! își zise el. Un delict săvârșit pe teritoriul indian... Aha! îl am în mâna!”

În clipa aceea, locomotiva scoase un șuierat puternic și îndată trenul se pierdu în noapte.

Capitolul XI

În care Phileas Fogg cumpără un animal de călărie la un preț de necrezut

Trenul plecase la ora fixată, ducând un oarecare număr de călători, câțiva ofițeri, apoi funcționari civili și negustori de opiu și indigo, care se duceau în răsăritul peninsulei pentru nevoile negoțului lor.

Passepartout se afla în același compartiment cu stăpânul său. Un al treilea călător ocupase colțul opus.

Acesta era generalul de brigadă sir Francis Cromarty, unul din partenerii lui Phileas Fogg din timpul călătoriei cu vaporul de la Suez la Bombay, care acum se îndrepta spre unitățile sale cantonate în apropiere de Benares.

Înalt, blond, în vîrstă de vreo cincizeci de ani, sir Francis Cromarty, care se distinsese în chip deosebit cu prilejul ultimei revolte a sipahilor, ar fi meritat pe bună dreptate să fie socotit drept băştinaş. El locuia în India de la o vîrstă fragedă și de atunci nu se arătase decât arareori în țara sa natală. Era un om instruit care ar fi putut să dea bucuros informații asupra obiceiurilor, istoriei și organizării țării hinduse, dacă Phileas Fogg ar fi fost omul care să i le ceară. Însă gentlemanul nostru nu întreba nimic; el nu călătorea, ci descria o circomferință. Era un corp care parurgea o orbită în jurul globului terestru, după legile mecanicii raționale. În clipa aceasta, el refăcea în gând socoteala orelor consumate din momentul plecării de la Londra, socoteală care l-ar fi îndreptățit să-și frece mâinile cu mulțumire, dacă firea lui ar fi îngăduit un gest inutil.

Sir Francis Cromarty remarcase originalitatea tovarășului său de drum, cu toate că nu-l studiase decât cu cărțile în mână, între două partide de wist. Era deci îndreptățit să se întrebe dacă sub acest înveliș rece bătea o inimă omenească, dacă Phileas Fogg era sensibil la frumusețile naturii, la aspirațiile morale. Asta îl preocupa în cea mai mare măsură. Din toți originalii pe care îi întâlnise generalul, niciunul nu putea fi asemuit cu acest produs al științelor exacte.

Phileas Fogg nu-i ascunsese lui sir Francis Cromarty planul călătoriei sale în jurul lumii, nici împrejurările în care pornise la drum. Generalul nu vedea în acest rămășag decât o trăsneală fără scop util, căreia îi lipsea acel *transire beneficiendo*¹⁰ care trebuie să conducă pe orice om cu judecată. Felul în care ciudatul gentleman făcea acest drum n-avea să însemne de bună seamă niciun câștig, nici pentru el, nici pentru alții.

O oră de la plecarea din Bombay, trenul trecuse viaductele, traversase insula Salcette și acum gonea pe continent. În gara Callyan, lăsă în dreapta ramificația care coboară spre sud-estul Indiei, prin Kandallah și Punah, apoi ajunse la Powell. De aici înainte intră în Gatsii Apuseni, munți ramificați, alcătuiți din trapp și bazalt, ale căror piscuri înalte sunt acoperite cu păduri dese. Din când în când sir Francis Cromarty și Phileas Fogg schimbau câteva cuvinte; în clipa aceea, generalul spunea, încercând să anime o conversație care lâncezea:

— Domnule Fogg, acum câțiva ani, în locul acesta ai fi suferit o întârziere, care de bună seamă și-ar fi dat peste cap planul călătoriei.

— Și de ce anume, sir Francis?

— Pentru că drumul de fier se oprea la picioarele acestor munți, pe care trebuia să-i traversezi în palanchin sau călare pe ponei până la gara Kandallah, aflată pe versantul celălalt.

— Această întârziere nu mi-ar fi încurcat de loc socotelile, răsunse Mr. Fogg. Doar nu era să plec la drum fără să prevăd unele eventuale piedici.

— Totuși, domnule Fogg, reluă generalul, ai fost cât pe aci să intri într-o mare încurcătură datorită pățaniei flăcăului ăstuia.

Passepartout dormea adânc, cu picioarele înghețate în pătura sa de călătorie, fără să viseze că se vorbește despre el.

— Guvernul englez este, pe bună dreptate, foarte sever față de asemenea delictelor, continuă sir Francis Cromarty. El ține ca obiceiurile religioase ale hindușilor să fie respectate mai mult decât orice, și dacă servitorul dumitale ar fi fost prins...

— Ei bine, sir Francis, răsunse Mr. Fogg, dacă l-ar fi prins, l-ar fi condamnat, el și-ar fi ispășit pedeapsa și pe urmă n-ar fi avut decât să se întoarcă liniștit în Europa; nu văd cum întâmplarea asta ar fi putut să-l țină în loc pe stăpânul lui.

Cu aceste cuvinte conversația se stinse din nou. În timpul nopții, trenul străbătu Munții Gatsi, trecu de Nassik, și a doua zi, 21 decembrie, se avântă într-un ținut oarecum neted, în teritoriul Khandaish. Câmpul, bine cultivat, era presărat cu târgușoare, deasupra căror minaretele pagodelor țineau locul clopotnițelor bisericii europene. Numeroase râușoare, cele mai multe din ele afluenți sau subafluenți ai Godavery-ului, udau acest ținut fertil.

Trezit din somn, Passepartout se uita pe geam și nu-i venea să credă că străbate țara hindușilor cu un tren al Companiei „Great peninsular railway”. Asta i se părea nemaipomenit. Și totuși nimic mai real! Locomotiva, condusă de un mecanic englez și arzând cărbuni englezești, își împrăștia fumul peste plantațiile de bumbac, de cafea, de nucușoară, de cuișoare, de piper. Aburii se răsuceau în jurul pâlcuirilor de palmieri, printre care se zăreau case de țară pitorești, arareori câte o mănăstire părăsită și temple minunate, înfrumusețate de inepuizabilele ornamentații ale arhitecturii indiene. Pe urmă, cât vedea cu ochii, veneau nesfârșite întinderi de pământ, jungla, din care nu lipseau nici șerpii, nici tigrii însășimântați de zgomotul trenului, iar după ele drumul de fier tăia păduri, încă pline de elefanți, care priveau cu un ochi gânditor trecerea convoiului bezmetic.

În timpul dimineții, după ce lăsară în urmă gara Malligaum, călătorii traversară tristul ținut care fusese de atâtea ori însângerat de adeptii zeiței Kali. Nu departe se înălța Ellora, cu pagodele sale minunate, apoi vestitul Aurungabad, capitala fiorosului Aureng-Zeb, astăzi simplu oraș de reședință al uneia din provinciile dezlipite de regatul lui Nizam. Asupra ținutului își exercita dominația Feringhea, căpătenia tugilor, regele Sugrumătorilor. Acești ucigași, uniți într-o asociație peste putință de dibuit, sugrumau, în cinstea zeiței morții, victime de toate vîrstele, fără să verse vreodata o picătură de sânge; într-o vreme era peste putință să străbați un colț din acest ținut, fără să găsești un leș omenesc. Guvernământul englez a izbutit să stârpească într-o măsură apreciabilă pe acești ucigași, însă însăspăimântătoarea asociație există încă și astăzi și își continuă crimele.

La douăspreze și jumătate, trenul se opri în gara Burhampur, unde Passepartout izbuti să-și procure, la un preț fabulos, o pereche de papuci împodobiți cu perle false, pe care îi încălță cu o vădită îngâmfare.

Călătorii prânziră în grabă și porniră mai departe către gara Assurghur, mergând un timp pe malul micului fluviu Tappy, care se varsă în golful Cambaya, în apropiere de Siurat.

E bine să știm la ce se gândeau Passepartout în acest timp. Până la sosirea lor la Bombay, crezuse, și avea dreptul să credă, că lucrurile se vor opri aici. Însă acum, de când gonea cu toată viteza străbătând India, în mintea lui se făcuse o nouă lumină. El își recăpăta la iuțeală vechea sa fire, își regăsea ideile năstrușnice din tinerețe. Acum lua în serios proiectele stăpânului său, credea în existența rămășagului cu privire la ocolul pământului în acel maximum de timp care nu trebuia depășit. Ba chiar începuse să fie neliniștit de întârzierile posibile, de accidentele care s-ar fi putut întâmpla pe drum. Se simțea că și interesat în această prinsoare și tremura la gândul că în ajun ar fi putut s-o compromită prin condamnabila lui nerozie. Astfel, fiind mai puțin flegmatic decât Mr. Fogg, el se dovedea mult mai neliniștit. Socotea și răssocotea zilele scurse, blestema opririle trenului învinuindu-l că merge prea încet și îl dezaproba *in petto*¹¹ pe Mr. Fogg fiindcă nu făgăduise o răsplătă mecanicului. Istețul flăcău nu știa că ceea ce e posibil cu un vapor nu este și la drumul de fier, unde vitezele trenurilor sunt dinainte hotărâte.

Către seară intrară în trecătorile Munților Sutpur, care despart ținutul Kandeish de Bundelkund.

A doua zi, 22 octombrie, la un moment dat, sir Francis; Cromarty întrebându-l ce oră este, Passepartout își cercetă ceasornicul și răspunse că este ora trei dimineața. Într-adevăr, acest faimos ceasornic, care rămânea potrivit după meridianul Greenwich, aflat la aproape șaptezeci și șapte grade mai la vest, era firesc să fie în urmă, și chiar era, cu patru ore.

Sir Francis rectifică deci ora spusă de Passepartout, făcându-i aceeași observație pe care i-o mai făcuse și Fix. El încercă să-l lămurească precum că trebuia să-și potrivească ceasul după fiecare nou meridian, și că, deoarece mergeau necontenit spre est, adică în întâmpinarea soarelui, zilele se scurtau cu câte patru minute la fiecare grad străbătut. Zadarnic! Fie că flăcăul nostru înțelegea observația generalului, fie că nu o înțelegea, el se încăpățâna să nu-și potrivească ceasul, care rămânea neschimbăt la ora Londrei. Dar de altfel această nevinovată manie nu putea să aducă nimănui niciun rău.

La ora opt dimineața, când mai aveau de străbătut cincisprezece mile până la gara Allahabad, trenul se opri în mijlocul unui mare luminis, pe marginile căruia se vedea câteva case de țară și barăci de muncitori. Conductorul trecu prin fața vagoanelor, strigând:

— Toată lumea coboară!

Phileas Fogg se uită la sir Francis Cromarty, care părea să nu înțeleagă nimic din această oprire în mijlocul unei păduri de tamarini și kajuri.

Nu mai puțin surprins, Passepartout sări jos din tren și aproape numai decât se întoarse, strigând:

— Domnule, drumul de fier s-a sfârșit!

— Ce vrei să spui cu asta? întrebă sir Francis Cromarty.

— Vreau să spun că trenul nu merge mai departe.

Generalul coborî la iuțeală din tren; Phileas Fogg îl urmă, fără grabă, și amândoi se apropiară de conductor.

— Unde ne aflăm? întrebă sir Francis Cromarty.

— În cătunul Kholby, răspunse conductorul.

— Și ne oprim aici?

— Bineînțeles. Drumul de fier nu este terminat...

— Cum? Nu este terminat?

— Nu! Mai e de construit o bucată de cincizeci de mile, de aici până la Allahabad, de unde drumul continuă.

— Dar ziarele au anunțat deschiderea completă a liniei!

— Ce să-i faci, domnule ofițer, ziarele s-au înșelat!

— Iar dumneavoastră vindeți bilete de la Bombay până la Calcutta! răspunse sir Francis Cromarty, care începea să se înfierbinte.

— Așa e, încuviață conductorul, însă călătorii știu că trebuie să facă transbordare între Kholby și Allahabad.

Sir Francis Cromarty era furios, Passepartout încaltea l-ar fi omorât cu placere pe conductor; el nici nu îndrăznea să-și privească stăpânul.

— Sir Francis, făcu Mr. Fogg cu simplitate, vom găsi un mijloc pentru a putea ajunge la Allahabad.

— Domnule Fogg, asta dă naștere la o întârziere absolut păgubitoare scopului dumneavoastră?

— Nu, sir Francis a fost prevăzută.

— Ce face? Știai că...

— Cătuși de puțin, însă m-am gândit că în drumul meu, mai curând sau mai târziu, o să întâlnesc cine știe ce piedici. Astfel că nimic nu e compromis. Am două zile câștigate pe care le pot sacrifica. De la Calcutta pleacă un vapor către Hong Kong, în ziua de 25, la ora douăsprezece. Cum astăzi suntem abia în 22, înseamnă că o să sosim la timp ca să-l prindem.

Ce mai puteai spune în fața unui răspuns atât de sigur și neșovăitor!?

Era prea adevărat că lucrările drumului de fier se opreau în acest loc. Ziarele, semănând cu unele ceasornice care merg înainte, anunțaseră prea devreme terminarea liniei. Cea mai mare parte dintre călători cunoșteau situația și coborând din tren puseseră mâna pe toate soiurile de vehicule aflate în cătun – palkighari cu patru roți, căruțe trase de zebuși, un fel de boi cu cocoașă, harabale ca niște pagode mișcătoare, palanchine și altele. Așa că Mr. Fogg și sir Francis Cromarty, după ce căutară prin tot cătunul un mijloc de călătorie, se întoarseră fără să mai fi găsit nimic.

— Voi merge pe jos, hotărî Phileas Fogg.

Passepartout, care tocmai se aprobia de stăpânul său, făcu o strâmbătură plină de înțeles, uitându-se la minunații însă nefolositorii săi papuci. Din fericire făcuse și el cercetări pe socoteala sa, astfel că, după ce șovăi un timp, zise:

— Domnule, cred că am găsit eu un mijloc de transport.

— Ce anume?

— Un elefant! E al unui indian care stă la o sută de pași de aici.

— Hai să vedem elefantul! încuviață Mr. Fogg.

Cinci minute mai târziu, Phileas Fogg, sir Francis Cromarty și Passepartout soseau în fața unei colibe, lângă care se afla un fel de țarc făcut din pari înalți, în colibă se afla un indian, iar în țarc un elefant. La cererea lor, indianul îi duse pe Mr. Fogg și pe însoțitorii săi înăuntru țarcului.

Aici văzură un animal, pe jumătate domesticit, pe care proprietarul său îl creștea pentru a face din el nu o viață de povară, ci una de luptă. În acest scop, el începuse prin a modifica blândul caracter al elefantului, în aşa chip ca să-l ducă treptat la acea margine a furiei numită „mutsh” în limba hindusă, și pentru asta îl hrănea timp de trei luni cu zahăr și cu unt. Acest tratament ar putea să pară nepotrivit pentru a da un asemenea rezultat, totuși el e folosit cu succes de către crescători. Din fericire pentru Mr. Fogg, elefantul cu pricina abia își începuse ciudatul regim, astfel că „mutsh”-ul nu se făcea simțit câtuși de puțin.

Kiuni, acesta era numele animalului, putea, ca toți elefanții, să străbată cu pas repede un drum destul de lung, și, în lipsă de alt animal de călărie, Phileas Fogg hotărî să se folosească de el.

Însă elefanții sunt scumpi în India, unde încep să fie din ce în ce mai rari. Masculii, singurii potriviți pentru luptele de circ, sunt foarte căutați. În stare de domesticire, aceste animale nu se reproduc decât foarte rar, astfel că, de fapt, nu pot fi procurate decât prin vânătoare. De aceea ele sunt ținute sub mare îngrijire – și când Mr. Fogg îl întrebă pe indian dacă n-ar vrea să-i închirieze elefantul, acesta refuză cu hotărâre.

Călătorul stăruia, oferind o chirie nemaipomenită, zece lire (250 fr.) pe oră. Refuz! Douăzeci de lire? Zadarnic! Patruzeci de lire? Același refuz. La fiecare ofertă, Passepartout sărea în sus, însă indianul nu se lăsa înduplecă.

Dar suma era frumoasă. Admitând că elefantul ar fi făcut cincisprezece ore până la Allahabad, asta însemna să-i aducă stăpânului său șase sute de lire (15.000 fr.).

Fără să se piardă câtuși de puțin cu firea, Mr. Fogg îi propuse atunci indianului să-i cumpere animalul și-i oferi din capul locului o mie de lire (25.000 fr.).

Indianul nu voia să-l vândă; pesemne nemernicul mirosise că e rost de o afacere grozavă!

Sir Francis Cromarty îl luă pe Mr. Fogg deoparte și-l sfătuia să se gândească înainte de a merge mai departe. Phileas Fogg răspunse că n-avea obiceiul să întreprindă nimic fără să se gândească; la urma urmei, aici era

vorba de un rămășag pe douăzeci de mii de lire, elefantul îi era trebuit să avea să-l cumpere chiar dacă ar fi ajuns să plătească de douăzeci de ori mai mult decât valoarea lui.

Apoi se întoarse la indian, ai cărui ochi mici, aprinși de lăcomie, lăsau să se vadă limpede că la mijloc nu era decât o chestiune de preț. Phileas Fogg oferi pe rând o mie două sute de lire, pe urmă o mie cinci sute, pe urmă o mie opt sute și, în sfârșit, două mii (50.000 franci). Passepartout, de obicei atât de îmbujorat la față, era acum palid de emoție.

La două mii de lire, indianul se lăsa înduplecăt.

— Pe papucii mei, strigă Passepartout, ia te uită ce scumpă e carnea de elefant!

Târgul fiind încheiat, nu mai era nevoie decât de găsit o călăuză. Asta fu mai ușor. Un Tânăr pars, cu chipul inteligent, își oferi serviciile. Mr. Fogg le primi și îi făgădui o serioasă răsplată bănească, ceea ce parsului nu putea decât să-i dubleze inteligența.

Elefantul fu luat în primire și echipat fără întârziere.

Parsul cunoștea perfect meseria de „mahut” sau „cornac”, ceea ce înseamnă conducător de elefanți. El acoperi cu o învelitoare spinarea animalului și fixă de o parte și de alta câte un soi de coș, destul de neîmbigator.

Phileas Fogg îi plăti indianului în bancnote luate din famosul sac. Cât despre Passepartout, ai fi zis că banii erau smulși din măruntaiele lui. Pe urmă, Mr. Fogg se oferi să-l ducă pe sir Francis Cromarty până la gara Allahabad, ceea ce generalul primi; un călător în plus nu putea să obosească uriașul animal.

Fură cumpărate provizii din Kholby. Sir Francis Cromarty se urcă în unul din coșuri, iar Phileas Fogg în celălalt. Passepartout se așeză călare pe spinarea elefantului, între stăpânul său și general. Parsul se cocoță pe gâtul animalului, și la ora nouă echipajul părăsi târgușorul, adâncindu-se pe drumul cel mai scurt în pădurea deasă de palmieri.

Capitolul XII

*În care Phileas Fogg și însoțitorii săi se aventurează prin pădurile Indiei și
în care se vede ce va urma de aici*

Ca să scurteze drumul, călăuza lăsa în dreapta calea ferată în construcție. Această linie, căreia capricioasele ramificații ale Munților Vindhias îi

puneau multe piedici, nu urma drumul cel mai scurt, aşa cum i-ar fi convenit lui Phileas Fogg. Parsul, foarte obişnuit cu drumurile şi potecile ținutului, pretindea că poate să câştige douăzeci de mile tăind-o de-a dreptul prin pădure, aşa încât călătorii se lăsară în seama lui.

Înfundaţi până la gât în coşurile lor, Phileas Fogg şi sir Francis Cromarty erau serios scuturaţi de trapul aspru al elefantului pe care mahut-ul îl îndemna repede la drum; însă ei îndurau neplăcerea cu cea mai britanică nepăsare, schimbând rar câte un cuvânt şi abia văzându-se unul pe altul.

Cât despre Passepartout, aşezat pe spinarea animalului şi supus direct la lovitură şi zdruncinări, se ferea cu mare grijă, aşa cum îl sfătuise stăpânul său, să-şi ţină limba între dinţi, căci s-ar fi putut pomeni cu ea tăiată. Bravul nostru flăcău, aci aruncat pe gâtul elefantului, aci sărind înapoi pe crupa lui, făcea salturi ca un clovn pe trambulină. Însă în mijlocul acestor sărituri de trap mai avea timp să glumească şi să râdă, iar din când în când scotea din sacul său o bucată de zahăr, pe care inteligentul Kiuni o lua cu vîrful trompei, fără să-şi întrerupă o clipă trapul regulat.

L. Benet

După două ore de mers, călăuza opri elefantul și-i dădu un ceas de odihnă. După ce se adăpă într-o baltă din apropiere, animalul se apucă să devoreze ramuri de copaci și arbuști. Lui sir Francis Cromarty popasul îi convenea; căci era zdrobit. Cât despre Mr. Fogg, acesta părea la fel de bine dispuș ca și când ar fi scoborât din pat.

— Parc-ai fi de fier! exclamă generalul, privindu-l cu admiratie.

— De fier forjat! răspunse Passepartout, ocupat cu pregătirea unui prânz simplu.

La ora douăsprezece, călăuza dădu semnalul de plecare. Înfățișarea ținutului deveni numai decât foarte sălbatică. După păduri uriașe veneau desisuri de tamarini și de palmieri pitici, apoi întinse câmpii sterpe, presărate cu arbuști plăpânci și cu stânci uriașe de sienit. Toată această parte a Bundelkundului de sus, puțin străbătută de călători, este locuită de o populație fanatică, înăsprătită în practicile cele mai însăpământătoare ale religiei hinduse. Dominația englezilor n-a putut fi stabilită pe de-a-ntregul în acest ținut aflat sub influența rajahilor, greu de supus în inaccesibilele lor adăposturi din Munții Vindhias.

De mai multe ori călătorii noștri zăriră cete de indieni fioroși, care, văzând cum trece prin fața lor patruperul iute de picior, făceau gesturi de mânie. De altfel, socotind că e mai bine să nu-i întâlnescă, parsul îi oculea pe cât îi stătea în putință.

În cursul acelei zile văzură puține animale, doar câteva maimuțe care o luară la fugă făcând mii de strâmbături și de schimonoseli, spre marea desfătare a lui Passepartout.

Un gând între atâtea altele îl neliniștea îndeosebi pe flăcăul nostru: ce avea să facă Mr. Fogg cu elefantul, după ce soseau la Allahabad? Avea să-l ia cu el mai departe? Peste putință! Prețul călătoriei, adăugat la prețul de cumpărare, ar fi făcut din el un animal în stare să te ruineze. Avea să-l vândă sau să-l lase în libertate? Acest prețios animal merita să-ți dea de gândit. Dacă, să zicem, Mr. Fogg i-ar fi dăruit elefantul lui Passepartout, el s-ar fi văzut în mare încurcătură...

Aceste gânduri îl urmăreau tot timpul.

La ora opt seara trecuseră peste ramura principală a Munților Vindhias și călătorii făcură popas pe povârnișul dinspre miazănoapte, într-o casă de țară aflată în ruină.

Distanța străbătută în această zi fusese de vreo douăzeci și cinci de mile și până la gara Allahabad mai aveau de străbătut încă pe atât.

Noaptea era friguroasă. Parsul aprinse în casa ruinată un foc de ramuri uscate și căldura lui fu foarte prețuită. Cina fu alcătuită din proviziile luate de la Kholby; călătorii mâncară ca niște oameni frânti de obosale. O con vorbire, care începuse prin câteva frânturi de fraze, se termină numai decât prin sforăituri puternice. Călăuza rămase afară, veghind în preajma lui Kiuni, care dormea în picioare, sprijinit de trunchiul unui copac mare.

Peste noapte nu se întâmplă nimic deosebit. Urletele gheparzilor și ale panterelor, amestecate cu țipetele ascuțite ale maimuțelor, tulburau uneori linisteia. Însă fiarele acestea se mulțumeau cu urletele, fără să facă niciun rău drumețiilor din casa părăsită. Sir Francis Cromarty dormea adânc, ca un brav ostaș rupt de obosale..

Passepartout, într-un somn agitat, reluă în vis frământările din ajun. Cât despre Mr. Fogg, acesta se odihni la fel de tihnit ca și când s-ar fi aflat în linisteia sa casă: din Saville-row.

La ora șase dimineața porniră din nou la drum. Călăuza nădăjduia să ajungă la gara Allahabad chiar în aceeași seară. În felul acesta, Mr. Fogg nu pierdea decât o parte din cele patruzeci și opt de ore economisite de la începutul călătoriei.

Coborâră ultimele coaste ale Munților Vindhias. Kiuni își reluase mersul lui grăbit. Către prânz, călăuza ocoli târgușorul Kallenger, așezat pe râul Cani, un subafluent al Gangelui. El se ferea ca de obicei de așezările omenești, socotindu-se mai în siguranță în această câmpie goală care înfățișa primele depresiuni ale bazinei marelui fluviu. Gara Allahabad se afla la numai douăsprezece mile spre nord-est. Făcură popas sub un pâlc de bananieri, ale căror fructe, la fel de hrănitoare ca pâinea, „la fel de gustoase ca smântâna”, spun călătorii, fură foarte prețuite.

La ora două porniră mai departe, și călăuza intră la adăpostul unei păduri dese, care se întindea pe o distanță de mai multe mile; îi venea mai la îndemână să meargă aşa, la adăpostul copacilor deși până acum nu avusesese nicio întâlnire neplăcută și călătoria făgăduia să se termine cu bine, când deodată elefantul se opri, dând semne de neliniște.

Era ora patru.

— Ce s-a întâmplat? întrebă sir Francis Cromarty, scoțând capul deasupra coșului său.

— Nu știu, domnule ofițer, răsunse parsul, în timp ce trăgea cu urechea la un murmur nedeslușit, care pătrundea prin frunzișul des.

După câteva clipe, murmurul acesta se auzi mai limpede; ai fi zis că e un concert, încă foarte îndepărtat, de glasuri omenești și instrumente de alamă.

Passepartout era numai ochi și urechi. Mr. Fogg aștepta liniștit, fără să scoată un cuvânt.

Parsul sări jos, legă elefantul de un copac și se adânci în desisul încâlcit. După câteva minute se întoarse, zicând:

— O procesiune de brahmani se îndreaptă spre noi. Dacă se poate, e mai bine să nu ne vadă.

Apoi dezlegă elefantul și îl trase în desis, sfătuindu-i pe călători să nu coboare sub niciun cuvânt, iar el rămase în așteptare, gata să se cațăre la locul lui, dacă ar fi fost nevoie să fugă. Socotea însă că ceata de credincioși avea să treacă fără să-i vadă, grosimea frunzișului oferindu-le o foarte bună ascunzătoare.

Între timp, zgomotele se apropiară... Cântări monotone se amestecau cu sunetele tobelor și țimbalelor. Îndată capul procesiunii se ivi printre copaci, la cincizeci de pași de locul unde se aflau Mr. Fogg și însoțitorii săi. Ei puteau să distingă acum cu ușurință ciudatele personaje care luau parte la această ceremonie religioasă.

În față mergeau preoții, cu tichii înalte, ascuțite la vârf, îmbrăcați în veșminte lungi, pline de podoabe și zorzoane. Ei erau înconjurați de bărbați, femei și copii care intonau un fel de litanie funebră, întreruptă la intervale egale de lovitură de tam-tam și țimbal. În urma lor, tras de două perechi de zebuși, bogat împodobiți, se ivi un car cu roțile foarte mari, ale căror spîne și obezi înfățișau o împletitură de șerpi. În car se afla o statuie hâdă, cu patru brațe, cu trupul colorat într-un roșu posomorât, cu ochii rătăciți, cu părul încâlcit, cu limba atârnându-i afară, printre buzele vopsite cu hene și betel.

De gât îi atârna un șirag de capete de mort, și o cingătoare făcută din mâini tăiate îi înconjura mijlocul. Ea stătea pusă în picioare, pe trupul unui uriaș care zacea trântit cu capul tăiat.

Sir Francis Cromarty recunoscu statuia.

— Zeița Kali! murmură el. Zeița dragostei și a morții!

— A morții înțeleg, dar a dragostei, mai va! observă Passepartout. A dracului muiere!

Parsul îi făcu semn să tacă.

În jurul statuiei se agitau, zvârcolindu-se în spasmuri, un număr de fachiri bătrâni, tărcați de dungi făcute cu ocru, acoperiți de tăieturi în formă de cruce prin care săngele se pierdea picătură cu picătură – posedați tâmpă care încă se mai aruncă sub roțile carului la marile ceremonii hinduse de la Djaggernat¹².

În urma lor, câțiva brahmani, în toată măreția veșmintelor lor orientale, târau o femeie care abia se mai putea ține pe picioare.

Femeia era Tânără și albă ca o europeană. Capul ei, gâtul, umerii, urechile, brațele, mâinile, degetele picioarelor erau peste măsură încărcate de giuvaiere, coliere, brățări, agrafe și inele. O tunică țesută cu fir de aur, cu un văl subțire pe deasupra, îi contura linia taliei.

În spatele acestei tinere femei, într-un izbitor contrast, găzzi, cu paloșe fără teacă atârnate de centură și cu pistoalele încrustate, purtau într-un palanchin leșul unui om.

Era trupul unui bătrân, îmbrăcat în bogate veșminte de rajah, având, ca și în viață, turbanul brodat cu perle, haina dintr-o țesătură de mătase împodobită cu aur, cingătoarea de cașmir bătut cu diamante – și mărețele lui arme de prinț indian.

Veneau apoi, încheind cortegiul, muzicanții și o coadă de fanatici, ale căror strigăte acopereau adesea asurzitorul zgromot al instrumentelor.

Sir Francis Cromarty privea toată această ceremonie cu un aer nespus de întristat.

— E un sutty! zise, întorcându-se către călăuză.

Parsul încuviință din cap și își duse degetul la buze. Lunga procesiune se scurgea încet printre copaci; curând ultimele rânduri dispărură în adâncul pădurii. Treptat cântările se stinseră; se mai auziră câteva strigăte îndepărtate, apoi o liniște adâncă luă locul larimei de până atunci.

Phileas Fogg auzise cuvântul rostit de sir Francis Cromarty și, îndată ce procesiunea se duse, întrebă:

— Ce-i acela un sutty?

— E un sacrificiu omenesc, însă un sacrificiu voluntar, domnule Fogg, răspunse generalul. Femeia pe care ați văzut-o va fi arsă pe rug mâine

dimineață, la ivirea zorilor.

— Ah, ticăloșii! strigă Passegpartout, neputându-și înfrâna indignarea.

— Și mortul cine era? întrebă mai departe Mr. Fogg.

— Prințul, soțul femeii, un rajah independent din Bundelkund, răspunse căluza.

— Cum, continuă Phileas Fogg, fără ca glasul lui să arate cea mai mică tulburare, mai există încă în India asemenea obiceiuri barbare și englezii n-au putut să le distrugă?

— Sacrificiile acestea nu se mai fac în cea mai mare parte a Indiei, răspunse sir Francis Cromarty. Însă asupra unor ținuturi sălbatici, mai cu seamă în Bundelkund, noi nu avem nicio influență. La miazănoapte de Munții Vindhias, crimele și jafurile sunt veșnic în floare.

— Nenorocita, arsă de vie! murmură Passegpartout.

— Da, arsă de vie! relua generalul. Și dacă nu s-ar supune, nici nu vă închipuiți ce viață mizerabilă i-ar impune rudele sale! I-ar tunde părul, ca hrană abia i-ar da câțiva pumni de orez, ar alunga-o, socotită fiind drept o fință murdară și biata de ea ar muri în vreun ungher, ca un câine râios. Astfel, pe cele mai multe din aceste nefericite le împinge la sacrificiu nu dragostea sau fanatismul religios, ci groaza de o asemenea viață însăjătoare. Câteodată totuși se întâmplă ca sacrificiul să fie într-adevăr voit și atunci este nevoie ca guvernământul să intervină energetic spre a-l împiedica. De pildă, acum câțiva ani, mă aflam la Bombay, când o văduvă Tânără a venit să ceară guvernatorului îngăduință de a fi arsă împreună cu soțul ei mort. Bineînțeles guvernatorul s-a împotravit. Atunci văduva a plecat din oraș, s-a refugiat la un rajah independent și sacrificiul a fost dus până la capăt.

În timp ce generalul povestea acestea, căluza clătina din cap, iar la sfârșit zise:

— Sacrificiul de mâine dimineață nu se face cu voia femeii.

— De unde știi?

— E o poveste pe care o știe toată lumea în Bundelkund.

— Totuși, nefericita nu părea să se împotrivească de loc, observă sir Francis Cromarty.

— Fiindcă au îmbătat-o cu fum de opiu și de hașish.

— Dar unde o duc acum?

— La pagoda din Pillaji, la două mile de aici. Acolo va rămâne peste noapte, aşteptând ora sacrificiului.

— Şi când va avea loc sacrificiul?

— Mâine, în zorii zilei.

După acest răspuns, călăuza scoase elefantul din desis și se cățără pe grumazul lui. Însă în clipa când se pregătea să-l îndemne la drum cu un șuierat anume, Mr. Fogg îl opri.

— Ce-ar fi să o salvăm pe această femeie? îl întrebă pe sir Francis Cromarty.

— S-o salvăm, domnule Fogg!

— Mai am încă douăspnzece ore câştigate; pot să le folosesc în acest scop.

— Ia te uită! Dar dumneata ești un om de inimă, domnule! exclamă generalul.

— Uneori, răsunse simplu Phileas Fogg. Când am timp...

Capitolul XIII

În care Passepartout ne întârăște părerea că norocul surâde celor curajoși

Hotărâreâ era îndrăzneață, plină de greutăți, poate chiar peste puțină de îndeplinit. Mr. Fogg își punea în joc viața, sau cel puțin libertatea și, ca urmare, însăși reușita proiectelor sale; totuși nu șovăi. De altminteri găsise în sir Francis Cromarty un ajutor plin de hotărâre.

Cât despre Passepartout, acesta era gata să facă orice, te puteai bizui pe el. Ideea stăpânului său îl încânta. El simțea că sub învelișul de gheață stăpânul său avea o inimă, un suflet – și începea să-l iubească pe Phileas Fogg.

Rămânea călăuza. De partea cui avea să fie? Nu cumva a hindușilor? Dacă nu puteau să se bizuie pe sprijinul lui, trebuiau cel puțin să se asigure că va rămâne deoparte.

Sir Francis Cromarty îi puse întrebarea pe față.

— Domnule ofițer, răsunse călăuza, sunt pars și această femeie e și ea tot parsă. Porunciți-mi ce să fac!

— Bine, băiete! zise Mr. Fogg.

— Dar să știți, continuă parsul, dacă ne prind, ne aşteaptă nu numai moartea, ci și chinuri groaznice. Așa că țineți seama!

— Am ținut seama de tot! răsunse Phileas Fogg. Cred că pentru a trece la fapte trebuie să aşteptăm noaptea.

Călăuza încuviință din cap:

— Și eu socotesc la fel.

Apoi cinstitul hindus le dădu oarecare amănunte despre victimă. Era o hindusă de rasă parsă, frumusețe vestită, fiica unui negustor bogat din Bombay. În acest oraș, ea promise o educație curat englezescă și, după educația, ca și după manierele pe care le avea, ai fi luat-o drept o europeană.

Rămasă orfană, frumoasa fată al cărei nume era Auda fu măritată împotriva voinței ei cu acest rajah bătrân din Bundelkund. După trei luni de zile rămase văduvă. Știind ce soartă o aşteaptă, fugi, dar fu prinsă numaidecât și rudele rajahului, având de câştigat de pe urma morții ei, o siliră să primească sacrificiul de la care acum părea că nu mai poate să scape.

Această povestire nu putea decât să-i îndârjească și mai mult pe Phileas Fogg și pe însușitorii lui în generoasa lor hotărâre. Călăuza urma să ducă elefantul spre pagoda din Pillaji, de care să se aproprie cât mai mult cu putință.

O jumătate de oră mai târziu, se opriră într-un desis, la cinci sute de pași de pagoda pe care nu o vedea; în schimb urletele fanaticilor se auzeau foarte limpede.

Cei patru salvatori începură să discute despre modul în care se puteau apropia de victimă. Călăuza cunoștea această pagodă în care susținea el că se află închisă femeia. S-ar putea cătrunde oare înăuntru prin una din uși, atunci când toți vor fi căzut în somnul beției sau trebuia făcută o spărtură în zid? Asta nu se putea hotărî decât la fața locului, în momentul potrivit. Însă ceea ce rămânea neîndoios era că răpirea trebuia împlinită chiar în noaptea aceea, nicidecum mai târziu, când victimă avea să fie dusă la locul supliciului; atunci nicio forță omenească n-ar mai fi putut să scape.

Mr. Fogg și însușitorii săi așteptară căderea nopții. Către orele șase seara, când umbrele începuseră să se lase, hotărâră să se facă o recunoaștere în jurul pagodei. În clipa aceea, ultimele strigăte ale fachirilor se stingeau. După obiceiul lor, hindușii trebuiau să cadă acum în greaua beție a „hang”-ului, opiu lichid amestecat cu o fieritură de hașiș, și poate că astfel cineva ar fi izbutit să se strecoare printre ei, până la templu.

Parsul se avântă fără zgromot prin pădure, călăuzindu-i pe ceilalți. După ce se târâră vreo zece minute pe sub ramurile copacilor, ajunseră pe malul unui mic râu și aici, la lumina torțelor de fier, în vârful căror ardea răsină,

zăriră un maldăr de lemn puse grămadă. Era rugul, făcut din prețioase trunchiuri de santal și îmbibat din vreme cu un ulei parfumat. Deasupra zăcea leșul îmbălsămat al rajahului, care urma să fie ars o dată cu văduva sa. La o sută de pași de rug se ridica pagoda, ale cărei minarete proiectate în umbră se înălțau deasupra coroanelor copacilor.

— Veniți după mine! șopti călăuza.

Și cu îndoită băgare de seamă, el alunecă ușurel printre ierburile înalte, urmat de ceilalți.

Tăcerea nu era tulburată decât de murmurul vântului printre ramuri.

Curând parsul se opri în marginea unui luminiș unde ardeau câteva torțe răsinoase. Locul era plin de grupuri de oameni adormiți, doborâți de beție. Ai fi zis că e un câmp de bătălie acoperit cu cadavre. Bărbați, femei, copii, toți amestecați laolaltă. Câte un bețiv mai horcăia ici și colea.

În spate, între copaci, se desena nedeslușit templul, însă, spre marea dezamăgire a călăuzei, gărzile rajahului, luminate de torțe fumegânde, se plimbau prin fața ușilor cu paloșele scoase din teacă. Era de bănuit că înăuntrul templului preoții vegheau de asemenea.

Parsul nu îndrăzni să meargă mai departe. El își dădu seama că era peste putință să pătrundă cu forța în pagodă, de aceea își trase însotitorii înapoi.

Phileas Fogg și sir Francis Cromarty înțeleseră și ei că aici nu era nimic de făcut.

Ceva mai încolo se opriră și vorbiră în șoaptă.

— Să așteptăm! zise generalul. Nu-i decât ora opt; s-ar putea ca mai târziu gărzile să fie cuprinse și ele de somn.

— Asta aşa e, încuviiță parsul.

Se aşezară deci cu toții la picioarele unui copac, în așteptare.

Timpul se scurgea încet. Călăuza se ducea din cînd în cînd să cerceteze marginea pădurii. Gărzile rajahului vegheau mereu la lumina torțelor; prin ferestrele pagodei se strecuă o licărire slabă.

Așteptară astfel până la miezul nopții, fără ca să se întâmpile ceva nou; chiar și paza la ușă rămânea aceeași. Era limpede, nu mai puteau spera ca gărzile să adoarmă; pesemne beția cu „hang” nu le fusese permisă și lor. Trebuia deci încercat altceva, eventual să intre în pagodă, printr-o spărtură făcută în zid. Rămânea să se știe dacă și preoții vegheau în preajma victimei lor cu aceeași grijă ca soldații de la intrare.

După ce se mai sfătuiră o dată, călăuza se arătă gata să pornească. Mr. Fogg, sir Francis și Passepartout îl urmară. Ei făcură un ocol destul de lung, ca să ajungă în spatele pagodei.

O jumătate de oră după miezul nopții atinseră zidul fără să fi întâlnit pe nimeni. În partea aceasta nu fusese pusă nicio pază, dar trebuie spus că aici nu se vedea nicio ușă și nicio fereastră.

Noaptea era întunecoasă. Luna, în ultimul pătrar, abia se ridicase la orizont, învăluită de nori grei. Copacii înalți făceau să crească și mai mult întunericul.

Însă nu era de ajuns să te afli lângă zid, mai trebuia făcută și o spărtură. Pentru această treabă, oamenii noștri nu aveau nimic altceva decât bricelelor. Din fericire, zidurile templului erau alcătuite dintr-un amestec de cărămizi și bârne, și astfel puteau fi găurite ușor.

Prima cărămidă odată scoasă, celelalte aveau să cadă cu ușurință.

Se puseră pe lucru, făcând cât mai puțin zgomot cu putință. Parsul într-o parte, Passepartout în alta se chinuiau să desprindă cărămizile, astfel încât să obțină o deschizătură largă de două picioare.

Lucrul mergea bine, când dinăuntru templului se auzi un strigăt și aproape numai decât alte strigăte îi răspunseră de afară.

Passepartout și călăuza se opriră. Îi simțiseră? Se dăduse alarma? Cea mai elementară prudență le poruncea să se îndepărteze, ceea ce făcură, în același timp cu Phileas Fogg și sir Francis Cromarty. Se pitulară din nou sub acoperișul copacilor așteptând ca alarma, dacă fusese dată, să treacă, în acest caz ei fiind gata să reia lucrul.

Însă, din nefericire, în spatele pagodei se iviră gărzi care rămaseră acolo, aşa că apropierea nu mai era cu putință.

Ar fi greu de descris dezamăgirea celor patru oameni opriți la jumătatea drumului. Acum, când nu mai puteau ajunge până la victimă, cum oare să o salveze? Sir Francis Cromarty își mușca pumnii. Passepartout părea scos din fire și căluzei nu-i era tocmai ușor să-l stăpânească. Numai netulburatul Fogg aștepta fără să-și arate simțăminte.

— Adică nu ne mai rămâne decât să plecăm? întrebă generalul în şoaptă.

— Nimic altceva, domnule ofițer, răspunse călăuza.

— Așteptați! interveni Fogg. Pentru mine nu-i prea târziu dacă sosim la Allahabad abia mâine înaintea prânzului.

— Dar ce mai speră? se auzi glasul lui sir Francis Cromarty. Peste câteva ceasuri se va lumina de ziuă, și...

— Norocul pe care l-am scăpat poate să revină în ultimul moment.

Generalul ar fi vrut să poată citi în ochii lui Phileas Fogg. Pe ce se bizuia acest englez rece? Oare se gândeau că în momentul supliciului să se repeată spre Tânără femeie și s-o smulgă în văzul tuturor din mâinile călăilor? Asta ar fi fost o nebunie, și cum puteai admite că omul acesta era atât de nebun?

Totuși, sir Francis Cromarty încuviașă să aștepte până la sfârșitul acestei însărcinări. Căluza însă nu-i lăsa în locul unde se refugiaseră, ci îi duse în fața luminișului. De aici, la adăpostul unui boschet de copaci, puteau să vadă grupurile de oameni adormiți.

În acest timp, Passegear, cocoțat pe primele ramuri ale unui copac, rumega o idee, care la început îi străbătuse mintea ca un fulger și care acum îi se încrustase în creier.

La început își spusese: „Curată nebunie!” Iar acum își repeta: „Dar la urma urmelor, de ce nu? E o șansă, poate singura, și cu tâmpăii ăstia!...”

În orice caz acestea sunt cuvintele cu care își formulă Passegear gândul. Pe urmă nu întârzie să alunece cu unduiala unui șarpe pe ramurile copacului, ale căror capete se îndoiau spre pământ.

Orele se surgeau și curând câteva nuanțe mai puțin negre anunțăram apropierea zilei, deși întunericul era încă adânc.

Venise clipa. Multimea amortită de oameni învie parcă; grupurile prinseră viață. Loviturile de tam-tam, strigătele și cântările reizbucniră. Venise ora când nefericita femeie trebuia să moară.

Într-adevăr, ușile pagodei se deschiseră, lăsând să scape afară o lumină mai vie. Mr. Fogg și sir Francis Cromarty putură să zărească victimă, puternic luminată, pe care doi preoți o târau afară. Li se păru chiar că, scuturându-și toropeala beției printre-un suprem instinct de conservare, nenorocita încerca să scape din mâinile călăilor. Inima lui sir Francis Cromarty zvâcni; apucând cu o mișcare convulsivă mâna lui Phileas Fogg, simți în pumnul acestuia un cuțit scos din teacă.

În aceeași clipă prin multime trecu un freamăt. Tânără femeie recăzuse în toropeala dată de hașiș. Ea trecu astfel printre fachirii care scoteau în urmă strigăte rituale.

Phileas Fogg cu ai săi se amestecă în ultimele rânduri ale mulțimii și o urmară.

După două minute sosiră pe malul râului, unde se opriră la mai puțin de cincizeci de pași de rugul pe care era întins leșul rajahului. În semiîntuneric văzură victima, ca și neînsuflețită, întinsă lângă trupul soțului său.

Pe urmă o tortă se apropiere rug și lemnul, îmbibat de ulei, se aprinse cât ai clipi din ochi.

În clipa aceea, Phileas Fogg, într-o pornire de nebunie generoasă, se repezi spre rug, dar sir Francis Cromarty și călăuza îl opriră. El izbutise să-i împingă în lături, când scena se schimbă deodată. Un strigăt de groază se ridică din mulțimea care căzu la pământ, însăspaimântată.

Bătrânul rajah nu era mort, căci, îl văzură ridicându-se deodată ca o fantomă, luând-o pe Tânăra femeie în brațe și coborând de pe rug în mijlocul valurilor de fum, care îl făceau să semene cu o vedenie.

Fachirii, gărzile, preoții, cuprinși de o groază neasteptată, încremeniseră, cu fața la pământ, neîndrăznind să ridice ochii și să privească această minune.

Victima neînsuflețită era dusă de două brațe viguroase, care parcă nu-i simțeau greutatea. Mr. Fogg și sir Francis Cromarty rămăseseră în picioare. Parsul își înclinase capul, iar Passepartout de bună seamă nu era mai puțin uimit decât ceilalți.

Cel reînviat, ajuns la locul unde se aflau Mr. Fogg și sir Francis Cromarty, le spuse scurt:

— S-o ștergem...

Căci Passepartout era acela care se strecurase până la rug la adăpostul fumului gros. Passepartout era cel care, profitând de întunericul încă adânc, scosese pe Tânăra femeie din ghearele morții! Passepartout era acel care, jucându-și rolul cu îndrăzneala și noroc, trecuse prin mijlocul mulțimii însăspaimântate.

O clipă după aceea, toți patru dispărură în pădure și elefantul porni cu ei într-un trap grăbit. Însă strigăte, urlete și apoi un glonț care țuia prin aer și găuri pălăria lui Phileas Fogg îi vestiră că şiretlicul fusese descoperit.

Într-adevăr, fumul risipindu-se, pe rugul în flăcări se vedea limpede trupul bătrânlui rajah. Revenindu-și din spaimă, preoții își dăduseră seama că victimă lor fusese răpită.

Numai decât ei se repeziră spre pădure, urmați de gărzi. Traseră o salvă, însă răpitorii fugeau repede, și după câteva clipe se aflau dincolo de bătaia gloanțelor și a săgeților.

Capitolul XIV

În care Phileas Fogg coboară minunata vale a Gangelui fără să-i dea prin minte să o admire

Îndrăzneața răpire izbutise. Chiar după o oră, Passepartout încă mai râdea de isprava sa. Sir Francis Cromarty îi strânsese mâna descurcărețului flăcău. Stăpânul său îi spusese: „bine!”, ceea ce, în gura acestui gentleman, echivala cu cea mai înaltă aprobare. La aceasta, Passepartout răspunse că toată cinstirea se cuvenea stăpânului său. Din partea lui, el nu avusese decât o idee „poznașă” și acum râdea gândindu-se că el, Passepartout, fost gimnast, fost sergent de pompieri, fusese și rajah, un rajah bătrân îmbălsămat, văduvul unei femei încântătoare.

Cât despre Tânăra indiană, ea nu-și dăduse seama de cele întâmplăte. Acum, învelită în pături de călătorie, se odihnea într-unul din coșurile așezate pe spinarea elefantului.

Între timp, animalul, mânat de pars cu cea mai mare dibăcie alerga repede prin pădurea încă învăluită de întuneric. O oră după ce pornise de la pagodă, se avânta pe o nemărginită câmpie. La ora șapte făcură popas. Tânăra femeie era mereu în nesimțire. Călăuza îi turnă pe gât câteva înghițituri de apă și de brandy, însă influența stupefiantelor avea să se mai prelungească încă o vreme.

Sir Francis Cromarty, care cunoștea efectele beției produse de aburul hașișului, nu era câtuși de puțin neliniștit în privința ei.

Însă, dacă generalul nu-și făcea griji pentru sănătatea tinerei indiene, el se arăta mai puțin încrezător în ceea ce privea viitorul ei. El nu șovăi să-i spună lui Phileas Fogg că dacă Mrs. Auda rămânea în India, avea să cadă fără doar și poate în mâinile călăilor săi. Acești fanatici sunt răspândiți prin toată peninsula și, desigur, cu toată poliția engleză, ei ar fi izbutit să pună din nou mâna pe victimă lor, fie la Madras, fie la Bombay, fie la Calcutta. În sprijinul spuselor sale, sir Francis Cromarty amintea un fapt asemănător petrecut de curând. După părerea lui, Tânăra femeie nu putea fi cu adevărat în siguranță decât părăsind India.

Phileas Fogg răspunse că va ține socoteală de aceste observații și că va lua hotărârile trebuitoare.

Către ora zece sosiră în gara Allahabad. Aici reîncepea drumul de fier întrerupt, de unde trenului îi trebuia mai puțin de o zi și o noapte ca să

ajungă la Calcutta.

Phileas Fogg avea să sosească deci la timp pentru a lua vaporul de Hong Kong, care nu pleca decât a doua zi, 25 octombrie, la prânz.

O duseră pe Tânăra femeie într-o încăpere a gării. Passepartout primi sarcina să cumpere pentru ea felurite lucruri de îmbrăcăminte, rochie, şal, blănuri şi altele ce ar mai găsi; pentru asta stăpânul său îi deschidea un credit nelimitat.

Flăcăul nostru plecă numai decât şi începu să bată străzile oraşului. Allahabad este oraşul lui Dumnezeu, unul dintre cele mai venerate oraşe ale Indiei, datorită faptului că se află ridicat la confluenţa a două râuri sacre, Gangele şi Jumna, ale căror ape atrag pelerini din toată peninsula. Se ştie că, după legendele lui Ramayana, Gangele izvorăşte din cer, de unde datorită lui Brahma coboară pe pământ.

Tot umblând după târguieli, Passepartout izbuti să cunoască repede oraşul, odinioară apărat de un fort mareş, care astăzi este închisoare de stat. În acest oraş, odată industrial şi comercial, nu mai găseai nici industrie, nici comerç. Servitorul lui Phileas Fogg, care căuta zadarnic un magazin cu noutăţi, ca şi cum s-ar fi aflat pe Regent-street, la câtiva paşi de Farmer et Co., nu găsi lucrurile trebuitoare decât la un telal, un bătrân evreu cusurgiu; cumpără o rochie de stofă scoțiană, o pelerină largă şi o minunată haină de lutru, pe care plăti fără să şovăie șaptezeci şi cinci de lire (1875 fr.). Pe urmă se întoarse triumfător la gară.

Mrs. Auda începea să-şi vină în fire. Influenţa stupefiantelor, pe care preoţii de la Pillaji i le dăduseră, se risipea încetul cu încetul şi frumoşii ei ochi îşi recâştigau întreaga lor blândeţe specifică rasei.

Când regele poet, Ucaf Uddaul, cântă farmecele reginei din Ahmehnagara, el zice astfel:

„Părul său lucios pieptănat în două părţi, încadrează liniile armonioase ale obrazului ei gingaş şi alb, strălucind de neted şi de proaspăt ce e. Sprâncenele ei de abanos au forma şi vigoarea arcului lui Kama, zeul dragostei, şi sub lungile ei gene de mătase, în pupile negre ale ochilor ei mari şi limpezi, înoată, ca în lacurile sacre ale Himmalayei, răsfrângerile cele mai curate ale luminii cereşti. Gingaşi, egali şi albi, dinţii ei strălucesc între buzele surâzătoare, ca picăturile de rouă în sânul abia deschis al florii de rodie. Urechile ei mici, rotunjite deopotrivă, mâinile ei roze, piciorușele ei arcuite şi gingaşe ca mugurii lotusului strălucesc cu sclipirile

celor mai frumoase perle de Ceylon, celor mai frumoase diamante de Golgonda. Mijlocul ei subțire și mlădiu, pe care îl cuprinzi cu o mâna, mărește în grație armonioasa arcuire a șoldurilor ei rotunde și bogăția sănului ei, unde tinerețea înflorită își întinde comorile cele mai desăvârșite, și, sub cutele mătăsoase ale tunicei sale, el pare a fi modelat în argint curat de mâna divină a lui Vicvacarma, nemuritorul sculptor!"

Însă, lăsând la o parte toată această amplificare poetică, e de ajuns să spunem că Mrs. Auda, văduva rajahului din Bundelkund, era o femeie fermecătoare în întreaga accepțiune europeană a acestui cuvânt. Ea vorbea foarte curat limba engleză și călăuza nu exagerase câtuși de puțin spunând că Tânără parsă fusese cu totul transformată prin educație.

Între timp se apropiua ora când trenul tebuia să plece din gara Allahabad. Parsul aștepta. Mr. Fogg îi plăti dreptul lui, aşa cum fusese înțelegerea, fără să adauge un ban. Asta îl miră oarecum pe Passepartout, care știa tot ce datorează stăpânul său devotamentului acestei călăuze. Într-adevăr, parsul își pusese de bună voie viața în joc la Pillaji – și dacă mai târziu hindușii dădeau de el, bietului om i-ar fi fost greu să scape de răzbunarea lor.

Mai rămânea de asemenea chestiunea lui Kiuni. Ce aveau să facă ei acum cu un elefant cumpărat aşa de scump?

Însă în această privință, Phileas Fogg avea hotărârea gata luată.

— Băiete, îi spuse el călăuzei, ai fost săritor și credincios. Ti-am plătit munca, însă nu și devotamentul. Vrei elefantul acesta? E al tău.

Ochii călăuzei luciră.

— Dar asta e o avere, înălțimea voastră! strigă el.

— Primește-o, și încă îți mai rămân dator!

— S-a făcut, strigă Passepartout. Ia-l, prietene! Kiuni este un animal dârz și curajos. Și apropiindu-se de elefant, îi întinse câteva bucăți de zahăr, îmbiindu-l: Ia, Kiuni, ia de aici!

Animalul scoase câteva mormăielii de mulțumire. Pe urmă, înfașurându-și trompa în jurul mijlocului lui Passepartout, îl ridică până la înălțimea capului. Câtuși de puțin speriat, flăcăul nostru mânăie cu duioșie animalul, care îl lăsă ușor pe pământ. Și la strângerea de troncă a acestui cumsecade Kiuni, cumsecadele nostru flăcău răspunse cu o viguroasă strângere de mâna.

Câteva clipe mai târziu, Phileas Fogg, sir Francis Cromarty și Passepartout, instalați într-un vagon confortabil, în care Mrs. Auda avea

locul cel mai bun, goneau cu toată viteza spre Benares.

Acest oraș se afla la cel mult optzeci de mile de Allahabad, distanță care fu străbătută în două ore.

În timpul drumului, Tânăra femeie își veni pe deplin în fire; aburii adormitori se risipeau.

Mare fu mirarea ei să se găsească în tren, în acest compartiment, îmbrăcată în veșminte europene, în mijlocul unor călători cu totul necunoscuți.

Mai întâi, însotitorii ei se întrecuă cu îngrijirile și o însuflețiră cu câteva picături de lichior; pe urmă, generalul îi povestii toată întâmplarea. El stăruii asupra devotamentului lui Phileas Fogg, care nu șovăise să-și pună viața în joc pentru a o salva, și asupra deznodământului datorat îndrăzneței imaginării a lui Passepartout.

Mr. Fogg îi lăsă să vorbească fără să scoată un cuvânt. Passepartout, nespus de rușinat, repeta într-o că „asta nu merită atâtă osteneală”.

Mrs. Auda mulțumi salvatorilor săi cu căldură, mai mult prin lacrimi decât prin cuvinte. Frumoșii săi ochi fură mai buni interpreți ai recunoștinței decât buzele sale. Pe urmă, ajungând cu gândul la scena sacrificiului, și revăzând pământul Indiei unde o așteptau încă atâtea pimejdii, fu cuprinsă de un tremur de groază.

Dându-și seama ce se întâmplă în mintea ei și vrând să-i dea curaj, Phileas Fogg se oferi, de altminteri în termeni foarte reci, să-o conducă la Hong Kong, unde ea să rămână până ce întâmplarea va fi uitată.

Tânăra femeie primi cu recunoștință. La Hong Kong tocmai locuia o rudă de a sa, parsă ca și ea, unul din cei mai de seamă negustori din acest oraș, care, deși se afla pe coastă chineză, era posesiune engleză.

La douăsprezece și jumătate, trenul se opri în gara Benares. După legendele brahmanice, orașul ocupă locul vechiului Casi, care odinioară stătea suspendat în spațiu, între zenit și nadir, ca mormântul lui Mahomed.

Însă în această epocă mai realistă, Benares, Athena Indiei după spusele orientaliștilor, stătea foarte prozaic pe pământ, dându-i prilejul lui Passepartout să zărească o clipă casele sale de cărămidă, colibelete de nuiele, care îi dădeau o înfățișare nespus de tristă, fără nicio culoare locală.

Aici trebuia să se opreasca sir Francis Cromarty. Trupele sale se aflau în tabără la câteva mile în nordul orașului. Generalul își luă deci rămas bun de la Phileas Fogg, dorindu-i toată izbânda și urându-i să reia această călătorie

într-un fel mai puțin original, dar mai cu folos. Mr. Fogg strânse ușor mâna tovarășului său de drum. Cuvintele de rămas bun rostite de Mrs. Auda fură mai călduroase; ea n-avea să uite niciodată ceea ce îi datora lui sir Francis Cromarty. Cât despre Passepartout, el avu cinstea unei adevărate strângeri de mâna din partea generalului. Foarte mișcat, flăcăul se întreba unde și când ar putea să-i arate devotamentul lui. Pe urmă se despărțiră.

Pornind de la Benares, drumul de fier urma în parte valea Gangelui. Timpul fiind destul de frumos, pe ferestrele vagonului se vedea priveliștea variată a Beharului, apoi munții acoperiți de verdeață, lanuri de orz, de porumb și de grâu și lacuri pline cu crocodili verzui, sate bine îngrijite, păduri încă verzi. Cățiva elefanți și zebuși cu cocoașa mare se scăldau în apele fluviului sfânt; cu toate că venirea toamnei făcea să fie frig, cete de hinduși, bărbați și femei se scăldau de asemenei, îndeplinindu-și piosurile îndatoriri religioase. Acești credincioși, dușmani înverșunați ai budismului, sunt adepti ai religiei brahmanice, încarnată în trei persoane: Wishnu, divinitatea solară, Shiva, personificarea divină a forțelor naturii, și Brahma, stăpânul suprem al preoților și legiuitorilor. Însă cu ce ochi or fi privit Brahma, Shiva și Wishnu această Indie „britanizată”, când vreun vapor trecea nechezând și tulburând apele sfințite ale Gangelui, sperând pescărușii care zburau pe deasupra valurilor, broaștele țestoase care mișunau pe mal, și credincioșii însirați de-a lungul țărmurilor!

Toată această priveliște aluneca prin fața ochilor ca fulgerul, adesea un nor de aburi albi ascunzându-i detaliile. Călătorii abia putură să întrezărească fortul de la Chunar, aflat la douăzeci de mile sud-est de Benares, fostă fortăreață a rajahilor din Behar, apoi Ghazepur și însemnatele lui fabrici de apă de trandafiri, mormântul lordului Cornwallis, care se ridică pe țărmul stâng al Gangelui, orașul fortificat Buxar, Patna, mare centru industrial și comercial, unde se ține cel mai însemnat târg de opiu din India, apoi Monghir, oraș mai mult decât european, englezesc ca Manchesterul sau Birminghamul, vestit prin turnătoriile lui de fier, fabricile de unelte și de arme albe, și ale cărui coșuri înalte murdăresc cu fum negru cerul lui Brahma – pată ignobilă pe această țară a visului!

Pe urmă se lăsă noaptea și trenul își continuă mersul cu toată viteza, însotit de urletele scoase de tigrii, urșii și lupii care fugeau din fața locomotivei! Călătorii nu mai zăriră nimic din minunile Bengalului, nici Golgonda, nici Gourul în ruine, nici Murshedabad, care a fost odinioară

capitală, nici Burdwan, nici Hugly, nici Chandernagor, acest colț francez pe teritoriul Indiei, unde Passepartout ar fi fost bucuros să revadă fluturând drapelul patriei sale!

În sfârșit, la ora șapte dimineața, se aflau la Calcutta.

Vaporul care pleca spre Hong Kong nu ridica ancora decât la ora douăsprezece; Phileas Fogg avea deci cinci ceasuri înaintea lui.

După planul întocmit de el, gentlemanul nostru trebuia să sosească în capitala Indiilor la 25 octombrie, douăzeci și trei de zile după plecarea de la Londra, și el sosea în ziua fixată; nu avea deci nici câștig, nici întârziere. Din nenorocire, cele două zile câștigate între Londra și Bombay fuseseră pierdute, se știe cum, în timpul traversării peninsulei indiene, însă putem bănuia că lui Phileas Fogg nu-i părea rău după ele.

Capitolul XV

În care sacul cu bancnote se ușurează de alte cîteva mii de lire

Trenul se oprișe în gară. Passepartout coborî primul, urmat de Mr. Fogg, care îi ajută tinerei sale însotitoare să pună piciorul pe peron. El socotea să se îndrepte direct către vaporul de Hong Kong, ca s-o instaleze cât mai bine pe Mrs. Auda, pe care nu voia s-o lase singură, atâtă timp cât se mai afla încă în această țară aşa de primejdioasă pentru ea.

În clipa când ieșea din gară, un polițai se apropiie de el și-l întrebă:

— Domnul Phileas Fogg?

— Eu sunt.

— Omul acesta este servitorul dumneavoastră? continuă polițaiul, arătând spre Passepartout.

— Da.

— Binevoiți să mă urmați amândoi!

Mr. Fogg nu făcu nicio mișcare care ar fi putut să arate cea mai mică surpriză. Acest agent era un reprezentant al legii, și pentru orice englez legea este sfântă. Passepartout în schimb, cu obiceiurile lui franțuzești, vru să discute, însă polițaiul îl atinse cu bastonul, iar stăpânul său îi făcu semn să se supună.

— Doamna poate să meargă cu noi? întrebă Mr. Fogg.

— Poate.

Polițaiul îi conduse pe cei trei spre un „palki-ghari”, un fel de trăsură cu patru roți, cu patru locuri, trasă de doi cai. Porniră. În timpul drumului, care

dură vreo douăzeci de minute, nimeni nu scoase un cuvânt.

Trăsura străbătu mai întâi „orașul negru”, cu străzi strâmte, mărginite de bordeie păcătoase, în care mișuna o populație cosmopolită, murdară și zdrențăroasă; pe urmă intră în orașul european, înveselit de case de cărămidă, umbrit de cocotieri, care, cu toată ora timpurie, era plin de călăreți eleganți și de trăsuri luxoase.

Palki-ghari-ul se opri în fața unei clădiri simple ca aparență, care însă nu făcea impresia să fie o locuință obișnuită. Polițaiul își dădu prizonierii jos – puteau fi numiți într-adevăr astfel – și-i duse într-o încăpere cu gratii la ferestre, unde le spuse:

— La ora opt și jumătate veți apărea în fața judecătorului Obadiah.

Pe urmă ieși și încuie ușa.

— Poftim, ne-au prins! strigă Passepartout, prăbușindu-se pe un scaun.

Mrs. Auda se întoarse repede spre Mr. Fogg și-i spuse cu o voce în care încerca zadarnic să-și ascundă tulburarea:

— Domnule, trebuie să mă părăsești! Din cauza mea sunteți urmăriți! Fiindcă m-ați salvat!

Phileas Fogg se mulțumi să răspundă că asta nu era cu putință. Urmărit, fiindcă împiedicase o neleguire! Inadmisibil! Cum ar fi îndrăznit reclamanții să se prezinte în fața judecătorului? Era o neînțelegere la mijloc. Apoi, Mr. Fogg adăugă că în niciun caz nu o va părăsi, ci o va conduce la Hong Kong.

— Dar vaporul pleacă la ora douăsprezece! Observă Passepartout.

— Vom fi pe bord înainte de ora douăsprezece, răsunse simplu netulburatul gentleman.

Această afirmație fusese făcută cu atâtă hotărâre, încât Passepartout fu nevoit să-și zică în sinea lui: „Drace, asta-i sigur! Înainte de ora douăsprezece o să fim pe bord.” Totuși el nu era liniștit pe deplin.

La ora opt și jumătate ușa se deschise. Polițaiul se ivi din nou și conduse prizonierii în încăperea vecină. Aceasta era o sală de ședințe, plină de pe acum de un public destul de numeros, alcătuit din europeni și băştinași.

Mr. Fogg, Mrs. Auda și Passepartout se așezară pe o bancă, în fața jilțurilor rezervate pentru magistrați și grefier.

Magistratul, judecătorul Obadiah, intră aproape numai decât, urmat de grefier. Era un om voluminos și rotofei. El luă o perucă atârnată într-un cui, și-o puse pe cap cu îndemânare și începu:

— Prima pricină!... Însă îndată își duse mâna la cap: Hei, asta nu-i perupa mea!

— Așa e, domnule Obadiah, e a mea, răsunse grefierul.

— Dragă domnule Oysterpuf, cum ai vrea dumneata ca un judecător să poată da o sentință dreaptă cu perupa unui grefier?!

Perucile fură schimbate. În timpul acestor pregătiri, Passepartout fierbea de nerăbdare, căci acul marelui orologiu din sala de ședințe i se părea că merge însăramântător de repede pe cadran.

— Prima pricină! reîncepu judecătorul Obadiah.

— Phileas Fogg! strigă grefierul Oysterpuf.

— Aici! răsunse Mr. Fogg.

— Passepartout!

— Prezent!

— Bine! făcu judecătorul Obadiah. Acuzați, de două zile tot sunteți așteptați, pândiți la toate trenurile de Bombay.

— Dar de ce suntem acuzați? strigă Passepartout, pierzându-și răbdarea.

— O să afli îndată, răsunse judecătorul.

— Domnule, interveni atunci Mr. Fogg, sunt cetățean englez și am dreptul...

— S-a purtat cineva necuviincios? întrebă Mr. Obadiah.

— Cătuși de puțin.

— Bine! Să intre reclamanții!

La ordinul judecătorului, se deschise o ușă și un aprod introduse în sală trei preoți hinduși.

„Asta era! murmură Passepartout. Sunt păcătoșii ăia care voiau s-o ardă de vie pe Tânără noastră cucoană.“

Preoții rămaseră în picioare în fața judecătorului, în timp ce grefierul citea cu glas tare o plângere de sacrilegiu, îndreptată contra individului Phileas Fogg și servitorul său, acuzați de a fi violat un loc sfânt de religia brahmanică.

— Ai auzit? îl întrebă judecătorul pe Phileas Fogg.

— Da, domnule, și mărturisesc că aşa e! răsunse acuzatul uitându-se la ceas.

— Ah, mărturisești?

— Mărturisesc și aștept ca acești trei preoți să mărturisească la rândul lor ce voiau să facă la pagoda din Pillaji.

Preoții se uitară unul la altul, părând că nu înțeleg nimic din cuvintele acuzatului.

— Așa e! strigă năvalnic Passepartout. La pagoda din Pillaji, unde voiau să ardă victima.

Preoții căscară iar ochii, în vreme ce pe chipul judecătorului Obadiah se citea o adâncă uimire.

— Ce victimă? întrebă el. Pe cine să ardă? În plin Bombay?

— Bombay? strigă Passepartout.

— Fără îndoială. Nu e vorba de pagoda din Pillaji, ci de pagoda Malebar-Hill, din Bombay.

— Şi ca dovadă, iată încălțămîntea profanatorului! adăugă grefierul, punând pe biroul său o pereche de pantofi.

— Pantofii mei! exclamă Passepartout, care, surprins la culme, nu putu să-și oprească acest strigăt involuntar.

E ușor de ghicit confuzia care se petrecuse în mintea stăpânului și a servitorului. Ei uitaseră întâmplarea de la Bombay, și tocmai întâmplarea aceea îi aducea acum în fața magistratului din Calcutta.

Într-adevăr, agentul Fix înțelesese tot ce avea de câștigat din această nenorocită întâmplare. Întârziindu-și plecarea cu douăsprezece ore, el se făcuse povătuitorul preoților de la Malebar-Hill, și le făgăduise însemnate despăgubiri, știind că guvernământul englez era foarte sever în cazul unor asemenea delicte: pe urmă, cu trenul următor, îi pusese pe urmele profanatorilor. Însă datorită timpului folosit cu eliberarea tinerei văduve, Fix și hindușii sosiseră la Calutta înaintea lui Phileas Fogg și a servitorului său, pe care magistrații, înștiințați prin depeșă, trebuiau să-i arresteze la coborârea din tren.

Gândiți-vă la dezamăgirea lui Fix, când află că omul său nu sosise încă în capitala Indiei! El fu nevoit să creadă că hoțul, oprindu-se într-o din gările de pe parcurs, se refugiase în provinciile de miazănoapte. Douăzeci și patru de ore agentul pândi în gară, într-o neliniște de moarte. Mare fu deci bucuria sa când, în dimineața aceea, își văzu omul coborând din tren, în tovărășia unei tinere femei, a cărei prezență, ce-i drept, nu putea să și-o explice. Numaidecât trimise un polițai să-l arresteze, și iată cum Mr. Fogg, Passepartout și văduva rajahului din Bundelkund ajunseră în fața judecătorului Obadiah.

Dacă Passepartout ar fi fost mai puțin preocupat de necazul său, ar fi putut să zărească într-un colț al sălii de ședință pe detectiv, care urmărea dezbatările cu un interes ușor de înțeles, căci și la Calcutta, ca la Bombay și Suez, nu avea încă mandatul de arestare!

Între timp, judecătorul Obadiah luase act de mărturisirea lui Passepartout, care ar fi dat tot ce avea ca să-și poată retrage imprudentele cuvinte.

— Deci faptele sunt mărturisite! zise judecătorul.

— Mărturisite! răspunse rece Mr. Fogg.

— Având în vedere, începu omul dreptății, că legile englezesti înțeleg să proteguiască egal și riguros toate – religiile populațiilor din India, delictul fiind mărturisit de individul Passepartout, care recunoaște de a fi violat cu piciorul profanator lespezile pagodei Malebar-Hill din Bombay, în ziua de 20 octombrie, condamnăm pe numitul Passepartout la cincisprezece zile închisoare și la o amendă de trei sute de lire (7.500 fr.).

— Trei sute de lire? strigă Passepartout, pe care nu-l impresionase cu adevărat decât amendă.

— Tăcere! făcu aprobul cu un glas chelălăitor.

Judecătorul Obadiah continuă:

— Și având în vedere că nu există probă materială precum că servitorul și stăpânul n-ar fi fost de comun acord, că, în orice caz, cel din urmă trebuie să răspundă de faptele și de gesturile unui servitor aflat în slujba sa, reținem pe numitul Phileas Fogg și-l condamnăm la opt zile închisoare și o sută cincizeci de lire amendă. Grefier, strigă pricina următoare.

În colțul său, Fix încerca o mulțumire de nedescris.

Phileas Fogg reținut opt zile la Calcutta! Asta însemna mai mult decât era nevoie ca mandatul de arestare să aibă timp să sosească.

Passepartout era năuc; condamnarea rostită de judecător îl ruina pe stăpânul său. Un rămășag de douăzeci de mii de lire pierdut, și asta numai fiindcă el, ca un gură cască ce era, intrase în blestemata aceea de pagodă!

Phileas Fogg, la fel de stăpân pe el ca și cum această condamnare nu l-ar fi privit, nici măcar nu încruntase sprâncenele. Însă în clipa când grefierul striga o altă pricină, el se ridică și zise:

— Ofer cauțiune!

— E dreptul dumitale, răspunse judecătorul.

Fix simți rece în spinare, însă își veni în fire când îl auzi pe judecător că „având în vedere calitatea de străin a lui Phileas Fogg și a servitorului său”,

fixează cauțiunea la uriașă sumă de o mie de lire pentru fiecare. Două mii de lire trebuia să-l coste pe Mr. Fogg, dacă voia să nu-și ispășească pedeapsa numai decât!

— Plătesc! vesti gentlemanul.

Și scoase din sacul aflat asupra lui Passepartout un teanc de bancnote, pe care le puse pe biroul grefierului.

— Acești bani vă vor fi înapoiați la ieșirea din închisoare, zise judecătorul. Până atunci, sunteți liberi pe cauțiune.

— Să mergem! iî porunci Phileas Fogg servitorului său.

— Dar cel puțin să-mi dea înapoi pantofii! strigă Passepartout cu o mișcare de furie.

Dorința iî fu îndeplinită, „Da' știu că sunt scumpi! murmură el. Peste o mie de lire fiecare! Și unde mai pui că mă strâng!”

Și bravul nostru flăcău, cu o infățișare jalnică, porni după Mr. Fogg, care oferise brațul tinerei femei. Fix mai spera că hoțul său nu se va îndura să piardă cele două mii de lire și că își va face zilele de închisoare; porni deci pe urmele lui Fogg.

Acesta chemă o trăsură în care se urcă numai decât, cu Mrs. Auda și cu Passepartout. Detectivul o luă la fugă după ei și curând iî văzu oprindu-se pe unul din cheiurile portului.

Rangoon era ancorat în radă, la o jumătate de milă, cu pavilionul de plecare la catarg; suna ora unsprezece. Mr. Fogg era în câștig cu șaizeci de minute. Fix se uită la el cum cobora din trăsură și se urca într-o barcă, împreună cu Mrs. Auda și servitorul său.

— Pleacă, afurisitul! strigă detectivul, bătând cu piciorul în pământ. Două mii de lire aruncate în vînt! Risipitor ca un hoț! Ah, dacă trebuie, am să-l urmăresc până la capătul pământului; numai că, după cum cheltuieste, toți banii furăți au să se ducă dracului!

Inspectorul de politie era îndreptătit să gândească astfel.

Într-adevăr, de când părăsise Londra, Phileas Fogg semănase pe drum mai mult de cinci mii de lire (125.000 fr.), atât pentru cheltuieli de călătorie, cât și pentru prime, pentru cumpărarea elefantului, pentru cauțiune și amenzi, și astfel procentele din suma recuperată, făgăduite detectivilor, scădeau mereu.

Capitolul XVI

În care Fix n-are de loc aerul să cunoască faptele despre care i se vorbește

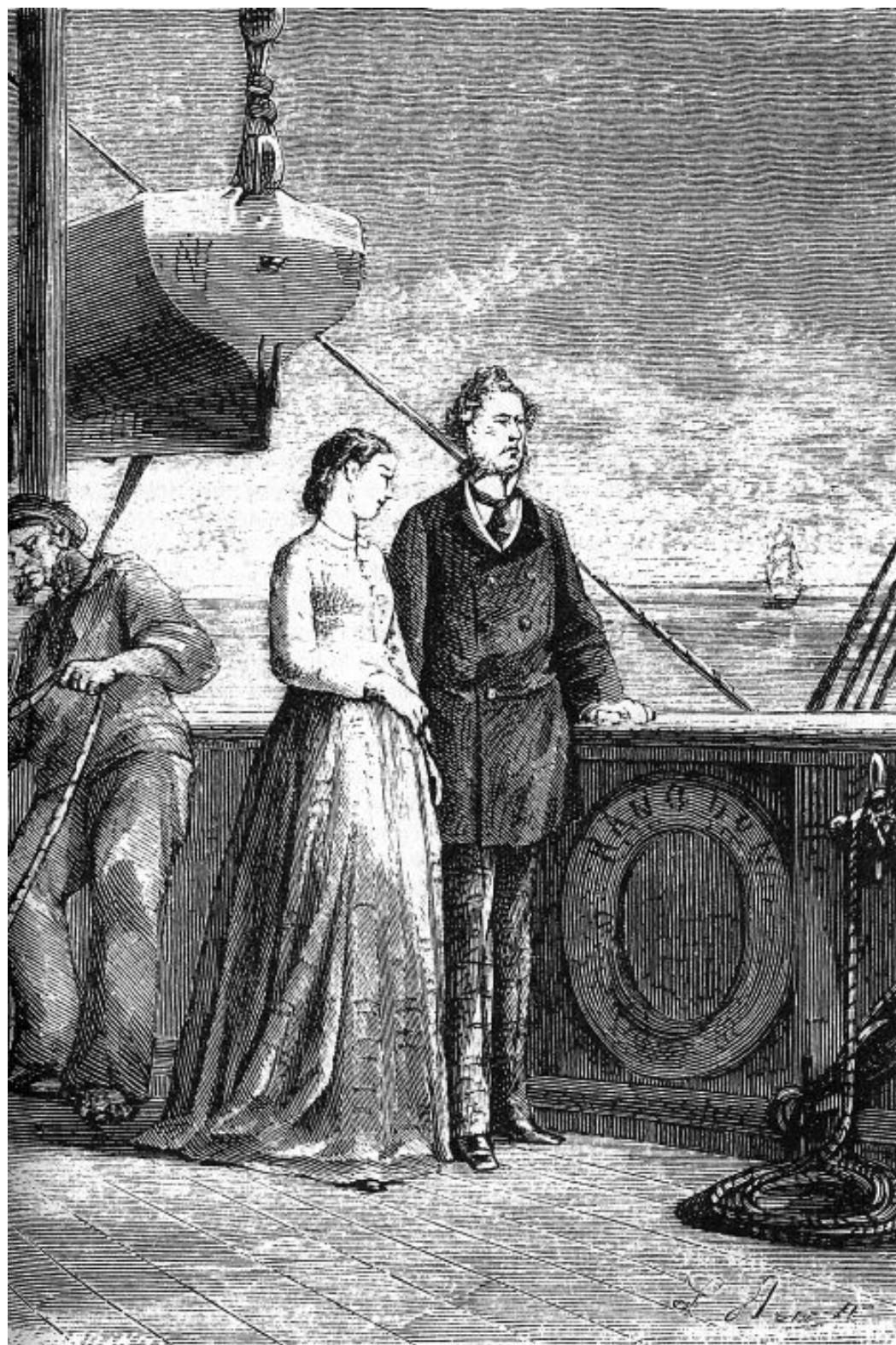
Rangoon, unul din vasele de pasageri ale Companiei Peninsulare și Orientale, folosit de Serviciul mărilor Chinei și Japoniei, era un vapor de fier, cu elice, cu un deplasament brut de o mie și jumătate sute și jumătate de tone și cu o putere nominală de patru sute de cai. El egala în viteză *Mongolia*, nu însă și în confort. Astfel Mrs. Auda nu fu instalată aşa de bine pe cât ar fi dorit Phileas Fogg.

Dar, la urma urmelor, nu era vorba decât de o călătorie de trei mii cinci sute de mile, adică de unsprezece până la douăsprezece zile, și Tânără femeie nu părea pretențioasă.

În primele zile ale navegării, Mrs. Auda și Phileas Fogg se cunoșteau mai bine. De câte ori avea prilejul, ea îi arăta cea mai vie recunoștință. Flegmaticul gentleman o asculta cu deplină răceală, cel puțin în aparență, fără ca o intonație, un gest să arate din partea sa cea mai mică tulburare. Avea grijă ca Tânără femeie să nu ducă lipsă de nimic, o vizita regulat, la anumite ore, dacă nu să vorbească, cel puțin să-o asculte. Îndeplinea față de ea îndatoririle celei mai stricte politeți, însă cu grația ciudată a unui automat ale cărui mișcări ar fi combinate anume în acest scop. Mrs. Auda nu mai știa ce să credă, însă Passegerele o lămuri oarecum asupra neobișnuitei firi a stăpânului său. El îi vorbi despre rămășagul care îl mâna pe acest gentleman în jurul pământului. Tânără femeie surâse; dar la urma urmei el îi salvase viața, și ea nu putea să-l privească pe salvatorul ei decât prin prisma recunoștinței.

Mrs. Auda confirmă cele spuse de călăuza hindusă despre mișcătoarea ei poveste. Aparținea într-adevăr acelei rase socotită cea dintâi printre celelalte rase indigene. Mulți negustori parși făcuseră mari averi în Indii, cu comerțul de bumbac. Unul dintre ei, sir James Jejeebhoy, fusese înnobilat de guvernământul englez, și Mrs. Auda era înrudită cu acest bogat personaj care locuia la Bombay. Ea nădăduia să găsească la Hong Kong pe un văr al lui sir Jejeebhoy, onorabilul Jejeh; dar oare avea să-i ofere el adăpost și sprijin? Asta nu putea să știe.

Mr. Fogg îi răspunse că nu trebuie să-și facă griji, căci totul se va aranja matematic! Chiar acesta era cuvântul lui.

St. James' A.

Oare înțelegea Tânăra femeie acest oribil adverb? Nu se știe. Totuși, ochii ei mari priviră adânc în ochii lui, ochii ei mari, „limpezi ca lacurile sacre ale Himalayei”.

Însă neîndupăcatul Fogg, mai țeapăna ca niciodată, nu părea cătușă de puțin omul care să se arunce într-un asemenea lac.

Prima parte a călătoriei se desfășura în cele mai bune condiții. Vremea era blândă. Întreagă această parte a imensului golf, pe care marinarii îl numesc „Poarta Bengalului”, fu prielnică navigației. *Rangoon* ajunse curând la insula Andamana-Mare, cea mai însemnată insulă din grupul Andamanelor, al cărei pitoresc pisc muntos Saddle-Peak se arăta din depărtare navigatorilor.

Trecuță foarte aproape de coastă, dar sălbaticii papuași nu se arătau de fel. Aceste ființe, deși aflate pe treapta cea mai de jos a civilizației, au fost totuși pe nedrept socotite antropofage.

Priveliștea insulelor e încântătoare. În primul plan ne întind nesfârșite păduri de palmieri, de bambuși, de nucușoară, de tek, cu mimoze uriașe și cu ferigi arborescente, iar în spatele lor se înalță siluetele elegante ale munților. Pe țărmuri mișună cu miile acele prețuite rânduinele de mare, ale căror cuiburi alcătuiesc un fel de mâncare foarte gustoasă în Imperiul Ceresc. Însă această priveliște cu aspecte atât de felurite, oferită de grupul Andamanelor, se pierdu repede și *Rangoon* se îndreptă cu viteză spre strâmtoarea Malacca, de unde urma să pătrundă în mările Chinei.

Dar ce făcea în timpul acesta inspectorul Fix, pe care o întâmplare atât de nenorocită îl silise să pornească în jurul lumii? La plecarea din Calcutta, după ce lăsase instrucțiuni ca mandatul de arestare, dacă sosea în sfârșit, să-i fie trimis la Hong Kong, el izbutise să se îmbarce pe *Rangoon* fără ca Passegeartout să-l vadă, și spera să rămână aşa nevăzut până la sfârșitul călătoriei. Într-adevăr, dacă ar fi dat nas în nas cu Tânărul franțuz, iar fi fost greu să-i explice de ce se găsea pe bord, fără să trezească bănuielile acestuia, care îl știa la Bombay, însă inspectorului îi fu dat să reînnoiască vechea lui cunoștință cu flăcăul nostru, prin însăși logica împrejurărilor. Cum anume, vom vedea.

Toate speranțele, toate dorințele lui Fix erau legate acum de un singur punct din lume, Hong Kong, căci la Singapore vaporul se oprea prea puțin spre a-i da timp să opereze acolo. Deci la Hong Kong trebuia negreșit să-și

arresteze hoțul, căci de nu, acesta îi scăpa fără speranța de a-l mai putea prinde vreodată.

Într-adevăr, Hong Kong era ultimul teritoriu englez pe care putea să-l mai întâlnească în drum. De acolo înainte, China, Japonia, America îi oferea un adăpost aproape sigur individului Fogg. Dacă la Hong Kong găsea în sfârșit mandatul de arestare, care desigur venea pe urma lui, Fix avea să-și arresteze răufăcătorul și să-l dea pe mâna poliției locale, fără nicio greutate. Însă dincolo de acest oraș, un simplu mandat de arestare nu mai era de ajuns: ar fi trebuit un act de extrădare. De aici întârzieri, încetineli, piedici de toate felurile, de care pungașul putea să se folosească pentru a scăpa definitiv, în cazul când nu izbutea să facă nimic la Hong Kong, i-ar fi fost foarte greu, dacă nu chiar imposibil, să mai întreprindă ceva cu oarecare şanse de izbândă.

„Deci, își spunea Fix în timpul lungilor ore pe care le petreceau în cabina sa, deci, sau găsesc mandatul la Hong Kong și atunci îl arestez, sau nu-l găsesc și atunci trebuie să fac totul pentru a întârzia plecarea hoțului! N-am izbutit la Bombay, n-am izbutit la Calcutta. Dacă nu izbutesc nici aici, îmi pierd reputația! Prin urmare trebuie să izbutesc cu orice preț! Dar ce mijloace să folosesc, la nevoie, ca să întârzii plecarea blestematului de Fogg?”

Ca ultimă soluție, Fix era hotărât să-i împărtășească totul lui Passepartout, arătându-i în slujba cui era, căci, de bună seamă, Tânărul franțuz nu putea fi complicele stăpânului său. Astfel lămurit și temându-se să nu o pătească și el, nu mai începe îndoială că Passepartout ar fi trecut de partea lui Fix. Însă aceasta era o cale primejdioasă, care nu trebuia luată decât în clipa când toate celelalte ar fi fost pierdute, căci un singur cuvânt suflat de Passepartout stăpânului ar fi compromis totul, definitiv.

După cum se vede, inspectorul de poliție se afla în mare încurcătură, când, deodată, prezența tinerei Mrs. Auda pe bord, alături pe Phileas Fogg, îi deschise noi perspective.

Cine era această femeie? Ce concurs de împrejurări o adusese în preajma lui Fogg? Era împedite că nu putuse s-o întâlnească decât între Bombay și Calcutta. Însă în ce loc al peninsulei? și o întâlnise numai din întâmplare, sau, dimpotrivă, el întreprinse călătoria de-a lungul Indiei anume pentru a întâlni această ființă încântătoare? Căci era într-adevăr încântătoare! Fix o văzuse, doar, în sala de ședințe a tribunalului din Calcutta.

E ușor de înțeles cât era de intrigat inspectorul de poliție. El se întreba dacă nu era vorba cumva de o răpire criminală. Da, asta trebuia să fie! Ideea însipse în creier și el își dădu seama ce foloase putea trage din asemenea împrejurare. Fie că era măritată sau nu, Tânăra femeie fusese răpită – și la Hong Kong faptul acesta putea să-i creeze răpitorului încurcături din care să nu mai iasă cu ajutorul banilor.

Însă nu trebuia să aștepte sosirea lor la Hong Kong. Fogg avea prostul obicei să sară dintr-un vapor în altul, și, înainte ca lucrurile să fie puse la cale, el ar fi putut să ajungă departe.

Era important deci să vestească autoritățile engleze și să le semnaleze sosirea, ceea ce se putea face ușor, deoarece *Rangoon* avea oprire la Singapore, iar de aici exista o legătură telegrafică cu coasta chineză.

Totuși, pentru a putea lucra în mai multă siguranță, Fix se hotărî să-l iscodească pe Passepartout înainte de a întreprinde ceva. Știa că pe flăcăul acesta nu era prea greu să-l tragi de limbă, aşa că socoti potrivit să iasă la lumină și să-i țină calea. Nu mai avea timp de pierdut; era în 31 octombrie și a doua zi *Rangoon* urma să sosească la Singapore.

Deci, în ziua aceea, ieșind din cabină, Fix se urcă pe punte, cu gândul să se apropie el cel dintâi de Passepartout, arătând firește cea mai mare surpriză. Tânărul franțuz se plimba la prova, când inspectorul se repezi spre el, strigând:

— Dumneata pe *Rangoon*?

— Domnul Fix pe bord! exclamă la rândul său Passepartout, nespus de uimit, recunoscând pe tovarășul său de călătorie de pe *Mongolia*. Ia te uită! Vă las la Bombay și vă găsesc în drum spre Hong Kong! Ce, faceți și dumneavoastră ocolul pământului?

— Nu, nu, răspunse Fix. Cred că am să mă opresc la Hong Kong, cel puțin câteva zile.

— Ah!... făcu servitorul lui Phileas Fogg, cuprins de uimire. Dar cum de nu v-am văzut pe bord până acum?

— Mi-a fost rău, pe cinstea mea... Un fel de rău de mare... Am stat întins în cabină. Golful Bengal nu mi-a priit la fel de bine ca Oceanul Indian. Și stăpânul dumitale, Phileas Fogg, cum se simte?

— Cum nu se poate mai bine și mereu la fel de punctual cu planul lui de călătorie. Nicio zi întârziere! Ah, domnule Fix, nici nu știți acum avem cu noi o cucoană Tânără.

— O cucoană Tânără? se miră inspectorul, ca și când n-ar fi înțeles nimic din ce i se spunea.

Firește, Passepartout nu trebuia zgândărit mai mult ca să-l pună la curent cu toată istoria. El îi povestii întâmplarea de la pagoda din Bombay, cumpărarea elefantului cu două mii de lire, istoria cu sutty, răpirea Audei, condamnarea suferită la tribunalul din Calcutta și eliberarea pe cauțiune. Fix, care cunoștea partea din urmă a acestor întâmplări, se făcea că nu știe nimic și Passepartout se lăsa furat de farmecul povestirii aventurilor sale, de vreme ce se afla în fața unui ascultător care îi arăta atâtă interes.

— Dar, în sfârșit, întrebă detectivul, ce are de gând stăpânul dumitale cu această doamnă? Vrea să-o ducă în Europa?

— Nu, domnule Fix, nu! O vom da pur și simplu în grija unei rude a sale, negustor bogat din Hong Kong.

„Nimic de făcut!” își zise urmăritorul, ascunzându-și dezamăgirea. Apoi continuă cu glas tare:

— Un pahar de gin, domnule Passepartout?

— Bucuros, domnule Fix. Îmi pare bine că putem ciocni în cinstea întâlnirii noastre pe *Rangoon*.

Capitolul XVII

În care e vorba de unele și de altele în timpul traversării de la Singapore la Hong Kong

Din ziua aceea, Passepartout și Fix se întâlniră foarte des, însă agentul rămânea rezervat, neîncercând câtuși de puțin să-l tragă de limbă pe celălalt. Pe Mr. Fogg îl zări numai de câteva ori în marele salon al vaporului, unde el venea cu plăcere, fie spre a-i ține tovărășie doamnei Auda, fie ca să joace wist după obiceiul său neschimbăt.

Cât despre Passepartout, acesta începu să se gândească în mod foarte serios la ciudata întâmplare care îl scotea încă o dată pe Fix în calea stăpânului său. Într-adevăr, asta ar fi putut cel puțin să te mire. Gentlemanul, foarte binevoitor și fără îndoială foarte îndatoritor, pe care îl întâlnise prima oară la Suez, care se îmbarcase pe *Mongolia*, care debarcase la Bombay, unde urma să rămână, pe care apoi îl regăsise pe Rangoon îndreptându-se spre Hong Kong, într-un cuvânt, urmând pas cu pas drumul lui Phileas Fogg, putea să-ți dea de gândit. Era o coincidență cel puțin ciudată. Ce urmărea acest om? Passepartout ar fi făcut prinsoare pe papucii săi, păstrați cu mare

grijă, că Fix va părăsi Hong Kong-ul odată cu ei, și probabil cu același vapor.

Dar flăcăul nostru ar fi putut să-și bată capul un secol și tot n-ar fi bănuit ce misiune avea agentul. El nu și-ar fi închipuit pentru nimic în lume că Phileas Fogg era „filat” în jurul globului pământesc, ca un hoț de rând. Dar cum stă în firea omenească să dea o explicație la toate, iată în ce fel interpretă Passepartout, iluminat deodată, prezența stăruitoare a lui Fix, și, ce-i drept, interpretarea lui era foarte plauzibilă. După el, Fix nu era și nu putea fi decât un agent trimis pe urmele lui Phileas Fogg de către colegii săi de la Reform-Club, spre a constata că această călătorie se desfășura după toate regulile, în jurul lumii, urmând drumul hotărât.

„E limpede, e limpede! își zicea într-o cinstitură flăcău, mândru din cale afară de istețimea sa. E un spion pe care gentlemenii aceia l-au pus pe urmele noastre! Asta nu e demn! Să urmărească printr-un agent un om aşa de cinstit, aşa de curat ca Mr. Fogg! Ah, domnilor de la Reform-Club, asta o să vă coste scump!”

Deși încântat de descoperire, Passepartout hotărî totuși să nu-i spună nimic stăpânului, temându-se că acesta să nu se simtă jignit de neîncrederea adversarilor săi.

Însă el își făgădui că la primul prilej să-și bată joc de Fix, luându-l pe departe și, firește, fără să se dea de gol.

Miercuri, 30 octombrie, după amiază, *Rangoon* intră în strâmtoarea Malacca, care desparte peninsula cu același nume de Sumatra. Insulițe muntoase, cu povârnișuri foarte abrupte, toate foarte pitorești, ascundeau călătorilor priveliștea marii insule.

A doua zi, la ora patru dimineață, cu un câștig de douăsprezece ore față de orariul reglementar, vaporul se oprea la Singapore, spre a-și împrospăta provizia de cărbuni.

După ce înscrise acest câștig în coloana respectivă din carnetul său, Phileas Fogg coborî de data asta pe uscat, însotind-o pe Mrs. Auda, care își arătase dorința de a se plimba câteva ore.

Fix, căruia orice acțiune a lui Fogg i se părea suspectă, îl urmări din umbră. Cât despre Passepartout, care râdea *in petto* văzând manevrele agentului, se duse să facă obișnuitele târguieli.

Insula Singapore nu este nici mare, nici de un aspect impunător. Deși nu are munți, adică profil, este totuși încântătoare în micimea ei, căci

înfățișează un adevărat parc întretăiat de frumoase alei. Un echipaj arătos, tras de acei elefanți-cai aduși din Noua Olandă, transportă pe Mrs. Auda și Mr. Fogg în mijlocul desărurilor de palmieri cu frunzele strălucitoare și de arbori de cuișoare, cuișoarele luând naștere din însuși mugurul florii. Acolo tufele de piper țin locul gardurilor de mărăcini spinoși de pe câmpii europene; arborii de pâine și ferigile cu ramurile lor superbe dau un aspect variat acestei regiuni tropicale, iar perii tămâioși cu frunzișul lucios umplu aerul de mirosuri pătrunzătoare. În păduri umbrelă cete de maimuțe vioiale, schimonosindu-se, și poate că în junglă nu lipseau tigrii. Celor care să-mi auzind că aceste teribile carnasiere n-au fost nimicite pe o insulă relativ mică, le vom răspunde că ele vin neconitenit din peninsula Malacca, trecând strâmtoarea înot.

După o plimbare de două ore, Mrs. Auda și însăjitorul ei, care privea puțin, fără să vadă nimic, se întoarseră în oraș, întinsă îngremădire de case greoaie și turtite, înconjurate de fermecătoare grădini, unde cresc mangustani, ananași și cele mai minunate fructe din lume.

La ora zece se întoarseră la vapor, fără îndoială urmăriți tot timpul de inspectorul Fix, care trebuise să ia și el o trăsură.

Passepartout îi aștepta pe punte. Istețul flăcău cumpărăse câteva duzini de manguste, fruct de mărimea unui măr mijlociu, cu coaja aproape neagră în afară, iar înăuntru de un roșu strălucitor și al cărui miez alb, topindu-se în gură, dă adevăraților cunoșători o placere fără margini. Passepartout se simți fericit să le ofere doamnei Auda, care îi mulțumi cu multă grație.

La ora unsprezece, *Rangoon*, terminând cu încărcatul cărbunilor, își desfăcu legăturile, și câteva ore mai târziu munții înalți ai peninsulei Malacca, ale căror păduri adăpostesc cei mai frumoși tigri de pe pământ, piureau din ochii călătorilor.

De la Singapore până la insula Hong Kong, mic teritoriu englez în apropierea coastei chineze, sunt aproximativ o mie trei sute de mile. Phileas Fogg avea interesul să le străbată în cel mult şase zile, spre a prinde la Hong Kong vaporul care urma să plece la 6 noiembrie către Yokohama, unul din principalele porturi ale Japoniei.

Rangoon era foarte încărcat. La Singapore se îmbarcase multă lume, hinduși, ceylonize, chinezi, malaiezi, portughezi, dintre care cei mai mulți călătoreau pe punte.

Timpul, destul de frumos până atunci, se schimbă o dată cu intrarea lunii în ultimul pătrar. Marea era agitată. Vântul sufla uneori foarte puternic, însă din fericire de la sud-est, ceea ce ajuta mersul vaporului. Când era cu puțință, căpitanul ridica și pânzele. *Rangoon* cu greementul¹³ lui de bric, naviga adesea cu cele două vele mari și cu trinca, și, sub dubla acțiune a aburului și a vântului, viteza lui creștea. În felul acesta trecuă de-a lungul coastelor Annamului și Cochinchinei, pe o mare cu valuri scurte și adesea foarte obositore.

Însă vina nu era atât a mării, cât a vaporului, care prilejui călătorilor mari neajunsuri, cei mai mulți dintre ei chiar îmbolnăvindu-se.

Într-adevăr, vasele Companiei Peninsulare, care deservesc Măriile Chinei, au un serios defect de construcție.

Raportul între pescajul lor maxim, cu încărcătură, și rezerva de flotabilitate a fost rău calculat, din care pricină ele au o slabă rezistență pe mare. Compartimentele etanșe, în care să nu pătrundă apa, sunt de asemenea neîndestulătoare. Ca să întrebuițăm un cuvânt marinăresc, vasele acestea sunt „înecate” și, ca urmare, e deajuns să ajungă pe bord câteva pachete de valuri, ca să-și modifice întreaga alură. Astfel ele se dovedesc mult mai prejos – dacă nu prin mașini și prin căldări, cel puțin prin construcția corpului – decât tipurile de vapoare franceze, ca *Imperatrice* și *Cambodge*. În timp ce acestea din urmă pot, după calculele inginerilor, să reziste la o încărcătură de apă egală cu propria lor greutate, fără să se scufunde, vasele Companiei Peninsulare, *Golgonda*, *Coreea* și, în sfârșit *Rangoon*, s-ar duce la fund dacă ar îmbarca abia a șasea parte din greutatea lor.

Deci, pe timp rău, e necesar să se ia serioase măsuri de prevedere. Uneori trebuie să se țină provă în vânt, reducând la minimum turăția mașinilor. Era o pierdere de timp care părea să nu-l supere câtuși de puțin pe Phileas Fogg, dar care pe Passepourt îl scotea din fire. El îngăduia atunci pe căpitan, pe șeful mecanic, Compania – și îi dădea dracului pe toți cei ce încurcă treaba cu transporturile de călători. Poate că becul de gaz, care continua să ardă pe socoteala lui în casa din Saville-row, contribuia destul de mult la această nerăbdare.

— Deci ești foarte grăbit să ajungi la Hong Kong! observă într-o zi detectivul.

- Foarte grăbit! răsunse Passepartout.
- Crezi că Mr. Fogg se grăbește să prindă vaporul de Yokohama?
- Grozav se grăbește!
- Prin urmare acum crezi în această neobișnuită călătorie în jurul lumii?
- Bineînțeles! Dumneavaastră nu credeți, domnule Fix?
- Eu? Eu nu cred!
- Glumeț mai sunteți! răsunse Passepartout, făcându-i cu ochiul.

Pe agent vorba aceasta îl puse pe gânduri. Se simțea neliniștit fără să-și dea seama de ce. Oare franțuzul îl mirosie? Nu mai știa ce să creadă. Însă cum ar fi putut Passepartout să afle calitatea lui de detectiv, care era un secret? Și totuși, vorbindu-i aşa, nu mai încăpea îndoială că franțuzul avea un gând ascuns.

Ba în altă zi se întâmplă ca flăcăul nostru să meargă chiar și mai departe, împotriva voinței lui; însă acum nu mai putea să-și țină gura.

— Și cum adică, domnule Fix, întrebă el pe un ton plin de șiretenie, odată ajuși la Hong Kong o să avem nefericirea să ne despărțim?

— Păi de, nu știu!... răsunse Fix, foarte încurcat. Poate că...

— Ah, dacă ne-ați însotit mai departe, aş fi foarte fericit! Ce naiba! Un agent al Companiei Peninsulare n-o să se oprească în drum! Spuneați că mergeți până la Bombay, și iacătă-vă ajuns în China! America nu-i departe și din America în Europa nu mai e decât un pas.

Fix îl privi cu luare-aminte pe Tânărul franțuz, care avea chipul cel mai fermecător din lume, și își dădu osteneala să râdă o dată cu el. Însă Passepartout, acum în vervă, continuă întrebându-l dacă „câștiga mult cu meseria asta”.

— Da și nu, răsunse Fix fără să clipească. Când mai bine, când mai rău. Dar, înțelegeți că nu călătoresc pe cheltuiala mea!

— A, de asta sunt sigur! strigă Passepartout, râzând din toată inima.

După această conversație, Fix se duse în cabina sa și căzu pe gânduri. Fără îndoială fusese descoperit. Într-un fel sau într-altul, franțuzul aflase că era detectiv. Dar oare îl vestise pe stăpânul său? Ce rol juca el aici? Era complice sau nu? Oare treaba era descoperită, și deci pierdută?

Agentul petrecu câteva ore grele, aci socotind totul pierdut, aci trăgând nădejdea că Fogg nu bănuia nimic, dar și într-un caz și în altul neștiind ce hotărâre să ia.

Totuși, încetul cu încetul, creierul i se limpezi și el se hotărî să vorbească pe față cu servitorul. Dacă la Hong Kong nu avea condițiile dorite pentru a-l aresta pe Fogg, iar acesta se pregătea să părăsească, de data asta definitiv, teritoriul englez, Fix avea să-i spună totul lui Passepartout. În caz că servitorul era complicele stăpânului său, Phileas Fogg știa totul și deci treaba era pentru totdeauna compromisă; dacă însă servitorul nu avea niciun amestec în furt, atunci interesul lui îi cerea să se lepede de hoț.

Aceasta era deci situația celor doi oameni, deasupra cărora Phileas Fogg plana în maiestuoasa lui nepăsare. El își urma după toate regulile astronomice orbita lui în jurul lumii, fără să se sinchisească de asteroizii care gravitau în jur.

Și totuși, în vecinătate se afla, după expresia astronomilor, un astru amețitor, care ar fi putut să producă oarecare tulburări în inima gentlemanului. Însă nu! Farmecul doamnei Auda nu înrâurea cu nimic această inimă, spre marea mirare a lui Passepartout, iar tulburările, dacă ele existau, ar fi fost mai greu de calculat decât cele suferite de Uranus, care au dus la descoperirea lui Neptun.

Da, Passepartout, care citea în ochii tinerei femei atâta recunoștință pentru stăpânul său, era stăpânit de o uimire continuă. Hotărât, Phileas Fogg avea o inimă de erou, însă nu de îndrăgostit. Dar nici măcar preocupările pe care ar fi putut să i le dea izbânda călătoriei nu se vedeaau, pe câtă vreme bietul Passepartout trăia într-o spaimă continuă. Într-o zi, apelat peste balustrada camerei mașinilor, el privea dihania de metal care se ambala adesea, atunci când, într-o violentă mișcare de tangaj, elicea ieșea pe valuri. Aburii scăpau prin supape, stârnind mânia cinstițului băiat.

— Supapele astea sunt prea slabe! strigă el. Asta nu-i o treabă! Ah, englezii ăștia! Ei, să fi fost un vapor american! Poate că am fi sărit în aer, dar cu siguranță n-am fi mers aşa de încet!

Capitolul XVIII

În care Phileas Fogg, Passepartout și Fix își văd fiecare de treburile lor

În ultimele zile ale călătoriei, timpul fu destul de prost. Vântul crescu până ce ajunse foarte puternic, și cum bătea de la nord-vest, împiedica simțitor mersul vaporului. *Rangoon*, foarte instabil, se balansa serios, și călătorii erau îndreptăți să poarte pică lungilor valuri săcâitoare pe care vântul le ridica din larg.

În timpul zilelor de 3 și 4 noiembrie, marea a fost furtunoasă; vijelia sufla cu furie. *Rangoon* trebui să țină la capă o jumătate de zi, menținându-se cu elicea numai la zece ture și tăind valurile pieziș. Toate velele fuseseră strânse, dar chiar numai greementul gol șuiera însăspăimântător în mijlocul rafalelor.

Firește, viteza vaporului scăzu simțitor și se putu deduce că el va ajunge la Hong Kong cu o întârziere de douăzeci de ore sau chiar mai mult, dacă furtuna nu înceta.

Phileas Fogg asista cu nepăsarea lui obișnuită la spectacolul acestei mari furtunoase care parcă lupta direct contra lui. Cu toate că o întârziere de douăzeci de ore putea să-i compromită călătoria, făcându-l să piardă vaporul de Yokohama, fruntea lui nu se umbri nicio clipă. Acest om fără nervi nu arăta nici nerăbdare, nici plăcțiseală. Ai fi zis că într-adevăr furtuna intra în programul său, că fusese prevăzută. Mrs. Auda, care vorbea cu el despre vremea neprielnică, îl găsea la fel de calm ca și mai înainte.

Fix însă nu vedea lucrurile la fel, ba chiar dimpotrivă: această furtună îi convenea. Mulțumirea sa n-ar mai fi cunoscut margini, dacă pe deasupra *Rangoon* ar fi fost nevoie să fugă din fața vijeliei. Întârzierile îi veneau în ajutor, căci îl obligau pe individul Fogg să rămână câteva zile la Hong Kong. În sfârșit cerul îi venea în ajutor cu vijeliile și rafalele lui! E drept că agentul era puțin bolnav, dar ce importă! El nu ținea seama de starea sa proastă, și când răul de mare îi frângea trupul, spiritul îi era cuprins de-o mulțumire fără margini.

Cât despre Passepartout, e ușor de bănuit că această încercare îl umplea de o mânie pe care și-o ascundea prea puțin. Până atunci totul mersese aşa de bine! Pământul și apa păreau să fie devotate stăpânului său. Vapoarele și trenurile i se supuneau, vântul și aburii se uneau spre a-i ușura călătoria... Oare venise ora dezamăgirilor? Passepartout era aşa de prăpădit, de parcă ar fi trebuit să dea din buzunarul său cele douăzeci de mii de lire puse rămășag. Furtuna îl scotea din fire, rafalele îl înfuriau și în această stare el ar fi biciuit cu dragă inimă marea nesupusă! Bietul băiat!

Fix îi ascundea ar grija mulțumirea sa personală, și bine făcea, căci dacă flăcăul înfuriat ar fi bănuit secreta lui satisfacție, detectivul ar fi petrecut un neplăcut sfert de oră.

Tot timpul cât ținu vijelia, Passepartout rămase pe punte; firește, cum ar fi putut să stea la adăpost? El se cățăra pe catarge cu o îndemânare de

maimuță, umplând echipajul de uimire, și dădea ajutor la toate manevrele.

Interoga de o sută de ori pe căpitan cu privire la schimbarea vremii, îi interoga pe ofițeri, pe mateloți, care nu-și puteau ascunde zâmbetul căzând un om aşa de nestăpânit. Passepartout voia să știe cu orice preț câtă vreme avea să țină furtuna. De fiecare dată îl trimiteau la barometru, care nu voia să urce de loc. Flăcăul nostru scutura instrumentul, însă nici scuturările, nici înjurăturile cu care copleșea nevinovata mașinărie nu ajutau la nimic.

În sfârșit vijelia slăbi. În ziua de 4 noiembrie, starea mării se schimbă, iar vântul se roti două carturi mai la sud, redevenind favorabil.

Passepartout se însenină o dată cu timpul. Velele de jos putură să fie iarăși întinse și *Rangoon* își reluă drumul cu o frumoasă viteză.

Însă acum nu mai putea să recâștige tot timpul pierdut; lucrurile trebuiau luate aşa cum erau. Pământul nu fu semnalat decât în ziua de 6, la ora cinci dimineață.

După socotelile lui Phileas Fogg, ar fi trebuit să sosească în ziua de 5. Aveau deci o întârziere de douăzeci și patru de ore, ceea ce însemna cu siguranță că pierduseră vaporul de Yokohama.

La ora șase, pilotul veni pe bord și se urcă pe puntea de comandă, ca să conducă vasul până în portul Hong Kong.

Passepartout era mort să-l întrebe dacă vaporul de Yokohama plecase, însă nu îndrăznea, căci voia să păstreze puțină speranță până în ultima clipă. El îi mărturisi neliniștea sa lui Fix, care, ca o vulpe şireată, încercă să-l împace, spunându-i că paguba lui Mr. Fogg se reducea la nimica toată, de vreme ce putea să ia vaporul următor, dar această mângâiere stârni în Passepartout o mânie fără margini.

Dacă servitorul nu-și lua inima în dinți să ceară informații, în schimb Mr. Fogg, după ce își consultă Bradshaw-ul, se apropiе de pilot, care coborâse o clipă de pe puntea de comandă și îl întrebă cu un aer liniștit dacă nu știa când pleacă un vapor spre Yokohama.

— Mâine dimineață la ora fluxului, domnule.

— Ah! făcu Mr. Fogg, fără să arate nicio mirare.

Pentru această veste bună, Passepartout, care era de față, l-ar fi cuprins pe pilot în brațe și l-ar fi sărutat: în schimb Fix ar fi vrut să-l strângă de gât.

— De ce vapor e vorba? continua Mr. Fogg.

— *Carnatic*, răsunse pilotul.

— Nu trebuia să plece ieri?

— Ba da, domnule. Însă a trebuit să repare una din căldări, de aceea și-a amânat plecarea pe mâine.

— Mulțumesc! răspunse Mr. Fogg.

Apoi, cu pasul său de automat, coborî înapoi în salon.

Passepartout luă mâna pilotului și i-o strânse puternic, zicându-i:

— Domnule pilot, ești un om cumsecade!

Fără îndoială, pilotul n-avea să afle niciodată de ce răspunsurile lui stârniseră această izbucnire prietenoasă. Un sunet de fluier îl chemă înapoi pe puntea de comandă, și punând mâna pe cârmă, el îndreptă vaporul printre flotile de jonci, tankasuri, vase de pescuit și nave de toate felurile, îngrămădite la intrarea portului Hong Kong.

La ora unu, *Rangoon* se afla la chei și călătorii debarcau.

Trebuie să admitem că în această împrejurare norocul îl ajutase pe Phileas Fogg în chip neobișnuit. Dacă n-ar fi avut nevoie de acea reparație la căldări, *Carnatic* ar fi ridicat ancora în ajun, și călătorii pentru Japonia ar fi trebuit să aștepte opt zile până la plecarea vaporului următor. E drept că Mr. Fogg avea o întârziere de douăzeci și patru de ore, însă această întârziere nu putea să ducă la consecințe supărătoare pentru restul călătoriei.

Într-adevăr, vaporul care traversa Pacificul de la Yokohama la San Francisco avea legătură cu cel de la Hong Kong și nu putea să plece înainte de sosirea acestuia. Cât despre întârzierea de douăzeci și patru de ore cu care pleca la Yokohama, îi era ușor să o câștige în timpul celor douăzeci și două de zile cât durează traversarea Pacificului. Deci la treizeci și cinci de zile după plecarea sa din Londra, Phileas Fogg, se găsea, cu o diferență de numai douăzeci și patru de ore, în condițiunile programului stabilit.

Carnatic urma să plece abia a doua zi la ora cinci dimineață. Mr. Fogg avea în față șaisprezece ore spre a se ocupa de treburile sale, mai bine zis de cele care o priveau pe Mrs. Auda. Coborând de pe vapor, el oferi brațul tinerei femei și-o conduse la un palanchin. Întrebându-i pe purtătorii acestui ciudat vehicul despre un hotel, ei îi indicară Hotel-Club. Palanchinul porni, urmat de Passepartout – și după douăzeci de minute sosi la destinație.

Aici fu reținut un apartament pentru Tânără femeie, căreia Phileas Fogg se îngriji să nu-i lipsească nimic. Pe urmă o vesti că pleacă numaidecât să-l caute pe acel negustor, ruda ei, în grija căruia urma să-l lase la Hong Kong. Totodată îi porunci lui Passepartout să nu părăsească hotelul până la întoarcerea sa, ca Mrs. Auda să nu rămână singură.

Gentlemanul ceru să fie condus la Bursă, unde un personaj ca onorabilul Jejeh, socotit printre cei mai bogăți negustori din oraș, nu putea să nu fie cunoscut.

Agentul de schimb, căruia se adresă Mr. Fogg, îl cunoștea într-adevăr pe negustorul pars, însă acesta nu mai locuia în China de doi ani; după ce făcuse avere, se stabilise în Europa – pare-se în Olanda – ca urmare a numeroaselor legături pe care le contractase acolo în timpul când era negustor.

Phileas Fogg se reîntoarse la Hotel-Club. Îndată o rugă pe Mrs. Auda să-l primească, și, fără altă introducere, o vesti că onorabilul Jejeh nu se mai afla la Hong Kong, ci că probabil locuia în Olanda.

La început, Mrs. Auda nu răspunse nimic. Își duse mâna la frunte, se gândi câteva clipe, apoi întrebă, cu glasul ei bland:

- Acum ce să fac, domnule Fogg?
- Foarte simplu, răspunse gentlemanul. Vino în Europa.
- Însă nu pot să abuzez...
- Nu abuzezi de loc, și prezența dumitale nu-mi stânjenescă câtuși de puțin programul... Passepartout!
- Da, domnule.
- Du-te pe *Carnatic* și oprește trei cabine!

Încântat să-și continue călătoria în tovărașia tinerei femei, care se purta foarte atent cu el, Passepartout părăsi în grabă hotelul.

Capitolul XIX

În care Passepartout arată un prea viu interes stăpanului său, și în care se vede ce urmează de aici

Hong Kong nu este decât o insulă, pe care tratatul de la Nanking, după războiul din 1842, a dat-o în stăpânirea Angliei. În câțiva ani, Marea Britanie a fondat aici un oraș important, și a creat un port, portul Victoria.

Această insulă se află la vărsarea fluviului Canton, numai la șaizeci de mile depărtare de orașul portughez Macao, clădit pe celălalt țărm. Era de așteptat ca în lupta comercială Hong Kong să învingă Macao, și într-adevăr astăzi, cea mai mare parte din tranzitul chinez se efectuează prin orașul englez. Docuri, pontoane, antreprize, spitale, o catedrală gotică, o casă a guvernământului, străzile pavate – totul te-ar face să crezi că unul din

orașele comerciale din ținutul Kent sau Surrey, traversând miezul globului pământesc, a ieșit în acest punct al Chinei, aproape la antipod.

Passepartout, cu mâinile în buzunar, se îndrepta deci spre portul Victoria, căscând gura la palanchine, la cărucioarele cu perdeluțe, încă folosite în Imperiul Ceresc și la toată această mulțime de chinezzi, de japonezi și europeni care se îmbulzeau pe străzi. Ai fi zis că istețul flăcău regăsea în drumul său, cu mici deosebiri, orașele Bombay, Calcutta sau Singapore. Parcă un lanț de așezări englezesti se întindea de jur împrejurul pământului.

Servitorul lui Phileas Fogg ajunse în portul Victoria. Aici, la vărsarea fluviului Canton, era un furnicar de vase de toate naționalitățile – englezesti, franțuzesti, americane, olandeze, vase de război sau de comerț, îmbarcațiuni japoneze sau chinezze, jonci, sampasuri, tankasuri și chiar vase-florării care alcătuiau adevărate grădini plutitoare. Tot plimbându-se, Passepartout văzu mai mulți indigeni îmbrăcați în galben, toți foarte vârstnici. Întrând la un bărbier chinez ca să se radă și la chinoise, bărbierul îl lămuri, într-o englezescă destul de curată, că bătrânii aceștia aveau fiecare cel puțin optzeci de ani, vârstă la care se acorda privilegiul de a se îmbrăca în galben, culoarea imperială. Tânărul franțuz găsi astă foarte caraghios, fără să știe însă de ce.

Terminând cu bărbieritul, el se îndreptă spre cheiul unde se afla *Carnatic* și acolo îl zări pe Fix, care se plimba în sus și-n jos, ceea ce nu-l miră de loc. Însă inspectorul de poliție avea un aer foarte dezamăgit.

„Bun! își zise Passepartout. Gentlemenilor de la Reform-Club nu le merge bine.” Și se apropi de Fix cu zâmbetul său vesel, făcându-se că nu vede supărarea celuilalt.

Agentul era foarte îndreptățit să blestemem nenorocul care îl urmărea – mandatul nu venise! Era sigur că avea să vină, dar pentru asta ar fi trebuit să mai rămână câteva zile în acest oraș. Hong Kong era ultimul teritoriu englez, și dacă nu izbutea să-l rețină pe Fogg câteva zile aici, însemna să-l scape definitiv.

— Ei, domnule Fix, v-ați hotărât să mergeți cu noi până în America? întrebă Passepartout.

— Da, răspunse Fix, cu dinții strânși.

— Haida-de! strigă Tânărul franțuz, izbucnind în râs. Știam eu că n-o să vă lase inima să vă despărțiți de noi! Haideți să vă opriți loc pe vapor, hai!

Intrară amândoi la biroul transporturilor maritime și reținură cabine pentru patru persoane. Funcționarul îi înștiință că reparațiile de pe *Carnatic* fiind terminate vaporul va pleca chiar în seara aceea, la ora opt – și nu a doua zi dimineața, cum se anunțase.

— Foarte bine! răspunse Passepartout. Asta o să-i convină stăpânului meu. Mă duc să-i dau de veste.

În clipa aceea, Fix luă hotărârea cea mare: să-i spună totul însoțitorului său. Poate că era singurul mijloc de a-l mai întârzi pe Phileas Fogg câteva zile în Hong Kong.

Ieșind de la birou, detectivul îl pofti pe Tânărul franțuz să se răcorească puțin într-o cărciumă, ceea ce acesta primi, deoarece avea încă timp.

O cărciumă cu înfățișare îmbietoare se afla chiar pe chei. Intrară amândoi și se pomeniră într-o încăpere mare, frumos împodobită, în fundul căreia se vedea un pat comun, plin de perne. Cățiva oameni dormeau pe el, unul lângă altul.

Vreo treizeci de consumatori erau așezăți la măsuțele făcute din trestie împletită. Unii goleau căni de bere englezescă, blondă sau neagră, alții lichioruri, gin sau brandy. Pe deasupra, cei mai mulți fumau din pipe lungi de pământ ars, umplute cu cocoloașe de opiu amestecat cu esență de trandafir. Din când în când, câte un fumător moleșit cădea sub masă, și chelnerii, luându-l de cap și de picioare, îl duceau în patul comun, lângă confrății lui. Vreo douăzeci de își astfel amețești erau întinși unul lângă altul, în ultimul hal de îndobitoare.

Fix și Passepartout își dădură seama că nimeriseră într-o fumătorie vizitată de acei nenorociți aduși în stare de tâmpenie, de slăbiciune și de idiotizare, cărora mercantila Englteră le vindea de două sute șaizeci de milioane de franci pe an funestul drog numit opiu. Triste milioane, câștigate de pe urma unuia din cele mai nefericite vicii ale naturii umane!

Guvernul chinez a încercat să împiedice prin legi aspre abuzul. Însă zadarnic. De la clasele bogate, cărora la început le era rezervat formal acest obicei, el a trecut la clasele de jos și ravajele lui n-au mai putut fi împiedicate. În Imperiul de Mijloc se fumează opiu neconitenit și pretutindeni. Bărbați și femei se dedau acestei patimi ticăloase, și când se deprind cu fumatul, nu se mai pot lipsi de el, fără ca stomacul să nu le fie cuprins de spasme groaznice. Un fumător înrăit poate să pufăie până la opt pipe pe zi, dar el moare în cinci ani.

Fix și însotitorul său, care nu voiau altceva decât să se răcorească puțin, nimeriseră tocmai într-una din aceste fumătorii de opiu, aflate la tot pasul, chiar și în Hong Kong. Passepartout nu avea bani, însă primi bucuros „cinstea” celuilalt, cu gândul că i-o va întoarce altă dată.

Cerură două sticle de porto, pe care franțuzul le prețui cum se cuvine, în timp ce Fix, mai reținut, îl cerceta cu cea mai mare luare-aminte. Vorbiră de una și de alta, dar mai cu seamă de minunata idee pe care o avusese domnul Fix să se îmbarce pe *Carnatic*. Și fiindcă venise vorba de vapor, a cărui plecare se apropiase între timp cu câteva ceasuri, Passepartout se ridică spre a se duce să-și vestească stăpânul, mai ales că sticlele fuseseră golite.

Fix îl opri:

- O clipă, te rog!
- Ce doriți, domnule Fix?
- Vreau să-ți vorbesc despre chestiuni foarte serioase.
- Chestiuni serioase! exclamă istețul flăcău, dând pe gât cele câteva picături de vin rămase pe fundul paharului. O să vorbim mâine; acum nu mai am timp.
- Stai! E vorba de stăpânul dumitale!

La aceste cuvinte, Passepartout se uită cu luare-aminte la interlocutorul său.

Fix avea un aer cu totul neobișnuit.

- Ce aveți să-mi spuneți? întrebă franțuzul, aşezându-se la loc.
- Agentul îi puse mâna pe braț și coborâ glasul:
 - Cred că ai ghicit ce sunt!
 - Ba bine că nu! răspunse Passepartout, zâmbind.
 - Atunci am să-ți mărturisesc totul...
 - Aha, cumetre, acum când știu totul! Asta nu e greu. În sfârșit... totuși... dă-i drumul. Dar mai întâi îngăduie-mi să-ți spun că gentlemenii aceia cheltuiesc banii de pomană!
 - De pomană!? făcu Fix. Ți-e ușor să vorbești: se vede cât de colo că nu știi de ce sumă importantă e vorba!
 - Ba da, știu. Douăzeci de mii de lire!
 - Cincizeci și cinci! rectifică detectivul strângându-i brațul.
 - Ce? strigă Passepartout. Domnul Fog a avut atâta curaj?... Cincizeci și cinci de mii de lire!... Ei bine, e un motiv în plus ca să nu mai pierd nicio clipă. Și zicând aceasta, Tânărul franțuz se ridică din nou.

— Cincizeci și cinci de mii de lire! relua Fix, forțându-l pe Passepartout să se așeze la loc. Apoi ceru o sticluță de brandy și continuă:

— Dacă izbutesc, câștig un premiu de două mii de lire; îți dau cinci sute din ei (12500 fr.) ca să mă ajută.

— Să te ajut? strigă Passepartout cu ochii cășcați.

— Da, să mă ajută să-l rețin pe individul Fogg câteva zile la Hong Kong.

— Ce face?!... Vasăzică aşa, gentlemanii ăştia nu se mulțumesc să-l urmărească pe stăpânul meu, să se îndoiască de cinstea lui, mai vor să-i pună și piedici! Să le fie rușine!

— Ei asta-i, ce vrei să spui? întrebă Fix.

— Vreau să spun că asta-i curată măgărie. E ca și cum l-ai prăda pe Mr. Fogg, ca și cum i-ai lua banii din buzunar!

— Păi tocmai asta urmărim!

— Dar asta e o cursă! strigă Passepartout, care prindea să se înfierbânte sub înrâurirea coniacului servit de detectiv și pe care-l bea fără să-și dea seama. O adevărată cursă! Gentlemen! Colegi!

Fix începu să nu mai înțeleagă.

— Colegi, membri ai Reform-Club-ului! continuă să strige Passepartout. Află, domnule Fix, că stăpânul meu este un om cinstit și că atunci când face o prinsoare, înțelege s-o câștige la fel de cinstit!

— Dar ce crezi dumneata că sunt eu? întrebă agentul, atîntindu-și privirea asupra franțuzului.

— Vezi bine că eşti un agent trimis de membrii Reform-Club-ului să controleze drumul stăpânului, ceea ce este din cale afară de umilitor! Atât de umilitor încât, deși e destulă vreme de când am ghicit rostul dumitale, m-am ferit să-i spun ceva lui Mr. Fogg.

— El nu știe nimic? întrebă repede detectivul.

— Nimic! răspunse Passepartout, golind încă o dată paharul.

Fix își duse mâna la frunte; șovăi să reînceapă vorba. Ce trebuia să facă? Passepartout părea sincer în confuzia lui, dar asta îngreua treaba și mai mult. Era limpede că băiatul se dovedea de bună credință, că nu era complicele stăpânului său, aşa cum detectivul ar fi putut crede.

„Ei bine, își zise acesta, dacă nu-i este complice, o să mă ajute.”

Luase o nouă hotărâre, de altfel nici nu mai avea timp să aștepte: Fogg trebuia arestat cu orice preț la Hong Kong.

— Ascultă! reîncepu Fix, scurt. Ascultă-mă bine! Eu nu sunt ceea ce crezi dumneata, adică un agent trimis de membrii Reform-Club-ului.

— Aiurea! făcu Passepartout, privindu-l zeflemitor.

— Sunt inspector de poliție, însărcinat cu o misiune de către administrația metropolitană.

— Dumneata... inspector de poliție?!...

— Da, și pot să-ți dovedesc. Iată împuternicirea.

Și agentul, scoțând o hârtie din portofel, arătă împuternicirea semnată de directorul poliției centrale. Passepartout îl privi năucit, fără să scoată un cuvânt.

— Prinsoarea lui Fogg, reluă Fix, nu-i decât un pretext cu care dumneata ai fost păcălit, ca și colegii lui de la Reform-Club, căci el avea interesul să-și asigure complicitatea dumitale inconștientă.

— Și de ce?... strigă franțuzul, din ce în ce mai buimac.

— Ascultă! La 28 septembrie, la Banca Angliei a fost săvârșit un furt de cincizeci și cinci de mii de lire, de către un individ ale cărui semnalmente sunt cunoscute. Or semnalamentele acestea se potrivesc leit cu ale lui Mr. Fogg.

— Haida-de! izbucni Passepartout, lovind cu pumnul lui vânjos în masă. Stăpânul meu e omul cel mai cinstit din lume!

— Ce știi dumneata? Nici măcar nu-l cunoști! Ai intrat în slujba lui în ziua plecării – și el a plecat în grabă, sub un pretext nebunesc, fără bagaje, luând o mare sumă de bani în hârtii de bancă. Și mai îndrăznești să spui că e un om cinstit!

— Da! Da! repetă mecanic bietul băiat.

— Prin urmare vrei să fii arestat ca părtaş?

Passepartout își luă capul în mâini; sărmanul de el nu mai era de recunoscut. Acum nici nu mai îndrăznea să-l privească pe inspectorul de poliție. Phileas Fogg hoț, el, salvatorul Audei, omul inimos și brav!... Și totuși, atâtea bănuieri erau îndreptate împotriva lui! Flăcăul nostru le simțea pătrunzând și în mintea lui, dar își dădea silință să le îndepărteze; nu voia să creadă în vinovăția stăpânului său.

— În sfârșit, ce vreți de la mine? întrebă, dezmeticindu-se printr-un suprem efort.

— Iată ce, răsunse Fix. L-am urmărit pe Fogg până aici, însă n-am primit încă mandatul de arestare, pe care l-am cerut de la Londra. Trebuie

să-mi ajuți să-l rețin la Hong Kong.

— Eu?! Eu să...

— Și voi împărți cu dumneata premiul de două mii de lire făgăduite de Banca Angliei.

— Niciodată! răcni Passepartout, încercând să se ridice.

Dar căzu la loc, părăsit în același timp și de puteri, și

de judecată – și începu să bâiguie:

— Domnule Fix... Chiar dacă tot ce mi-ați spus ar fi adevărat... chiar dacă stăpânul meu ar fi hoțul pe care îl căutați... ceea ce eu neg... nu uitați că am fost... că sunt în slujba lui... Am văzut că e un om bun și generos... Nu pot să-l trădez... Nu... Niciodată!... Pentru tot aurul din lume!... Eu sunt dintr-un sat unde asemenea pâine nu se mănâncă!...

— Refuzi?

— Refuz!

— Atunci să socotim că n-am spus nimic, făcu Fix, și să bem!

— Să bem!

Passepartout era din ce în ce mai mult cuprins de beție. Înțelegând că trebuie să-l despartă cu orice preț de stăpânul său, Fix voia să-l dea gata. Pe masă se aflau câteva pipe umplute cu opiu. Detectivul strecură una în mâinile franțuzului; acesta o luă, o duse la gură, o aprinse, trase câteva fumuri, și îndată căzu, cu capul îngreuiat de narcotic.

În sfârșit! zise Fix, văzându-l fără simțire. Acum n-o să mai aibă cine-l vesti pe Fogg de plecarea vaporului!

Și chiar dacă ar fi să plece, cel puțin va pleca fără acest franțuz blestemat! Apoi plăti socoteala și ieși pe ușă.

Capitolul XX

În care agentul Fix intră în legătură directă cu Phileas Fogg

În timp ce se petreceau cele descrise mai sus, care poate aveau să compromită aşa de grav viitorul lui Phileas Fogg, acesta, însotind pe Mrs. Auda, se plimba pe străzile orașului englez. Din clipa când Mrs. Auda primise ca el să-o conducă până în Europa, Mr. Fogg trebuise să se gândească la toate amănuntele care priveau o călătorie aşa de lungă. Ca un englez de felul lui să facă ocolul pământului cu un sac de mâna, treacă-meargă! O femeie însă nu putea porni la asemenea drum în aceleași condiții. De aici nevoia de a cumpăra îmbrăcămintea și celealte lucruri trebuitoare în călătorie. Mr. Fogg își îndeplini această datorie cu liniștea care îl caracteriza, la toate scuzele sau împotrívile tinerei femei, jenată de atâtă bunăvoiță, răspunzând invariabil:

— E în interesul călătoriei mele, e înscris în program!

Sfârșind cu târguielile, Mr. Fogg și Mrs. Auda se întoarseră la hotel, unde li se servi o cină împărătească. Apoi Tânăra femeie, fiind puțin obosită, urcă

în camera ei după ce strânse à l'*anglaise* mâna imperturbabilului salvator.

Onorabilul gentleman, la rândul lui, fu absorbit toată seara de lectura ziarului *Times* și a revistei *Illustrated London News*.

Dacă el ar fi fost omul care să se mire de ceva, s-ar fi putut mira acum că servitorul său nu se întorsese până la ora de culcare. Însă, știind că vaporul de Yokohama nu urma să plece decât a doua zi dimineața, nu-și bătu capul de loc cu această întârziere. Totuși Passepartout nu se ivi nici a doua zi, când Mr. Fogg îl sună.

Nimeni n-ar fi putut să spună ce gândi onorabilul gentleman, aflând că servitorul său încă nu se întorsese la hotel. Mr. Fogg se mulțumi să-și ia sacul de călătorie. O vesti pe Mrs. Auda despre plecare și trimise să li se aducă un palanchin.

Era ora opt și fluxul avea să atingă limita de sus, trebuitoare vaporului spre a ieși din port, la ora nouă și jumătate.

Mr. Fogg și Mrs. Auda se urcară în palanchinul încăpător, care între timp sosise în fața hotelului, iar bagajele fură încărcate într-un cărucior.

O jumătate de oră mai târziu, călătorii coborau pe chei, unde Phileas Fogg află că vasul *Carnatic* plecase din ajun.

Astfel, el care socotea să găsească aici și vaporul, și pe servitorul său, se pomeni și fără unul, și fără altul, însă pe chipul lui nu se arăta niciun semn de dezamăgire, și cum Mrs. Auda îl privea neliniștită, se mulțumi să-i spună doar atât:

— E doar un incident, doamnă, nimic mai mult!

În clipa aceea, un personaj care îl cerceta cu luare-aminte se apropié de el; era agentul Fix.

— Domnule, începu acesta după ce salută, nu ați sosit cumva, ca și mine, cu Rangoon?

— Ba da, domnule, răsunse rece Mr. Fogg. Dar n-am onoarea...

— Iertați-mă! Credeam că am să găsesc aici pe servitorul dumneavoastră.

— Știți cumva unde este? întrebă repede Tânăra femeie.

— Cum adică? se miră Fix, făcând pe surprinsul. Nu-i cu dumneavoastră?

— Nu, răsunse Mrs. Auda. De ieri nu s-a mai întors. Să se fi îmbarcat fără noi pe *Carnatic*?

— Fără dumneavoastră?... Dar iertați-mi întrebarea, doamnă, aveați de gând să plecați cu vaporul acesta?

— Da, domnule.

— Și eu la fel, doamnă, de aceea sunt aşa de necăjit. *Carnatic* și-a terminat reparațiile și a plecat cu douăsprezece ore mai devreme, fără să vestească pe nimeni; acum o să trebuiască să aşteptăm opt zile plecarea vaporului următor!

Pronunțând cuvintele „opt zile”, Fix își simțea inima tresăltând de bucurie. Opt zile! Fogg reținut opt zile la Hong Kong. Era destul timp să primească mandatul. În sfârșit, norocul trecea de partea reprezentantului legii!

Judecați ce lovitură de măciucă primi detectivul când îl auzi pe Phileas Fogg zicând cu glasul lui netulburat:

— Dar mi se pare că mai există și alte vapoare în port!

Și oferind brațul însوitoarei sale, gentlemanul se îndreptă spre docuri, să caute un vapor gata de plecare.

Fix îl urmări buimac; ai fi zis că un fir nevăzut îl legă de acest om.

Totuși, de data aceasta norocul părea să-l fi părăsit cu adevărat pe cel căruia îi fusese aşa de devotat până acum. Timp de trei ore, Phileas Fogg străbătu portul în lung și-n lat, hotărât ca la nevoie să închirieze pe seama sa un vas, care să-l ducă la Yokohama; dar nu găsi decât vase în curs de încărcare sau descărcare și care deci nu puteau să ridice ancora. Lui Fix începea să-i vină inima la loc.

Mr. Fogg însă nu-și pierdu cumpătul, ci își continuă cercetările, cu gândul să ajungă chiar până la Macao, când deodată în portul imbarcațiunilor un marinări se apropiu de el și-l întrebă, descoperindu-se:

— Înălțimea voastră caută un vas?

— Ai unul gata să pornească?

— Da, înălțimea voastră, un vas-pilot, nr 43, cel mai bun din toată flotila.

— Are viteză?

— Între opt și nouă mile, cu vânt strâns¹⁴. Vreți să-l vedeți?

— Da.

— Înălțimea voastră va fi mulțumită. E vorba de o plimbare pe mare?

— Nu. De o călătorie.

— O călătorie?

— Poți să mă duci până la Yokohama?

La aceste cuvinte, marinăriul rămasă cu brațele bălăbanind pe lângă trup, cu ochii zgâiți.

— Înăltîmea voastră vrea să glumească?

— Nu! Am pierdut vaporul *Carnatic* și cel mai târziu la 14 ale lunii trebuie să fiu la Yokohama, ca să prind vaporul de San Francisco.

— Îmi pare rău, răspunse marinarul, dar mi-e peste putință.

— Îți ofer o sută de lire (2500 fr.) pe zi și o primă de două sute de lire, dacă ajungi la timp.

— Vorbiți serios?

— Foarte serios.

Marinarul se trase cătiva pași în lături. El privea marea, desigur luptându-se între dorința de a câștiga o sumă uriașă și teama de a se aventura aşa de departe. Fix se afla într-o stare vecină cu moartea.

În acest timp, Mr. Fogg se întoarse spre Mrs. Auda:

— Îți este teamă, doamnă? o întrebă el.

— Cu dumneata nu, domnule Fogg, răspunse Tânăra femeie.

Marinarul se apropi din nou și își învârti șapca în mâini.

— Ei bine? îl întrebă Mr. Fogg.

— Înăltîmea voastră, nu pot să pun în primejdie nici pe oamenii mei nici pe mine, nici pe dumneavastră într-o călătorie aşa de lungă, pe un vas care abia are douăzeci de tone, și încă în acest timp al anului. De altfel nici n-am ajunge la vreme, fiindcă de la Hong Kong până la Yokohama sunt o mie și sase sute cincizeci de mile.

— Numai o mie și sase sute, îl corectă Mr. Fogg.

— E tot una.

Fix trase adânc aer în piept.

— Dar, adăugă marinarul, poate ar fi un alt mijloc.

Respirația lui Fix se opri.

— Cum? întrebă Phileas Fogg.

— Mergând la Nagasaki, în sudul Japoniei, o mie și sute de mile, sau numai până la Șanghai, opt sute de mile. În acest din urmă caz nu ne-am îndepărta de coasta chineză, ceea ce ar fi un mare avantaj, cu atât mai mult cu cât curenții duc spre nord.

— Eu trebuie să iau vaporul de la Yokohama, nu de la Șanghai sau Nagasaki.

— De ce nu? Vaporul de San Francisco nu pleacă de la Yokohama. El face acolo escală, ca și la Nagasaki, însă portul de plecare e Șanghai.

— Ești sigur?

— Absolut sigur.

— Și când pleacă din Șanghai?

— În ziua de 11, la ora șapte seara. Asta înseamnă că avem înainte patru zile, adică nouăzeci și șase de ore, și cu o medie de opt mile pe oră, dacă totul merge bine, dacă vântul se menține de la sud-est, dacă marea rămâne liniștită, putem străbate cele opt sute de mile până la Șanghai.

— Când poți porni?...

— Peste o oră. Timpul ca să cumpăr provizii și să fac pregătirile de plecare.

— Ne-am înțeles... Ești căpitanul vasului?

— Da, John Bunsby, căpitan pe *Tankadere*.

— Vrei arvună?

— Dacă asta nu-i vine greu înălțimii voastre...

— Iată două sute de lire! Apoi Phileas Fogg se întoarse spre Fix: Domnule, dacă vrei să te folosești de prilejul...

— Ah, domnule, răspunse repede detectivul, tocmai voi am să vă cer această favoare.

— Bine. Într-o jumătate de oră vom fi pe bord.

— Și bietul Passepartout? zise Mrs. Auda, pe care dispariția inimousului servitor o preocupa foarte mult.

— Voi face pentru el tot ce-mi va sta în putință, răspunse Phileas Fogg.

Și în timp ce Fix, nervos, înfierbântat, cuprins de furie, se îndrepta spre pilotină, Mr. Fogg și Mrs. Auda se duseră la birourile poliției din Hong Kong. Acolo gentlemanul dădu semnalamentele lui Passepartout și lăsa o sumă îndestulătoare pentru repatrierea lui. Aceeași formalitate fu îndeplinită și la consulatul francez, apoi palanchinul îi duse pe cei doi călători în portul îmbarcațiunilor.

Se făcuse ora trei. Pilotina nr. 43, cu tot echipajul la bord, cu proviziile îmbarcate, era gata să ridice ancora.

Tankadere se înfățișa ca o mică goletă încântătoare, de 20 de tone, cu proverba ascuțită, cu forme degajate, dar cu linia de plutire foarte alungită, să zici că e un iaht de cursă. Alămurile strălucitoare, piesele de fier zincuit, puntea albă ca fildeșul dovedeau că John Bunsby, căpitanul, înțelegea să-i poarte în mod serios de grija. Cele două catarge erau ușor inclinate înapoi. Ele purtau o velă mare, o velă mică, o trincă, foc și săgeată; pentru vânt din pupa se putea ridica o velă pătrată. Pesemne că *Tankadere* mergea minunat,

deci nu era de mirare că până acum luase mai multe premii la regatele de pilotine.

În afară de căpitan, vasul avea un echipaj de patru oameni. Erau din acei marinari îndrăzneți care se avântă pe orice vreme în căutarea vapoarelor primejduite și care cunoșteau cu desăvârșire mările din jur. Cât despre John Bunsby, un om de vreo patruzeci și cinci de ani, vânjos, ars de soare, cu ochii vii, cu față energetică, sigur pe el, sigur pe meseria lui, ar fi inspirat încredere și celor mai temători.

Phileas Fogg și Mrs. Auda păsiră pe bord. Fix sosise înaintea lor. Prin tambuchiul de la pupa goletei se cobora într-o cabină pătrată, cu peretei din tăblii de lemn; de jur împrejur se întindea o canapea circulară, iar în mijloc era o masă luminată de o lampă de ruliu¹⁵. Cabina era mică, dar curată.

— Îmi pare rău că nu vă pot oferi ceva mai confortabil, i se adresă Mr. Fogg detectivului.

Acesta se înclină, fără să răspundă nimic. Simțea un fel de umilință să se folosească de bunăvoiețea individului pe care îl urmărea.

„E fără îndoială un pungaș foarte politicos, dar tot pungaș rămâne!” se gândi el.

La ora trei și zece minute se ridicară pânzele. Pavilionul Angliei flutura la picul goletei. Călătorii se aflau pe punte. Mr. Fogg și Mrs. Auda aruncară o ultimă privire pe chei, să vadă dacă nu cumva apare Passepartout.

Fix nu era tocmai în apele sale, căci întâmplarea ar mai fi putut încă să-l aducă încoaace pe nenorocitul de băiat cu care el se purtase aşa de nedemn – și atunci ar fi trebuit să aibă loc o explicație din care detectivul n-ar fi ieșit cu față tocmai curată. Dar francezul nu se ivi, desigur fiind încă sub stăpânirea abrutizantului narcotic.

În sfârșit, Tankadere ieși în larg și, luând vântul în pânze, se avântă săltând peste valuri.

Capitolul XXI

În care căpitanul goletei Tankadere e în mare primejdie de a pierde o primă de două sute de lire

Această navigație de opt sute de mile, pe un vas de douăzeci de tone și mai ales în acest timp al anului, însemna o expediție aventuroasă. Mările Chinei sunt îndeobște primejdioase, expuse la furtuni îngrozitoare,

îndeosebi în timpul echinoxurilor, cum era cazul acuma, căci abia trecuseră primele zile ale lui noiembrie.

De bună seamă ar fi fost în folosul căpitanului să-și ducă mușterii până la Yokohama, deoarece era plătit cu ziua. Dar să încerce o astfel de traversare în asemenea condiții, ar fi însemnat din partea lui o mare nechibzuință; chiar și drumul până la Șanghai era un act de mare îndrăzneală, dacă nu chiar mai mult decât atâta! Însă John Bunsby avea încredere în *Tankadere*, care se ridica pe valuri ca un fulg, și poate că încrederea lui era îndreptățită.

În timpul ultimelor ore ale zilei, goeleta naviga în strâmtorile capricioase ale Hong Kongului, comportându-se minunat atât cu vântul strâns, cât și cu el din pupa.

— Căpitane, zise Phileas Fogg în clipa când vasul ieșea în plină mare, cred că nu mai e nevoie să-ți spun să faci tot ce e cu puțință ca să ajungem mai repede.

— Aveți încredere în mine, înălțimea voastră! răspunse John Bunsby. În privința pânzelor, am ridicat tot ce poate ține vântul. Săgețile¹⁶ n-ar ajuta la nimic, n-ar face decât să zăpăcească vasul și să-i stânjenească mersul.

— Asta nu-i meseria mea, ci a dumitale, căpitane, și mă încred în dumneata!

Phileas Fogg, cu corpul drept, cu picioarele îndepărte, cu siguranța unui marinar, privea fără să clipească marea frământată. Tânăra femeie, aşezată la pupa, se simțea tulburată privind imensitatea oceanului umbrit de amurg, pe care îl înfruntau pe un vas aşa de firav. Deasupra capului ei fluturau pânzele albe care o purtau în spațiu ca niște mari aripi. Goeleta, ridicată de vânt, părea că zboară prin văzduh.

Curând se lăsă noaptea. Luna, în primul pătrar, răspândea asupra apei o lumină slabă, care avea să se stingă curând în negurile de la orizont. De la răsărit veneau nori care acoperiseră de pe acum o parte din cer.

Căpitanul pusese felinarele pe poziție¹⁷ – prevedere de luat totdeauna în aceste mari foarte umblate și mai ales în apropierea țărmurilor. Aici puteau întâlni multe vase, și, cu viteza ei, goeleta s-ar fi făcut fărâme la cea mai mică lovitură.

Fix își rumega gândurile la prova. El se ținea deoparte, deoarece îl știa pe Fogg puțin vorbăreț din fire. De altfel îi era și silă să stea de vorbă cu acest om, de a cărui bunăvoință era nevoie să se folosească. Acum se gâdea la

cele ce urmau să se întâmple mai departe. Era neîndoios că omul său n-avea să se oprească la Yokohama, ci avea să ia imediat vaporul de San Francisco spre a ajunge în America a cărei întindere nemăsurată să-l pună la adăpost de pedeapsă. Planul lui Phileas Fogg i se părea cum nu se poate mai simplu.

În loc să se îmbarce în Anglia cu destinația Statele Unite, ca un răufăcător de rând, individul luase drumul cel mai lung și ocolise trei sferturi din globul pământesc, ca să ajungă mai sigur pe continentul american, unde să-și mănânce liniștit milionul de la Bancă, după ce a derutat poliția. Dar el, Fix, ce va face, odată ajuns pe pământul Statelor Unite? Îl va lăsa pe acest om în plata domnului? Nu, de o sută de ori nu, și până ce nu va obține un act de extrădare, nu se va îndepărta de el un pas. Era datoria lui și avea să-ducă până la capăt. În orice caz e sigur că un fapt fericit se petrecuse: Passem partout nu se mai afla în preajma stăpânului său – și mai ales acum, după ce Fix îi făcuse atâtea mărturisiri, era foarte important ca stăpânul și servitorul să nu se mai vadă niciodată.

Phileas Fogg nu înceta să se gândească la servitorul său dispărut în chip aşa de ciudat. După ce făcuse toate presupunerile, nu i se părea imposibil ca, în urma unei neîntelegeri, bietul băiat să se fi îmbarcat pe *Carnatic*, în ultimul moment. Era și părerea doamnei Auda, care regreta adânc pe acest servitor cinstit, căruia ea îi datora atât. S-ar fi putut deci să-l regăsească la Yokohama, și nu era greu de aflat dacă el călătorise într-adevăr pe *Carnatic*.

Către ora zece, vântul se întări. Poate ar fi fost prudent să se ia o terțarolă¹⁸, însă căpitanul, după ce cercetă cu grija cerul, lăsa velatura neschimbată. De altfel, *Tankadere*, având un pescaj mare, suporta foarte bine pânzele și în afară de asta totul era pregătit ca ele să fie coborâte la iuțeală, în cazul unei izbucniri de vânt.

La miezul nopții, Phileas Fogg și Mrs. Auda coborâră în cabină. Fix coborâse înaintea lor și se întinsese pe un pat pliant. Cât despre căpitan și marinari, aceștia rămaseră toată noaptea pe punte.

A doua zi, 8 noiembrie, la răsăritul soarelui, goleata făcuse mai bine de o sută de mile. Lochul, aruncat adesea, arăta că viteza mijlocie era între opt și nouă mile. *Tankadere* avea vânt larg, care lucra asupra întregii velaturi și sub acest unghi obținea maximum de viteză. Dacă vântul rămânea neschimbăt, toate șansele erau de partea călătorilor.

În tot timpul acestei zile, goeleta nu se îndepărta prea mult de coastă, ai cărei curenți îi erau prielnici. Tărmul se afla la cel mult cinci mile în babord și putea fi văzut adesea, profilându-se neregulat prin spărturile norilor. Cum vântul bătea de la uscat, marea nu era prea agitată, împrejurare prietică pentru *Tankadere*, căci mai ales vasele de mic tonaj suferă de pe urma hulei care le micșorează viteza, „le omoară” cum spun marinarii.

Către prânz, vântul se înmuie puțin și se roti la sud-est. Căpitanul ridică săgețile, dar după două ore trebui să le coboare, căci vântul se întărea din nou.

Mr. Fogg și Tânăra femeie, din fericire nepăsători în fața răului de mare, mâncără cu poftă conservele și pesmeții aflați la bord. Fix fu poftit și el la masă și nu-i rămăsese decât să primească, știind prea bine că stomacurile trebuiesc și ele lestate ca și corăbiile, însă asta îl jignea. Găsea ceva cam nelocial să călătorească pe cheltuiala acestui om și să mănânce din proviziile lui. Mâncă totuși, cam cu noduri ce-i drept, dar în sfârșit mâncă.

După masă se socoti dator să-l ia pe individul Fogg deoparte și să-i vorbească:

— Domnule...

Acest „domnule” îi stâlcea limba, și trebui să se înfrâneze din răsputeri, ca să nu-l ia de guler pe „domnul” căruia i se adresă astfel:

— Domnule, ați fost foarte binevoitor primindu-mă pe bord. Însă, cu toate că posibilitățile mele nu-mi îngăduie să fiu la fel de larg ca dumneavoastră, vreau să plătesc partea mea...

— Să nu vorbim de asta, domnule, răsunse Mr. Fogg.

— Ba da, vreau...

— Nu, domnule! repetă Mr. Fogg, pe un ton care nu mai îngăduia nicio revenire. Asta intră în cheltuielile generale.

Fix se înclină, abia mai putând să răsuflă, apoi se duse la prova și toată ziua nu mai scoase un cuvânt.

În acest timp, goeleta înainta repede. John Bunsby era foarte mulțumit; el îi spuse de mai multe ori domnului Fogg că vor ajunge, la Ŝanghai în timpul dorit, la care gentlemanul răsunse că nici nu se aștepta la altceva. De altfel, întreg echipajul vasului își punea tot zelul pentru atingerea acestui scop; răsplata făgăduită îi momea pe toți. Astfel, nu puteai să vezi o școală¹⁹ neîntinsă ca lumea, o pânză ridicată alene. Peste puțină să pui în seama

cârmaciului o singură manevră greșită! Nici chiar la o regată a Royal-Yacht-Club-ului nu s-ar fi navigat cu mai multă grijă.

Seara, pe baza măsurătorilor cu lochul, căpitanul constată că făcuseră două sute douăzeci de mile de la Hong Kong, ceea ce îl îndreptătea pe Phileas Fogg să spere că vor ajunge la Yokohama fără nicio întârziere față de programul său. Așadar, prima piedică serioasă pe care o întâlnea de la începutul călătoriei părea că va fi învinsă fără nicio pierdere.

Noaptea, către primele ore ale dimineții, *Tankadere* intră neșovăitor în strâmtoarea Fo-Kien, care desparte marea insulă Formosa de coasta chineză, și trecu Tropicul Racului. În strâmtoare, marea era foarte aspră, plină de vârtejurile stârnite de contra-curenți. Goeleta se lupta din greu cu valurile scurte, care îi frânau mersul. În clipele acestea numai cu mare greutate te mai puteai ține în picioare pe punte.

O dată cu venirea dimineții, vântul se întări și mai mult. Cerul părea să vestească furtună. De altfel chiar și barometrul arăta că vremea se va schimba; oscilațiile mercurului erau neregulate și capricioase. De asemenea, pe mare, spre sud-est se vedea ridicându-se valuri lungi care „miroseau a furtună”. Seara, în ajun, soarele apusese într-o pâclă roșie, în mijlocul scânteierilor fosforescente ale oceanului.

Căpitanul cercetă îndelung înfățișarea rău prevestitoare a cerului, mormăind ceva greu de înțeles, apoi se apropiie de călătorul său și-l întrebă cu glasul scăzut:

- Pot să spun totul înăltimii voastre?
- Totul! răspunse Phileas Fogg.
- Ei bine, o să avem furtună!
- De la nord, sau de la sud? întrebă simplu Mr. Fogg.
- De la sud. Asta e! Ne aşteaptă un taifun.
- Bravo! Taifunul de la sud o să ne împingă pe drumul nostru!
- Dacă socotiți aşa, nu mai am nimic de spus, încheie căpitanul vasului.

Presimțirile lui John Bunsby nu erau înșelătoare. La o epocă mai puțin înaintată a anului, taifunul, după expresia unui vestit meteorolog, s-ar fi împrăștiat și ar fi pierit ca o cascadă luminoasă de flăcări electrice, dar acum, după echinoxul de toamnă, te puteai teme că se va dezlănțui cu toată furia.

Căpitanul luă din vreme toate măsurile ca să-l întâmpine. Pânzele fură coborâte, catargele săgeților fură scoase, de asemenea se scoaseră

tangoanele²⁰, iar tambuchiurile se închiseră cu grija. De acum înainte nicio picătură de apă nu mai putea pătrunde sub punte. Rămase o singură velă de furtună, triunghiulară, făcută din pânză foarte groasă, care fu ridicată în locul trincăi, astfel ca goeleta să poată ține drumul cu vântul din pupa. Acum nu mai aveau altceva de făcut decât să aştepte.

John Bunsby își sfătuise oaspeții să coboare în cabină, însă acest spațiu îngust, aproape fără aer, se înfățișa ca o închisoare foarte neplăcută, dacă mai țineai seama și de zgâltăielile hulei. Nici Mr. Fogg, nici Mrs. Auda și nici Fix nu se învoia să coboare sub punte.

Către ora opt, vijelia, însotită de ploaie și de răbufniri neregulate, se năpusti asupra vasului. Cu unica lui pânză, *Tankadere* fu luat pe sus de acest vânt furtunos, a cărui dezlănțuire e greu de închipuit. Comparați-i viteza cu de patru ori viteza maximă a unei locomotive, și încă nu va fi de ajuns!

Goeleta goni astfel toată ziua către nord, dusă de valurile monstruoase și izbutind din fericire să atingă aceeași viteză ca și ele. De douăzeci de ori fu în primejdie ca unul din acești munți de apă care veneau din urmă să acopere, însă cu o dibace mișcare de cârmă căpitanul înlătură nenorocirea. Călătorii erau uneori acoperiți de sus până jos de apa spulberată – baie pe care ei o primeau cu resemnare filosofică. Bineînțeles, Fix înjura printre dinți, însă curajoasa doamna Auda, cu ochii ațintiți asupra tovarășului ei de drum, al cărui sânge rece nu putea decât să i-l admire, se vădea demnă de el și înfrunta uneori furtuna după exemplul lui. Cât despre Phileas Fogg, ai fi spus că taifunul făcea parte din programul său.

Până acum *Tankadere* înaintase necontent spre nord; înspre seară, vântul se roți trei carturi²¹ și începu să sufle de la nord-vest, aşa cum era de așteptat. Primind valurile dintr-un bord, goeleta începu să se balanzeze îngrozitor. Loviturile mării ar fi putut să însăspâimânte pe oricine n-ar fi știut cât de zdravăn sunt legate între ele toate părțile unei nave.

O dată cu căderea nopții, furtuna crescă încă mai mult. Văzând că se face întuneric și că o dată cu întunericul vântul se întărește, John Bunsby fu cuprins de o adâncă îngrijorare. El se întrebă dacă nu era timpul să lase mai domol, și se sfătuie în această privință cu oamenii din echipaj.

După ce află părerea acestora, căpitanul se apropi de Mr. Fogg.

— Înălțimea voastră, cred că ar fi mai bine să intrăm în vreun port.

— Sunt de aceeași părere! răspunse călătorul.

— Ah! făcu căpitanul. Dar ce port?

Phileas Fogg răspunse liniștit:

— Nu cunosc decât unul.

— Care?

— Şanhai!

Câteva clipe, căpitanul nu înțelegea ce însemna acest răspuns, câtă încăpățânare și tărie cuprindea în el. Pe urmă strigă:

— Aşa e! Înălțimea voastră are dreptate! Să mergem la Şanhai!

Şi *Tankadere* îşi urmă drumul spre nord.

Înspăimântătoare noapte! Numai printr-o minune goeleta nu se răsturnă. De două ori fu aplecată peste valuri, gata să fie dată peste cap, și totul ar fi fost smuls de pe punte, dacă n-ar fi fost amarat²² cu grijă. Mrs. Auda era zdrobită, dar nu se plângese nici măcar o singură dată. Mr. Fogg trebui în repetate rânduri să se repeadă spre ea, ca să apere de violența valurilor.

O nouă zi veni. Furtuna bătea încă, dezlănțuindu-și toată furia. Totuși vântul se roti din nou spre sud-est. Era o schimbare prielnică și *Tankadere* se aşternu iarăși la drum, pe o mare răscolută, ale cărei valuri se izbeau în cele ce luau naștere acum, din altă direcție, sub acțiunea vântului nou. Această contrahulă desigur că ar fi zdrobit un vas construit cu mai puțină grijă.

Din când în când, prin cețurile destrămate se zărea coasta, în schimb nu se vedea nicăieri niciun vas; numai *Tankadere* înfrunta marea în aceste clipe.

La prânz se arătară oarecare semne de liniștire, care, o dată cu apropierea serii, deveniră vădite.

Într-adevăr, furtuna fusese atât de violentă, încât nu putea ține prea mult timp. Călătorii, zdrobiți cu desăvârșire, putură în sfârșit să îmbuce câte ceva și să se odihnească puțin.

Noaptea fu relativ liniștită. Căpitanul porunci să se ridice pânzele, dar reduse până la ultima terțarolă. Viteza vasului crescu simțitor. A doua zi, în 11 ale lunii, la răsăritul soarelui, după ce observă coasta, John Bunsby își vesti călătorii că se aflau la numai o sută de mile de Şanhai.

O sută de mile! Și nu mai aveau decât ziua care începea, pentru a le străbate! Dacă Mr. Fogg voia să nu piardă vaporul de Yokohama, trebuia să sosească la Şanhai până seara. Să nu fi fost furtuna, din pricina căreia

pierduse destule ore, acum s-ar fi aflat numai la treizeci de mile de portul dorit.

Vântul scădea simțitor, dar, din fericire, totdeodată se linișteau și valurile. Fură ridicate toate pânzele, săgeți, velastraiuri, zburător – toate primind vântul în plin – și sub etrava goeletei începură să se ridice volburi însipmate.

La prânz, *Tankadere* nu mai avea de făcut până la Șanghai decât patruzeci și cinci de mile. Îi mai rămâneau șase ore ca să ajungă în port înainte de plecarea vaporului de Yokohama.

La bord era mare neliniște: trebuiau să ajungă cu orice preț! Toți, bineînțeles afară de Phileas Fogg, își simțeau inima bătând cu nerăbdare. Trebuia ca goeleta să păstreze o viteză medie de nouă mile pe oră – și vântul slăbea din ce în ce mai mult! Era o briză neregulată, cu răbufniri capricioase venind dinspre coastă, îndată după trecerea lor, marea amorțea iarăși.

Totuși vasul era aşa de ușor, velele de sus, dintr-o țesătură foarte fină, prindea ușor de bine capricioasele adieri ale vântului, încât, la toate acestea adăugându-se și curentul prielnic, pe la ora șase seara John Bunsby stabili că nu mai aveau decât cel mult zece mile până la gura fluviului Șanghai, căci orașul se află la cel puțin douăsprezece mile mai sus de vărsare.

La ora șapte mai rămăseseră încă trei mile până la Șanghai. Căpitanul scoase o înjurătură groaznică... Era limpede că n-avea să mai pună mâna pe prima de două sute de lire. Se uită la călătorul său; pe chipul acestuia nu se vedea nicio tulburare. Si totuși, în clipa aceea, întreaga lui avere era în joc...

Deodată în față se ivi o formă neagră, alungită ca un fus, deasupra căreia plutea o coamă de fum: era vaporul american, care pleca la ora prevăzută.

— Blestem! strigă John Bunsby, lăsând cărma cu un gest de disperare.

Glasul lui Phileas Fogg se auzi netulburat:

— Dați semnale!

La prova goeletei se afla un mic tun de bronz, care folosea la dat semnale pe timp de ceată.

Țeava tunului fu încărcată până la gură, însă în clipa când căpitanul se pregătea să pună un tăciune roșu în fereastra de aprindere, Mr. Fogg porunci:

— Pavilionul în bernă!

Pavilionul fu coborât la jumătatea catargului. Aceasta era semnal de primejdie – și astfel puteau nădăjdui că vaporul american, văzându-l, își va

schimba pentru câteva clipe drumul, ca să le vină în ajutor.

— Foc! porunci Phileas Fogg.

Și bubuitul micului tun de bronz se răspândi în aer.

Capitolul XXII

În care Passepartout constată că e bine să ai totdeauna ceva bani în buzunar, chiar și la capătul celălalt al Pământului

Carnatic, care plecase din Hong Kong la 7 noiembrie, la ora șase și jumătate seara, se îndrepta acum cu toată viteza spre coastele Japoniei, complet încărcat și ducând numărul maxim de călători. Numai două cabine, la pupa, rămaseră neocupate – cele reținute pentru Mr. Fogg.

A doua zi dimineața, oamenii de la prova văzură, nu fără oarecare surpriză, un călător, cu ochii pe jumătate rătăciți, cu mersul clătinat, cu părul răvășit, ieșind pe tambuchiul de la cabinele de clasa a doua și așezându-se șovăitor pe un butuc.

Acest călător nu era altul decât Passepartout în persoană, căruia iată ce i se întâmplase:

Câteva clipe după ce Fix ieșise din fumătoria de opiu, doi chelneri se apropiară de Tânărul franțuz, căzut într-un somn adânc, îl ridicară și-l întinseră pe patul rezervat fumătorilor. Însă după vreo trei ore, Passepartout, care până și în coșmarurile sale era urmărit de o idee fixă, începu să se trezească, luptându-se cu acțiunea stupefiantă a narcoticului. Gândul datoriei neîmplinite îl scoase din toropeală. El se ridică de pe patul bețivilor și, bâjbâind, sprijinindu-se de ziduri, căzând și ridicându-se, dar împins neconitenit și stăruitor de un fel de instinct, ieși din blestemata casă, strigând ca prin vis:

— Carnatic! Carnatic!

Vaporul se afla pe chei, scoțând fum pe coș, gata de plecare. Passepartout nu avea de făcut decât câțiva pași până acolo. El se avântă pe schelă, ajunse pe punte și se prăbuși fără simțire undeva la prova, exact în clipa când se desfăceau legăturile vaporului.

Câțiva marinari, ca oameni deprinși cu asemenea întâmplări, îl luară pe bietul nostru flăcău și-l duseră jos, într-o cabină de clasa a doua. Passepartout nu se trezi decât a doua zi dimineața, la o sută cincizeci de mile depărtare de coastele Chinei.

Iată de ce, în dimineața aceea, el se afla pe puntea pachebotului Carnatic, trăgând cu nesaț în piept aerul proaspăt al mării. Acest aer curat îi alungă ultimele urme ale beției. El începu să-și limpezească gândurile, ceea ce nu era lucru ușor. Dar, în sfârșit, izbuti să-și reamintească întâmplările din ajun, mărturisirile lui Fix, fumătoria de opium și celelalte.

„E lîmpede că am fost grozav de beat!” se gândi el. „Ce-o să spună acum Mr. Fogg?... În orice caz, principalul e că nu am scăpat vaporul!”

Pe urmă amintindu-și de Fix, se gândi:

„Nădăjduiesc că de data asta am scăpat de el! Doar n-o avea atâtă îndrăzneală, ca după toate câte mi-a spus, să vină după noi, pe *Carnatic*! Un inspector de poliție, un detectiv pe urmele stăpânului meu, încvinuit că ar fi prădat Banca Angliei! Pe naiba! Mr. Fogg e hoț tot atât cât sunt eu ucigaș!”

Dar oare trebuia să-i istorisească toate acestea stăpânului său? Era potrivit să-i spună ce rol juca Fix în preajma lor? N-ar fi fost mai bine să aștepte întoarcerea la Londra, ca acolo să-i povestească cum un agent al poliției metropolitane îl urmărise în jurul pământului – și să râdă împreună de această năzdrăvănie? Da, fără îndoială, aşa ar fi fost mai bine. În orice caz, în privința asta mai avea timp de gândit. Mai grabnic era să-l caute pe Mr. Fogg și să-i ceară iertare pentru incalificabila lui purtare.

Deci Passepartout se ridică. Marea era răscolită și vaporul se balansa tare. Bravul flăcău, cu picioarele încă moi, ajunse de bine, de rău la pupă. Pe punte nu văzu pe nimeni care să semene, nici cu stăpânul său, nici cu Mrs. Auda. „Aha, își zise el. La ora asta Mrs. Auda încă doarme, iar Mr. Fogg și-a găsit desigur vreun jucător de wist și, după obiceiul lui...”

Cu acest gând, Passepartout coborî în solan. Mr. Fogg nu era acolo. Flăcăului nostru nu-i mai rămânea de făcut altceva decât să întrebe pe comisarul de bord care era cabina domnului Fogg. Dar comisarul de bord îi răspunse că nu cunoștea niciun călător cu acest nume.

— Ba să am iertare! stăru Passepartout. E un gentleman înalt, rece, destul de retras, însotit de o doamnă Tânără...

— Nu avem nicio doamnă Tânără pe bord, răspunse comisarul. De altfel, iată lista călătorilor. Nu ai decât să te uiți în ea.

Servitorul cercetă lista: într-adevăr numele stăpânului său nu era trecut în ea. Câteva clipe rămasse năuc, cu capul gol de orice gând.

— Ei asta-i! strigă el apoi. Nu mă aflu pe *Carnatic*?

— Ba da!

— În drum spre Yokohama?

— Exact!

O clipă, Passepartout se temuse că nimerise pe alt vapor. Dar dacă acum era sigur că se află pe *Carnatic*, tot aşa de sigur era că stăpânul său nu se afla aici.

Asta venea ca o lovitură de trăsnet... și bietul băiat se prăbuși într-un fotoliu. Deodată simți că i se face lumină în cap. Își aminti că vaporul plecase mai devreme, că el trebuia să-și vestească stăpânul despre aceasta, ceea ce nu făcuse! Deci Mr. Fogg și Mrs. Auda rămăseseră la Hong Kong din vina sa!

Vina sa, da, dar mai cu seamă a aceluia trădător care, spre a-l despărții de stăpânul său, pentru a-l face pe acesta să piardă vaporul, îl îmbătase! Căci, în sfârșit, acum înțelegea lucrătura inspectorului de poliție. Iar în clipa aceasta, Mr. Fogg, ruinat la sigur, cu rămășagul pierdut, era arestat, poate chiar băgat la închisoare!... La acest gând, Passepartout începu să-și smulgă părul din cap. Ah, n-avea să-i cadă o dată în mâini ticălosul de Fix, să vadă el atunci răfuială!

În sfârșit, după primele clipe de descurajare, Passepartout își recăpăta sângele rece și începu să mediteze asupra soartei sale. Se afla într-o situație, pe care n-ar fi invidiat-o nimeni. Iată-l în drum spre Japonia... Că avea să ajungă acolo era sigur, dar cum să se întoarcă, fără niciun ban în buzunar? Niciun şiling, nici măcar un peni! Noroc că prețul călătoriei și al meselor fusese plătit dinainte! Avea deci un răgaz de cinci sau șase zile ca să ia o hotărâre.

Ar fi greu de descris cât mâncă și cât bău Passepartout în timpul acestei călătorii. Mâncă și bău atât partea lui, cât și pe a lui Mr. Fogg și pe a doamnei Auda. Mâncă de parcă Japonia, unde trebuia să coboare, ar fi fost o țară pustie, lipsită cu desăvârșire de ale gurii.

În ziua de 13, o dată cu fluxul de dimineață, *Carnatic* intră în portul Yokohama. Aceasta este o escală foarte importantă a Pacificului, unde se opresc toate vapoarele poștale și de călători care leagă America de Nord cu China, cu Japonia și cu insulele Malaeze.

Yokohama se află în golful din fața orașului Yeddo²³, de altfel foarte aproape de această mare așezare omenească, a doua capitală a imperiului japonez, odinioară reședința taikunului (pe vremea când exista încă acest

împărat civil) și rivală a marelui oraș Meako, unde locuiește mikadoul, împăratul divin, descendantul zeilor.

Carnatic trase la unul din cheiurile Yokohamei, în apropierea digurilor de la intrarea portului și lângă magaziile vămii, în mijlocul unei puzderii de vase aparținând tuturor națiunilor.

Passepartout păși fără niciun fel de tragere de inimă pe acest pământ plin de mistere al Fiilor Soarelui. Nu avea nimic mai bun de făcut decât să se lase la voia întâmplării, pornind pe străzile Yokohamei. La început văzu în fața sa un oraș cu totul european. Casele cu fațade scunde erau împodobite de verande susținute de coloane elegante. Cu străzile lui, cu piețele, cu aocurile, cu antrepozitele, orașul acoperea tot spațiul cuprins între țărm și Promontoriul Tratatului. Aici, ca și la Hong Kong, ca și la Calcutta, mișuna un amestec omenesc de toate rasele: americani, englezi, chinezi, olandezi, negustori gata să vândă și să cumpere orice, în mijlocul căror frânțuzul nostru se simțea tot aşa de străin ca și când ar fi nimerit în țara hotentoșilor.

Passepartout avea o cale sigură să iasă din încurcătură, aceea de a se înfățișa agentului consular francez sau englez de la Yokohama; însă nu-i venea la îndemână să le povestească acestora pățania sa, atât de strâns legată de aceea a stăpânului său. Deci, înainte de a recurge la ajutorul lor, voia să încerce alt mijloc de scăpare.

După ce străbătu partea europeană a orașului, fără ca norocul să-i scoată ceva în cale, Passepartout pătrunse în cartierele japoneze, hotărât să ajungă, dacă ar fi fost nevoie, până la Yeddo.

Partea indigenă a Yokohamei se numește Benten, după numele unei zeițe a mării adorată de locuitorii insulelor din vecinătate. Aici se pot vedea minunate alei de brazi și cedri, porți sacre cu o arhitectură ciudată, podețe pierdute printre bambuși și trestie, temple adăpostite sub acoperișul uriaș și melancolic al cedrilor seculare mănăstiri în fundul căror lâncezesc preoți budiști și credincioși ai religiei lui Confucius, străzi nesfârșite de pe care ai putea strânge o recoltă întreagă de copii cu obrazul trandafiriu și cu pomeții roșii, pui de om desprinși parcă de pe un paravan indigen, jucându-se printre câini cu picioare scurte și pisici cu blana gălbuiie, foarte lenășe și foarte blânde.

Străzile sunt un furnicar neastâmpărat de oameni: bonzi, budiști pășind în procesiuni, bătând monoton în tamburine, yakunini, ofițeri de vamă sau de poliție, cu chipie ascuțite la vârf și cu încrustații de lac, cu câte două săbii la

centiron, soldați îmbrăcați în uniforme de pânză albastră cu dungi albe și înarmați cu puști, ostași de-aia mikadoului, strânși ca într-un sac în tunicele lor de mătase peste care poartă platoșă și cămașă de zale – apoi nenumărați militari de toate felurile, căci în Japonia meseria de soldat este tot atât de stimată pe cât este de disprețuită în China. Se văd de asemenea, strângători de oboluri, pelerini în veșminte lungi și simpli civili, cu părul lins, negru ca abanosul, cu capul mare, cu torsul lung, cu picioarele pipernicite, toți scunzi, cu pielea colorată în toate nuanțele, de la aceea închisă a aramei, până la albul mat, dar nicidcum galbenă ca a chinezilor, caracteristică prin care japonezii se deosebesc fundamental de aceștia. În sfârșit, printre trăsuri, cai, purtători de palanchise, printre cărucioare cu perdeluțe, printre „norimes” cu pereții de lac și „cangos”-uri cu perne moi, adevărate litiere de bambus, trec încă, colo, păsind mărunt cu picioarele lor mici în papuci de pânză, în sandale de paie împletit sau în saboți de lemn ciopliti, femei, nu prea frumoase, cu ochii trași spre tâmpile, cu sânii căzuți, cu dinții înnegriți după cerința modei, purtând însă cu eleganță veșmântul național, „kimonou”, un fel de capot încins cu o eșarfă de mătase, care se termină la spate printre-un nod năstrușnic – veșmânt cunoscut și la Paris și pe care pariziensele din zilele noastre pare-se că l-au împrumutat din Japonia.

Passepartout se plimbă preț de câteva ore prin această mulțime pestriță, privind totodată și la ciudatele prăvălii îmbelșugat asortate, la bazarele pline de înzorzonata argintărie japoneză, la birturile împodobite cu banderole și cu stegulețe, dar unde el nu avea voie să intre, la ceainăriile unde se bea cu ceașca plină apă caldă parfumată cu „saki”, lichior scos din orez fermentat, la îmbietoarele fumătorii unde se fumează un tutun foarte fin, dar nicidcum opiu, aproape de loc cunoscut în Japonia.

Tot mergând așa, Passepartout se pomeni la marginea orașului, în plin câmp, în mijlocul orezăriilor. Aici înfloreau, risipindu-și ultimele culori și ultimele miresme, camelii strălucitoare, dezvoltate ca niște adevărați copaci; iar în grădini împrejmuite cu garduri vii de bambus creșteau cireși, pruni, meri, pe care băstinașii îi cultivă mai mult pentru florile lor decât pentru fructe, și pe care speriori schimonosite, moriști gălăgioase îi apărau contra vrăbiilor, porumbeilor, ciorilor și altor zburătoare nesățioase. Nu era cedru care să nu adăpostească un vultur sub ramurile sale majestoase; nu era salcie plângătoare să nu ascundă în frunzișul său un bâtlăn, stând trist într-un picior; în sfârșit pretutindeni mișunau stâncuțe, rațe, ulii, gâște sălbaticice

și puzderie de cocori, pe care japonezii îi țin în mare cinste, fiind la ei simbol de viață lungă și fericire.

Tot rătăcind aşa, Passepartout zări prin iarba câteva micșunule.

„Bun! își zise el. Iată cina mea de astă seară!”

Însă miroindu-le, văzu că nu aveau niciun parfum.

„Ce nenoroc!” gândi bietul băiat.

E drept că înainte de a coborî de pe *Carnatic* mâncase cât îl ținuse pântecele, ca și cum ar fi avut o presimțire; însă acum, după o zi întreagă de hoinăreală, își simțea stomacul foarte gol. Băgase de seamă că la măcelăriile din partea locului oilă, caprele și porcii lipseau cu desăvârșire și cum, pe de altă parte, știa că e o nelegiuire să tai boii, singura rezervă pentru nevoile agriculturii, ajunsese la concluzia că în Japonia carnea era foarte rară. Într-adevăr, nu se însela; însă în lipsa cărnii de viață stomacul său s-ar fi mulțumit chiar și cu o halcă de mistreț sau de cerb, sau cu vreo potârniche, sau cu vreo prepeliță, în sfârșit cu orice carne de pasăre, sau cu pește – alimente care împreună cu produsele orezăriilor alcătuiesc la japonezi hrana aproape exclusivă, însă trebuia să se supună soartei și să lase pe a doua zi grija mâncării.

Între timp se făcuse noapte. Passepartout se întoarse în orașul japonez și porni la întâmplare pe străzile luminate de felinare multicolore, privind grupurile de saltimbanci care își faceau exercițiile uimitoare, căscând gura la astrologii ambulanți, cu lunetele lor în jurul căror se îmbulzea multimea. Pe urmă se duse în radă unde țărmul scânteia de torte făcute din ramuri răšinoase, la lumina căror pescarii momeau peștii.

În sfârșit străzile începură să se golească. După ce multimea dispăru, își făcură apariția patrule de yakunini. Acești ofițeri, în uniformele lor mărețe și cu marea lor suită, păreau niște ambasadori, ceea ce pe Passepartout îl făcea să spună aceeași glumă, ori de câte ori apărea o asemenea strălucitoare patrulă:

— Ia te uită! încă o ambasadă japoneză pleacă în Europa.

Capitolul XXIII

În care nasul lui Passepartout se lungește peste măsură

A doua zi, Passepartout, înfometat și zdrobit de oboseală, își spuse că trebuie să mănânce cu orice preț, și cu cât mai repede, cu atât mai bine. E drept că pentru asta ar fi putut să-și vândă ceasul, dar mai bine ar fi murit de

foame, decât să se despartă de el. Acum ori niciodată bravul nostru flăcău trebuia să se folosească de glasul cu care îl înzestrase natura, glas destul de puternic, dacă nu și melodios.

Passepartout știa câteva cântece franțuzești și englezesci și se hotărî să-și încerce norocul cu ele. Cu siguranță că japonezii erau iubitori de muzică, pentru că la ei totul se făcea în sunetele tambalelor, tam-tam-urilor și tamburinelor și ca urmare ar fi fost peste putință să nu prețuiască talentele unui virtuos european.

Poate însă că ora era prea timpurie pentru asemenea concert și ascultătorii, treziți pe neașteptate, nu l-ar fi răsplătit pe cântăreț aruncându-i monede cu chipul mikadoului.

Tânărul franțuz se hotărî să mai aștepte câteva ore; însă tot hoinărind se gândi că va părea prea bine îmbrăcat pentru un artist ambulant și atunci luă hotărârea să-și schimbe hainele cu niște vechituri mai potrivite cu situația sa. Unde mai pui că de pe urma acestui schimb putea să-i rămână și un rest cu care și-ar fi potolit foamea numai decât.

Hotărârea odată luată, mai rămânea doar să fie pusă în aplicare. Însă bietul Passepartout trebui să umble mult până să găsească un negustor de haine vechi, căruia să-și spună păsul. Negustorului îi plăcură hainele europene, astfel că puțin mai târziu, Passepartout ieși de la el caraghios înveșmântat într-un vechi chimono japonez și având în cap un fel de turban strâmb, decolorat de timp. În schimb, în buzunarul său sunau câteva monede de argint.

„Bun, se gândi el, să-mi închipui că suntem în carnaval!”

Prima grija a lui Passepartout, astfel „japonizat”, fu să intre într-o ceainărie cu înfățișare modestă, unde se ospătă cu ceva resturi de carne de pasăre și cu câțiva pumni de orez, ca omul pentru care masa de prânz rămăsesese încă o problemă de rezolvat.

„Acum chestia este să nu-mi pierd capul, își zise el, după ce se văzu bine aranjat din partea pântecului. Nu pot să-mi închipui că aş avea cum să schimb zdrențele astea pe altele și mai japoneze. Trebuie deci să găsesc un mijloc de a părăsi cât mai repede cu putință această Țară a Soarelui, despre care voi păstra numai amintiri amarnice!”

Passepartout se gândi atunci să cerceteze vapoarele care plecau spre America. Socotea că ar putea să-și ofere serviciile ca bucătar sau servitor, necerând drept plată decât călătoria și hrana. Odată ajuns la San Francisco

ar fi văzut el cum putea să iasă din încurcătură. Important era să traverseze cele patru mii șapte sute de mile ale Pacificului, care se întindeau între Japonia și Lumea Nouă.

Bravul nostru flăcău nu era câtuși de puțin omul care să lase să lâncezească o idee. Astfel încât se îndreptă fără pierdere de vreme spre portul Yokohama. Însă pe măsură ce se aprobia de docuri, planul său, care i se păruse aşa de simplu în clipa când îi venise în minte, i se părea din ce în ce mai irealizabil. De ce ar fi fost nevoie de un bucătar sau de un servitor pe un vapor american, și ce încredere putea să inspire el, aşa caraghios cum era îmbrăcat? Ce recomandații să prezinte? Ce referințe să indice?

Tocmai cum stătea aşa pe gânduri, privirile îi căzură asupra unui afiş uriaș, pe care un fel de clovn îl purta pe străzile Yokohamei. Pe afiş scria cele de mai jos, în englezeste:

TRUPA JAPONEZĂ DE ACROBAȚI
A
ONORABILULUI WILLIAM BATULCAR
ULTIMELE REPREZENTAȚII
Înainte de plecarea lor în Statele Unite ale Americii
NASURI LUNGI—NASURI LUNGI
SUB PROTECȚIA DIRECTĂ A ZEULUI TINGU
MARE ATRACTIUNE MARE

— Statele Unite ale Americii! strigă Passegpartout. Tocmai ce-mi trebuie mie!...

El se luă după omul-afiş, și urmărindu-l ajunse curând înapoi în orașul japonez. După un sfert de oră se oprea în fața unei mari barăci împodobite cu numeroase stegulete; pe pereții ei exteriori se vedea pictată, fără nicio perspectivă, însă în culori tipătoare, o trupă întreagă de jongleri.

Aici era circul onorabilului Batulcar, un fel de Barnum american, directorul unei trupe de saltimbanci, jongleri, clovni, acrobați, echilibriști, gimnaști, care după cum spunea afișul dădea ultimele sale reprezentații înainte de a părăsi Imperiul Soarelui, pentru a se întoarce în Statele Unite.

Passepartout intră sub un fel de sopron aflat în fața barăcii, și întrebă de Mr. Batulcar. Acesta apără în persoană.

— Ce dorești? îl întrebă pe noul venit, luându-l în prima clipă drept un băstinaș.

— N-aveți cumva nevoie de vreun servitor?

— Un servitor, strigă directorul circului, mânghindu-și bărbuța deasă și cenușie, care îi năpădea pielea de sub bărbie. Un servitor! Am doi, ascultători, credincioși, care nu m-au părăsit niciodată și care fac treabă pe degeaba, numai să le dau de mâncare... Iată-i!

Zicând acestea, Mr. Batulcar își arătă amândouă brațele vânjoase, brăzdate de vine groase ca niște coarde de contrabas.

— Care va să zică, n-aveți nevoie de mine!

— De loc.

— Drace! Mi-ar fi priit grozav să plec cu dumneavoastră.

— Ia te uită, zise onorabilul Batulcar, dumneata ești japonez cum sunt eu maimuță! De ce te-ai îmbrăcat așa?

— Se îmbracă omul cum poate!

— Asta-i adevărat. Ești francez?

— Da, parizian, de la Paris.

— Atunci cu siguranță că trebuie să știi să faci strâmbături!

— Pe legea mea, răsunse Passepartout, jignit, văzând că naționalitatea lui provoacă o astfel de întrebare, noi francezii știm să facem strâmbături, e drept, dar tot așa de bine știi să le facă și americanii!

— Adevărat. Ei bine, dacă nu te iau ca servitor, pot să te angajez drept clovn. Înțelegi, dragul meu: în Franța se aduc comedianți străini, iar în străinătate comedianți francezi.

— Ah!

— Ești destul de voinic?

— Mai ales când mă scol de la masă!

— Și știi să cânti?

— Da, răsunse Passepartout, care odinioară luase parte la câteva concerte de stradă.

— Dar știi să cânti cu capul în jos, cu un titirez care se învârtește pe talpa piciorului stâng și cu o sabie în echilibru pe talpa piciorului drept?

— Vezi bine! se repezi viitorul saltimbanc, amintindu-și de cele dintâi exerciții din copilărie.

— Apoi atunci să ştii că astă-i principalul! Încheie onorabilul Batulcar.

Angajamentul fu semnat *hic et nunc*.²⁴

În sfârşit, Passepartout îşi găsise o situaţie. Era angajat „la toate” în celebra trupă japoneză, lucru nu prea măgulitor, însă peste opt zile avea să fie în drum spre San Francisco.

Reprezentăţia, anunţată cu mare tămbălău de onorabilul Batulcar, trebuia să înceapă la ora trei şi deodată formidabilele instrumente ale unei orchestre japoneze, tambururi şi tam-tam-uri, începură să bubuiie la intrare. Se înțelege că Passepartout nu putuse studia vreun rol oarecare, dar avea să sprijine, pe umerii săi puternici marele exerciţiu numit „strugurele omenesc”, executat de Nasuri Lungi ale zeului Tingu. Acest „great attraction”²⁵ al reprezentăţiei trebuia să încheie seria exerciţiilor.

Încă înainte de ora trei spectatorii năvăliseră în baracă. Europeni şi indigeni, chinezzi şi japonezi, bărbaţi, femei şi copii se îngrămădeau pe banchetele înguste şi în lojele din faţa scenei. Muzicanţii intraseră în sală şi orchestra întreagă – gonguri, tam-tam-uri, flaute, tamburine şi tobe mari – îşi făcea treaba cu furie.

Această reprezentăţie se asemăna cu toate exhibiţiile de acrobaţi. Dar trebuie să mărturisim că japonezii sunt cei dintâi echilibrişti din lume. Unul, purtând un evantai şi mici bucăţi de hârtie, executa exerciţiul aşa de graţios al fluturilor şi al florilor. Altul scria repede în aer, cu fumul parfumat al pipei sale, o serie de cuvinte albăstrui, care formau un compliment la adresa spectatorilor. Unul jongla cu nişte lumânări aprinse, pe care le stingea pe rând când îi treceau prin faţă gurii şi le aprindea din nou, una câte una, fără să întrerupă o singură clipă uimitoarea sa scamatorie. Altul prezenta cele mai neverosimile combinaţii cu nişte sfârleze care se învârteau; în mâna lui, aceste maşini zbârnătoare păreau animate de o viaţă proprie în învârtirea lor nesfârşită; ele alergau pe ţevi de pipă, pe tăişuri de sabie, pe fire de sârmă – adevărate fire de păr întinse de la un capăt la altul al scenei – înconjurau vase mari de cristal, se urcau pe scări de bambus, se împrăştiau în toate colţurile, producând ciudate şi armonioase efecte, prin combinarea diferitelor lor tonalităţi. Scamatorii jonglau cu ele şi sfârlezele se învârteau în aer; le aruncau ca pe nişte rachete şi ele se învârteau într-una; le vârau în buzunare şi când le scoteau, tot se mai învârteau, până în clipa când un resort destins le făcea să se deschidă ca nişte jerbe de artificii!

De prisos să descriem aici minunatele exerciții ale acrobaților și gimnaștilor trupei. Numerele cu scara, cu prăjina, cu ghiuleaua, cu butoaiile, și altele fură executate cu o precizie remarcabilă. Dar cea mai de seamă atracție a reprezentăției era jocul acestor „Nasuri Lungi”, uimitori echilibriști, pe care Europa nu-i cunoaște încă.

Nasuri Lungi formează o corporație cu totul neobișnuită, aflată sub invocația directă a zeului Tingu. Îmbrăcați ca niște eroi din Evul Mediu, ei poartă o splendidă pereche de aripi pe umeri. Dar ceea ce-i caracterizează îndeosebi e un nas lung cu care își împodobesc chipul – și mai ales întrebuiuțarea ce i-o dau. Aceste nasuri nu sunt altceva decât niște bețe de bambus, lungi de cinci, de șase, sau chiar de zece picioare, unele drepte, altele curbe, unele netede, altele noduroase. Și tocmai pe aceste apendice, fixate foarte solid, își desfășoară ei exercițiile de echilibru.

O duzină din acești sectanți ai zeului Tingu se culcară pe spate, iar ceilalți se apucără să joace pe nasurile lor, ridicate ca niște paratrăsnete, sărind, zburând de la unul la altul, executând mișcările cele mai neverosimile.

Pentru sfârșit se anunțase publicului în mod special piramida umană, în care vreo cincizeci de Nasuri Lungi urmau să figureze „Carul lui Jaggernaut”. Dar în loc să se sprijine unii pe umerii celorlalți, artiștii onorabilului Batulcar trebuiau să se ajute numai cu nasul. Ori, unul din cei care formau baza carului părăsise trupa, și cum era destul să fii voinic și îndemânic, Passegpartout fusese ales să-l înlocuiască.

Desigur că cinstițul flăcău se simți vrednic de milă când – tristă amintire a tinereții sale – își puse costumul din Evul Mediu, împodobit cu aripi multicolore, și i se aplică pe față un nas de șase picioare! Dar, în sfârșit, acest nas era mijlocul lui de trai, aşa că se hotărî să meargă înainte.

Passepartout intră în scenă și se așeză lângă tovarășii săi, care trebuiau să alcătuiască baza „Carului lui Jaggernaut”. Toți se întinseră jos, cu nasul în tavan. A doua serie de echilibriști se așezară pe aceste lungi apendice, o a treia se cățără deasupra, apoi o a patra – și pe aceste nasuri care nu erau atinse decât în vârf se ridică îndată un monument omenesc până la frizele teatrului.

Aplauzele începură să răsune și instrumentele orchestrei izbucniră ca niște tunete, când deodată piramida se clătină, echilibrul se rupse, unul din nasurile de la bază dispăru și monumentul se prăbuși ca un castel alcătuit din cărți de joc...

Era vina lui Passepartout care își părăsise postul, sărise peste rampă fără ajutorul aripilor sale și, agățându-se de galeria lojilor din dreapta, căzuse la picioarele unui spectator, strigând:

— Ah, stăpânul meu! Stăpânul meu!

— Dumneata?

— Eu!

— Ei, atunci, repede la vapor, băiete!

Mr. Fogg, Mrs. Auda, care-l întovărășise, și Passepartout străbătură în goană coridoarele și se repeziră afară din baracă. Dar la ieșire dădură de onorabilul Batulcar, furios, care reclama daune pentru „stricăciuni”. Phileas Fogg îi potoli furia aruncându-i o mână de bancnote. Îi, la ora șase și jumătate, în clipa când vaporul american se pregătea să plece, Mr. Fogg și Mrs. Auda puneau piciorul pe punte urmați de Passepartout, cu aripile în spinare și pe chip cu nasul de șase picioare, pe care încă nu apucase să și-l smulgă!

Capitolul XXIV

În cursul căruia se traversează Oceanul Pacific

Se înțelege de la sine ce se întâmplase în fața Şanhaiului. Semnalele făcute de *Tankadere* fuseseră zărite de pe vaporul de Yokohama. Căpitanul, văzând pavilionul în bernă, își îndreptase vasul spre mica goletă. Câteva clipe după aceea, Phileas Fogg, plătindu-și călătoria cu prețul convenit, punea în mâna căpitanului John Bunsby cinci sute cincizeci de livre (14.750 fr.). Apoi, onorabilul gentleman, Mrs. Auda și Fix se urcaseră pe bordul steamerului, care îndată porni spre Nagasaki și Yokohama.

Sosit la Yokohama dimineața, 14 noiembrie, la ora reglementară, Phileas Fogg îl lăsase pe Fix să-și vadă de treburile sale și se urcase pe bordul vasului *Carnatic*.

Aici află spre marea bucurie a doamnei Auda – și poate și a sa, deși nu lăsa să se observe prin nimic – că francezul Passepartout sosise în adevăr în ajun la Yokohama.

Phileas Fogg, care trebuia să se îmbarce chiar în aceeași seară pentru San Francisco, porni numai decât în căutarea servitorului său. El se adresă, dar zadarnic, agenților consulari francez și englez; apoi, după ce străbătuse fără niciun rezultat străzile Yokohamei și își pierduse nădejdea de a-l mai găsi pe Passepartout, întâmplarea, sau poate un fel de presimțire îl făcu să intre în baraca onorabilului Batulcar. Desigur că Mr. Fogg nu și-ar fi recunoscut servitorul sub caraghioasa lui îmbrăcăminte de clovn, dar acesta, cum stătea cu fața-n sus, își zări stăpânul într-o lojă. El nu putu să-și stăpânească o mișcare a nasului. De aici stricarea echilibrului și tot ceea ce urmase.

Iată ce află Passepartout chiar din gura doamnei Auda, care îi povesti cum călătorise pe goeleta *Tankadere* de la Hong Kong la Yokohama, în tovărășia unui oarecare Fix.

Auzind numele lui Fix, Passepartout nici măcar nu clipi. Se gândeа că nu venise momentul să-i spună stăpânului său ceea ce se întâmplase între el și inspectorul de poliție. Așa încât, povestindu-și la rândul său pățania, Tânărul franțuz se învinui și își ceru iertare numai pentru că se îmbătase cu opiu într-o fumătorie din Hong Kong.

Mr. Fogg asculta cu răceală această povestire și nu răspunse nimic, apoi deschise servitorului său un credit îndestulător ca el să-și procure pe bord niște haine mai potrivite. Și, în adevăr, nu trecuse nicio oră, și cinstițul nostru flăcău, care-și tăiase nasul și aruncase aripile, nu mai avea nimic pe el care să amintească de sectantul zeului Tingu.

Vaporul care mergea de la Yokohama la San Francisco aparținea Companiei „Pacific Mail Steam” și se numea *General Grant*. Era un vapor mare, cu zbaturi, de două mii cinci sute de tone, bine amenajat și putând atinge o mare viteză. O cumpănă uriașă montată pe punte se balansa necontenit; la unul din capetele ei era articulat pistonul mașinii, la celălalt o bielă care transforma mișcarea lineară în mișcare circulară și acționa direct asupra axului zbaturilor. *General Grant* avea greementul unei goelete cu trei catarge, cu o mare suprafață de velatură, care îi sporea în chip simțitor

viteza. Mergând cu douăsprezece mile pe oră, nu-i trebuiau mai mult de douăzeci și una de zile spre a traversa Pacificul. Phileas Fogg era deci îndreptățit să credă că ajuns în ziua de 2 decembrie la San Francisco, la 11 ar fi putut fi la New York, iar la 20 la Londra, cu câteva ore mai devreme decât acea dată fatală de 21 decembrie.

Pe bordul vasului erau numeroși călători, englezi, mulți americani, apoi o adevărată emigrare de cooliși spre America și un oarecare număr de ofițeri din armata Indiilor, care-și foloseau concediul făcând înconjurul lumii.

În timpul acestei traversări nu se produse niciun accident nautic. Vaporul, susținut de zbaturile lui mari, echilibrat de velatură, se balansa puțin. Oceanul Pacific își îndreptățea destul de bine numele. Mr. Fogg era tot aşa de calm, tot aşa de puțin comunicativ că de obicei. Tânără sa tovarășă se simțea din ce în ce mai legată de acest om, dar prin altfel de legături decât acele ale recunoștinței. Această natură liniștită, în fond aşa de generoasă, o impresiona mai mult decât ar fi crezut, și aproape fără voie se lăsa dusă de sentimente, care parcă nu aveau nicio înrâurire asupra enigmaticului Fogg.

De altfel, Mrs. Auda se interesa foarte mult de planurile gentlemanului, arătându-se îngrijorată de piedicile care ar fi putut zădărnici reușita călătoriei. Tânără femeie discuta adeseori cu Passepartout, care ctea printre cuvinte în inima ei. Acest flăcău cinsti; avea acum o încredere oarbă în stăpânul său; el nu mai contenea cu laudele în ceea ce privea cinstea, generozitatea, devotamentul lui Phileas Fogg; apoi o asigură pe Mrs. Auda de sfârșitul fericit al călătoriei, repetând că partea cea mai grea se terminase, că ieșiseră din ținuturile fantastice ale Chinei și Japoniei, că se reîntorceau în regiuni civilizate și că, în sfârșit, un tren de la San Francisco la New York, iar de la New York la Londra un transatlantic ar fi, fără îndoială, de ajuns spre a termina acest imposibil ocol al pământului în termenul prevăzut.

După nouă zile de la părăsirea Yokohamei, Phileas Fogg străbătuse exact jumătatea globului pământesc.

În adevăr, la 23 noiembrie, *General Grant* trecea meridianul o sută optzeci, acela pe care se află, în emisfera australă, antipodul Londrei. E drept că din cele optzeci de zile avute la dispoziție, Phileas Fogg întrebuiuțase cincizeci și două și de aici înainte nu-i mai rămâneau decât douăzeci și opt. Dar trebuie spus că dacă gentlemanul nostru se afla la jumătatea drumului „numai prin diferența meridianelor”, în realitate el

străbătuse mai mult de două treimi din drum. În adevăr, ce ocoluri forțate, de la Londra la Aden, de la Aden la Bombay, de la Calcutta la Singapore, de la Singapore la Yokohama!

Dacă ar fi mers circular pe paralela a cincizecea, pe care se află Londra, distanța n-ar fi fost decât de aproape douăsprezece mii de mile, în vreme ce, din cauza mijloacelor de locomoție, Phileas Fogg era silit să parcurgă douăzeci și șase de mii, din care până la data de 23 noiembrie făcuse aproape șaptesprezece mii cinci sute. Dar acum drumul era drept, și Fix nu se mai ținea după ei ca să le tot pună bețe-n roate!

În această zi de 23 noiembrie, lui Passepartout îi fu dat să încerce o mare bucurie. Ne amintim că încăpățânatul nostru flăcău își ținea famosul său ceas de familie neschimbăt după ora Londrei, socotind ca greșite toate orele țărilor pe care le străbătuse. Ori, în acea zi, cu toate că nu-l dăduse nici înapoi, ceasul său arăta la fel cu cronometrul de pe bord.

Se înțelege de la sine că Passepartout triumfa. Tare ar fi vrut să știe ce ar mai fi putut spune acuma Fix, dacă s-ar fi aflat acolo!

Al naibii ticălos, ce de povești îmi spunea despre meridiane, despre soare, despre lună! repeta în sinea sa Passepartout. Hm! Ce soi de oameni! Dacă te-ai lua după ei, s-ar duce dracului ceasornicele! Eram sigur că, mai curând sau mai târziu, soarele se va hotărî s-o ia după ceasul meu!..."

Dar el nu știa un lucru: că dacă cadranul ceasornicului său ar fi fost divizat în douăzeci și patru de ore, cum sunt ceasornicele italiene, n-ar fi avut niciun motiv să se laude, căci la nouă dimineață, după ora bordului, arătătoarele instrumentului său ar fi arătat nouă seara, adică douăzeci și una de ore după miezul nopții – exact diferența care există între Londra și al o sută optzecelea meridian.

Dar dacă Fix ar fi fost în stare să-i explice acest rezultat pur fizic, Passepartout, chiar dacă l-ar fi înțeles, ar fi fost cu siguranță incapabil să-l admită. Și, în orice caz, dacă, prin absurd, inspectorul de poliție s-ar fi arătat pe neașteptate în fața lui, este probabil că Passepartout, care avea de ce să-i poarte pică, ar fi discutat cu el cu totul alt subiect și cu totul în alte condițuni.

Dar unde se afla Fix în acel moment?...

Fix era chiar pe bordul vaporului General Grant.

În adevăr, sosind la Yokohama, agentul îl părăsise pe Mr. Fogg, pe care spera să-l întâlnească din nou în timpul zilei, și se dusese numai decât la

consulatul englez. Acolo, găsise în sfârșit mandatul, care, venind pe urma lui de la Bombay, avea patruzeci de zile de când era emis – și venise de la Hong Kong cu același *Carnatic*, pe bordul căruia credeau că se află detectivul. Închipuiți-vă decepția lui Fix! Mandatul nu mai folosea la nimic, căci Mr. Fogg părăsise posesiunile engleze! Spre a-l putea aresta acum era nevoie de un act de extrădare!

„Fie! își zise detectivul, după primul moment de mânie. Mandatul meu nu mai este bun aici, dar va fi în Anglia. Ticălosul acesta face impresia că vrea să se întoarcă în patrie, crezând că poliția i-a pierdut urma. Bine! Îl voi urma până acolo. Cât despre bani, să dea dumnezeu să mai rămână ceva din ei! Dar cu călătoria asta, cu bacăsurile, cu procesul, cu amenzile, cu elefanții, cu tot felul de cheltuieli, omul meu a și lăsat mai mult de cinci mii de lire în drumul lui. Eh, la urma urmelor, Banca e bogată!”

Luând deci hotărârea să-l urmărească mai departe pe răufăcător, el se îmbarcă pe *General Grant*. Era pe bord, când sosiră Mr. Fogg și Mrs. Auda. Spre marea lui surprindere, îl recunoscu și pe Passepartout, sub costumul său de clovn, de aceea se ascunse repede în cabina sa, spre a evita o explicație care putea compromite totul. Mulțumită numărului mare de călători, socotea să nu fie zărit de dușmanul său, când, chiar în aceeași zi, se găsi față-n față cu el pe puntea de la prova.

Passepartout sări asupra lui, fără altă explicație, și, spre marea plăcere a unor americani care pariau imediat pentru el, administră nenorocitului inspector o bătaie zdravănă, care demonstra marea superioritate a boxului francez asupra boxului englez.

După ce isprăvi, franțuzul se simți mai liniștit și mai ușurat. Fix se ridică, într-o stare destul de proastă și, privindu-și adversarul, îl întrebă cu răceală:

- Ai terminat?
- Da, pentru moment.
- Atunci, vino să stăm de vorbă.
- Să...
- În interesul stăpânului dumitale!

Impresionat de acest sânge rece, Passepartout îl urmă pe inspectorul de poliție și se aşezări amândoi într-un ungher, la prova.

— M-ai burdușit! începu Fix. Bine. Acum, ascultă-mă. Până azi am fost adversarul domnului Fogg, dar acum sunt de partea lui.

- În sfârșit! strigă Passepartout. Te-ai convins că e un om cinstit?

— Nu! răspunse rece Fix. Îl cred un ticălos... St! stai liniștit și lasă-mă să vorbesc. Atâta vreme cât domnul Fogg se afla în posesiunile engleze, am avut interesul să-l întârzii, fiindcă așteptam un mandat de arestare. Am făcut totul pentru asta: am ridicat împotriva lui pe preoții din Bombay, te-am îmbătat la Hong Kong, te-am despărțit de stăpânul dumitale, l-am făcut să piardă vaporul de Yokohama...

Passepartout asculta, cu pumnii strânși.

— Acum, reluă detectivul, s-ar părea că domnul Fogg se întoarce în Anglia. Fie, îl voi urma! Dar de azi înainte voi pune tot atâta grijă și zel să înlătur piedicile din drumul lui, cât am pus mai înainte ca să le ridic. Vezi, prin urmare, că jocul meu s-a schimbat – și s-a schimbat pentru că acesta este interesul meu. Adaug că interesul dumitale este același cu al meu, căci numai în Anglia vei ști dacă ai fost în serviciul unui tâlhar sau al unui om de treabă!

Passepartout asculta foarte atent, și la urmă ajunse la convingerea că Fix vorbea cu bună credință.

— Suntem prieteni? întrebă detectivul.

— Prieteni? Nu! Aliați, da, până la dovada contrarie, căci la cel mai mic semn de trădare îți sucesc gâtul.

— De acord! Încheie liniștit inspectorul de poliție.

Unsprezece zile după aceea, la 3 decembrie, *General Grant* intra în golful Portii de Aur și sosea la San Francisco.

Mr. Fogg nu era nici în pierdere, nici în câștig cu vreo zi.

Capitolul XXV

În care se face o scurtă descriere a orașului San Francisco într-o zi de miting

Era ora șapte dimineața, când Phileas Fogg, Mrs. Auda și Passepartout puseră piciorul pe continentul american – dacă se poate da acest nume cheiului plutitor pe care debarcaseră. Aceste cheiuri, urcând și coborând o dată cu mareaele, ușurează încărcatul și descărcatul vapoarelor. În lungul lor se îngrămadesc clipere de toate mărimile, vapoare de toate naționalitățile și acele vase numite steam-boats, cu mai multe punți, etajate, care fac curse pe Sacramento și pe afluenții săi. Se îngrămadesc de asemenea pe aceste cheiuri produsele unui comerț care se întinde până în Mexic, în Peru, în Chile, în Brazilia, în Europa, în Asia, în toate insulele Oceanului Pacific.

În bucuria lui de a pune în sfârșit piciorul pe pământ american, Passepartout crezu de cuviință să debarce, executând cu măiestrie un salt periculos. Dar aterizând pe chei, ale cărui scânduri erau putrede, fu cât pe ce să treacă prin ele. Foarte zăpăcit de felul cum „pusese piciorul” pe noul continent, flăcăul nostru scoase un strigăt din adâncul rărunchilor, care făcu să-și ia zborul un cîrd de cormorani și pelicani, oaspeți obișnuiți ai acestor cheiuri plutitoare.

Îndată ce debarcă, Mr. Fogg se interesă când pleca primul tren spre New York, și află că la ora șase seara; avea deci o zi întreagă de petrecut în San Francisco. Gentlemanul chemă o trăsură, în care se urcă împreună cu Mrs. Auda, și Passepartout se cățără pe capră; vehiculul, care se plătea trei dolari cursa, se îndreptă spre International-Hotel.

Din locul înalt unde se afla, Passepartout cerceta cu viu interes marele oraș american; străzi largi, case joase bine aliniate, biserici și temple în stil gotic anglo-saxon, docuri imense, antreposezite ca niște palate, unele de lemn, altele de cărămidă; pe străzi, trăsuri numeroase, omnibuze, tramvaie, iar pe trotuare, puzderie de oameni, nu numai americani și europeni, ci și chinezi și indieni, care puteau să însemne o populație de peste două sute de mii de suflete.

Passepartout fu destul de surprins de ceea ce vedea în fața ochilor. El crezuse că debarcă tot în așezarea legendară de la 1849, în orașul bandiților, incendiatorilor și asasinilor veniți aici în grabă în căutarea pepitelor de aur – imens balamuc al tuturor declasaților, unde oamenii jucau la noroc pulberea de aur, cu revolverul într-o mâna și cu cuțitul în alta. Dar aceste „frumoase timpuri” trecuseră. San Francisco se înfățișa acum ca un mare oraș comercial. Turnul înalt al primăriei, unde vegheau paznicii, domina toată această îngemănare de străzi și de bulevard, care se întrețineau în unghiuri drepte, și între care se întindeau mici grădini verzi, apoi cartierul chinez, care părea a fi importat din Imperiul Ceresc într-o cutie cu jucării. Nu se mai vedea vestitele sombreros, nici cămășile roșii după moda căutătorilor de aur, nici indienii cu capul împodobit cu pene, ci pălării de mătase și haine negre, pe care le purtau un mare număr de gentlemen dedați unei activități febrile. Unele străzi, între altele Montgomery-street amintind Regent Street de la Londra, sau Bulevardul Italienilor de la Paris, ca și Broadway-ul New York-ez – erau mărginite de magazine strălucitoare, care expuneau în vitrinele lor produsele lumii întregi.

Când Passepartout sosi la International-Hotel, avea impresia că se află încă în Anglia.

Parterul hotelului era ocupat de un imens „bar”, un fel de bufet, unde oricine putea să mănânce pe gratis. Se servea carne rece, supă de stridii, biscuiți și cester, fără ca mușteriul să-și deschidă punga. El nu plătea decât băutura, bere blondă, porto sau Xeres, dacă voia să se răcorească. Lui Passepartout asta i se păru „foarte american”.

Restaurantul hotelului era confortabil. Mr. Fogg și Mrs. Auda se instalară la o masă, unde fură serviți din belșug în farfurii foarte mici, de către niște chelneri negri, având cea mai neagră culoare cu putință.

După masă, gentlemanul nostru, împreună cu tovarășa sa, părăsi hotelul, spre a se duce la birourile consulului englez, ca să-și vizeze pașaportul. Pe trotuar își găsi servitorul, care-l întrebă dacă, înainte de a lua trenul Pacificului, n-ar fi cuminte să cumpere câteva duzini de carabine Enfield și de revolvere Colt. Passepartout auzise vorbindu-se despre siuși și pawnieși care opresc trenurile întocmai ca niște tâlhari spanioli. Mr. Fogg răspunse că ar fi o precauție inutilă, dar îi dădu mâna liberă să facă după cum voia. Apoi se îndreptă spre birourile agentului consular.

Nu făcuse nici două sute de pași, când „printr-o nemaipomenită întâmplare” dădu nas în nas cu Fix. Inspectorul se arăta foarte surprins. Cum? Traversaseră Pacificul împreună fără să se întâlnească pe bord?... În orice caz, Fix nu putea fi decât onorat de a revedea pe gentlemanul căruia îi datora atâta, și, interesele sale chemându-l în Europa, va fi încântat să-și continue călătoria într-o tovărașie atât de plăcută.

Mr. Fogg răspunse că dânsul va fi cel onorat și Fix – care ținea să nu-l piardă de loc din vedere – îi ceru voie să viziteze împreună acest ciudat oraș San Francisco. Gentlemanul încuviintă.

Iată-i deci pe Mrs. Auda, Phileas Fogg și Fix hoinărind pe străzi. Ei se pomeniră îndată în Montgommery-street, unde multimea nu mai avea număr. Oamenii se îmbulzeau pe trotuare, în mijlocul drumului, pe liniile de tramvaie, cu toată trecerea necontenită a vehiculelor, în pragul prăvăliilor, la ferestrele tuturor caselor și chiar pe acoperișuri... Prin mijlocul mulțimii se strecuau oameni-afișe, steaguri și banderole fluturau în vînt, de pretutindeni izbucneau strigăte:

— Ura pentru Kamerfield!

— Ura pentru Mandiboy!

Era un miting. Cel puțin aşa gândeau Fix și el împărtășii părerea sa domnului Fogg, adăugând:

— Poate am face bine să nu ne amestecăm în gloata asta: să nu ne pomenim cu vreun pumn.

— În adevăr! răspunse Phileas Fogg. Şi pumnii, oricât ar fi ei de politici, tot pumni rămân!

Auzind această observație, Fix se socotii dator să zâmbească. Apoi, spre a nu fi prinși în învălmășeală, se urcară către platforma unei scări care ducea pe o terasă, aflată deasupra străzii Montgommery. În fața lor, de partea cealaltă a străzii, între taraba unui negustor de cărbuni și magazinul unui vânzător de petrol, era organizat un birou în aer liber, către care păreau că se îndreaptă diferitele curente ale mulțimii.

Și acum, ce era cu acest miting? Ce anume îl prilejuise? Phileas Fogg habar n-avea. Era vorba de numirea unui înalt funcționar militar sau civil, a unui guvernator de stat, sau a unui membru al Congresului? Așa s-ar fi putut crede, având în vedere nemaipomenita animație care stăpânea orașul.

În clipa aceea în mulțime se stârnii o mișcare largă. Toate brațele erau în sus. Unele, cu pumnii strânsi, parcă se agitau ridicându-se și lăsându-se repede în jos, în mijlocul strigătelor – fără îndoială un mod energetic de a formula un vot. Masa de oameni, împinsă înapoi, se frâmânta, străbătută de vîrtejuri. Steagurile se clătinău, dispăreau o clipă și reapăreau în zdrențe. Mișcarea mulțimii se propaga până la scară, în timp ce capetele se mișcau la suprafață, ca o mare răscolită brusc de vijelie. Numărul pălăriilor negre se micșora văzând cu ochii, și cea mai mare parte dintre ele părea că și-au pierdut din înălțimea lor normală.

— Evident, e un miting, observă Fix, și cauza care l-a provocat trebuie să fie pasionantă. Nu m-aș mira de loc să fie iarăși vorba de chestiunea „Alabama”, deși aceasta a fost rezolvată.

— Poate, răspunse simplu Mr. Fogg.

— În orice caz, doi campioni sunt față-n față, onorabilul Kamerfield și onorabilul Mandiboy.

Mrs. Auda, la brațul lui Phileas Fogg, privea surprinsă această scenă furtunoasă, iar Fix se pregătea să întrebe pe unul din vecini din ce pricină se frâmântă astfel poporul, când deodată se stârnii o mișcare și mai puternică. Uralele, însoțite de injurii, se dublară. Nu se mai vedea nicio mâna, ci numai pumni, pretutindeni. Cei din trăsurile oprite, din omnibusurile care nu mai

puteau înainta schimbau cu ceilalți ghionturi îndesate. Toate obiectele serveau drept proiectile. Cizme și pantofi descriau în aer traectorii lungi și în vociferările mulțimii părea chiar că se amestecă detunăturile naționale ale unor revolvere.

Gloata ajunse la scară și se îmbulzi pe primele trepte. Unul din partide era desigur respins, fără ca spectatorii neinformați să-și poată da seama dacă victoria era de partea onorabilului Mandiboy sau a lui Kamerfield.

— Cred că e mai bine să ne retragem, zise Fix, care nu ținea ca „omul său” să primească vreo lovitură sau să i se întâmple cine știe ce. Dacă aici e cumva vorba de Anglia și dacă își dau seama că suntem englezi, putem să ieşim prost de tot în învălmășeala asta!

— Un cetățean englez... dădu să răspundă Phileas Fogg.

Dar gentlemanul nu-și putu sfârși fraza. În spatele lui, de pe terasa din partea de sus a scării, porniră urlete însășimântătoare. Lumea striga:

— Ura!... Hip-hip ura pentru Mandiboy!

Era un grup de alegători care soseau în ajutor, luând prin flanc pe partizanii lui Kamerfield.

Mr. Fogg, Mrs. Auda și Fix se găsiră între două focuri. Era prea târziu ca să mai fugă – și era peste putință să țină piept acestui torrent de oameni înarmați cu bastoane plumbuite și cu măciuci. Cei doi bărbați, care se străduiau să apere pe Tânăra femeie, se pomeniră îmbrânciți cu brutalitate. Flegmatic ca de obicei, Mr. Fogg încercă să se apere cu pumnii, aceste arme naturale pe care natura le-a dăruit oricărui englez, dar zadarnic. Un vlăjgan cât toate zilele, cu un barbison roșu, cu fața săngerie, cu umerii largi, care părea să fie șeful bandei, ridică un pumn uriaș asupra lui – și desigur că l-ar fi strivit cu sete, dacă Fix, din devotament, nu l-ar fi împins în lături pe gentleman, primind lovitura în locul său. Sub pălăria de mătase a detectivului, transformată în simplă tocă, crescu pe loc un enorm cucui.

— Yancheule! exclamă Mr. Fogg, aruncând adversarului său o privire de profund dispreț.

— Englezule! răspunse celălalt.

— Ne vom mai întâlni!

— Când ți-o plăcea! Numele dumitale?

— Phileas Fogg. Al dumitale?

— Colonel Stamp W. Proctor.

Cu aceste cuvinte vijelia trecu. Fix, care fusese trântit pe jos, se ridică anevoie, cu îmbrăcămîntea ferfenită, dar fără răni serioase. Haina sa de călătorie se sfâșiașe în două părți inegale, iar pantalonii semănau cu acei chiloți pe care unii indieni – chestie de modă – nu-i pun decât după ce mai întâi i-au tăiat în fund. Dar, într-un cuvânt, Mrs. Auda fusese crutată, și numai detectivul se alesese cu o lovitură de pumn.

— Mulțumesc! i se adresă Mr. Fogg acestuia, îndată ce ieșiră din mulțime.

— N-aveți pentru ce! răspunse Fix. Dar acum haideți repede.

— Unde?

— La un negustor de confecții.

În adevăr această vizită era necesară. Hainele lui Phileas Fogg și ale lui Fix atârnau în zdrențe, ca și cum cei doi gentlemeni s-ar fi bătut în numele onorabilitelor Kamerfield și Mandiboy.

O oră mai târziu, îmbrăcați și pieptănați cuviincios, se întoarseră la International-Hotel.

Aici Passepartout își aștepta stăpânul, înarmat cu o jumătate de duzină de revolvere-pumnal, cu șase focuri și cu aprindere centrală. Văzându-l pe Fix în tovărașia domnului Fogg, fruntea lui Passepartout se încrețî, dar după ce Mrs. Auda îi povesti în câteva cuvinte cele întâmplate, flacăul se însenină. Era limpede, Fix nu se mai purta ca un dușman ci ca un aliat – deci își ținea cuvântul.

După ce prânziră, fu adus un coach, cu care călătorii să se ducă la gară, împreună cu bagajele lor. Când să se urce în trăsură, Mr. Fogg întrebă pe Fix:

— L-ați mai văzut pe acel colonel Proctor?

— Nu, răspunse detectivul.

— Mă voi întoarce în America pentru a-l găsi, continuă Phileas Fogg cu răceală. Nu se poate ca un cetățean englez să se lase tratat în felul acesta.

Inspectorul zâmbi fără să răspundă. Dar, după cum se vede, Mr. Fogg facea parte din acea rasă de englezi care, dacă nu admit duelurile în țara lor, se bat în străinătate, când e vorba să-și apere onoarea.

La ora șase fără un sfert, călătorii ajunseră la gară, unde găsiră trenul gata de plecare.

În clipa când Mr. Fogg voia să se urce în wagon, văzu un funcționar, de care se apropiie și-l întrebă:

- Dragul meu, n-au fost astăzi ceva tulburări în San Francisco?
- A fost un miting, domnule, răsunse funcționarul.
- Totuși, am observat oarecare mișcare pe străzi.
- A fost vorba numai de un miting organizat pentru o alegere.
- Alegerea unui general comandant, desigur! continuă Mr. Fogg.
- Nu, domnule, a unui judecător.

Auzind acest răspuns, gentlemanul nostru se urcă în vagon și trenul porni cu toată viteza.

Capitolul XXVI

În care se călătorește cu trenul expres pe calea ferată a Pacificului

„Ocean to Ocean” – astfel zic americanii și aceste trei cuvinte ar trebui să fie numele generic al acelui „grand trunk” care traversează Statele Unite ale Americii în partea lor cea mai largă. Dar, în realitate, „Pacific rail-road” e alcătuit din două părți distincte: „Central Pacific”, între San Francisco și Ogden și „Union Pacific” între Ogden și Omaha. Aici se întâlnesc cinci linii, care asigură orașului Omaha legături foarte dese cu New York-ul.

New York și San Francisco sunt deci unite acum printr-o panglică de metal neîntreruptă, care nu măsoară mai puțin de trei mii șapte sute optzeci și șase de mile. Între Omaha și Pacific drumul de fier străbate o regiune încă plină de indieni și de fiare sălbaticice – ținut întins pe care mormonii au început să-l colonizeze către 1845, după ce fuseseră alungați din Illinois.

Odinioară, chiar în împrejurările cele mai prielnice, trebuiau șase luni spre a merge de la New York la San Francisco. Acum sunt de ajuns șapte zile.

În 1862, cu toată opoziția deputaților din sud, care voiau o cale ferată mai apropiată de ținuturile lor, traseul rail-road-ului fu stabilit între paralelele a patruzeci și una și a patruzeci și două. Mult regretatul președinte Lincoln hotărî el însuși ca noua linie să pornească din orașul Omaha, statul Nebraska. Lucrările fură începute îndată și conduse în acel stil american, care nu se încurcă în hârțoage și birocrație. Rapiditatea lucrului nu trebuia să păgubească cu nimic buna lui execuție. În prerie se înainta cu o milă și jumătate pe zi. O locomotivă, mergând pe șinele așezate în ajun, aducea șinele pentru a doua zi și își continua drumul pe măsură ce ele erau fixate.

Pe parcursul său „Pacific Railroad” are mai multe ramificații, în statele Iowa, Kansas, Colorado și Oregon. Pornind de la Omaha, el urmează Platte-

river de-a lungul malului stâng, până la vărsarea brațului de nord, își continuă drumul de-a lungul brațului de sud, traversează terenurile Laramiei și Munții Wahsatch, înconjoară Lacul Sărat, ajunge la Lake-Salt-City, capitala mormonilor, se înfundă în valea Tuillei, străbate pustiul american, Munții Cedar și Humboldt, Humboldt-river, Sierra Nevada și coboară pe lângă Sacramento până în Pacific, fără ca pe tot acest traseu să întâlnești o pantă care să urce mai mult de o sută douăzeci de picioare la milă, chiar în traversarea Munților Stâncosi.

Astfel se prezenta această lungă arteră pe care trenurile o străbăteau în șapte zile, și care avea să permită onorabilului Phileas Fogg – cel puțin după cum spera el – ca la 11 ale lunii să ajungă la New York, de unde să ia vaporul de Liverpool.

Vagonul în care se urcase gentlemanul nostru era un fel de omnibus lung, pus pe două boghiuri cu câte patru roate fiecare, putând astfel să circule chiar și în curbele cu raza mică. În interior nu se aflau compartimente, ci două rânduri de canapele, puse de o parte și de alta, în lung, lăsând la mijloc un loc de trecere spre cabinetele de toaletă, cu care era prevăzut fiecare vagon. Vagoanele la rândul lor comunicau între ele prin pasarele și călătorii puiteau să circule de la un capăt la altul al trenului. Ei aveau astfel la dispoziție vagoane-salon, vagoane-terasă, vagoane restaurant și vagoane-cafenea. Nu lipseau decât vagoanele-teatru, dar aveau să fie și acelea într-o zi.

Între vagoane se vânturau neîncetat strigându-și marfa vânzători de cărți și de jurnale, de lichioruri, de comestibile și de țigări, cărora nu le lipseau de loc mușterii.

Plecaseră din Oakland la ora șase seara. Se lăsase noaptea – o noapte rece, întunecoasă, cu cerul acoperit de nori care amenințau a ninsoare. Trenul nu mergea prea repede; ținând seama de opriri, nu făcea mai mult de douăzeci de mile pe oră, viteza care îi îngăduia totuși să străbată Statele Unite în timpul prevăzut.

Călătorii vorbeau puțin, de altfel somnul avea să-i cuprindă îndată pe toți. Passepartout ședea lângă inspectorul de poliție, dar nu schimba un cuvânt cu el. De la ultimele întâmplări, relațiile lor se răciseră foarte mult. Nici simpatie, nici intimitate. Fix nu se schimbă de loc în felul său de a fi, în schimb Passepartout păstra cea mai mare rezervă față de vechiul său prieten, gata la prima bănuială să-l strângă de gât.

O oră după plecarea trenului începu să ningă, ninsoare usoară, care, din fericire, nu putea să întârzie mersul trenului. Pe ferestre nu se mai zărea decât o uriașă pânză albă, pe fondul căreia, desfășurându-se în rotocoale, fumul locomotivei părea cenușiu.

La ora opt, un steward intră în vagon și anunță călătorii că se făcuse ora de culcare. Acest vagon era un „sleeping-car”, care în câteva minute fu transformat în dormitor. Spătarele canapelelor se lăsară pe spate, cușete pliate cu grijă se desfăcură printr-un sistem ingenios, în câteva clipe fură improvizate cabine și fiecare călător avu îndată la dispoziția sa un pat confortabil, pe care perdele groase îl apărau de orice privire curioasă. Cearșafurile erau albe, pernele moi – n-aveai decât să te culci și să dormi, ceea ce făcu fiecare, ca și cum s-ar fi aflat în cabina confortabilă a unui vapor, în vreme ce trenul gonea cu toată viteza prin statul Californie.

În ținutul care se întinde între San Francisco și Sacramento, pământul este puțin frământat. Drumul de fier care îl străbate, sub numele de „Central Pacific-road” pleacă de la Sacramento și înaintează spre est, ca să întâlnească pe cel care vine de la Omaha. De la San Francisco până la Sacramento, linia merge direct spre nord-est, de-a lungul lui American-river, care se varsă în golful San Pablo.

Cele o sută douăzeci de mile cuprinse între aceste două orașe însemnate fură străbătute în şase ore, și către miezul nopții, pe când dormeau primul lor somn, călătorii trecu prin Sacramento. Deci ei nu văzură nimic din acest oraș demn de luat în seamă, capitala Californiei, nici frumoasele sale cheiuri, nici străzile largi, nici hotelurile splendide, nici scuarurile, nici templele sale.

Ieșind din oraș, trenul lăsă în urmă gările Junction, Roclin, Auburn și Colfax, și intră în masivul Sierra Nevada. La ora șapte dimineața trecu și prin gara Cisco. După o oră, dormitorul devenise iar un vagon obișnuit, și călătorii puteau să vadă prin ferestre priveliștile pitorești ale acestei țări muntoase.

Traseul căii ferate trebuia să țină seama de capriciile Sierrei, ici agățându-se de povârnișurile muntelui, colo trecând pe deasupra prăpăstiilor, ocolind colțurile de stâncă prin curbe îndrăznețe, avântându-se prin strâmtori înguste, pe care le-ai fi crezut fără ieșire. Locomotiva, scăpitoare ca o raclă aurită, cu felinarul ei mare care arunca lumini roșcate, cu clopotul său argintat, cu grătarul de protecție care se întindea în față ca un pinten, își

amesteca șuierăturile și mugetele cu acelea ale torenților și ale cascadelor și își împletea fumul printre ramurile negre ale brazilor.

Pe acest parcurs erau prea puține tuneluri și poduri. Rail-road-ul încingea povârnișurile munților, necăutând o linie dreaptă – drumul cel mai scurt de la un punct la altul – și neluptându-se cu natura.

Către ora nouă, trenul trecu în statul Nevada, prin valea Carson, urmând mereu direcția nord-est. La prânz pleca din Reno, unde se oprișe douăzeci de minute, pentru prânzul călătorilor.

De aici înainte, calea ferată merge câteva mile spre nord, urmând cursul râului Humboldt, apoi cotește spre est, o dată cu această apă pe care nu o mai părăsește până la izvoarele ei, aproape de hotarul oriental al statului Nevada.

După ce prânziră, Mr. Fogg, Mrs. Auda și tovarășii lor își reluară locurile în vagon. Așezați confortabil, ei urmăreau priveliștea variată care trecea pe sub ochii lor – prerii întinse, munți profilându-se la orizont, „creek”-uri rostogolindu-și apele însipulate. Uneori, o turmă mare de bizoni, îngrămădită departe în zare, părea un dig mișcător. Aceste cirezi fără număr de rumegătoare devin adeseori obstacole de neînvins în calea trenului. S-au văzut mii de asemenea animale defilând timp de mai multe ore, în rânduri strânsse, peste rail-road. Locomotiva este atunci silită să se opreasă și să aştepte trecerea lor.

Așa se întâmplă și de data aceasta. Pe la ora trei după amiază o turmă de bizoni, numărând zece-douăsprezece mii de capete, bară drumul de fier. Locomotiva își încetini viteza și încercă să-și îngripă pintenul în flancul imensei coloane, dar trebui să se opreasă în fața masei de nestrăbătut.

Acstea rumegătoare – buffalos, cum le numesc greșit americanii – puteau fi văzute cum mergeau cu pasul lor liniștit, scoțând câteodată mugete însăspăimântătoare.

Erau mari decât taurii din Europa, aveau picioarele și coada scurtă, greabănul ieșit în afară, formând o cocoașă musculoasă, coarnele depărtate la bază, capul, grumazul și ceafa acoperite de o coamă lungă. Nu se putea gândi nimeni să opreasă această migrație. Când bizonii au ales o direcție, nimic nu va putea împiedica sau modifica mersul lor. E un torrent de carne vie, pe care nicio piedică n-ar putea să-l opreasă.

Călătorii, înghesuiți pe platformele vagoanelor, priveau curioși ciudatul spectacol. Dar cel care s-ar fi cuvenit să pară mai grăbit decât toți, Phileas

Fogg, rămăsese la locul său și aștepta filosofic ca bivoli să binevoiască să elibereze trecerea. Passepartout era furios de întârzierea pe care o pricinuia această îmbulzeală de animale, asupra cărora ar fi vrut să descarce întreg arsenalul său de revolvare.

— Ce țară! strigă el. Niște boi opresc trenurile și merg ca la procesiune, fără să se grăbească, de parcă n-ar împiedica circulația! Pe dumnezeul meu, aş vrea să știu dacă Mr. Fogg a prevăzut această întâmplare în program! Și mecanicul, uite la el, nu îndrăznește să dea drumul mașinii peste vitele astăticăloase!

Mecanicul nu încercase câtuși de puțin să treacă peste obstacol și bine făcuse. Fără îndoială că ar fi strivit primii bivoli cu grătarul locomotivei; dar, oricât ar fi fost ea de puternică, locomotiva s-ar fi oprit curând, scoasă de pe sine și astfel trenul ar fi fost în primejdie.

Deci, cel mai bun lucru era să aștepte cu răbdare și apoi să câștige timpul pierdut mărind viteza trenului.

Defilarea bizonilor dură trei ore lungi – și drumul nu fu liber decât la căderea nopții. În clipa când ultimele rânduri ale turmei traversau linia, primele se pierdeau departe, sub linia orizontului către sud.

La ora opt, trenul străbătea cheile râului Humboldt, iar la ora nouă și jumătate trecea pe teritoriul Utahului, regiunea marelui Lac Sărat, ciudata țară a mormonilor.

Capitolul XXVII

În care Passepartout ascultă cu o viteză de douăzeci de mile pe oră un curs de istorie mormonă

În timpul nopții de 5 spre 6 decembrie, trenul goni spre sud-est, străbătând un spațiu de aproape cincizeci de mile, apoi merse tot atâtea mile spre nord-est, apropiindu-se de marele Lac Sărat.

Către ora nouă dimineața, Passepartout ieși la aer, pe platforma vagonului. Vremea era rece, cerul cenușiu, dar ninsoarea contenise. Talgerul soarelui, mărit de ceată, părea o uriașă monedă de aur, și flăcăul nostru își trecea timpul calculându-i valoarea în lire sterline, când apariția unui personaj destul de ciudat îl întrerupse din această ocupație utilă.

Personajul cu pricina, care luase trenul din gara Elko, era un om înalt, foarte negricios, cu mustați negre, ciorapi negri, pălărie de mătase neagră, vestă neagră, pantaloni negri – numai cu cravată albă; în plus, mai avea

mănuși din piele de câine. Ai fi zis că e o față bisericească. El mergea de la un capăt la celălalt al trenului și pe ușa fiecărui vagon lipea cu ceară de pecetluit o notiță scrisă cu mâna.

Passepartout se apropiе, și pe una din aceste notițe citi că onorabilul „elder” William Hitsch, misionar mormon, profitând de prezența sa în trenul nr. 48, va ține de la ora 11 la miezul nopții, în vagonul nr. 117, o conferință despre mormonism, invitând să fie ascultat de către toți gentlemanii care țin să se instruiască asupra misterelor religiei „Sfinților din Ultimele Zile”.

„Fără îndoială, o să mă duc”, își zise Passepartout, care nu știa despre mormonism decât ceva în legătură cu obiceiurile sale poligame, baza societății mormone.

Vesta se răspândi repede printre cei vreo sută de călători aflați în tren. Dintre aceștia, un număr de cel mult treizeci de însi, atrași de farmecul conferinței, ocupau la ora 11 canapeele din vagonul indicat. Passepartout se afla în primul rând al credincioșilor. În schimb, nici stăpânul său, nici Fix nu crezuseră că merită să se ostenească pentru asemenea lucru.

La ora anunțată, elderul William Hitsch se ridică, și cu o voce mâniată, ca și cum ar fi fost contrazis dinainte, începu să răcnească:

— Vă spun eu că Joe Smith e un martir, că fratele său Hyram e un martir, și că persecuțiile guvernului împotriva profetilor vor face un martir și din Brigham Young! Cine îndrăznește să susțină contrariul?

Nimeni nu încercă să contrazică pe misionar, a cărui exaltare contrasta cu fizionomia sa altminteri calmă. Dar fără îndoială că mânia sa se explica prin aceea că mormonismul era în prezent supus la grele încercări. În adevăr, guvernul Statelor Unite înfrânsese, nu fără greutate, pe acești fanatici independenți. Înfrânsese Utahul și îl supuse legilor Uniunii, după ce arrestase pe Brigham Young acuzat de rebeliune și de poligamie. De atunci, discipolii profetului își dublaseră sforțările și, așteptând să treacă la fapte, rezistau cu vorba pretențiunilor Congresului.

După cum se vede, elderul William Hitsch își căuta adeptii până și pe drumul de fier.

Făcându-și expunerea pasionantă prin izbucnirile glasului și prin violența gesturilor, el începu să povestească istoria mormonismului, din timpurile biblice: Cum, în Israel, un profet mormon din tribul lui Iosef publică analele religiei noi și le lasă moștenire fiului său, Mormon; cum multe secole mai târziu, această prețioasă carte, scrisă cu caractere egiptene, fu tălmăcită de

Joseph Smith junior, fermier din statul Vermont, care se relevă ca profet mistic în 1825; cum, în sfârșit, un trimis ceresc apără într-o pădure luminoasă și îi dădu analele domnului.

La acest punct, câțiva auditori, prea puțin interesați de expunerea retrospectivă a misionarului, părăsiră vagonul; dar William Hitsch își continuă povestirea arătând cum Smith junior, adunând pe tatăl său, pe frații săi și câțiva discipoli, fondă religia „Sfinților din Ultimele Zile” – religie care, adoptată nu numai în America, dar și în Anglia, Scandinavia, Germania, are printre credincioșii ei numeroși meseriași și oameni cu profesioni libere; cum a fost fondată o colonie în Ohio; cum a fost ridicat un templu cu prețul de două sute de mii de dolari și cum a fost zidit un oraș la Kirkland; cum Smith a ajuns un bancher îndrăzneț și a primit de la un simplu păzitor de mumii un papirus cuprinzând o povestire scrisă de mâna lui Abraham și a altor egipteni vestiți.

Această povestire arătându-se a fi cam prea lungă, rândurile auditorilor se răriră și mai mult; acum nu mai rămăseseră de față decât vreo douăzeci de însi.

Dar elderul, fără să-i pese de această dezertare, își continuă povestirea, arătând cu amănunte cum Joe Smith dădu faliment în 1837; cum acționarii săi ruinați îl unseră cu păcură și-l tăvăliră prin fulgi; cum câțiva ani mai târziu fu regăsit, mai onorabil și mai onorat ca oricând la Independența în Missouri, acolo fiind el șef al unei comunități înfloritoare, care nu număra mai puțin de trei mii de discipoli, și că atunci, urmărit de ura păgânilor, trebui să fugă în Far-West-ul american.

În vagon mai rămăseseră zece auditori și printre ei onestul Passepartout, care asculta cu urechile ciulite. Astfel află el cum, după lungi persecuții, Smith apără din nou în Illinois și în 1839 întemeie pe malurile Mississippi-ului orașul Nauvoo-la-Belle, a cărui populație ajunse la douăzeci și cinci de mii de suflete; cum Smith deveni primarul, judecătorul suprem și generalul comandant; cum în 1843 își puse candidatura la prezidenția Statelor Unite, și cum, în sfârșit, atras într-o cursă, la Cartagina, fu aruncat în închisoare și asasinat de o bandă de oameni mascați.

La acest punct al expunerii, Passepartout rămăsese cu desăvârșire singur în vagon, și elderul, privindu-l în față, fascinându-l cu vorbele sale, îi arăta că doi ani după asasinarea lui Smith, succesorul său, profetul inspirat Brigham Young, părăsind Nauvoo, se statornici pe malurile Lacului Sărat, și

acolo, în acel ținut minunat, în mijlocul acelei regiuni fertile, pe drumul emigrantilor care traversau Utah spre a se duce în California, noua colonie, mulțumită principiilor poligame ale mormonismului, ajunse la o dezvoltare nemaipomenită.

— Și, iată, adăugă William Hitsch, iată de ce gelozia Congresului s-a ridicat împotriva noastră! Iată de ce soldații Uniunii au călcat în picioare pământul Utahului! Iată de ce șeful nostru, profetul Brigham Young, a fost închis împotriva oricărei legi! Dar oare vom ceda noi în fața forței? Niciodată! Alungați din Vermont, alungați din Illinois, din Ohio, din Missouri, din Utah, o să mai găsim totuși un ținut liber unde să ne punem cortul...

Și elderul, fixând asupra unicului său ascultător privirile-i mânoioase, îl întrebă:

— Fiul meu, vei pune și dumneata cortul dumitale la umbra steagului nostru?

— Nu! răspunse curajos Passepartout, luând-o și el la fugă și lăsându-l pe energumen să predice în pustiu.

Dar în timpul acestei conferințe trenul mersese repede, aşa că spre ora douăsprezece și jumătate ajungea pe țărmul de nord-vest al Marelui Lac Sărat. De acolo se putea cuprinde larg cu privirea aspectul acestei mari interioare, care mai poartă și numele de Marea Moartă și în care se varsă chiar și un Iordan american. Lacul acesta minunat, înconjurat de pitorești stânci sălbaticice, de lespezi albite de sare, e o superbă pânză de apă care acoperea odinioară un spațiu mult mai întins; dar cu timpul, țărmurile sale, ridicându-se puțin câte puțin, i-au redus suprafața, mărindu-i adâncimea.

Lacul Sărat, lung de aproape șaptezeci de mile, larg de treizeci și cinci, se află la trei mii opt sute de picioare deasupra nivelului mării. Cu totul deosebit de lacul Asfaltit, a cărui depresiune măsoară o mie două sute picioare sub nivelul mării, salinitatea lui este foarte mare, apa păstrând în disoluție materii solide care ating un sfert din greutatea ei. Greutatea ei specifică este de 1170 față de 1000 a apei distilate. Astfel, peștii nu pot să trăiască aici. Cei pe care îi aduc Iordanul, Weberul și alte creek-uri pier imediat. Totuși nu e adevărat că densitatea apei este aşa de mare, încât un om să nu se poată scufunda în ea.

Împrejurul lacului, pământul este admirabil cultivat, căci mormonii se pricep la muncile câmpului. Pretutindeni sunt risipite ferme, acele vestite

„ranch”-uri unde se cresc animale domestice, apoi se văd ogoare de grâu și de porumb, mei, finețe luxuriante, și peste tot se întind garduri de trandafiri sălbatici, boschete de salcâmi și de euphorbi... Acesta ar fi fost aspectul regiunii șase luni mai târziu; acum însă pământul era ascuns sub un strat subțire de zăpadă, ca o pudră fină.

La ora două, călătorii coborau în gara Ogden. Trenul plecând mai departe abia la ora șase, Mr. Fogg, Mrs. Auda și tovarășii lor aveau timp să se ducă în Cetatea Sfinților, aflată pe o cale ferată secundară, care pornește din gara Ogden. Două ore era de ajuns spre a vizita acest oraș cu totul și cu totul american, zidit după tiparul tuturor orașelor din Statele Unite, vastă tablă de șah, cu linii lungi și reci, cu „tristețea lugubră a unghiurilor drepte”, după cum spunea Victor Hugo. Fondatorul Cetății Sfinților nu putea scăpa de nevoia de simetrie care îi caracterizează pe anglo-saxoni. În această țară ciudată, unde oamenii nu sunt, cu siguranță, la înălțimea instituțiilor, totul se face „pătrat”, orașele, casele și proștiile.

La ora trei, călătorii se plimbau deci pe străzile cetății, zidită între malul Iordanului și poalele Munților Wahsatch. Ei văzură foarte puține biserici, iar ca monumente casa profetului, Court-house și arsenalul; apoi case de cărămidă albăstrie, cu verande și galerii înconjurate de grădini, mărginite de salcâmi, de palmieri și de roșcovi. Orașul era înconjurat de un zid de pământ și de piatră, construit în 1853. Pe strada principală, unde se ținea târgul, se ridicau câteva hoteluri împodobite cu pavilioane, și între altele Lake-Salt-House.

Călătorii noștri nu găsiră orașul prea populat. Străzile erau aproape goale, în afară de cele aflate în preajma templului, unde ajunseră după ce traversară mai multe cartiere înconjurate cu garduri. Femeile puteau fi socotite destul de numeroase, ceea ce se explica prin alcătuirea ciudată a căsniciilor mormone. Nu trebuie totuși să se credă că toți mormonii sunt poligami. Fiecare este liber să-și ia câte neveste vrea, totuși e bine să se știe că nu atât cetățenii, cât cetățenele din Utah țin să se căsătorească, deoarece, după cum prevede religia țării, cerul mormon nu-și revărsă fericirea asupra celibatarelor.

Aceste sărmâne creaturi nu păreau nici înstărîte, nici fericite cu viața lor. Unele, desigur cele mai bogate, purtau o jachetă de mătase neagră, deschisă în talie, iar pe deasupra o pelerină sau un șal foarte modest. Celealte erau îmbrăcate la fel ca indienele.

Passepartout, în calitatea lui de flăcău convins, nu se uita fără oarecare spaimă la aceste mormone destinate să facă în grup fericirea unui singur mormon. Cu bunul lui simț, el îl căina mai ales pe bărbat. I se părea îngrozitor să ai de îndrumat atâtea femei prin greutățile vieții, să le conduci astfel, în grup, până în paradisul mormon, cu perspectiva să le regăsești acolo pentru vecie în tovărășia gloriosului Smith, care desigur că era podoaba acelui loc încântător. Hotărât, nu simțea nicio vocație pentru asemenea viață și i se părea – fiind poate prea încrezut – că cetățențele din Great-Lake-City îi aruncau priviri cam îngrijorătoare.

Din fericire, sederea sa în Cetatea Sfinților nu trebuia să se prelungească. La ora patru fără câteva minute, călătorii se aflau în gară și-și relua locurile în vagoane.

Locomotiva fluieră, vestind plecarea; dar în momentul când roțile ei, patinând pe linii, urneau trenul din loc, izbucni un strigăt:

— Oprește! Oprește!

Un tren odată pornit nu se mai oprește. Gentlemanul care scotea aceste strigăte era desigur un mormon întârziat. El alerga cu sufletul la gură. Din fericire pentru el, gara n-avea nici uși, nici bariere. Întârziatul se repezi deci pe peron, sări pe scara ultimului vagon și ajungând înăuntru se prăbuși gâfiind pe o canapea.

Passepartout, care urmărise cu emoție toate fazele acestei gimnastici, se apropie să-l vadă pe cel întârziat. Aflând că bietul cetățean din Utah o luase la fugă în urma unei scene casnice, simți pentru el un viu interes.

După ce mormonul răsuflă, îndrăzni să-l întrebe politicos câte neveste avea, căci, după felul cum o ștersese, presupunea să aibă cel puțin vreo douăzeci.

Una, domnule! răspunse fugarul, ridicând brațele spre cer. Una și mi-a fost de ajuns!

Capitolul XXVIII

În care Passepartout nu izbutește să facă înțeles limbajul rațiunii

Părăsind Great-Salt-Lake și gara Ogden, trenul merse timp de o oră spre nord, până la Weber-river; până aici străbătuse cam nouă sute de mile de la San Francisco. După aceea se îndreptă din nou spre est, prin masivul frământat al Munților Wahsatch. În ținutul acesta, cuprins între Munții Wahstach și Munții Stâncoși propriu-zisi, inginerii americani întâmpinaseră

cele mai serioase greutăți în construirea căii ferate. Astfel, pe acest parcurs, subvenția guvernului Uniunii Statelor Americane se ridicase la patruzeci și opt de mii de dolari de milă, pe câtă vreme în câmpie nu fusese decât șaisprezece mii; dar inginerii, după cum s-a mai spus, nu căutaseră să înfrângă natura, ci recourseseră la un şiretic, ocolind piedicile; aşa, pe toată lungimea rail-road-ului nu se săpase decât un singur tunel, lung de paisprezece mii de picioare.

Până acum traseul atinsese cea mai mare înălțime la Lacul Sărat. De aici înapoi, el cobora într-o pantă foarte lină până în valea Bitter-creek-ului, de unde începea iar să urce, ca să ajungă la cumpăna apelor între Atlantic și Pacific. În această regiune muntoașă erau torenți numeroși, ca Muddy, Green și alții, care fură trecuți pe podețe.

Pe măsură ce se apropiua de capătul drumului, Passepartout devinea mai nervos. Fix, la rândul său, ar fi vrut să scape cât mai repede de această regiune plină de primejdii; el se temea de întârzieri, de accidente și era mai grăbit chiar decât Phileas Fogg să pună piciorul pe pământul englez.

La ora zece seara, trenul se opri în gara Fort-Bridger, de unde porni numai decât mai departe. După douăzeci de mile intra în statul Wyoming – vechea Dakota – urmând întreaga vale a Bitter-creek-ului, unde se adună o parte din apele care formează sistemul hidrografic al Colorado-ului.

A doua zi, 7 decembrie, se opri un sfert de oră în gara Green-river. Peste noapte zăpada căzuse destul de abundantă, dar, înmuiată de ploaie, nu putea să stânjenească mersul trenului. Totuși vremea rea îl îngrijora pe Passepartout, căci o înzăpezire ar fi compromis desigur călătoria.

„Ce idee a mai avut și stăpânul meu să călătorească în timpul iernii”, își zicea el. Nu putea să aștepte anotimpul frumos, ca să aibă mai mulți sorți de izbândă?”

Dar, în timp ce flăcăul nostru nu se gândeau decât la starea cerului și la scăderea temperaturii, Mrs. Auda încerca temeri mai mari, pornite din cu totul altă pricină.

Într-adevăr, câțiva călători coborâseră din vagoane și se plimbau pe peronul gării Green-river, așteptând plecarea trenului. Uitându-se pe geam, Tânăra femeie recunoscu printre ei pe colonelul Stamp W. Proctor americanul acela care se purtase aşa de grosolan cu Phileas Fogg în timpul mitingului de la San Francisco. Temându-se să nu fie văzută, Mrs. Auda se retrase de la geam – dar întâmplarea o tulbura foarte mult. Ea se atașase de

salvatorul ei, care, oricât ar fi fost de nepăsător, îi dădea în fiecare zi dovezile celui mai deplin devotament. Fără îndoială, nu înțelegea încă toată adâncimea simțămintelor pe care i le inspira el și acestor simțăminte nu le dădea decât numele de recunoștință, dar, fără voia ei, era mai mult decât atât. Astfel, inima i se strânse, când recunoscu pe grosolanul personaj, căruia, mai curând sau mai târziu, Mr. Fogg voia să-i ceară socoteală de purtarea lui. Desigur, numai întâmplarea îl adusese în acest tren pe colonelul Proctor, dar, oricum, el se afla aici și ea trebuia să facă totul ca Phileas Fogg să nu-l zărească.

Îndată ce trenul porni, Mrs. Auda se folosi de o clipă când Mr. Fogg atipise, pentru a pune pe Fix și pe Passepartout la curent cu situația.

— Cum, acel Proctor este în tren? strigă Fix. Ei bine, liniștiți-vă, doamnă; înainte de a avea de-a face cu seniorul... cu Mr. Fogg, va avea de-a face cu mine! Mi se pare că în întâmplarea aceea eu am primit cele mai grave insulte!

— Ba să-l lăsați pe seama mea! interveni Passepartout. O să am eu grija de el, cât o fi el de colonel!

— Domnule Fix, reluă Mrs. Auda, Mr. Fogg nu va lăsa nimănui grija de a-l răzbuna. El este omul, după cum a și spus, gata să se întoarcă în America numai ca să-l caute pe cel ce l-a insultat. Deci, dacă îl zărește pe colonelul Proctor, nu vom putea împiedica un duel care poate avea rezultate nenorocite. Trebuie, deci, să nu-l vadă.

— Aveți dreptate, doamnă, răsunse Fix. Un duel ar putea compromite totul. Învincător sau învins, Mr. Fogg ar întârzia și...

— Şi, adăugă Passepartout, asta ar fi pe placul gentlemanilor de la Reform-Club!... Ascultați-mă: în patru zile vom fi la New York! Ei bine, dacă timp de patru zile stăpânul meu nu părăsește vagonul, putem spera ca întâmplarea să nu-l pună față în față cu acest blestemat de american, bată-l dumnezeu! Or, o să știm noi cum să-l împiedicăm...

Conversația se opri aici, căci Mr. Fogg se trezise și privea peisajul prin geamul pătat de zăpadă. Dar, mai târziu, Passepartout îl întrebă pe inspectorul de poliție, fără să fie auzit de stăpânul său și nici de Mrs. Auda:

— Ia spune, te-ai bate în adevăr pentru el?

— Voi face totul ca să-l aduc viu în Europa! răsunse Fix, cu un ton care arăta o voință de nezdruncinat.

Passepartout simți un fior alergându-i prin corp, dar convingerile lui în privința stăpânului nu slăbiră.

Și acum, exista oare vreun mijloc de a-l reține pe Mr. Fogg în compartiment pentru a înlătura orice întâlnire între el și colonel? Lucrul nu era greu, gentlemanul fiind de felul său puțin plimbăreț și puțin curios. În orice caz, inspectorul de poliție socotii că găsise un mijloc sigur, căci puțin mai târziu i se adresă lui Phileas Fogg:

- Ce lungi și apăsătoare sunt orele petrecute în tren, domnule!
- Într-adevăr, dar trec, răsunse gentlemanul.
- Pe bordul vapoarelor, continuă inspectorul, aveați obiceiul să jucați wist.
- Da, însă aici ar fi greu. N-am nici cărți, nici parteneri.
- Oh, cât despre cărți, putem să le cumpărăm; în trenurile americane se vinde tot ce vrei. Iar parteneri, dacă din întâmplare doamna...
- Sigur, domnule, răsunse cu vioiciune Tânăra femeie. Cunosc wistul; face parte din educația engleză.
- Iar eu, adăugă Fix, am pretenția că-l joc destul de bine. Deci vom fi trei și un „mort”.
- Cum vreți, domnule! răsunse Phileas Fogg, încântat să reia chiar și în tren jocul său preferat.

Servitorul se duse să-l caute pe stewart, și în curând se întoarse cu două jocuri complete, cu fișe, jetoane și o planșetă acoperită cu pânză. Nimic nu mai lipsea ca jocul să înceapă. Mrs. Auda știa destul de bine wistul, astfel că de câteva ori severul Phileas Fogg îi arăta chiar admirarea sa. Cât despre inspector, acesta era un jucător de prima forță demn să țină tovărașie gentlemanului.

„Acum e în mâna noastră! își zise Passepartout. N-o să se mai miște de aici!”

La ora unsprezece dimineața, trenul atinsese cumpăna apelor între cele două oceane. Erau la Passe-Bridger, la o altitudine de 7524 picioare engleze deasupra nivelului mării, una din înălțimile cele mai mari peste care trecea drumul de fier străbătând Munții Stâncosi. După vreo două sute de mile, călătorii urmau să ajungă în sfârșit în acele lungi câmpii care se întind până la Atlantic și pe care natura le-a făcut aşa de potrivite pentru așezarea unei căi ferate.

Pe povârnișul dinspre Atlantic se și iviseră primele râuri, afluenți sau subafluenți ai lui North-Platte-river. Tot orizontul spre nord și spre est era acoperit de acea imensă cortină semi-circulară, care formează porțiunea septentrională a munților Stâncoși, dominată de piscul Laramie. Între aceste înălțimi și calea ferată se întindeau câmpii nemărginite, bogate în ape. În dreapta rail-roadului se etajau primele povârnișuri ale masivului muntos care se rotunjește spre sud până la izvoarele râului Arkansas, unul din marii afluenți ai lui Missouri.

La douăsprezece și jumătate, călătorii zăriră o clipă fortul Halleck, care domină regiunea. Mai rămâneau numai câteva ore ca traversarea Munților Stâncoși să se termine. Puteau deci spera că niciun accident nu va împiedica trecerea trenului prin această regiune greu de străbătut. Ninsoarea încetase și se lăsase ger. Păsări mari, speriate de locomotivă, își luau zborul și fugeau departe. Pe câmpie nu se arăta niciun animal sălbatic, niciun urs sau lup: jur împrejur pustiul, în imensa lui golicuine.

După un prânz destul de îmbelșugat, servit chiar în vagon, Mr. Fogg și partenerii săi își reluară nesfărșitul lor wist, când deodată se auziră fluierături repezi și trenul se opri.

Passepartout își scoase capul pe ușă, dar nu descoperi nimic care ar fi putut motiva această oprire; nu se vedea nicio gară. Mrs. Auda și Fix se temură o clipă că domnului Fogg i-ar putea da prin gând să coboare. Dar gentlemanul se mulțumi să spună servitorului său:

— Vezi ce s-a întâmplat!

Istețul flăcău se repezi afară din vagon. Vreo patruzeci de călători, printre care și colonelul Stamp W. Proctor, coborâseră pe linie.

Locomotiva se oprișe în fața unui semnal roșu care închidea calea. Mecanicul și conductorul discutau aprins cu un cantonier, pe care șeful gării următoare – Medicine-Bow – îl trimisese înaintea trenului. Unii călători se apropiaseră și luau parte la discuție, între ei și susnumitul colonel Proctor, cu vorba lui ascuțită și gesturile imperioase.

Apropiindu-se de grupul lor, Passepartout îl auzi pe cantonier spunând:

— Nu! Nu se poate trece! Podul de la Medicine-Bow se clatină și n-ar suporta greutatea trenului.

Era vorba de un pod suspendat peste un torrent, la o milă de locul unde se oprișe trenul. După spusele cantonierului, podul era amenințat să se prăbușească; avea mai multe grinzi rupte, ceea ce facea trecerea imposibilă.

Omul nu exagera deci în niciun fel, afirmând că nu se putea merge mai departe. De altfel, având în vedere nepăsarea cunoscută a americanilor, se poate spune că atunci când ei socotesc în sfârșit că trebuie să fie prudenti, ar fi o nebunie să nu fie.

Neîndrăznind să-i ducă stăpânului său această veste, Passepartout asculta cu dinții strânsi, nemîșcat ca o statuie.

— Pe naiba! strigă colonelul Proctor. Îmi închipui că n-o să stăm aici până om prinde rădăcini în zăpadă.

— Domnule colonel, interveni conductorul, s-a telegrafiat la Omaha să vină un tren, dar nu este probabil să sosească la Medicine-Bow înainte de ora șase.

— Ora șase! exclamă servitorul lui Phileas Fogg.

— Fără îndoială, răspunse conductorul. De altfel, mergând pe jos, nici n-am ajunge mai devreme în gară.

— Pe jos? strigă călătorii într-un glas.

— Dar la ce distanță este această gară? întrebă unul din ei pe conductor.

— Douăsprezece mile, de pe malul celălalt al râului.

— Douăsprezece mile prin zăpadă! exclamă Stamp W. Proctor.

Și colonelul trase o serie de înjurături la adresa Companiei și a conductorului. În furia lui, Passepartout nu era departe de a-i ține isonul. De data asta se ivise o piedică materială, pe care stăpânul său nu o mai putea învinge cu toate bancnotele lui.

Dezamăgirea cuprinsese pe toți călătorii, care, fără să mai socotim întârzierea, se vedeaau siliți să facă vreo cincisprezece mile prin câmpia acoperită de zăpadă. Întâmplarea stârni învălmășeală, exclamații, vociferări, și acestea desigur că ar fi atras atenția lui Phileas Fogg, dacă gentlemanul n-ar fi fost absorbit de jocul său.

Passepartout se vedea nevoit să-l înștiințeze, și tocmai se îndrepta spre vagon cu capul în pământ, când mecanicul trenului – un adevărat yankee, pe nume Forster, zise cu o voce sigură:

— Domnilor, poate că ar fi un mijloc să trezem.

— Pe pod? întrebă un călător.

— Pe pod!

— Cu trenul nostru? adăugă colonelul.

— Cu trenul nostru!

Servitorul lui Phileas Fogg se oprișe și asculta cu sufletul la gură vorbele mecanicului.

— Dar podul amenință să se prăbușească! observă conductorul.

— N-are importanță! răsunse Forster. Cred că, dând trenului maximum de viteză, ar fi unele şanse să trezem.

— Drace! făcu Passepartout.

Dar o parte din călători fuseseră numai decât atrași de propunere, care era mai ales pe placul colonelului Proctor. Acest zănatic socotea că lucrul e foarte realizabil. El aminti celor de față că unii ingineri chiar avuseseră ideea să se treacă peste râuri „fără pod”, cu trenuri rigide, lansate cu toată viteza... Până la urmă, toți cei interesați în această pricina se alăturără părerii mecanicului.

— Avem cincizeci la sută şanse să trezem! spunea unul.

— Şaizeci! susținea altul.

— Optzeci... nouăzeci la sută!

Passepartout îi asculta buimac. Cu toate că ar fi fost gata să facă orice pentru a trece peste Medicine-creek, încercarea i se părea cam prea „americană”.

„Şi totuși, își zise el, există ceva mult mai simplu de făcut, la care oamenii acestia nici nu se gândesc!...”

Apoi se adresă unuia din călători:

— Domnule, mijlocul propus de mecanic mi se pare puțin cam riscant, dar...

— Optzeci la sută şanse! răsunse călătorul, întorcându-i spatele.

Flăcăul se apropi de alt gentleman:

— Ştiu prea bine... dar... aş avea de făcut numai o propunere, domnule...

— Nicio propunere, e inutil, de vreme ce mecanicul ne asigură că vom trece! răsunse americanul ridicând din umeri.

— Fără îndoială, vom trece, adăugă Passepartout, dar poate ar fi mai prudent...

— Cum? Prudent? strigă colonelul Proctor, pe care acest cuvânt, auzit din întâmplare, îl făcu să sară în sus. Cu mare viteză, îți spun! Înțelegi? Cu mare viteză!

— Ştiu... Înțeleg... repeta Passepartout pe care nimeni nu-l lăsa să-și termine fraza. Dar ar fi, dacă nu mai prudent, deoarece cuvântul să supără,

cel puțin mai natural...

— Ce-i aia? Cum? Ce l-a apucat pe ăsta cu naturalul lui? începură să strige cu toții.

Bielul băiat nu mai știa de cine să se facă auzit.

— Ți-e frică? îl întrebă colonelul Proctor.

— Mie, frică?!... strigă Passepartout.

Și fiindcă era inutil să mai vorbească, își zise:

„Ei bine, fie! Am să le arăt oamenilor ăstora că un francez poate fi tot aşa de «american» ca și ei!”

— Poftiți în vagoane! Poftiți în vagoane! striga conductorul.

„Da! În vagoane! În vagoane – și numai decât! repeta Passepartout, dar nimeni nu mă va putea împiedica să gândesc că era mai natural să trecem întâi noi, călătorii, și după aceea să treacă trenul!...”

Numai că nimeni nu auzi această reflecție înțeleaptă și chiar dacă ar fi auzit-o, nimeni n-ar fi vrut să recunoască justețea ei.

Călătorii se urcaseră în vagoane. Passepartout se așeză la locul lui fără să spună nimic din ce se întâmplase.

Jucătorii erau absorbiți cu totul de wistul lor.

Locomotiva fluieră prelung. Mecanicul duse trenul înapoi, aproape o milă, ca un săritor care se retrage să-și ia a vînt.

Apoi, după un alt fluier, porni înainte, la început încet, pe urmă mai repede, din ce în ce mai repede, până ce viteza ajunse însăpațitoare; nu se mai auzea decât urletul locomotivei ca un nechezat metalic; pistoanele făceau douăzeci de curse pe secundă, osiile roțiilor fumegau în lagăre. Se simțea, pentru a spune astfel, că trenul întreg, mergând cu o sută de mile pe oră, nu mai apăsa pe şine; viteza făcea să-și piardă greutatea.

Și trecuă! Trecuă cu iuțeala unui fulger, fără să se vadă nimic din pod. Sau mai degrabă se poate spune că trenul sărise de pe un mal pe altul... Viteza era aşa de mare, încât mecanicul nu izbuti să opreasă locomotiva decât la cinci mile dincolo de gară.

Dar abia trecuse trenul peste râu, că podul, cu ultimele legături slăbite de zdruncinătură, se prăbuși huruind în torrentul Medicine-Bow.

Capitolul XXIX

În care se vor povesti întamplări diverse, posibile numai pe rail-road-urile americane

În aceeași seară, trenul își urma drumul fără piedici, trecea de fortul Sauders, străbătea trecătoarea Sheyene și ajungea la trecătoarea Evans. În acest loc, rail-road-ul atingea punctul cel mai înalt de pe parcurs, adică 8091 picioare deasupra nivelului mării. Călătorii nu mai aveau decât să coboare până la Atlantic pe câmpiiile fără margini, nivale de natură.

De aici pornea, desprinzându-se din marele „trunk”, ramificația spre Denver-City, orașul cel mai important din Colorado. Acest ținut este bogat în mine de aur și de argint, ceea ce a făcut să aibă de pe acum cincizeci de mii de locuitori.

Până acum călătorii noștri străbătuseră, de la San Francisco, o mie trei sute opt zeci și două de mile, în trei zile și trei nopți. După orice socoteală, spre a ajunge la New York, erau de ajuns patru zile și patru nopți.

Phileas Fogg se menținea deci în termenele dinainte hotărâte.

În timpul nopții lăsară în stânga câmpul Walbah. Lodge-pole-creek curgea paralel cu calea ferată, urmând frontiera dreaptă ca trasă cu sfoara dintre statele Wyoming și Colorado. La ora unsprezece intrau în Nebraska, apoi, trecând prin apropiere de Sedgwick, ajungeau la Julesburgh, oraș așezat pe brațul de sud al lui Platte-river.

Aici, la 23 octombrie 1867, se făcuse inaugurarea căii ferate „Union Pacific Road”, al cărei inginer șef fusese generalul J. M. Dodge. Aici se opriseră locomotivele puternice, ducând cele nouă vagoane cu invitați, printre care se afla vicepreședintele Mr. Thomas C. Durand; aici răsunaseră aclamațiile mulțimii, iar siuxii și pawniesii oferiseră spectacolul unui mic război indian, urmat de festivele focuri de artificii. În sfârșit, aici se publicase, cu ajutorul unei imprimerii portative, primul număr din jurnalul *Railway-Pioneer*. Așa fusese sărbătorită inaugurarea acestui mare drum de fier, instrument de progres și de civilizație, construit de-a lungul pustiului și destinat să lege între ele orașele și cetățile încă inexistente în acel timp. Dar fluierul locomotivei, mai puternic decât lira lui Amphion, avea să le facă să răsară în curând din pământul american.

La ora opt dimineață, fortul Mac-Pherson rămase în urmă. De aici până la Omaha erau trei sute cincizeci și șapte mile. Linia ferată urma, pe malul stâng, sinuozițile capricioase ale brațului sudic al lui Platte-river. La ora nouă, călătorii soseau în importantul oraș North-Platte, zidit între cele două brațe ale marelui curs de apă; acestea, după ce înconjoară orașul, se unesc ca

să formeze o singură arteră – affluent însemnat al lui Missouri, în care se varsă ceva mai sus de Omaha.

Meridianul o sută unu era depășit.

Mr. Fogg și partenerii săi își reluaseră jocul. Niciunul din ei nu se plângea de lungimea drumului, nici chiar „mortul”. Fix începuse prin a câștiga câteva guinee, pe care acum era gata să le piardă, dar nu se arăta mai puțin pasionat de joc decât Mr. Fogg. În acea dimineață, norocul îi surâsesese în chip deosebit acestui gentleman; atu-urile plouau în mâinile sale. La un moment dat, după ce combinase o lovitură îndrăzneață, se pregătea să joace pica, netulburat ca de obicei, când deodată, în spatele său se auzi un glas, zicând:

— Eu aş juca mai bine caro!...

Mr. Fogg, Mrs. Auda și Fix ridicară capul. Colonelul Proctor era lângă ei. Cei doi vechi adversari se recunoscură imediat.

— Ah! dumneata ești, domnule englez! exclamă colonelul. Dumneata vrei să joci pică!

— Ba chiar joc! răspunse rece Phileas Fogg, dând jos un zece de pică.

— Ei bine, eu vreau caro! continuă colonelul cu vocea mâniată. Și dădu să apuce cartea jucată, adăugând: Nu te pricepi de loc la acest joc!

Phileas Fogg se ridică, netulburat.

— Poate voi fi mai îndemânic cu altul!

— N-ai decât să încerci, fiu al lui John Bull! răspunse grosolanul personaj.

Mrs. Auda pălise; tot săngele i se strânsese la inimă. Ea apucă brațul lui Phileas Fogg, dar acesta o dădu ușor la o parte. Passepartout era gata să se arunce asupra americanului, care își privea adversarul cu un aer insultător, când Fix se ridică, și, apropiindu-se de colonelul Proctor, îi strigă în obraz:

— Uți că ai de-a face cu mine, domnule, cu mine, pe care nu numai că m-ai insultat, dar m-ai și lovit!

— Domnule Fix, interveni calm Mr. Fogg, vă cer iertare, dar aceasta mă privește numai pe mine. Pretinzând că, jucând pică, nu am jucat bine, colonelul m-a insultat din nou – și o să-mi dea socoteală.

— Când vrei, unde vrei și cu arma care-ți place! răspunse americanul.

Mrs. Auda încercă în zadar să-l opreasă pe Mr. Fogg. Inspectorul încercă și el, tot degeaba, să reia cearta pe socoteala sa. Passepartout era gata să se repeadă asupra colonelului și să-l arunce pe fereastră, dar un semn al

stăpânului său îl opri. Gentlemanul nostru ieși din vagon, iar americanul îl urmă pe platformă.

— Domnule, se adresă Mr. Fogg adversarului său, sunt foarte grăbit să mă întorc în Europa și orice întârziere ar prejudicia grav interesele mele.

— Ei, și? Ce mă interesează asta pe mine? răsunse colonelul Proctor.

— Domnule, reluă foarte politicos Mr. Fogg, după întâlnirea noastră de la San Francisco mă hotărâsem să revin în America spre a că regăsi, îndată ce mi-aș fi terminat treburile care mă cheamă pe vechiul continent.

— Serios?!

— Vreți să-mi dați întâlnire peste şase luni?

— De ce nu peste şase ani?

— Spun şase luni, stăruí Mr. Fogg, și voi fi exact la întâlnire.

— Pretexte! strigă Stamp W. Proctor. Acum sau niciodată!

— Fie! încuviață Mr. Fogg. Mergeți la New York?

— Nu.

— La Chicago?

— Nu.

— La Omaha?

— Nu te interesează! Cunoști Plum-creek?

— Nu.

— Este prima gară; vom fi acolo peste o oră. Trenul are zece minute oprire. În zece minute se pot schimba câteva focuri de revolver.

— Fie! se hotărî Mr. Fogg. Voi coborî la Plum-creek.

— Și cred chiar că vei rămâne acolo! adăugă americanul cu o obraznicie fără pereche.

— Cine știe, domnule? răsunse gentlemanul nostru.

Și după aceste cuvinte se întoarse în vagon tot aşa de nepăsător ca întotdeauna.

Acolo, mai întâi o liniști pe Mrs. Auda, spunându-i că fanfaronii nu sunt niciodată de temut. Apoi îl rugă pe Fix să-i servească de martor la duelul care urma să aibă loc, ceea ce detectivul nu putea să refuze. În sfârșit, Phileas Fogg își reluă liniștit wistul, jucând pică, sub stăpânirea calmului celui mai deplin.

La ora unsprezece, fluieratul locomotivei anunță apropierea gării Plum-creek. Gentlemanul se ridică și, urmat de Fix, ieși pe platformă.

Passepartout îi întovărășea, ducând o pereche de revolvere. Mrs. Auda rămase în wagon, palidă ca o moartă.

Îndată ușa wagonului se deschise și colonelul Proctor apăru pe platformă urmat de martorul său, un yankee de aceeași teapă cu el. Trenul se opri, dar în clipa când amândoi adversarii voiau să pună piciorul pe peron, conductorul alergă la ei și îi opri:

- Nu coboară nimeni, domnilor!
- Și de ce? întrebă colonelul.
- Avem douăzeci de minute întârziere și trenul pleacă numai decât.
- Dar trebuie să mă bat cu domnul.
- Regret, răspunse conductorul, dar plecăm imediat. Iată că sună clopotul!

Clopotul sună, într-adevăr, și trenul se puse în mișcare.

— Sunt sincer măhnit, domnilor! relua slujbașul căilor ferate. În orice altă împrejurare aş fi putut să vă fiu de folos. Dar, la urma urmei, dacă n-ați avut timp să vă bateți în gară, cine vă împiedică să vă bateți pe drum?

— Asta poate nu i-ar conveni domnului! zise colonelul Proctor, cu un aer zeflemitor.

— Îmi convine pe deplin! răspunse Phileas Fogg.

„Hotărât, suntem în America! gândi Passepartout. Și conductorul trenului este un gentleman din lumea cea mai bună!”

Apoi îl urmă pe stăpânul său.

Cei doi adversari, împreună cu martorii, precedați de conductor, se îndreptară, trecând dintr-un wagon în altul, spre coada trenului. În ultimul wagon nu erau decât vreo zece călători. Conductorul îi întrebă dacă binevoiau să lase câteva clipe locul liber celor doi gentlemeni, care aveau de lichidat o afacere de onoare.

Cum de nu? Dar călătorii erau prea fericiti să poată fi de folos celor doi gentlemani – deci ieșiră pe platforme.

Vagonul, lung de vreo cincizeci de picioare, era foarte potrivit pentru cele puse la cale. Adversarii puteau să se repeadă unul la altul printre bănci și să se împuște în voie.

Niciodată nu fusese mai ușor de stabilit regulile unui duel. Mr. Fogg și colonelul Proctor, înarmați fiecare cu câte două revolvere cu șase focuri, intrară în wagon. Cei rămași afară închiseră ușa după ei. La primul șuierat al locomotivei, combatanții trebuiau să înceapă focul. ...Apoi, după un răgaz

de două minute, martorii aveau să scoată din vagon ceea ce ar mai fi rămas din cei doi gentlemeni.

Nimic mai simplu, într-adevăr! Era chiar aşa de simplu, încât Passepartout și Fix își simțeau inimile bătând să se spargă.

Așteptau deci cu toții fluieratul, aşa cum fusese înțelegerea, când deodată izbucniră strigăte sălbaticice, însotite de împușcături. Dar detunăturile nu veneau din vagonul rezervat dueliștilor; ele se auzeau de pretutindeni, pe toată lungimea trenului. Din vagoane se ridică strigăte de groază.

Colonelul Proctor și Mr. Fogg ieșiră repede, cu revolverele în mâini, și se năpustiră înainte, unde detunăturile și strigătele se întăiseră. Își dăduseră seama amândoi, în aceeași clipă, că trenul era atacat de o bandă de indieni, probabil siuxi.

Acești indieni îndrăzneți nu erau la prima lor lovitură, căci multe trenuri fuseseră atacate de ei. De data asta o bandă de vreo sută de înși se aruncaseră pe scări, din mers, după obiceiul lor, și săriseră în vagoane, ca niște cowboy care se agață de spinarea cailor în galop.

Fiecare din ei avea o pușcă – și nu zăboviră să deschidă focul, la care călătorii, aproape toți înarmați, răspundeau cu focuri de revolver. Mai întâi indienii se repeziră la locomotivă; mecanicul și fochistul fură pe jumătate omorâți cu lovituri de măciucă. Un șef siux vru să opreasă trenul, dar neștiind să manevreze pârghia regulatorului, o deschise mai mult în loc s-o închidă, și locomotiva, luându-și vânt, gonea acum cu o viteză însărcinată.

În același timp, siuxii năvăliseră în vagoane, alergau ca niște maimuțe înfuriate pe platforme, spărgeau ușile și se luptau corp la corp cu călătorii. Din vagonul de bagaje, spart și jefuit, geamantanele erau aruncate jos, în timp ce strigătele și focurile de revolver nu mai conteneau.

Dar călătorii se apărau cu vitejie. Unele vagoane, baricadate, susțineau adevărate asedii, ca niște forturi ambulante gonind cu o viteză de o sută de mile pe oră.

Mrs. Auda se purtase foarte curajos de la începutul atacului. Se apăra eroic, cu revolverul în mâna, trăgând pe ferestrele sparte în sălbaticii care voiau să se apropie de ea. Vreo douăzeci de siuxi, loviți de moarte, căzuseră pe terasament; alții, alunecând de pe platforme, nimereau pe linii și roțile vagoanelor îi striveau ca pe niște viermi.

Mai mulți călători, grav atinși de gloanțe sau doborâți sub loviturile de măciucă, zăceau pe bănci.

Totuși, încăierarea trebuia să aibă un sfârșit; ea dura de peste zece minute, și dacă trenul nu se oprea, nu putea să se termine decât în favoarea siuxilor. În adevăr, gara și Fortul Kearney se aflau la două mile distanță. Acolo se găsea un post american, dar dacă trenul nu se oprea la timp, între Kearney și gara următoare, siuxii ar fi fost învingători.

Conductorul se bătea alături de Mr. Fogg, când un glonte îl doborî. Căzând, bietul om mai apucă să strige:

— Dacă trenul nu se oprește în cinci minute, suntem pierduți!

— Se va opri! răspunse Phileas Fogg.

Și dădu să se repeată pe ușa vagonului.

— Rămâneți aici, domnule! iî strigă Passepartout. Asta mă privește pe mine!

Gentlemanul n-avu timp să-l opreasă; viteazul flăcău deschise o ușă, fără să fie zărit de indieni, ieși pe platformă, se agăta de tampoane și izbuti să se strecoare sub vagon. Și astfel, în timp ce lupta continua, în timp ce gloanțele se încrucisau pe deasupra capului său, Passepartout, regăsindu-și îndemânarea și sprinteneala lui de fost clovn, strecurându-se pe sub tren, ținându-se de lanțuri, ajutându-se de pârghiile frânelor, de grinzi și de lonjeroane, sărind de la un vagon la altul cu nemaipomenită dibăcie, ajunse la locomotivă. Nimeni nu-l văzuse și nici n-ar fi putut să-l vadă.

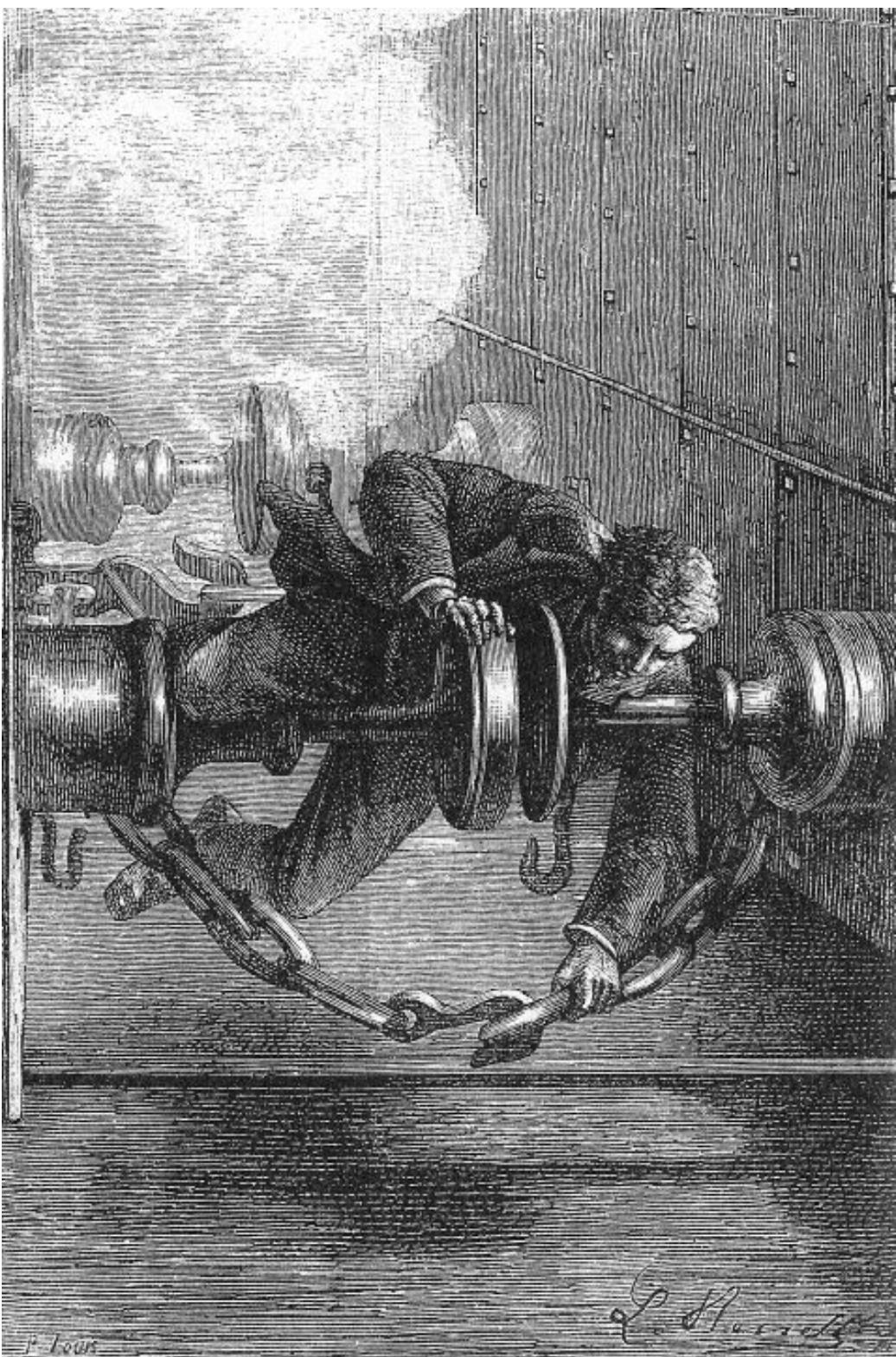
Acolo, agătat cu o mâna de tampon, între vagonul de bagaje și tenderul locomotivei, desfăcu cu cealaltă mâna lanțul de siguranță; dar n-ar fi izbutit niciodată să desfacă și lanțul de tracțiune, întins prin toată greutatea trenului, dacă o smucitură a tenderului nu l-ar fi făcut să sară singur din cârlig... Și astfel, trenul, decuplat, își micșoră viteza, rămânând puțin câte puțin în urmă, în vreme ce locomotiva, ușurată, își mărea și mai mult viteza-i însăspăimântătoare.

Trenul mai merse câteva minute datorită inerției, dar frânele fură manevrate din interiorul vagoanelor și convoiul de vagoane se opri, în sfârșit, la mai puțin de o sută de pași de gara Kearney.

Atrași de împușcături, soldații din fort alergară în ajutor. Siuxii nu-i aşteptaseră; încă înainte de oprirea trenului, întreaga lor bandă o ștersese.

Dar când călătorii se numărară pe peronul gării, văzură că mai mulți dintre ei lipseau la apel, și printre aceștia curajosul francez, al căruia

devotament îi scăpase de la pieire.

F. Lour

G. M. M. 1860

Capitolul XXX

În care Phileas Fogg nu-și face decat datoria

Trei călători, printre care și Passepartout, dispăruseră. Fuseseră omorâți în luptă? Erau luați prizonieri de siuxi? Nu se putea ști încă.

Răniții erau destul de numeroși, dar niciunul nu fusese atins mortal. Unul din cei mai grav loviți era colonelul Proctor, care se bătuse vitejește, și pe care un glonț în pântece îl doborâse. El fu transportat în gară, împreună cu alții răniți, a căror stare cerea îngrijiri imediate.

Mrs. Auda era nevătămată. Phileas Fogg n-avea o zgârietură, deși nu se crucește. Fix era rănit ușor la braț. Dar Passepartout lipsea, și lipsa lui făcea săurgă lacrimi din ochii tinerei femei.

Între timp, toți călătorii coborâseră din tren. Roțile vagoanelor erau pătate de sânge, iar între spițe atârnau fâșii de carne omenească. Atât cât vedeați cu ochii, pe câmpia albă se zăreau lungi dâre roșii. Ultimii indieni se pierdeau în sud înspre Republican-river.

Mr. Fogg stătea nemîșcat, cu brațele încrucișate. Avea de luat o mare hotărâre. Mrs. Auda, lângă el, îl privea fără să scoată un cuvânt... Și gentlemanul îi înțeleseră primirea. Dacă servitorul său era prizonier, nu trebuia el să riște orice pentru a-l smulge din mâna indienilor?...

— O să-l găsesc, mort sau viu! spuse simplu Phileas Fogg.

— Ah! domnule... Domnule Fogg! strigă Tânăra femeie, apucându-i mâinile și udându-i-le cu lacrimi.

— Viu, dacă nu pierdem niciun minut, adăugă el.

Prin această hotărâre, Phileas Fogg se sacrifică în întregime. Își pronunțase ruina. O singură zi de întârziere îl făcea să scape vaporul la New York. Rămășagul lui era pierdut definitiv. Dar în fața gândului: „asta-i datoria mea!” nu șovăise.

Căpitanul comandant al Fortului Kearney se afla acolo. Soldații săi – aproape vreo sută de oameni – se pregătiseră de apărare în cazul când siuxii ar fi pornit un atac direct asupra gării.

— Domnule, se adresă Mr. Fogg căpitanului, trei călători au dispărut.

— Morți?

— Morți sau prizonieri; trebuie să verificăm. Aveți de gând să-i urmăriți pe siuxi?

— Ar fi greu, domnule. Acești indieni pot fugi până dincolo de Arkansas, iar mie nu-mi e îngăduit să părăsesc fortul care-mi este încredințat.

— Domnule, reluă Phileas Fogg, este vorba de viața a trei oameni.

— Fără îndoială... Pot eu însă pune în joc viața a cincizeci, pentru a salva trei?

— Nu știu dacă puteti, dar trebuie!

— Domnule, răsunse căpitanul, nimeni n-are să mă învețe care-mi este datoria.

— Fie! Încheie rece Phileas Fogg. Mă voi duce singur!

— Dumneavoastră?! strigă Fix, care se apropiase de ei. Să vă duceți singur în urmărirea indienilor?

— Vreți oare să las pieirii pe acest nefericit, căruia toți cei vii de aici îi datorează viață? Mă voi duce!

— Ei bine, nu! Nu vă veți duce singur! strigă căpitanul, mișcat fără voia lui. Nu! Sunteți o inimă vitează!... Apoi se întoarse spre soldații săi: Treizeci de voluntari!

Toată compania făcu un pas înainte. Căpitanul nu avu decât să aleagă treizeci dintre acești viteji, pe care îi puse sub comanda unui bătrân sergent.

— Mulțumesc, domnule căpitan! zise Mr. Fogg.

— Îmi dați voie să vă întovărășesc? întrebă Fix, adresându-se gentlemanului.

— Cum dorîți, domnule, îi răsunse Phileas Fogg. Dar dacă vreți să-mi faceți un serviciu, vă rog rămâneți lângă Mrs. Auda. În cazul când mi s-ar întâmpla vreo nenorocire...

Inspectorul de poliție păli brusc. Să se despartă de omul pe care-l urmărise pas cu pas și cu atâta stăruință! Să-l lase să se aventureze în acest deșert!... Fix se uită atent în ochii gentlemanului și, în ciuda bănuielilor lui, în ciuda luptei ce se da în el, își lăsa capul în jos înaintea privirii liniștite și sincere pe care o întâlنى.

— Voi rămâne! zise hotărât.

Câteva clipe după aceea, Mr. Fogg strângea mâna doamnei Auda... Apoi, după ce îi încredință prețiosul său geamantan, porni la drum, cu sergentul și cu cei treizeci de soldați, cărora, înainte de plecare le făgăduise, generos:

— Prieteni, dacă îl salvăm pe prizonier, aveți o mie de lire!

Era ora douăsprezece și câteva minute.

Mrs. Auda se retrase într-o încăpere din gară și acolo, singură, începu să aștepte, gândindu-se la Phileas Fogg, la generozitatea lui simplă și mare, la curajul lui netulburat. Mr. Fogg își sacrificase averea și acum își punea în joc viața, toate acestea fără să șovăie, fără cuvinte mari, socotind că nu-și face decât datoria. În ochii ei, Phileas Fogg era un erou.

Inspectorul Fix însă nu gândeau la fel și nu putea să-și potolească neliniștea și nerăbdarea, de aceea se plimba înfrigurat pe peronul gării. Un moment subjugat, acum își venea în fire. După plecarea lui Fogg își dăduse seama ce prostie făcuse lăsându-l să se ducă singur. Cum asta!? Consimțise să se despartă de acest om, pe care-l urmărise în jurul lumii? Natura sa biruia din nou și el se învinovătea, se batjocorea, ca și când ar fi fost directorul poliției metropolitane cerând pe un agent prins în flagrant delict de naivitate.

„Am fost neghiob! se gândeau. Desigur că franțuzul i-a spus cine sunt! A plecat – și nu se va mai întoarce! De unde să-l iau acum? Dar cum de m-am putut lăsa fermecat astfel eu, Fix, eu care am în buzunar mandatul lui de arestare?! Hotărât, nu sunt decât un dobitoc!”

Așa gândeau inspectorul de poliție, în timp ce orele se scurgeau atât de încet. Nu știa ce să facă. Uneori îi venea să-i spună totul doamnei Auda, dar știa dinainte cum ar fi primit Tânăra femeie mărturisirea sa. Ce altă hotărâre să ia? Era ispitit să pornească peste întinsele câmpii albe, în urmărire lui Fogg; n-ar fi fost imposibil să-l găsească! Pașii detașamentului se mai vedea încă pe zăpadă!... Dar curând, sub un strat nou de ninsoare, orice urmă se șterse.

Atunci, cuprins de descurajare, detectivul simți o teribilă nevoie să lase totul baltă... Or, iată că tocmai i se oferea prilejul să părăsească gara Kearney, și în același timp această urmărire așa de bogată în nenorociri.

Într-adevăr, către ora două după amiază, în vreme ce zăpada cădea cu fulgi mari, se auziră fluierături lungi venind dinspre est. O umbră uriașă, precedată de o lumină roșcată, înainta încet, mărită de ceața care-i dădea o înfățișare fantastică.

Totuși nu se aștepta venirea nici unui tren dinspre est; ajutoarele cerute prin telegraf nu puteau sosi așa de curând, iar trenul de la Omaha spre San Francisco urma să treacă abia a doua zi.

În curând totul se lămuri.

Locomotiva care se aprobia încet era tocmai aceea a trenului atacat. După ce rămăsese fără vagoane, ea își continuase drumul cu o viteză însămicătoare, ducându-i pe fochist și pe mecanic neînsuflețit – și gonise aşa multe mile; apoi focul se micșorase, din lipsă de combustibil, viteza scăzuse și după o oră, încetindu-și treptat mersul, locomotiva se oprișe, în sfârșit, la douăzeci de mile dincolo de gara Kearney.

Nici mecanicul, nici fochistul nu muriseră, și după un leșin destul de prelungit își veniseră în fire, tocmai când mașina se oprea. Văzându-se în câmpul pustiu, fără vagoane în urmă, mecanicul își dăduse seama ce se întâmplase. Firește, el nu putea să bănuiască în ce chip fusese desfăcută locomotiva de tren, dar era limpede că trenul rămas în urmă se găsea în primejdie.

Omul nu stătu la îndoială asupra lucrului pe care-l avea de făcut. A continua drumul spre Omaha era prudent; a se întoarce la trenul pe care indienii poate continuaseră să-l jefuiască era primejdios... Dar ce-are a face! În cuptorul cazanului fură îngrămădite lemne și lopeți de cărbuni, focul se aprinse din nou, presiunea crescu și către ora două după prânz locomotiva se aprobia de gara Kearney, fluierând în ceată.

Călătorii simțiră o mare mulțumire când o văzură aşezându-se în fața trenului. Acum puteau să-și continue drumul întrerupt în chip aşa de nefericit.

La sosirea locomotivei, Mrs. Auda ieși pe peron și, apropiindu-se de conductor, îl întrebă:

- Plecați?
- Numaidecât, doamnă.
- Dar prizonierii... nenorociții noștri tovarăși...?
- Nu mai putem aștepta, răsunse conductorul. Și aşa avem trei ore întârziere.
- Și când va trece trenul următor de la San Francisco?
- Mâine seară, doamnă.
- Mâine seară?! Dar atunci va fi prea târziu! Trebuie să aștepți!
- Imposibil! Dacă vreți să mergeți, urcați-vă în vagon.
- Rămân aici! răsunse Tânăra femeie.

Fix auzise această conversație. Câteva minute mai înainte, când orice mijloc de locomoție îi lipsea, era hotărât să plece din Kearney, iar acum, când trenul se afla acolo gata de pornire, când n-avea decât să-și reia locul

în vagon, o forță de neînvins îl ținea locului. Peronul gării îi ardea picioarele – și nu putea să se despartă de el. Frământarea lui lăuntrică reîncepea, mânia înfrângerii îl gâtuia. Voia să ducă lupta până la capăt.

Între timp călătorii și cei câțiva răniți – între ei și colonelul Proctor, a cărui stare era gravă – se urcaseră în vagoane. Se auzea vuietul cazanului supraîncălzit, și aburii țâșneau prin supape. Mecanicul trase de fluier, trenul se puse în mișcare și în curând dispără, amestecându-și fumul alb în vârtejurile zăpezii.

Inspectorul Fix rămăsese...

Se scurseră câteva ore. Era o vreme foarte rea, cu ger ascuțit. Fix stătea nemîșcat pe o bancă din gară, încât ai fi putut crede că doarme. Cu tot viscolul, Mrs. Auda ieșea în fiecare clipă din camera pusă la dispoziția sa, venea până la capătul peronului, de unde încerca să vadă prin trâmbele de zăpadă, să străbată cu privirea perdeaua albă care reducea orizontul în jurul ei, ascultând dacă nu se aude vreun zgomot; dar nu se simțea nimic. Atunci se întorcea înghețată până în măduva oaselor, ca peste câteva minute să vină din nou – tot atât de zadarnic.

Se lăsa seara. Micul detașament nu se întorsese. Unde se afla în acel moment? Putuse să-i ajungă pe indieni? Se dăduse vreo luptă, sau bieții soldați rătăceau la întâmplare prin viscol? Căpitanul fortului era foarte îngrijorat, cu toate că nu lăsa să se vadă nimic din tulburarea sa.

O dată cu cădereea nopții, ninsoarea slăbi, în schimb gerul începu să crească. Privirea cea mai îndrăzneață n-ar fi privit fără groază această imensitate întunecoasă. Peste câmpie domnea o liniște deplină, fără margini, pe care n-o itulbura nici zbor de pasăre, nici mers de sălbăticină.

Mrs. Auda rătăci toată noaptea pe marginea câmpiei, cu gândul plin de presimțiri rele, cu inima cuprinsă de neliniște. Închipuirea o ducea departe, arătându-i mii de primejdii. Ar fi greu să se spună cât suferi ea în timpul acestor ore.

Fix rămăsese nemîșcat în același loc, dar nici el nu dormea. La un moment dat, un om se apropiu de el, ba chiar îi spuse ceva, la care agentul răspunse printr-un semn negativ, făcându-l să se îndepărteze.

Noaptea se scurse astfel. În zori, discul soarelui, pe jumătate șters, se ridică deasupra unui orizont încețoșat. Privirea putea să răzbătă acum până la două mile. Phileas Fogg și detașamentul se îndreptaseră spre sud... Dar într-acolo câmpul era cu desăvârșire pustiu... Se făcuse ora șapte dimineață.

Căpitanul, nespus de îngrijorat, nu știa ce hotărâre să ia. Să trimită alt detașament în ajutorul celor plecați? Să pună în primejdie alți oameni, cu aşa de puține șanse de a salva pe cei care fuseseră puși în primejdie întâi? Dar nehotărârea lui nu ținu mult timp. Căpitanul făcu un semn chemând pe unul din locotenenții săi, căruia îi dădu ordin să întreprindă o recunoaștere spre sud – când deodată răsunară focuri de armă. Era un semnal. Soldații ieșiră afară din fort – și la o jumătate de milă zăriră o mică trupă care se întorcea în ordine.

În frunte mergea Mr. Fogg, iar lângă el Passepartout și ceilalți doi călători smulși din mâinile siuxilor.

Se dăduse o luptă, la zece mile spre sud de Kearney.

Cu puțin timp înainte de sosirea detașamentului, Passepartout și cei doi tovarăși ai săi se mai luptau încă împotriva răpitorilor. Vânjosul și viteazul flăcău doborâse trei din aceștia, cu zdravene lovitură de pumni, când stăpânul său și soldații se repeziră în ajutorul lor.

Toți – și salvatorii și cei salvați – fură primiți cu strigăte de bucurie. Phileas Fogg împărți soldaților răsplata făgăduită, în vreme ce Passepartout își zicea, pe bună dreptate:

„Hotărât, trebuie să recunosc că-l cost tare scump pe stăpânul meu!”

Fix îl privea pe Mr. Fogg, fără să spună o vorbă; ar fi fost greu de analizat simțăminte care se luptau acum în el. Cât despre Mrs. Auda, ea apucase mâna gentlemanului și o strângea, fără să poată pronunța un cuvânt. În acest timp, Passepartout căuta trenul în gară. Credea c-o să-l găsească la peron, gata să plece spre Omaha – și spera că s-ar mai putea câștiga timpul pierdut.

- Trenul, unde e trenul? striga el.
- A plecat! răspunse detectivul Fix.
- Și când trece trenul următor? întrebă Phileas Fogg.
- Abia diseară.
- Ah, răspunse simplu netulburatul gentleman.

Capitolul XXXI

În care inspectorul Fix ia foarte în serios preoccupările lui Phileas Fogg

Phileas Fogg se afla în întârziere cu douăzeci de ore. Passepartout, cauza involuntară a acestei întârzieri, era disperat; hotărât, el îl ruinase pe stăpânul său!

În acest moment, inspectorul se apropi de Mr. Fogg, și, privindu-l drept în față, îl întrebă:

- Domnule, sunteți într-adevăr foarte grăbit?
- Foarte! răsunse Phileas Fogg.
- Insist, reluă Fix. Aveți într-adevăr interesul să fiți la New-York în ziua de 11, înainte de ora nouă seara, când pleacă vaporul spre Liverpool?
- Un mare interes!
- Dacă această călătorie n-ar fi fost întreruptă de atacul indienilor, ați fi sosit la New York în ziua de 11 dimineață?
- Da, cu douăsprezece ore înainte de plecarea vaporului.
- Bine, aveți deci douăzeci de ore întârziere, dar dacă scădeți douăsprezece din ele, rămân numai opt. Vreți să încercați să câștigați aceste opt ore?
- Pe jos? întrebă Mr. Fogg.
- Nu, în sanie! răsunse Fix. Într-o sanie cu pânze. Cineva mi-a oferit acest mijloc de transport.

Era omul care vorbise cu inspectorul de poliție în timpul nopții și a cărui ofertă fusese respinsă.

Phileas Fogg nu răsunse, dar Fix, arătându-i pe omul în cauză, un american pe nume Mudge care se plimba în fața gării, gentlemanul se îndreptă spre el. O clipă după aceea intrau amândoi într-o baracă aflată lângă Fortul Kearney.

Acolo, Mr. Fogg descoperi un vehicul ciudat, un fel de platformă pusă pe două grinzi lungi, puțin arcuite în față, ca tălpicile unei sănii și pe care încăpeau cinci sau șase oameni. În față, cam la o treime din lungimea platformei, se afla un catarg foarte înalt, pe care se putea ridica o pânză uriașă. Catargul, fixat în părți cu cabluri metalice, avea în față un strai de sărmă, pe care se întindea un foc de mari dimensiuni. În spate, un fel de cârmă-lopată permitea diriguirea vehiculului.

Era, după cum se vede, un fel de sanie cu greement de cutter. Iarna, pe câmpia înghețată, când trenurile nu pot merge din pricina zăpezilor, aceste sănii călătoresc cu mare repeziciune de la o gară la alta. Ele au de altfel o foarte mare suprafață velică, mai mare chiar decât un cutter de cursă, expus să se răstoarne, și, cu vânt în spate, alunecă pe câmp cu o viteză egală, dacă nu superioară, aceleia a expreselor.

În câteva clipe, târgul fu încheiat între Mr. Fogg și stăpânul acestei corăbii de uscat. Vântul fiind bun, căci sufla puternic dinspre vest, și zăpada fiind întărâtă, Mudge se angaja că în câteva ore să-l ducă pe Mr. Fogg la gara Omaha. De acolo plecau linii numeroase și trenuri dese spre Chicago și New York. N-ar fi fost peste puțină ca întârzierea să fie câștigată – deci nu era de stat la îndoială spre a încerca această aventură.

Nevrând s-o expună pe Mrs. Auda suferințelor unei călătorii în aer liber, pe un ger pe care viteza îl făcea și mai greu de suportat, Mr. Fogg o sfătuia să rămână în gara Kearney, sub paza lui Passepartout. Viteazul flăcău avea să-o aducă în Europa pe un drum mai ușor și în condițiuni mai bune.

Mrs. Auda refuză să se despartă de Mr. Fogg, ceea ce pe Passepartout îl umplu de fericire. Într-adevăr, el nu ar fi vrut pentru nimic în lume să-și părăsească stăpânul, lăsându-l în tovărășia lui Fix.

Cât despre inspectorul de poliție, ar fi greu de spus ce gândeau acum. Oare convingerea lui fusese zdruncinată de întoarcerea lui Phileas Fogg, sau îl lua drept un mare pungaș care, făcând ocolul pământului, socotea că va fi în deplină siguranță la întoarcerea lui în Anglia? Poate că părerea detectivului în privința lui Phileas Fogg se schimbase într-adevăr, dar el nu era acum mai puțin hotărât decât înainte să-și facă datoria până la capăt, fiind mai nerăbdător decât toți să grăbească prin tot ce-i sta în puțină întoarcerea în Anglia.

La ora opt săbiea era gata de plecare. Călătorii se urcară în ea și se înfășură strâns în păturile lor de călătorie. Cele două pânze uriașe fură ridicate, și împins de vânt, ciudatul vehicul se avântă pe zăpada întărâtă, cu o viteză de patruzeci de mile pe oră.

De la Fortul Kearney la Omaha, în linie dreaptă – zborul albinei, cum spun americanii – sunt cel mult două sute de mile. Dacă vântul rămânea neschimbat și nu se întâmpla nimic neprevăzut, această distanță putea fi străbătută în cinci ore, deci la ora unu după prânz, săbia trebuia să ajungă la Omaha.

Ce drum! Călătorii, strânsi unul în altul, nu puteau scoate un cuvânt; gerul mărit de viteză le-ar fi tăiat răsuflarea. Săbia aluneca tot aşa de ușor pe suprafața câmpiei ca o corabie pe apă – și nici măcar nu avea de întâmpinat valurile. Vântul, venind în rasul pământului, umfla pânzele uriașe ca niște aripi întinse, vrând parcă să ia săbia pe sus. Mudge, la cărmă, ținea linia dreaptă, împotrivindu-se cu o mișcare de lopată oricărei încercări a

vehiculului de a o lua razna. Toate pânzele primeau vântul în plin. Focul, pus în bordul celălalt, în „fluture” cum spun marinarii, nu putea fi „mascat” de vela mare. Deasupra acesteia fusese ridicată și săgeata, mărind suprafața velaturii. Nu se putea preciza matematic, dar desigur că viteza săniei nu putea fi mai mică de patruzeci de mile pe oră.

— Dacă nu se rupe nimic, vom ajunge la timp, zise Mudge.

Avea și el tot interesul să ajungă în timpul prevăzut, căci Mr. Fogg, credincios sistemului său, îi făgăduise o frumoasă răsplătă.

Câmpia, pe care sania o tăia în linie dreaptă, era netedă ca marea. Ai fi putut s-o asemuiești cu un uriaș lac înghețat. Rail-road-ul o străbătea de la sud-vest spre nord-vest, trecând prin Grand-Island, Columbus, oraș important din Nebraska, apoi prin Schuyler, Fremont, până la Omaha. El urma tot timpul malul drept al fluviului Platte-river. Sania, scurtând distanța, mergea pe coarda arcului descris de drumul de fier. Mudge nu se temea că va fi oprit de Platte-river, la cotul pe care râul îl face la Fremont, deoarece apele sale erau înghețate. Drumul n-avea deci niciun fel de obstacole, și lui Phileas Fogg nu-i rămânea să se teamă decât de o stricăciune a săniei sau de o slabire a vântului.

Dar vântul nu slăbea; dimpotrivă, sufla puternic, arcuind catargul prins în puternice cabluri de oțel. Aceste cabluri, asemănătoare cu coardele unui instrument, vibrau ca și cum ar fi fost atinse de un arcuș. Sania zbura în mijlocul unei armonii triste, de o intensitate cu totul neobișnuită.

— Cablurile astea dau chinta și octava, observă Mr. Fogg.

Fură singurele cuvinte pe care le rosti gentlemanul în timpul drumului. Mrs. Auda, învelită cu grija în blănuri și în păturile de călătorie, era, pe cât posibil, apărată de frig.

Cât despre Passepartout, flăcăul nostru, roșu la față ca discul soarelui când apune în ceată, trăgea în piept aerul întepător. Cu firea lui optimistă, pe care nimic nu o zdruncina, el începuse să spere din nou. În loc să ajungă dimineața la New York, avea să fie acolo seara, cu destule șanse de a mai prinde vaporul de Liverpool.

Inimosul franțuz simțea chiar un puternic îndemn de a strânge mâna aliatului său Fix. El nu uita că inspectorul era acela care găsise această sanie cu pânze, adică singurul mijloc de a fi în gara Omaha la timpul potrivit. Dar, prin cine știe ce presimțire, Passepartout rămânea rezervat ca de obicei.

În orice caz, ceea ce el n-avea să uite vreodată, era sacrificiul pe care Mr. Fogg îl făcuse fără să ezite, spre a-l scăpa din mâinile siuxilor. Pentru asta, Mr. Fogg își riscase averea și viața... Nu! Servitorul său n-avea să uite!

În vreme ce fiecare dintre călători se lăsa dus de gânduri aşa de diferite, sania zbura pe întinsul covor de zăpadă. Nimeni nu simtea când treceau peste vreun creek, affluent sau subafluent al lui Little-Blue-river. Câmpul și albiile apelor se contopeau sub aceeași pânză albă, uniformă. Înținutul era cu desăvârșire pustiu. Cuprins între „Union-Pacific-road” și ramificația care unea Kearney cu Saint Joseph, el forma o mare insulă nelocuită. Niciun sat, nicio gară, nici măcar un fort. Din timp în timp aluneca pe de lături, cu iuțeala fulgerului, câte un arbore strâmb, al cărui schelet alb se îndoia sub rafalele vântului. Alteori, cârduri de păsări sălbaticice își luau zborul speriate, țâșnind din zăpadă. Lupi de câmpie, în haite numeroase, slabii, înfometăți, împinși de o nevoie fioroasă, se luau la întrecere cu sania. Passepartout, cu revolverul în mână, se aținea gata să tragă asupra fiarei celei mai apropiate. Dacă vreun accident ar fi oprit atunci sania, călătorii, atacați de aceste carnivore hămesite, s-ar fi aflat în mare primejdie. Dar sania își continua vijelios drumul și îndată întreaga haită rămânea în urmă, umplând văzduhul de urlete.

La prânz, Mudge își dădu seama după unele semne că trecea peste cursul înghețat al lui Platte-river. El nu spuse nimic, dar acum era sigur că după douăzeci de mile vor fi în gara Omaha.

Într-adevăr, nu se făcuse ora unu, când îndemânicul conducător părăsi căрма și se repezi la pânze să le strângă. Sania mai merse încă o jumătate de milă până ce, fantastica viteză căpătată scăzând încetul cu încetul, se opri în sfârșit. Mudge arăta o îngrămadire de acoperișuri albe de zăpadă:

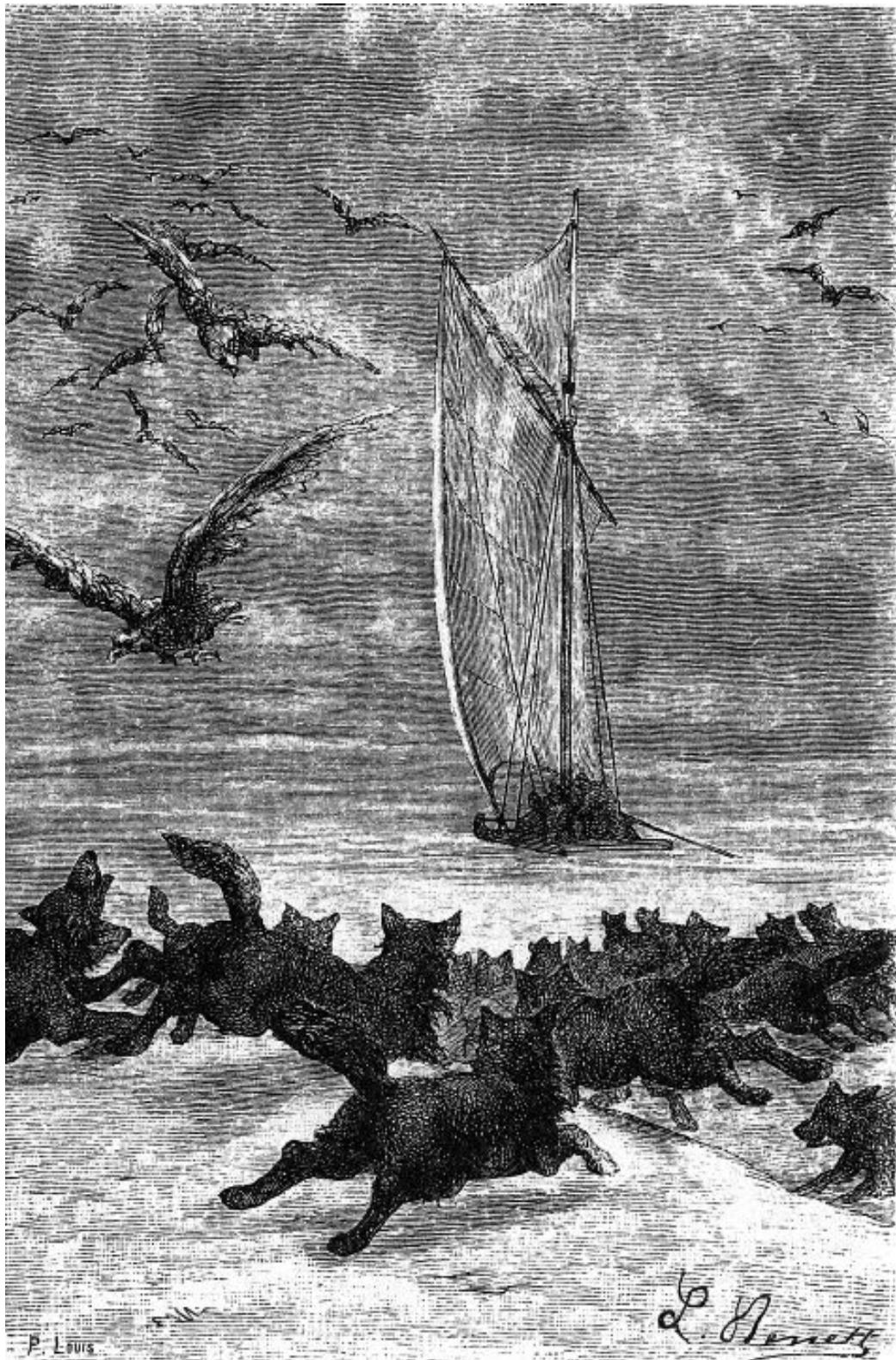
— Am ajuns!

Ajuns! Ajuns! Într-adevăr în această gară, care prin trenuri numeroase are legături dese cu estul Statelor Unite!

Passepartout și Fix săriseră jos și își mișcau membrele începenite. Apoi ajutară pe Mr. Fogg și pe Mrs. Auda să coboare din sanie. Phileas Fogg îi plăti generos lui Mudge, căruia Passepartout îi strânse mâna ca unui prieten – și toți patru călătorii se repeziră în gară.

În acest însemnat oraș din Nebraska se termină Calea ferată a Pacificului propriu-zisă, care leagă bazinul fluviului Mississippi cu marele Ocean.

Pentru a ajunge de la Omaha la Chicago, drumul de fier, sub numele de „Chicago-Rock-Island-Road”, merge direct spre est,

deservind cincizeci de gări.

Un tren direct era gata de plecare. Phileas Fogg și tovarășii săi nu avură decât timpul să se arunce într-un vagon. Ei nu văzuseră nimic din Omaha, dar Passegearout își mărturisi lui însuși că nu era cazul să-i pară rău, căci acum nu mai putea fi vorba de a vedea ceva.

Trenul porni cu cea mai mare viteză și curând trecu în Iowa prin Council-Bluffs, Moines, Iowa-City. În timpul nopții traversă Mississippi la Davenport, apoi intră în Illinois prin Rock-Island. A doua zi, în 10 ale lunii, la ora patru după-amiază, sosea la Chicago, deja ridicat din ruinele sale și aşezat cu mai multă mândrie ca niciodată pe malurile frumosului lac Michigan.

De aici până la New York mai erau nouă sute de mile și trenurile nu lipseau. Mr. Fogg trecu numai decât din unul în altul. Locomotiva sprintenă a lui „Pittsburg-Fort-Wayne-Chicago-rail-road” porni cu toată viteza, ca și cum ar fi înțeles că onorabilul gentleman n-avea timp de pierdut. Ea traversă ca un fulger Indiana, Ohio, Pensylvania, New Jersey trecând prin orașe cu nume vechi, din care unele aveau străzi și tramvaie, deși casele încă lipseau. În sfârșit, apele Hudsonului se iviră și, în ziua de 11 decembrie, la ora unsprezece și un sfert seara, trenul se oprea în gară, pe malul drept al fluviului, chiar în fața debarcaderului Companiei de vapoare Cunard, altfel zis „British and north American royal mail steam packet Co.”

Dar *China*, pachebotul de Liverpool, plecase de patruzeci și cinci de minute.

Capitolul XXXII

*În care Phileas Fogg pornește luptă directă împotriva nenorocului Plecând, *China* părea că a luat cu sine ultima speranță a lui Phileas Fogg.*

Într-adevăr, niciunul din celelalte vapoare care fac serviciul direct între America și Europa, nici transatlanticele franceze, nici vasele Companiei „White-Star-line”, nici ale Companiei Imman, nici acele ale liniei hamburgice nu puteau fi de folos gentlemanului nostru.

Pereire – unul din vapoarele Companiei transatlantice franceze, ale cărei admirabile vase egalează în viteză și întrec în confort pe ale tuturor celorlalte linii, fără excepție – nu pleca decât a treia zi, 14 decembrie. Si de altfel, ca și vasele Companiei hamburgice, nu mergea direct la Liverpool sau

la Londra, ci la Havre. Or, acest drum în plus, de la Havre la Southampton, l-ar fi făcut pe Phileas Fogg să întârzie, zădănicind ultimele sale eforturi.

Cât despre vapoarele Companiei Imman, din care unul, *City-of-Paris*, pleca a doua zi, nu merita să te gândești la ele.

Aceste vapoare sunt destinate îndeosebi transporturilor de emigranți, au mașini slabe, de aceea trebuie să se bizuie nu numai pe ele, ci și pe pânze, și astfel viteza lor este mediocru. Pentru călătoria de la New York în Anglia, vaporului *City-of-Paris* îi trebuia mai mult timp decât îi rămânea lui Mr. Fogg spre a câștiga rămășagul.

Consultând *Bradshaw*-ul său, care-i dădea, zi cu zi, mișcarea navei transoceane, gentlemanul nostru înțelese limpede cum stăteau lucrurile.

Passepartout era prăpădit. Gândul că scăpaseră vaporul pentru o întârziere de patruzeci și cinci de minute îl sugruma. Era vina lui, căci, în loc să-și ajute stăpânul, îi semăna numai piedici în cale! Și când revedea în minte toate neplăcerile drumului, când făcea socoteala banilor cheltuiți de pomană, numai datorită neghioibiilor sale, când se gândeau că suma uriașă a rămășagului la care se adăugau sumele însemnate cerute de o călătorie devenită inutilă îl ruina de tot pe stăpânul său, bietul flăcău se blestema cu înverșunare.

Totuși, Mr. Fogg nu-i aduse nicio învinuire și, plecând de pe cheiul portului, nu zise decât aceste cuvinte:

— O să chibzuim până mâine. Haide!

Cei patru călători trecu în ferry-boat și se urcară într-o trăsură, care-i duse la Hotelul Saint-Nicholas, pe Broadway, unde se instalară. Noaptea trecu, scurtă pentru Phileas Fogg, care dormi adânc, dar lungă pentru Mrs. Auda și pentru ceilalți, prea chinuiți de neliniște ca să poată închide ochii.

A doua zi era 12 decembrie. Din această zi, ora șapte dimineața, până la 21 ale lunii, ora opt și patruzeci și cinci de minute seara, rămâneau nouă zile, treisprezece ore și patruzeci și cinci de minute. Deci, dacă Phileas Fogg ar fi plecat în ajun cu *China*, unul dintre cele mai bune vapoare ale Companiei Cunard, ar fi sosit la Liverpool, apoi la Londra, în termenul dorit!

Gentlemanul nostru plecă de la hotel singur, după ce porunci servitorului său să-l aștepte și să vestească pe Mrs. Auda că trebuie să fie gata în orice clipă. El se dusese pe malurile Hudsonului și cercetă vasele legate la țărm sau

ancorate pe fluviu, căutând cu grijă pe cele care erau gata de drum. Mai multe nave aveau ridicate pavilioanele de plecare și se pregăteau să ridice ancora o dată cu refluxul de dimineață, căci în acest uriaș și admirabil port al New York-ului nu e zi în care sute de vase să nu plece spre toate colțurile lumii; dar cea mai mare parte din ele fiind corăbii cu pânze, nu puteau să-l mulțumească pe Phileas Fogg.

Părea că gentlemanul se va poticni tocmai la ultima lui încercare, când deodată zări, ancorat în fața Batteriei, la o distanță de cel mult două sute de metri, un vas de comerț, cu elice, cu forme fine, al cărui coș scotea fum gros, arătând că se pregătea să plece la drum.

Phileas Fogg strigă un barcagliu și după câteva mișcări de vâslă se află pe scara *Henriettei*, vapor cu corpul de fier și cu suprastructurile de lemn.

Phileas Fogg se urcă pe punte și întrebă de căpitan. Acesta, fiind pe bord, se prezintă numai decât.

Era un om de cincizeci de ani, un fel de lup de mare, destul de morocănos ca să nu te poți înțelege cu el cu una, cu două. Avea ochii mari, obrazul ca de aramă coclită, părul roșu, grumazul vânjos, adică nimic din înfățișarea unui om de lume.

— Dumneata ești căpitanul? întrebă Phileas Fogg.

— Eu!

— Eu sunt Phileas Fogg, din Londra.

— Iar eu, Andrew Speedy, din Cardiff.

— Ești gata de plecare?

— Peste o oră.

— Cu ce destinație?

— Bordeaux.

— Și ce încurcătură?

— Pietre în pântece. Fără încărcătură; plec cu lest.

— Ai călători?

— Fără călători; n-am nevoie de ei. Marfă care cugetă și te încurcă.

— Vasul dumitale merge bine?

— Între unsprezece și douăsprezece noduri. Pe *Henrietta* o știe toată lumea.

— Vrei să mă duci la Liverpool, împreună cu alte trei persoane?

— La Liverpool! De ce nu în China?

— Am spus Liverpool.

— Nu!

— Nu?

— Nu. Sunt gata să plec la Bordeaux și la Bordeaux mă duc.

— Cu niciun preț?

— Cu niciun preț.

Căpitanul vorbise pe un ton care nu mai îngăduia discuție. Totuși, Phileas Fogg stăruia:

— Dar armatorii *Henriettei*...

— Armatorii sunt eu! Eu sunt stăpânul vasului.

— Îl închiriez.

— Nu.

— Îl cumpăr.

— Nu.

În fața acestei încăpătânări, Phileas Fogg nici măcar nu tresări. Totuși, situația devinea gravă. Socoteala era alta la New York decât la Hong Kong, și nici stăpânul *Henriettei* nu semăna cu căpitanul de pe *Tankadere*. Până aici banii gentlemanului îvinseseră toate piedicile; de data asta nu mai puteau face nimic.

Totuși, gentlemanul trebuia să găsească mijlocul de a traversa Atlanticul cu vaporul – afară numai dacă l-ar fi putut traversa în balon – ceea ce ar fi fost foarte aventuros, în același timp însă și irealizabil.

Dar pare-se că lui Phileas Fogg îi veni o idee, căci reîncepu:

— Ei bine, vrei să mă duci la Bordeaux?

— Nu, chiar dacă mi-ați plăti două sute de dolari!

— Îți ofer două mii (10 000 fr.).

— De persoană?

— De persoană.

— Și sunteți patru?

— Patru.

Căpitanul Speedy începu să se scarpine pe frunte, ca și când ar fi vrut să-și ia pielea. Să câștige opt mii de dolari fără să-și schimbe drumul, făcea să lase la o parte antipatia pronunțată pe care o avea pentru orice fel de călători. De altfel călătorii cu două mii de dolari nu mai sunt călători, ci marfă prețioasă.

— Plec la ora nouă, zise simplu căpitanul Speedy. Dacă dumneavoastră cu ceilalți sunteți aici...

— La ora nouă vom fi pe bord! răspunse nu mai puțin simplu Mr. Fogg.

Era ora opt și jumătate. A debarca de pe *Henrietta*, a se urca într-o trăsură, a se duce la Hotelul Saint-Nicholas, a o lua pe Mrs. Auda, pe Passepartout și chiar pe nedespărțitul Fix, căruia îi oferea călătorie gratuită, fură fapte îndeplinite de gentlemanul nostru cu calmul care nu-l părăsea în nicio împrejurare.

În momentul în care *Henrietta* făcea ultimele pregătiri de plecare, toți patru erau pe bord.

Când Passepartout află cât va costa această ultimă călătorie, scoase unul din acele „oh”-uri prelungite, care parcurg toate intervalele gamei cromatice descendente.

Cât despre Fix, el își zise că, hotărât lucru, Banca Angliei nu va ieși fără pagubă din această afacere. Într-adevăr, admitând chiar că domnul Fogg nu avea să mai arunce câțiva pumni de bani în mare în clipa sosirii, din faimosul sac cu bancnote avea să lipsească mai mult de șapte mii de livre (175.000 fr.)!

Capitolul XXXIII

În care Phileas Fogg se dovedește a fi la înalțimea împrejurărilor

După o oră, vaporul *Henrietta* trecea dincolo de farul plutitor de la intrarea Hudsonului, oculea capul Sandy-Hook și ieșea în mare. În timpul zilei navigă de-a lungul lui Long-Island, în largul farului de pe Fire-Island, și se îndreptă repede spre est.

A doua zi, 13 decembrie, la prânz, un om se urcă pe puntea de comandă, pentru a determina longitudinea și latitudinea. Desigur, s-ar putea crede că acest om era căpitanul Speedy. Câtuși de puțin! Era Phileas Fogg, esq.!

Cât despre căpitanul Speedy, acesta se afla, pur și simplu, închis cu cheia în cabina sa, și scotea niște urlete care arătau o mânie, de altfel îndreptățită, dusă până la pierderea judecății.

Ceea ce se întâmplase era foarte simplu. Phileas Fogg voia să meargă la Liverpool, iar căpitanul se împotrivea să-l ducă acolo. Atunci gentlemanul se resemnase în aparență să ia drumul spre Bordeaux, dar, în cele treizeci de ore de când se afla pe bord, manevrase aşa de bine cu ajutorul bancnotelor sale, încât echipajul, marinari, mecanici și fochiști – echipaj ce-i drept cam suspect, care era în termeni destui de răi cu căpitanul – trecuse de partea lui. Și iată de ce Phileas Fogg comandă în locul căpitanului Speedy, de ce

căpitanul era închis în cabina sa și de ce, în sfârșit, *Henrietta* se îndrepta spre Liverpool. Atât că, văzându-l pe Mr. Fogg conducând vasul, nu te mai puteai îndoi că Mr. Fogg fusese marinar.

Acum, în ce fel avea să se sfârșească aventura, ne va fi dat să aflăm mai târziu. Dar deocamdată Mrs. Auda era îngrijorată, deși nu spunea nimic. Fix fusese uluit de la început. Cât despre *Passepartout*, el găsea întâmplarea pur și simplu minunată.

„Între unsprezece și douăsprezece noduri”, spusese căpitanul Speedy, și într-adevăr *Henrietta* păstra în medie această viteză.

Dacă – ce de „dacă” mai rămâneau! – dacă marea nu se înrăutătea, dacă vântul nu se rotea spre est, dacă nu se întâmpla nicio stricăciune pe vas, niciun accident la mașini, *Henrietta* putea, în nouă zile, adică de la 12 decembrie la 21, să străbată cele trei mii de mile câte sunt de la New York la Liverpool. E adevărat că, odată ajunși în Anglia, chestiunea *Henriettei*, adunată cu afacerea de la Bancă, putea să-l ducă pe gentleman puțin mai departe decât ar fi voit el.

În primele zile, navigația decurse în cele mai bune condiții. Marea nu era prea rea, iar vântul bătea statornic de la nord-est; fură ridicate pânzele și, cu velatura ei de goeletă, *Henrietta* mergea ca un adevărat transatlantic.

Passepartout era încântat. Ultima ispravă a stăpânului său, la ale cărei urmări nu voia să se gândească, îl umpluse de înflăcărare. Echipajul nu văzuse niciodată un flăcău mai vesel și mai îndemânatic. El îi copleșea pe mateloți cu mii de gesturi de prietenie și-i uimea cum se cățăra în arboradă, ca un adevărat saltimbac. Hazliul franțuz le găsea porecle pline de drăgălașenie și le îndulcea viața cu cele mai grozave băuturi.

De dragul lui mateloții executa manevrele ca niște gentlemeni, iar fochiștii aruncau cărbunii în cuptoare ca niște eroi. Buna lui dispoziție, foarte molipsitoare, se transmitea tuturor. El uitase trecutul, necazurile, primejdiile. Nu se gândeau decât le ultima țintă, aşa de aproape de a fi atinsă, și câteodată fierbea de nerăbdare, ca și când ar fi fost încălzit în cuptoarele *Henriettei*. Câteodată, bravul flăcău se învârtea pe lângă Fix, privindu-l cu un ochi „care spunea multe!” dar nu-i vorbea, căci între ei nu mai rămăsesese nimic din vechea lor prietenie.

Cât despre Fix, trebuie să spunem că el era acum pe de-a-ntregul zăpăcit. Capturarea *Henriettei*, cumpărarea echipajului, Fogg conducând vasul ca un marinări încercat, toate la un loc îl buimăceau. Bietul om nu mai știa ce să

gândească! Dar, la urma urmei, un gentleman, care începea prin a fura cincizeci și cinci de mii de livre, putea prea bine să sfârșească prin a fura un vapor! Și astfel, la un moment dat, Fix fu în chip firesc ispitit să creadă că *Henrietta*, condusă de Fogg, nu se îndrepta cătuși de puțin spre Liverpool, ci spre cine știe ce parte a lumii, unde hoțul, devenit pirat, se va simți în afara oricărei primejdii! Presupunerea lui era, ce-i drept, cât se poate de îndreptățită, și detectivul începea să se căiască foarte serios că se amestecase în această treabă.

Între timp, căpitanul Speedy continua să urle în cabină, și Passepartout, însărcinat să-i ducă de mâncare, nu se aprobia de ușa lui decât după ce lua cele mai mari precauțiuni, oricât era el de voinic. Cât despre Mr. Fogg, acesta părea că nu-și mai amintește de prezența unui căpitan pe bord.

În ziua de 13 trecu de banchile din dreptul insulei Terra Nova, locuri primejdioase, prea bine cunoscute de navigatori. Mai ales în timpul iernii, cețurile sunt aici obișnuite, iar vântul păcătos. Încă din ajun, barometrul, scăzând brusc, prevestea o schimbare apropiată a vremii. Într-adevăr, în timpul nopții temperatura scăzu, se făcu foarte frig și-n același timp vântul se roti spre sud-est.

Vremea devinea potrivnică. Spre a nu se abate din drum, Mr. Fogg trebui să strângă pânzele și să se folosească numai de mașini. Viteza vasului scăzu, din cauza valurilor lungi ale mării, care se sfărâmau de etravă; tangajul violent, la rândul lui, nu putea fi decât tot păgubitor. Vântul se întărea treptat, amenințând să se prefacă în uragan, ceea ce te obliga să te gândești de pe acum la clipa când *Henrietta* n-ar mai fi putut să țină piept valurilor. Or, ca să fugă din fața lor, însemna să se avânte în necunoscut, necunoscutul cu toate neplăcerile lui.

Passepartout se posomorî în același timp cu cerul, și, timp de două zile, bietul băiat trecu printr-o neliniște de moarte. Dar Phileas Fogg era un marinar îndrăzneț, care știa să țină piept mării; el merse înainte, fără să reducă turația mașinii. Când nu putea să se ridice deasupra valurilor, *Henrietta* trecea printre ele luând necontenit apă pe punte, dar neoprindu-se din cale. Uneori, un val cât un munte sălta pupa afară și atunci elicea bătea aerul cu palele ei înnebunite, fără însă ca vasul să se dea învins în fața furtunii.

Cu toate astea, vântul nu se întări atât cât ar fi fost de așteptat; nu era unul din acele uragane care ating viteza de nouăzeci de mile pe oră. Dar din

nenorocire sufla cu încăpățânare de la sud-est, neîngăduind să se ridice pânzele. Și totuși, aşa cum se va vedea, ar fi fost foarte nimerit ca ele să vină în ajutorul mașinii!

La 16 decembrie se împlineau șaptezeci și cinci de zile de la data plecării din Londra. La urma urmei, *Henrietta* n-avea încă o întârziere îngrijorătoare. Ea străbătuse aproape jumătate din drum și locurile cele mai primejdioase rămăseseră în urmă. Vara, nimeni nu s-ar fi putut îndoi de reușită; iarna însă erai la bunul plac al vremii. Passepartout nu știa deocamdată ce să credă, în fond însă, era încrezător, și dacă vântul își făcea de cap, cel puțin se bizuia pe mașini.

Numai că în ziua aceea, mecanicul se urcă pe punte, îl căută pe Mr. Fogg și stătu destul de mult de vorbă cu el.

Fără să știe de ce, desigur datorită unei presimțiri, Passepartout încercă o neliniște confuză. Și-ar fi dat una din urechi ca să audă cu cealaltă ce vorbeau cei doi. Totuși, prinse câteva cuvinte; de pildă, între altele, îl auzi pe stăpânul său întrebând:

— Ești sigur de ceea ce spui?

— Sigur, domnule! răspunse mecanicul. Nu uitați că de la plecare ținem toate căldările sub presiune și dacă aveam destui cărbuni pentru a merge cu viteză redusă până la Bordeaux n'avem destui pentru a merge cu mare viteză de la New York la Liverpool!

— Voi chibzui! încheie Mr. Fogg.

Înțelegând despre ce e vorba, pe Passepartout îl cuprinse o neliniște de moarte. Aveau să rămână fără cărbuni!

„Ah! dacă stăpânul meu va ști să iasă și din încurcătura asta, își zise el, hotărât lucru, e un om grozav!”

Și, întâlnindu-l pe Fix, nu-l răbdă inima să-i ascundă situația:

— Deci, crezi că mergem într-adevăr la Liverpool? îl întrebă agentul, cu dinții strânși.

— Vezi bine!

— Imbecilule! exclamă Fix.

Și plecă, ridicând din umeri.

Passepartout fu cât pe ce să-i întoarcă injuriosul calificativ, al cărui adevărat sens nu-l putea de altfel înțelege; dar își spuse că nenorocitul Fix trebuia să fie foarte dezamăgit, foarte umilit în amorul lui propriu, după ce făcuse ocolul pământului, urmând o cale greșită, aşa că îl iertă.

Și acum, ce hotărâre avea să ia Phileas Fogg? Era greu de închipuit. Totuși, se pare că flegmaticul gentleman luă una, căci în aceeași seară îl chemă pe mecanic și îi porunci:

— Mărește focurile și ține căldările sub presiune până la ultima lopată de cărbuni!

Câteva clipe după aceea, coșul *Henriettei* scotea nori groși de fum.

Vasul își continuă deci drumul cu toată viteza; dar aşa cum spusese din timp, după două zile, la 18 decembrie, mecanicul îl înștiință pe Mr. Fogg că în cursul zilei cărbunii se vor sfârși.

— Nu micșorați focurile! răspunse gentlemanul. Dimpotrivă, măriți presiunea!

În ziua aceea, către prânz, după ce luă înăltîmea soarelui și calculă poziția vasului, Phileas Fogg îl chemă pe Passegpartout și îi porunci să-l aducă pe căpitanul Speedy. Era ca și cum l-ar fi trimis să scoată un tigru din cușcă, de aceea, coborând sub dunetă, curajosul flăcău își zise:

„Cu siguranță că o fi turbat!”

Într-adevăr câteva minute mai târziu, pe dunetă țâșnea o bombă, în strigăte și înjurături. Bomba cu pricina era însuși căpitanul Speedy – și fără îndoială avea să explodeze numai decât.

— Unde suntem? fură primele cuvinte pe care le rosti căpitanul, înăbușindu-se de mânie.

Desigur că dacă omul ar fi stat prost cu inima, în clipa asta l-ar fi lovit damblaua și nu și-ar mai fi revenit niciodată.

— Unde suntem? repetă el, săngeriu la față.

— La șapte sute șaptezeci mile de Liverpool! răspunse Mr. Fogg cu liniștea lui netulburată.

— Piratule! răcni Andrew Speedy.

— Domnule, te-am chemat...

— Hoț de mare!

— ...Te-am chemat, reluă Phileas Fogg, ca să te rog să-mi vinzi vasul.

— Nu-l vând! Pe toți dracii, nu!

— Pentru că voi fi nevoit să-l pun pe foc!

— Să pui pe foc vasul meu?

— Da, cel puțin puntea și suprastructurile, fiindcă nu mai avem cărbuni.

— Să pui pe foc vasul meu?! răcni căpitanul Speedy, abia mai putând rosti silabele. Un vas care face cincizeci de mii de dolari (250.000 fr.).

— Iată șaizeci de mii (300.000 fr.)! răspunse Phileas Fogg, întinzându-i un teanc de bancnote.

Gestul avu o înrâurire miraculoasă asupra lui Andrew Speedy. Înseamnă că nu ești american dacă rămâi netulburat când vezi șaizeci de mii de dolari. Căpitanul uită într-o clipă supărarea, popreală – toate pornirile împotriva călătorului său. Vasul avea douăzeci de ani: ocolul pământului în optzeci de zile putea să facă din el o afacere de aur!... Bomba nu mai avea cum să explodeze: Mr. Fogg îi scosese fitilul!

— Și corpul de fier îmi va rămâne! zise căpitanul, cu un ton ciudat de îmblânzit.

— Corpul și mașinile, domnule. Am încheiat târgul?

— Încheiat!

Așa zicând, Andrew Speedy înhăță bancnotele, le numără și le vârî repede în buzunar.

În timpul acestei scene, Passepartout pălise. Pe Fix, încaltea, era gata să-l lovească damblaua. Aproape douăzeci de mii de lire cheltuite – și, pe deasupra, tâlharul de Fogg lăsa vânzătorului corpul de fier și mașinile, adică aproape valoarea totală a vasului!... E drept însă că suma furată de la Bancă se ridica la cinzeci și cinci de mii de lire!

După ce Andrew Speedy băgă banii în buzunar, Phileas Fogg se hotărî să-i dea unele lămuriri.

— Domnule, să nu te mire toate acestea. Află că dacă nu sosesc la Londra în ziua de 21 decembrie, ora opt și patruzeci și cinci de minute seara, pierd douăzeci de mii de lire. Or, scăpasem vaporul la New York, și cum dumneata nu voiai să mă duci la Liverpool...

— Și bine am făcut, pe cei cincizeci de mii de diavoli din Infern! strigă Andrew Speedy. Fiindcă aşa câştig cel puțin patruzeci de mii de dolari! Apoi, adăugă mai încet: Știi ceva, căpitane...?

— Fogg.

— Căpitane Fogg. Ei bine, parcă ai fi yankeu!

Și după ce-i adresă călătorului acest cuvânt, pe care el îl socotea de laudă, dădu să plece, când Phileas Fogg îl opri:

— Deci, acum vasul e al meu!

— Desigur, de la chilă până la vârful catargelor, dar, bineînțeles, ceea ce este de lemn!

— Bine! Să se desfacă lemnăria interioară și să fie pusă pe foc!

E leșne de înțeles cât trebuiră să consume din acest lemn uscat pentru a menține căldările la presiunea trebuitoare. În acea zi, duneta, cabinele de pe punte, cele de jos, mobila, panourile din fundul calei, totul trecu la foc.

A doua zi, 19 decembrie, arseră catargele, ghiurile, scândurăria. Catargele fură date jos și tăiate cu topoarele. Echipajul punea în asta o râvnă nemaipomenită.

Passepartout mânua trudnic barda și ferăstrăul, muncind cât zece oameni. Asupra vasului domnea parcă furia distrugerii.

În ziua următoare, 20 decembrie, lăzile de materiale aflate pe punte, pereții, restul de suprastructuri și chiar puntea în cea mai mare parte fură înghițite de foc. *Henrietta* nu mai era decât un vapor ras, ca un ponton.

Dar în ziua aceea zăriră coastele Irlandei și farul de la Fastenet.

Totuși, la ora zece seara, vasul nu se găsea decât în fața Queenstown-ului. Phileas Fogg mai avea numai douăzeci și patru de ore spre a ajunge la Londra! Or, în acest timp, *Henrietta* abia ar fi putut să sosească la Liverpool, chiar dacă ar fi mers cu toată viteza. Și viteza avea să se micșoreze în curând.

Căpitanul Speedy, care sfârșise prin a arăta un viu interes planurilor lui Phileas Fogg, se apropie de acesta și îi spuse măhnit:

— Vă plâng din toată inima, domnule! Totul este împotrivă dumneavoastră! Abia suntem în fața Queenstown-ului.

— Ah! făcu Mr. Fogg. Luminile care se văd sunt din Queenstown?

— Da.

— Putem intra în port?

— Abia la ora trei, o dată cu fluxul.

— Să așteptăm! răspunse liniștit gentlemanul.

Chipul lui nu lăsa să se vadă nimic, dar, printr-o supremă inspirație, Phileas Fogg găsise o ultimă cale de a-și învinge încă o dată soarta potrivnică.

Într-adevăr, Queenstown este un port pe coasta Irlandei, unde transatlanticele care vin din Statele Unite aruncă, în trecere, sacii cu scrisori. Această corespondență e expediată la Dublin cu trenuri exprese, totdeauna gata de plecare. De la Dublin, ea ajunge la Liverpool cu vase de mare viteză, și astfel întrece cu douăsprezece ore vapoarele cele mai rapide ale companiilor maritime.

Gentlemanul nostru voia să câștige și el în același chip cele douăsprezece ore pe care le câștiga corespondența din America. În loc să ajungă la Liverpool, cu *Henrietta*, a doua zi seara, avea să fie acolo la prânz. Astfel îi rămânea timp să sosească la Londra înainte de ora opt și patruzeci și cinci de minute seara.

Către unu noaptea, ora fluxului, *Henrietta* intră în portul Queenstown și Mr. Fogg, după ce căpitanul Speedy îi strânse mâna viguros, îl lăsa pe acesta pe coca vasului său, care valora încă jumătatea prețului de vânzare.

Călătorii debarcă numai decât. În clipa aceea, Fix simți o dorință arzătoare să-l aresteze pe domnul Fogg, dar se stăpâni. De ce? Oare ce luptă se dădea în el? Își schimbă părerea în privința lui Phileas Fogg? Își dăduse seama, în sfârșit, că se înșelase?... Totuși, detectivul nu-l părăsi pe gentlemanul nostru, ci se luă după el – și la ora unu și jumătate se urcă în tren împreună cu Mrs. Auda și cu Passepartout, care n-avea timp nici să respire. În zorii zilei sosiră la Dublin, unde se îmbarcă numai decât pe unul din acele vapoare rapide, adevărate fusuri de otel – totul numai mașină, care, refuzând să se ridice pe valuri, trec prin ele, urmându-și drumul, vijelios.

Și astfel în ziua de 21 decembrie, la orele unsprezece și patruzeci, Phileas Fogg debarcă în sfârșit pe cheiul Liverpoolului. Până la Londra nu mai avea de făcut decât șase ore.

Dar în clipa aceea, Fix se apropiie, îi puse mâna pe umăr și, arătându-i mandatul, îl întrebă:

- Dumneata ești numitul Phileas Fogg?
- Da, domnule.
- În numele reginei, te arestez!

Capitolul XXIV

Care îi dă lui Passepartout prilejul să facă un joc de cuvinte teribil, dar poate inedit

Phileas Fogg era arestat, închis în arestul vămii din Liverpool, Custom-house, unde urma să-și petreacă noaptea, așteptând să fie dus la Londra.

În momentul arestării, Passepartout voise să se repeadă asupra detectivului, însă polițistii îl opriseră. Mrs. Auda era însăspăimântată de brutalitatea întâmplării, dar, neștiind despre ce-i vorba, nu putea înțelege nimic. Passepartout îi explică situația. Mr. Fogg, acest gentleman cinstiț și

curajos, căruia ea îi datora viața, era arestat ca hoț. Tânără femeie protestă revoltată împotriva unei asemenea insinuări. Văzând însă că nu putea face nimic spre a-l ajuta pe salvatorul ei, o podidiră lacrimile.

Cât despre Fix, el îl arestase pe gentleman, fiindcă, vinovat sau nu, datoria lui îi poruncea să-l aresteze. Justiția avea să hotărască.

Dar atunci bietului Passepartout îi veni un gând, gândul însășimântător că numai el purta vina întregii nenorociri! Într-adevăr, de ce ascunsese această întâmplare stăpânului său? Când Fix îi arătase calitatea lui de inspector de poliție și misiunea cu care era însărcinat, de ce nu-l înștiințase pe Mr. Fogg? Aceasta, prevenit, desigur i-ar fi dat lui Fix probe de nevinovăția sa, i-ar fi dovedit că se însălașă și, în orice caz, nemernicul agent n-ar fi călătorit pe socoteala sa, ținându-se scai de el, neavând altă grija decât să-l aresteze, în momentul când punea piciorul pe pământul Regatului Unit. Gândindu-se la greșelile lui, la neprevădereea lui, bietul băiat era cuprins de cumplite remușcări.

Cu tot frigul, Mrs. Auda și devotatul servitor rămaseră afară, sub porticul vămii. Niciunul, nici altul nu voiau să plece de aici, dornici să-l vadă încă o dată pe Mr. Fogg.

Cât despre gentlemanul nostru, el era cu desăvârsire ruinat, și asta în clipa când mai avea un pas să-și atingă țelul. Arearea lui îl făcea să piardă totul, fără putință de scăpare. Sosit la Liverpool, în ziua de 21 decembrie, la douăsprezece fără douăzeci, el mai avea, până la opt și patruzeci și cinci de minute seara, când trebuia să se prezinte la Reform-Club, nouă ore și cincisprezece minute, iar pentru a ajunge la Londra nu-i trebuiau decât șase.

În acel moment, cine ar fi pătruns în arestul vămii, l-ar fi găsit pe Mr. Fogg stând nemîșcat pe o bancă de lemn, calm, neclintit în liniștea lui. Nu să ar putea spune că era resemnat, dar această ultimă lovitură pare-se nu-l emotionase cătuși de puțin. Oare se strânsese în el una din acele furii ascunse, însășimântătoare fiindcă sunt reținute și care nu izbucnesc decât în ultima clipă cu o forță de neînvins? Nu se știe! Phileas Fogg stătea acolo, liniștit, și aștepta... Ce anume? Păstra oare vreo speranță? Oare credea el încă în succes, acum când se afla în spatele unei uși de închisoare?

Oricum ar fi fost, Mr. Fogg își pusese cu grija ceasornicul pe masă și urmărea mișcarea arătătoarelor. Nu scotea niciun cuvânt, dar privirea lui avea o fixitate ciudată.

În orice caz, situația era groaznică, și, pentru cine nu putea citi mai adânc în conștiința prizonierului, ea se rezuma astfel:

Dacă era necinstit, rămânea închis.

Dacă era cinstit, Phileas Fogg se vedea în orice caz ruinat!

Îi venise cumva în aceste clipe gândul să evadeze?

Se gândise să caute pe unde s-ar putea fugi din arestul vămii? Am fi îspitiți să credem că da, deoarece la un moment dat gentlemanul se ridică și făcu ocolul încăperii. Dar ușa era bine închisă, iar fereastra avea grătii de fier. El se aşeză deci din nou, scoase din portofel itinerarul călătoriei și se uită la ultimul rând, care cuprindea următoarele cuvinte:

„Sâmbătă, 21 decembrie, Liverpool...”

După o clipă de gândire adăugă, întregind fraza întreruptă în momentul arestării:

„A optzecea zi, ora unsprezece și patruzeci dimineața.”

Și rămase nemîscat, în aşteptare.

Orologiul vămii sună ora unu. Mr. Fogg băgă de seamă că ceasornicul său era cu două minute înainte.

Ora două! Admițând că în acel moment se urca într-un tren expres, mai putea încă să ajungă la Londra și la Reform-Club înainte de ora opt și patruzeci și cinci de minute seara. Fruntea gentlemanului se încrețî ușor...

La ora două și treizeci și trei de minute desluși un zgomot afară, scârțâitul unor uși care se deschideau... Se auzea glasul lui Passepartout, se auzea glasul lui Fix.

Privirea lui Phileas Fogg se aprinse o clipă.

Ușa camerei sări în lături și el văzu pe Mrs. Auda, pe Passepartout, pe Fix care se repezeau spre el.

Fix gâfia, cu părul răvășit... Abia putea vorbi.

— Domnule, bolborosi detectivul, domnule, iertați... O asemănare nefericită... Hoțul arestat de trei zile... dumneavoastră... liber!

Phileas Fogg era liber! Gentlemanul se apropie de nefericitul detectiv, îl privi bine în față și, făcând prima și ultima mișcare repezită din viața lui, își duse brațele înapoi, pe urmă, cu preciziunea unui automat, îl lovi îndesat cu amândoi pumnii.

— Bine atins! strigă Passepartout. Apoi adăugă, permitîndu-și un crud joc de cuvinte, demn de un adevărat francez: Pe toți dracii! Asta s-ar putea

numi o „frumoasă aplicare a pumnilor Engliterei!”²⁶

Fix rămase lungit la pământ fără să scoată un cuvânt. La urma urmelor nu căpătase decât ceea ce merita.

Mr. Fogg, Mrs. Auda și Passepartout ieșiră în fugă din clădirea văii, se aruncară într-o trăsură și peste câteva minute soseau la gara din Liverpool.

Gentlemanul întrebă dacă era vreun expres gata de plecare spre Londra...

Se făcuse ora două și patruzeci... Expresul plecase de treizeci și cinci de minute.

Phileas Fogg nu-și pierdu curajul și comandă un tren special.

În gară se aflau mai multe locomotive de mare viteză, sub presiune; dar, având în vedere nevoile serviciului, trenul special nu putu să plece înainte de ora trei.

La ora trei, Phileas Fogg, după ce spusese câteva cuvinte mecanicului, despre o răsplătită pe care putea să o câștige, gonea spre Londra, în tovărașia tinerei femei și a credinciosului său servitor.

Ca să ajungă la timp, trebuiau să străbată în cinci ore și jumătate distanța de la Liverpool la Londra, lucru foarte posibil, când drumul este liber pe tot parcursul său. Dar se iviră întârzieri de neînlăturat și, când trenul sosi în gară, toate orologiile Londrei arătau ora nouă fără zece.

După ce săvârșise călătoria sa în jurul lumii, Phileas Fogg sosea cu o întârziere de cinci minute!...

Rămășagul era pierdut.

Capitolul XXXV

În care Passepartout nu așteaptă să i se repete un ordin al stăpanului său

A doua zi locuitorii de pe Saville-row ar fi fost foarte mirați dacă li s-ar fi spus că Mr. Fogg se întorsese acasă. Ușile și ferestrele famoasei case erau închise; de afară nu se vedea nimic schimbăt.

Plecând de la gară, Phileas Fogg îi poruncise lui Passepartout să cumpere unele provizii, apoi se dusese acasă.

Gentlemanul primise cu nepăsarea sa obișnuită groaznica lovitură. Ruinat, și numai din vina acestui neghiob inspector de poliție! După ce mersese cu pasul sigur în această lungă călătorie, după ce înlăturase mii de piedici, înfruntase mii de primejdii, găsind și timpul de a face uneori bine în drumul său, era îngrozitor să se înece la mal, să fie învins de un fapt brutal,

pe care nu-l putea prevedea și împotriva căruia n-avea cum să lupte. Din suma uriașă luată la plecare, se întorcea cu un rest neînsemnat. Avere lui era alcătuită numai din cele douăzeci de mii de lire depuse la frații Baring, și aceste douăzeci de mii de lire le datora acum colegilor săi de la Reform-Club. Desigur, după atâtea cheltuieli, rămășagul câștigat n-ar fi putut să-l îmbogățească – și probabil că el nici nu urmărise aşa ceva, fiind unul dintre acei oameni care pariază numai pentru onoare. Dar acum, fiindcă era pierdut, rămășagul îl ruina cu desăvârșire. Așa stând faptele, hotărârea gentlemanului era luată; el știa ce-i rămânea de făcut.

Doamnei Auda i se rezervase o cameră în casa de pe Saville-row. Tânăra femeie era disperată. După unele cuvinte ale lui Phileas Fogg, ea înțelesese că salvatorul ei se gândeau la un plan îngrozitor.

Se știe, într-adevăr, la ce extreme nenorocite ajung acești englezi stăpâniți de idei fixe. De aceea, Passepartout își supraveghează stăpânul pe fură.

Dar, mai întâi bietul băiat se urcase în camera sa și stinsese becul de gaz care ardea de optzeci de zile. În cutia de scrisori găsise o notă a Societății de gaz – și se gândise că era vremea să pună capăt unei risipe a cărei răspundere o purta numai el.

Noaptea trecu. Mr. Fogg se culcase, dar dormise oare? Cât o privește pe Mrs. Auda, ea nu se putuse odihni nicio clipă. Iar Passepartout stătuse de pază, ca un câine, la ușa stăpânului său.

A doua zi, Mr. Fogg îl chemă și-i porunci, foarte scurt, să se îngrijească de masa doamnei Audă. El se va mulțumi cu o ceașcă de ceai și o friptură. Mrs. Auda va fi bună să-l ierte că nu va coborâ la dejun și la cină, fiind ocupat tot timpul să pună ordine în lucruri. Numai seara va ruga pe Mrs. Auda să-l primească pentru a-i vorbi câteva clipe.

Luând cunoștință de programul zilei, lui Passepartout nu-i rămânea altceva de făcut decât să se supună. Dar nu se putea hotărî să iasă din odaie, ci se uita într-una la stăpânul său, netulburat ca totdeauna. Își simțea inima grea, conștiința îi era chinuită de remușcări, căci se învinuia mai mult decât oricând de acest dezastru ireparabil. Da! Dacă l-ar fi vestit pe Mr. Fogg, dacă i-ar fi dezvăluit planurile lui Fix, desigur că stăpânul său nu l-ar fi luat cu el pe detectiv până la Liverpool, și atunci...

Bietul băiat nu mai putu îndura.

— Stăpâne! Domnule Fogg! strigă el. Blestemați-mă! E vina mea...

— Nu îvinuiesc pe nimeni! răsunse Phileas Fogg, cu tonul cel mai liniștit. Du-te!

Passepartout părăsi camera și se duse s-o caute pe Tânăra doamnă, căreia îi aduse la cunoștință intențiile stăpânului său.

— Doamnă, adăugă el, singur nu pot face nimic, nimic! N-am nicio înrâurire asupra gândurilor stăpânului meu. Dumneavoastră, poate...

— Ce înrâurire aş putea să am eu? răsunse Mrs. Auda. Mr. Fogg nu suferă niciuna! A înțeles el vreodată că recunoștința mea pentru el este fără margini? A citit vreodată în inima mea?... Dragul meu, n-ar trebui să-l părăsești nicio clipă. Spui că dorește să mă vadă astă seară?

— Da, doamnă. Desigur vrea să discute despre situația dumneavoastră în Anglia.

— Să aștepțăm! răsunse Tânăra femeie, căzând pe gânduri.

Astfel în duminica aceea, casa de pe Saville-row rămase ca și cum ar fi fost pustie; pentru prima oară de când locuia aici, Phileas Fogg nu ieși să se ducă la club când sunară orele unsprezece și jumătate în turnul Parlamentului.

Și de ce s-ar fi dus? Colegiii săi nu-l mai așteptau. Deoarece în ajun, acea dată fatală de sămbătă 21 decembrie, la ora opt și patruzeci și cinci de minute seara, Phileas Fogg nu apăruse în salonul Reform-Club-ului, rămășagul era pierdut. Nici măcar nu mai trebuia să se ducă la bancher ca să ridice suma pusă în joc. Adversarii săi aveau în mâna un cec semnat de el – și era nevoie numai de o simplă înștiințare, ca frații Baring să treacă la contul lor cele douăzeci de mii de lire.

Mr. Fogg n-avea deci de ce să iasă – și nu ieși. El rămase în camera sa ca să-și pună rânduială în lucruri și-n hârtii. Passepartout urca și cobora neîncetat scările casei; orele treceau încet pentru el. Adesea bietul băiat zăbovea la ușa stăpânului său și trăgea cu urechea înăuntru, convins că nu săvârșește cea mai mică indiscreție; se uita pe gaura cheii, încredințat că are acest drept, îi era teamă că în orice clipă se putea întâmpla vreo nenorocire. Uneori își amintea de Fix; acum gândurile lui cu privire la detectiv se schimbaseră cu desăvârșire; el nu-i mai purta pică inspectorului de poliție. Fix se înșelase, ca toată lumea, cu privire la Phileas Fogg, și, urmărindu-l, arestându-l, nu-și făcuse decât datoria, în vreme ce el, Passepartout... Aceste gând îl copleșea, făcându-l să se socotească ultimul dintre nemernici.

În sfârșit, când bietul băiat se simțea prea nenorocit singur, bătea la ușa doamnei Auda, intra în camera ei, se așeza într-un colț fără să spună un cuvânt, și privea la Tânăra femeie, mereu îngândurată.

Către ora șapte și jumătate seara, Mr. Fogg îl chemă și îi porunci să întrebe pe Mrs. Auda dacă poate să-l primească; după câteva clipe, Tânăra doamnă și stăpânul casei erau singuri în cameră.

Gentlemanul luă un scaun și se așeză lângă sobă, în fața doamnei Auda. Pe chipul lui nu se citea nicio emoție. Fogg, care se întorsese, semăna întocmai cu Fogg care plecase: aceeași liniște, aceeași nepăsare.

El rămase tăcut timp de cinci minute, apoi, ridicând ochii spre Mrs. Auda, zise:

— Doamnă, mă veți ierta oare că v-am adus în Anglia?

— Eu, domnule Fogg?! murmură ea, abia stăpânindu-și bătaile inimii.

— Dați-mi voie să termin, reluă Mr. Fogg. Când m-am gândit să vă duc departe de acele locuri, aşa de primejdioase pentru dumneavoastă, eram bogat și socoteam să vă pun la dispoziție o parte din averea mea. Existența dumneavoastră ar fi fost fericită și nestânjenită de nimic. Acum, sunt ruinat.

— Știu, domnule Fogg! răspunse Tânăra femeie. Dar vă întreb și eu, la rândul meu: mă veți ierta că v-am urmat, și cine știe? – poate că, făcându-vă să întârziați, am contribuit la ruina dumneavoastră?

— Doamnă, nu puteați rămâne în India; viața dumneavoastră nu era în siguranță decât dacă vă îndepărtați destul, pentru că fanaticii aceia să nu vă mai poată găsi.

— Deci, domnule Fogg, nu vă era de ajuns că m-ați scăpat de la o moarte îngrozitoare! Vă socoteați dator să-mi asigurați și o situație?

— Da, doamnă, răspunse gentlemanul, numai că întâmplările s-au întors împotriva mea. Totuși, îngăduiți-mi ca puținul care îmi rămâne să-l pun la dispoziția dumneavoastră.

— Dar dumneavoastră, ce veți face, domnule Fogg? întrebă Mrs. Auda.

— Eu, doamnă, răspunse cu răceală gentlemanul, n-am nevoie de nimic.

— Dar cum priviți dumneavoastră soarta care vă aşteaptă?

— Așa cum trebuie! răspunse Mr. Fogg.

— În orice caz, reluă Mrs. Auda, un om ca dumneavoastră nu poate ajunge în mizerie. Prietenii dumneavoastră...

— N-am niciun prieten, doamnă.

— Rudele dumneavoastră...

— Nu mai am rude.

— Atunci, vă plâng, domnule Fogg, căci singurătatea este un lucru trist. Cum? Să n-aveți nicio inimă căreia să-i împărtășiți durerile dumneavoastră?! Se spune totuși că în doi chiar și mizeria se îndură mai ușor!

— Se spune, doamnă.

Mrs. Auda se ridică și-i întinse mâna bărbatului din fața sa.

— Domnule Fogg, vreți să aveți în mine o rudă și o prietenă? Vreți să fiu soția dumneavoastră?

La aceste cuvinte, Mr. Fogg se ridică și el. În ochii săi se vedea parcă o sclipire neobișnuită, buzele parcă îi tremurau. Mrs. Auda îl privea. Sinceritatea, hotărârea și blândețea acestei încântătoare priviri, privirea unei femei nobile care îndrăznește orice pentru a-l salva pe cel căruia îi datorează totul, la început îl miră, pe urmă îi pătrunse în suflet. El înhise ochii o clipă, parcă pentru a se feri ca privirea ei să pătrundă mai departe... Apoi îi deschise și rosti, simplu:

— Te iubesc! Da, pe tot ce e mai sfânt pe lume, te iubesc și sunt cu totul al dumitale!

— Ah!... exclamă Mrs. Auda, ducându-și mâna la inimă.

Gentlemanul îl sună pe Passepartout, care veni numaidecât. Mr. Fogg ținea încă mâna doamnei Auda. Credinciosul servitor înțelese ce se întâmplase și pe fața lui largă se ivi o strălucire ca a soarelui tropical ajuns la zenit.

Mr. Fogg îl întrebă dacă n-ar fi prea târziu să se ducă la reverendul Samuel Wilson.

Passepartout zâmbi cu cel mai frumos zâmbet al lui.

— Niciodată nu-i prea târziu, domnule!

Nu era decât ora opt fără cinci.

— Să fie pe mâine, luni? întrebă înainte de a ieși.

— Pe mâine, luni? întrebă la rândul său Mr. Fogg, privind-o pe Tânără femeie.

— Pe mâine luni! încuvijință Mrs. Auda.

Passepartout ieși în goană, fără să aștepte repetarea acestei porunci.

Capitolul XXXVI

În care Phileas Fogg este din nou foarte cotat la bursă

Este timpul să arătăm ce schimbare se produsese în opinia publică din Regatul Unit, când se aflase despre arestarea adevăratului hoț de la Bancă, un oarecare James Strand, fapt petrecut în ziua de 17 decembrie, la Edinburg.

Trei zile mai înainte, Phileas Fogg era un criminal urmărit cu înverșunare de poliție; acum devenise cel mai cinsit gentleman, care săvârșea în mod matematic ciudata lui călătorie în jurul lumii.

Ce urmări, ce tărăboi în ziare! Toți cei care pariaseră, pentru sau contra, și uitaseră de mult întâmplarea, se trezeau ca prin farmec. Vechile tranzacții își recăpătau valabilitatea, vechile angajamente se reînnoiau, și pariuri noi începeau să se încheie, cu mai multă furie. Numele lui Phileas Fogg era din nou cotat la bursa londoneză.

Cei cinci colegi ai gentlemanului, de la Reform-Club, încercără în aceste trei zile oarecare îngrijorare. Phileas Fogg, pe care-l uitaseră, apărea din nou în ochii lor! Unde se afla el acum? La 17 decembrie, când fusese arestat James Strand, se împlineau șaptezeci și șase de zile de la plecarea lui Phileas Fogg, și până acum nu venise nicio veste de la el! Murise? Renunțase la luptă sau își continua drumul, după itinerariul convenit – și sămbătă 21 decembrie, la ora opt și patruzeci și cinci de minute seara avea să apară, ca zeul exactității, în pragul marelui salon al Reform-Club-ului?

Să nu mai descriem îngrijorarea în care trăiră timp de trei zile acești membri ai societății engleze. Se trimiseră telegrame în America, în Asia, pretutindeni, cerându-se vești despre Phileas Fogg. Fură puși oameni care să observe dimineața și seara casa din Saville-row... Nimic! Poliția la rândul ei nu mai știa ce se întâmplase cu detectivul Fix, care se aruncase în chip aşa de nefericit pe o urmă greșită. Dar toate acestea nu împiedică ca pariurile să reînceapă, pe o scară mai largă. Phileas Fogg, ca un cal de curse, trebuia să apară la ultima turnantă a pistei. Nu mai era cotat cu o sută la unu, ci cu douăzeci, cu zece, cu șase, cu cinci, iar bătrânul paralitic, lordul Albermale, îl lua chiar la egalitate.

Așa se face că sămbătă seara, pe Pall-Mall și pe străzile vecine, se adunase o mare mulțime de oameni. Ai fi zis că era o uriașă gloată de samsari, stabiliți în preajma Reform-Club-ului. Vehiculele nu mai puteau să circule.

Oamenii discutau, se certau, se striga cursul „Phileas Fogg”, ca al acțiunilor engleze. Cu greu izbuteau polițiștii să țină în frâu mulțimea; pe

măsură ce se aprobia ora la care trebuia să sosească eroul zilei, tulburarea lăua proporții tot mai mari, nebănuite.

În seara aceea, la ora opt, cei cinci colegi ai gentlemanului se adunaseră în marele salon al Reform-Clubului. Erau, după cum vă reamintiți, bancherii John Sullivan și Samuel Fallentin, inginerul Andrew Stuart, apoi Gauthier Ralph, viceguvernatorul Băncii Angliei, și fabricantul de bere Thomas Flanagan; toți aceștia așteptau neliniștiți. În clipa când ceasul din salon arăta ora opt și douăzeci și cinci, Andrew Stuart se ridică și spuse:

— Domnilor, după douăzeci de minute, termenul hotărât între Mr. Phileas Fogg și noi va fi împlinit!

— La ce oră a sosit ultimul tren de la Liverpool? întrebă Thomas Flanagan.

— La ora șapte și douăzeci și trei, răspunse Gauthier Ralph, iar trenul următor nu sosește decât la douăsprezece și zece.

— Ei bine, domnilor, reluă Andrew Stuart, dacă Phileas Fogg ar fi sosit cu trenul de șapte și douăzeci și trei, acum s-ar afla aici. Deci putem socoti rămășagul câștigat!

— Să așteptăm, să nu luăm hotărâri pripite! răspunse Samuel Fallentin. După cum știți, colegul nostru este un om nespus de ciudat. Punctualitatea lui în tot ce face este prea bine cunoscută. El nu sosește niciodată nici prea târziu, nici prea devreme, și eu, unul, nu m-aș mira de loc dacă ar apărea aici în ultimul minut.

— Ba eu, bombăni Andrew Stuart, care era, ca întotdeauna, foarte nervos, chiar dacă l-aș vedea, n-aș crede.

— Într-adevăr, îl susținu Thomas Flanagan, planul lui Phileas Fogg era smintit. Oricare ar fi punctualitatea lui, el nu putea să înlăture întârzierile inevitabile – și ar fi fost de ajuns o întâzire de numai două sau trei zile, spre a da peste cap întreg planul călătoriei.

— De altfel, țineți seama, adăugă John Sullivan, că n-am primit nicio veste de la colegul nostru, deși firele telegrafice nu lipseau în drumul lui.

— A pierdut, domnilor! reluă Andrew Stuart. De o sută de ori a pierdut! Nu uitați că pachebotul *China*, singurul vapor pe care ar fi putut să-l ia de la New York spre a sosi la timp, a intrat ieri în portul Liverpool. Or, iată lista călătorilor, publicată de *Shipping-Gazette*; numele lui Phileas Fogg nu figurează printre ei. În cazul cel mai bun pentru el, colegul nostru se află abia în America! Socotesc că întâzirea lui va fi de cel puțin douăzeci de

zile peste data convenită. A pierdut, domnilor – și bătrânul lord Albermale a pierdut de asemenea cele cinci mii de lire ale sale!

— Este limpede! încuviință Gauthier Ralph. Mâine n-avem decât să prezentăm fraților Baring cecul lui Phileas Fogg.

În acea clipă, ceasornicul din salon arăta ora opt și patruzeci.

— Încă cinci minute! observă Andrew Stuart.

Cei cinci colegi se priviră. E de bănuit că inimile lor băteau acum ceva mai repede, căci, oricum, chiar pentru niște jucători încercați, partida era serioasă. Dar niciunul din ei n-ar fi vrut să se vadă ceva; de aceea, la propunerea lui Samuel Fallentin, se aşezară cu toții, în aparență nepăsători, în jurul unei mese de joc.

— N-aș renunța la partea mea din rămășag chiar dacă în loc de patru mii de lire mi s-ar oferi trei mii nouă sute nouăzeci și nouă! zise Andrew Stuart, aşezându-se.

În clipa aceea, ceasornicul arăta ora opt și patruzeci și două de minute.

Jucătorii luaseră cărțile, dar, în fiecare clipă, întorceau ochii spre ceas. Oricare ar fi fost siguranța lor, se poate spune că niciodată nu fi se păruseră minutele mai lungi!

— Ora opt și patruzeci și trei! observă Thomas Flanagan, tăind cărțile prezentate de Gauthier Ralph.

O clipă se făcu tăcere. În marele salon al clubului domnea o liniște apăsătoare. Dar afară se auzea vuietul mulțimii, peste care uneori răzbea câte un strigăt. Limba pendulei bătea secundele cu o regularitate matematică.

Fiecare jucător putea număra țăcănitul acestor diviziuni sexagesimale care îi lovea urechea.

— Ora opt și patruzeci și patru! zise John Sullivan, neputând să-și stăpânească tulburarea glasului.

Numai un minut – și rămășagul era câștigat! Gentlemanii încetaseră jocul și lăsaseră cărțile pe masă.

Numărau secundele!

La a patruzecea secundă, nimic – nimic la a cincizecea!...

La a cincizecea și cincea, afară izbucni ceva ca un tunet, se auziră aplauze, urale, ba chiar și înjurături, care se pierdură într-un singur vuiet.

Jucătorii se ridicară.

La a cincizeci și șaptea secundă, ușa salonului se deschise – și... pendula nu bătuse încă a șaizecea secundă, când Phileas Fogg se ivi în prag, urmat de o mulțime în delir, care dăduse năvală în club.

Gentlemanul nostru făcu un pas înainte și zise simplu, cu glasul lui netulburat de nimic:

— Iată-mă, domnilor, am sosit!

Capitolul XXXVII

În care se dovedește că, făcând ocolul pământului, Phileas Fogg n-a câștigat altceva decât fericirea

Da! Phileas Fogg și nu altul!

Ne amintim că la ora opt și cinci seara, aproape douăzeci și cinci de ore după sosirea călătorilor la Londra, Passepartout fusese însărcinat de stăpânul său să vestească pe reverendul Samuel Wilson despre o anumită căsătorie care trebuia să se oficieze chiar a doua zi.

Passepartout plecase, deci, încântat. El se îndreptă repede spre locuința reverendului Sameul Wilson, care însă nu era acasă. Firește, flăcăul aşteptă, și aşteptă cel puțin douăzeci de minute. Pe scurt, când ieși din casa preotului, ora era opt și treizeci și cinci. Dar în ce stare ieși! Fără pălărie, cu părul răvășit, alergând, alergând cum nu fusese văzut niciodată un om alergând, dând peste trecători, măturând ca o trombă trotuarele!

În trei minute era înapoi în casa de pe Saville-row, și se prăbușea, gâfiind, în camera stăpânului său, fără să poată scoate un cuvânt.

- Ce s-a întâmplat? îl întrebă Mr. Fogg.
- Stăpâne! bolborosi Passepartout. Căsătoria... nu se poate...
- Ce spui?
- Nu se poate... mâine.
- De ce?
- Pentru că mâine... este duminică!
- Luni! răspunse Mr. Fogg.
- Nu!... Azi... e sâmbătă.
- Sâmbătă? Imposibil!
- Ba da, ba da, ba da, ba da! strigă Passepartout. V-ați înșelat cu o zi! Am sosit cu douăzeci și patru de ore mai devreme... Dar acum nu mai aveam decât zece minute!...

Spunând acestea, credinciosul servitor se ridică de jos, îl apucă pe stăpânul său de guler și-l trase cu o putere

căreia nu te puteai împotrivi.

Phileas Fogg, luat astfel pe sus, ieși din cameră fără să aibă timp de gândire, ieși din casă, sări într-un cab, făgădui o sută de lire vizitiului dacă mâna repede – și după ce strivi doi câini și răsturnă cinci trăsuri în calea sa, sosi la Reform-Club.

Când intră în salonul cel mare, pendula arăta, după cum știm, ora opt și patruzeci și cinci...

Phileas Fogg făcuse ocolul pământului în optzeci de zile!...

Phileas Fogg căștigase rămășagul de douăzeci de mii de lire sterline!

Și acum, să vedem cum putuse un om aşa de exact, aşa de meticulos, să săvârşească o eroare de o zi? Cum de credea el, în seara când coborâse din tren la Londra, că e sămbătă, 21 decembrie, când nu era decât vineri, 20 decembrie, abia a șaptezeci și noua zi de la plecarea sa?

Iată cauza acestei greșeli; ea e foarte simplă: Phileas Fogg căștigase, fără să bănuiască, o zi în programul său, și asta numai fiindcă făcuse ocolul pământului mergând către est; dacă, dimpotrivă, ar fi mers în sens invers, adică spre vest, ar fi pierdut o zi.

Într-adevăr, călătorind spre est, Phileas Fogg mergea în întâmpinarea soarelui, și astfel zilele scădeau pentru el cu patru minute la fiecare grad de longitudine străbătut. Or, cum circumferința pământului numără trei sute șaizeci de grade, e de ajuns să înmulțim aceste trei sute șaizeci de grade cu patru minute, ca să obținem matematic douăzeci și patru de ore – adică acea zi căștigată fără știință. Cu alte cuvinte, în timp ce Phileas Fogg, mergând spre est, văzuse soarele trecând la meridian de *optzeci de ori*, colegii săi de la Londra nu-l văzuseră decât de *șaptezeci și nouă de ori*. Așa se explică de ce, în ziua aceea, care era sămbătă și nu duminică, cum credea Mr. Fogg, ei îl așteptau în salonul Reform-Club-ului.

Faimosul ceasornic al lui Passepartout, care păstrase tot timpul ora Londrei, ar fi putut să înregistreze această diferență, dacă ar fi arătat nu numai minutele și orele, ci și zilele!

Phileas Fogg căștigase deci cele douăzeci de mii de lire. Dar cum pe drum cheltuise aproape nouăsprezece mii, rezultatul bănesc era neînsemnat. Numai că, aşa cum s-a mai spus, în acest rămășag, ciudatul gentleman nu urmărise avereala, ci numai lupta. De altfel, chiar cele o mie de lire rămase, el le împărți întră cinstitul Passepartout și nenorocitul Fix, pe care era incapabil să-l urască. Numai că, pentru corectitudinea socotelilor, el reținu

servitorului său costul celor o mie nouă sute douăzeci de ore de gaz consumat din vina acestuia.

În aceeași seară, Mr. Fogg, tot aşa de netulburat, tot aşa de flegmatic cum îi era firea, o întrebă pe Mrs Auda:

— Doamnă, acum vă mai convine căsătoria?

— Domnule Fogg, răsunse Mrs. Auda, ar trebui să vă pun eu această întrebare. Erați ruinat, iată-vă bogat...

— Iertați-mă, doamnă, averea mea vă aparține. Dacă nu v-ați fi gândit la căsătorie, servitorul meu nu s-ar fi dus la reverendul Samuel Wilson, eu n-aș fi aflat de greșeala mea, și...

— Iubite domnule Fogg!... exclamă Tânără femeie.

— Scumpă Auda!... răsunse gentlemanul.

Se înțelege că slujba căsătoriei nu se putu face decât după patruzeci și opt de ore, și că Passepartout, mândru nevoie mare, strălucind de fericire, fu martorul tinerei femei. Oare nu merita această cinste el, care o salvase de la moarte?

Numai că a doua zi, în zori, flăcăul bătea grăbit la uşa stăpânului său.

Uşa se deschise și gentlemanul se arăta, liniștit ca întotdeauna.

— Ce este, Passepartout?

— Ce să fie, domnule? Am aflat chiar adineauri...

— Ce?

— Că puteam face ocolul pământului numai în șaptezeci și opt de zile.

— Fără îndoială! răsunse Mr. Fogg. Dacă nu traversam India. Dar dacă nu traversam India n-aș fi salvat pe Mrs. Auda, ea n-ar fi soția mea, și...

Și Mr. Fogg închise liniștit uşa.

Așadar Phileas Fogg câștigase rămășagul. El făcuse ocolul pământului în optzeci de zile! Pentru asta folosise toate mijloacele de transport existente, pachete, trenuri, trăsuri, iahturi, vase de comerț, sănii, elefanți... Ciudatul gentleman avusese prilejul să-și arate minunatele sale calități, săngele rece și punctualitatea. Dar mai departe? Ce câștigase de pe urma acestei călătorii? Ce adusese cu el?

S-ar putea spune că nimic. Nimic? Fie! dacă nimic se poate numi o femeie minunată care – oricât ar părea de curios – făcu din el cel mai fericit dintre oameni!

Păi dacă-i aşa, cine n-ar face ocolul pământului chiar pentru mai puțin?...

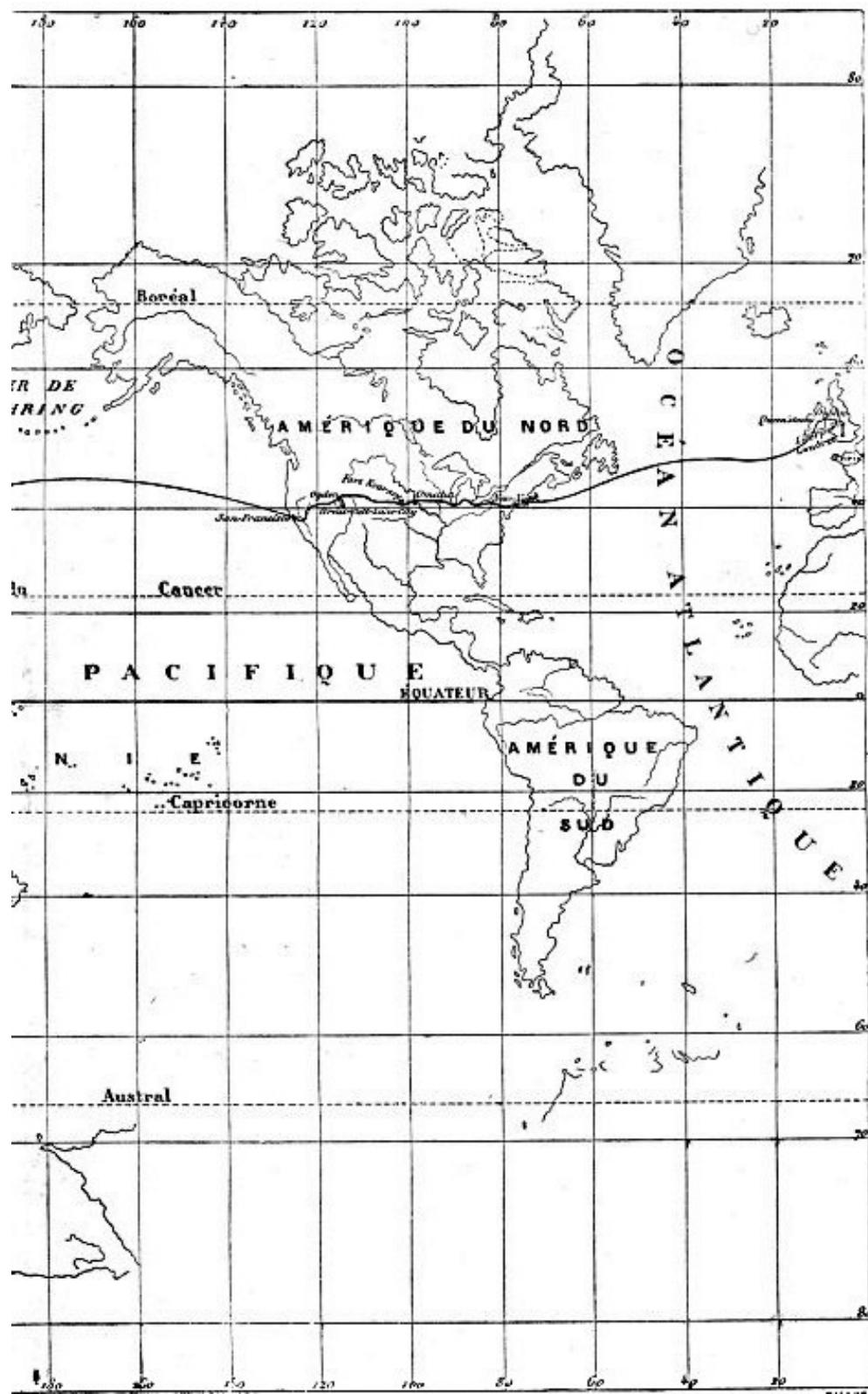
SFÂRȘIT

Cuprins

Capitolul I	În care Phileas Fogg și Passepartout se acceptă reciproc, unul ca stăpan, celălalt ca servitor	4
Capitolul II	În care Passepartout este convins că în sfârșit și-a găsit idealul	9
Capitolul III	În care începe o conversație care ar putea să-l coste scump pe Phileas Fogg	15
Capitolul IV	În care Phileas Fogg îl lasă cu gura căscată pe servitorul său Passepartout	23
Capitolul V	În care o nouă acțiune apare la bursa londoneză	27
Capitolul VI	În care agentul Fix dă dovadă de o nerăbdare foarte îndreptățită	30
Capitolul VII	Care dovedește încă o dată inutilitatea pașapoartelor în raporturile cu poliția	38
Capitolul VIII	În care Passepartout vorbește, poate, ceva mai mult decat s-ar cuveni	41
Capitolul IX	În care Marea Roșie și Marea Indiilor se arată favorabile planurilor lui Phileas Fogg	45
Capitolul X	În care Passepartout e prea fericit să scape cu fața curată dintr-o încurcătură pierzandu-și numai ghetele	51
Capitolul XI	În care Phileas Fogg cumpără un animal de călărie la un preț de necrezut	57
Capitolul XII	În care Phileas Fogg și însotitorii săi se aventurează prin pădurile indiei și în care se vede ce va urma de aici	67
Capitolul XIII	În care Passepartout ne întărește părerea că norocul surâde celor curajoși	75
Capitolul XIV	În care Phileas Fogg coboară minunata vale a Gangului fără să-i dea prin minte să o admire	83
Capitolul XV	În care sacul cu bancnote se ușurează de alte cîteva mii de lire	90
Capitolul XVI	În care Fix n-are de loc aerul să cunoască faptele despre care i se vorbește	97
Capitolul XVII	În care e vorba de unele și de altele în timpul traversării de la Singapore la Hong Kong	104
Capitolul XVIII	În care Phileas Fogg, Passepartout și Fix își văd fiecare de treburile lor	111
Capitolul XIX	În care Passepartout arată un prea viu interes stăpanului său, și în care se vede ce urmează de aici	117
Capitolul XX	În care agentul Fix intră în legătură directă cu Phileas Fogg	125
Capitolul XXI	În care căpitanul golelei <i>Tankadere</i> e în mare primejdie de a pierde o primă de două sute de lire	132
Capitolul XXII	În care Passepartout constată că e bine să ai totdeauna ceva bani în buzunar, chiar și la capătul celălalt al Pământului	142
Capitolul XXIII	În care nasul lui Passepartout se lungeste peste măsură	150
Capitolul XXIV	În cursul căruia se traversează Oceanul Pacific	157
Capitolul XXV	În care se face o scurtă descriere a orașului San Francisco într-o zi de miting	165
Capitolul XXVI	În care se călătoresc cu trenul expres pe calea ferată a Pacificului	172
Capitolul XXVII	În care Passepartout ascultă cu o viteză de douăzeci de mile pe oră un curs de istorie mormonă	178
Capitolul XXVIII	În care Passepartout nu izbutește să facă înțeles limbajul rațiunii	185
Capitolul XXIX	În care se vor povesti întamplări diverse, posibile numai pe rail-road-urile americane	194
Capitolul XXX	În care Phileas Fogg nu-și face decat datoria	203
Capitolul XXXI	În care inspectorul Fix ia foarte în serios preocupările lui Phileas Fogg	210
Capitolul XXXII	În care Phileas Fogg pornește luptă directă împotriva nenorocului	217
Capitolul XXXIII	În care Phileas Fogg se dovedește a fi la înalțimea împrejurărilor	222
Capitolul XXIV	Care îi dă lui Passepartout prilejul să facă un joc de cuvinte teribil, dar poate inedit	232

Capitolul XXXV In care Passepartout nu aşteaptă să i se repete un ordin al stăpanului său	236
Capitolul XXXVI În care Phileas Fogg este din nou foarte cotat la bursă	241
Capitolul XXXVII În care se dovedeşte că, făcând ocolul pământului, Phileas Fogg n-a câştigat altceva decât fericirea	245

JULES VERNE

1. O CĂLĂTORIE SPRE CENTRUL PÂMÎNTULUI
2. OCOLUL PÂMÎNTULUI ÎN OPTZECI DE ZILE
3. CINCI SĂPTĂMÎNI ÎN BALON
4. STEAUA SUDULUI
5. CĂPITANUL HATTERAS
6. ȘCOALA ROBINSONILOR. RAZA VERDE
7. DOCTORUL OX
8. DOI ANI DE VACANTĂ
9. UN BILET DE LOTERIE. FARUL DE LA CAPÂTUL LUMII
10. UIMITOAREA AVENTURÂ A MISIUNII BARSAC
11. CELE 500 MILIOANE ALE BEGUMEI. ȘARPELE DE MARE
12. VULCANUL DE AUR
13. 20 000 DE LEGHE SUB MÂRI
14. DE LA PÂMÎNT LA LUNÂ. ÎN JURUL LUMII
15. UIMITOARELE PERIPETII ALE JUPÎNULUI ANTIFER
16. INSULA CU ELICE
17. BURSE DE CĂLĂTORIE
18. CASA CU ABURI
19. INDIILE NEGRE. GOANA DUPÂ METEOR
20. INSULA MISTERIOASÂ (voL. I)
21. INSULA MISTERIOASÂ (voL. II)
22. MINUNATUL ORINOCO
23. CASTELUL DIN CARPAȚI. ÎNTÎMPLÂRI NEOBIȘNUITE
24. ȚINUTUL BLÂNURILOR (voL. I)
25. ȚINUTUL BLÂNURILOR (voL. II)
26. CĂPITAN LA CINCISPREZECE ANI
27. 800 LEGHE PE AMAZON
28. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. I)
29. COPIII CĂPITANULUI GRANT (voL. II)
30. TESTAMENTUL UNUI EXCENTRIC
31. ROBUR CUCERITORUL. STÂPINUL LUMII
32. CLOVIS DARDENTOR. SECRETUL LUI WILHELM STORITZ
33. AGENJIA THOMPSON
34. HECTOR SERVADAC
35. UN ORAȘ PLUTITOR. SPÄRGÄTORII BLOCADI. INVAZIA MÂRII
36. PILOTUL DE PE DUNÂRE
37. SATUL AERIAN. ÎNCHIPIURILE LUI JEAN MARIE CABIDOULIN
38. PRICHINDEL
39. CESAR CASCABEL
40. CLAUDIUS BOMBARNAC. KERABAN ÎNCÄPÄȚINATUL

EDITURA ION CREANGĂ

Observații

[[←1](#)]

Esquire – titlu de politețe folosit în Anglia, atribuit oricărui om de cultură și cu rang social.

[←2]

Aluzie la infirmitatea lui Byron, care se știe că era șchiop.

[←3]

Plantă originară din Tibet, ale cărei tulpini sunt întrebuințate la prepararea dulciurilor.

[[←4](#)]

Rămășag la curse (în limba engleză în text).

[←5]

Ferdinand de Lesseps, inginer și diplomat francez, constructorul Canalului Suez (1859 – 1869).

[←6]

Stephenson – inventatorul locomotivei cu aburi.

[←7]

Sipahi – soldați băştinași din armata britanică a Indiilor.

[←8]

Salarizarea funcționarilor civili este și mai bună. Simpli asistenți, primul grad ierarhic, au 12.000 franci; judecătorii, 60.000 fr.; președinții de curte, 250.000 fr.; guvernatorii, 300.000 fr, iar guvernatorul general, peste 600.000 fr. (n.a).

[←9]

Pe vremea aceea domnea regina Victoria (1819 – 1901).

[**←10**]

A trece profitând (în limba latină în text)

[←11]

În sinea lui (în limba italiană în text).

[←12]

Djagernat – oraș aflat pe ţărmul Golfului Bengal, cel mai important centru religios din India.

[←13]

Greement – ansamblul catargelor, vergilor, cablurilor și celorlalte accesorii care susțin velatura unei corăbii.

[←14]

Vânt strâns – vântul care bate dintr-o direcție mai mult sau mai puțin apropiată de direcția vântului (în jurul a 45°) și deci este cel mai neprielnic.

[←15]

Lampă de ruliu – lampă suspendată pe articulații speciale și prevăzută cu greutăți la bază, ca să-și păstreze poziția verticală când vasul se balansează.

[←16]

Săgeată – velă care pe vânt moderat se ridică în vârful catargelor, deasupra celorlalte vele.

[←17]

Felinare de poziție – un felinar roșu și unul verde, care se pun noaptea: primul în bordul stâng (babord) al vasului, celălalt în bordul drept (tribord), pentru ca vasele celealte, întâlnite în drum, să-i stablească direcția de mers și să evite astfel ciocnirile.

[←18]

A lăua o terțarolă – a micșora vela, strângând-o parte din ea pe ghiu, adică pe fergeaua care o susține la bază.

[←19]

Şcotă – parămă cu care se stabileşte orientarea velei faţă de direcţia vântului.

[←20]

Tangon – un fel de baston lung, care se întinde uneori în afara bordului, pentru a susține o velă sub un unghi mai convenabil.

[←21]

Cart – măsură unghiulară, folosită odinioară de marinari, echivalând cu aproximativ 11 grade.

[←22]

A amara – a lega, a fixa încărcătura și obiectele mobile de pe punte și din interiorul unui vas.

[←23]

Tokio.

[←24]

Aici și acum. (în limba latină în text).

[←25]

Great attraction – mare atracție (în limba engleză în text).

[←26]

Fonetic „poings d'Angleterre” (pumnii Angliei) se poate confunda cu „points d'Angleterre” (broderie englezescă), în cazul de față cu sensul figurat de „lucrătură”, „urzeală”.